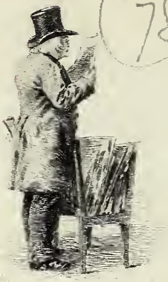
EX-LIBRIS

78

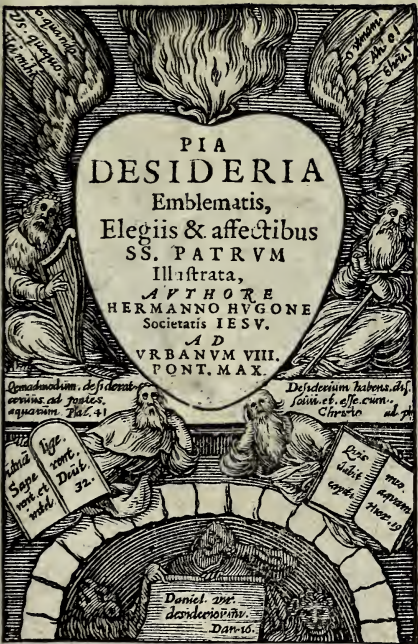

E. DÉLICOURT

Ex Libris
JOHN LANDWEHR
Voorschoten

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/piadesideriaembl04hugo

Sculpſit Chriſtophorus à Sichem, pro P. I. P.

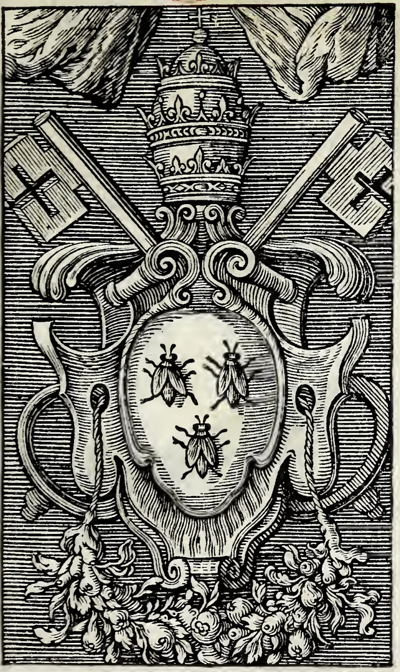
Typis HENRICI AERTSSENII,

ANTVERPIAE M. DC. XXVIII.

J.D

B. F. STEV. CONSTANT-VIGUIER.

J.D

SANCTISSIMO

D. NOSTRO

VRBANO

OCTAVO

PONTIFICI

MAXIMO.

CVI ſecūdùm Deum, Pia Desideria, niſi deſiderio orbis Chriſtiani, Tibi, inquam, Beatissime Pater, dedicarem? Certè videntur Divinâ huc quâdã deſignatione deſtinata, quæ jam dudum Tibi olim Cardinali, maximo literatorum Patrono, à me

fuerant tacitâ cogitatione conſecrata.

Iam quidem ſacra Tua Pontificis Majeſtas tantùm deterrebat, quantum nuper MAPHÆI CARDINALIS BARBERINI notiſſima humanitas invitabat: ambitioſus tamen hic libellus meus, omnibus DESIDERIIS ſuis, ampliùs etiam Pontificis quàm Cardinalis patrocinio vindicari expetebat.

Venit ergo ſuo ſibi argumento, cultuque diffidens, Tuarum verò Virtutum invitatu audax, ne dicam inverecundus. Vt optaret, Tuus in literas meliores amor impulit; ut auderet, VRBANI nomen ſuaſit; ut timeret, ſua infantia, Tuaque ſumma eruditio fecit. Vrbanitatem, cùm BARBERINVS eſſes, expertum ſe prolixiſſimè indicabat Carolus Scribani noſter, oblato nuper

per Prodigo ſuo. Amorem in literatos omnes & publica fama loquebatur, & confirmabat teſtimonium Tarquinii Gallutii, qui inſcriptâ Tibi ſuarum Orationum præfatione narrat: *Ita Te ſolitum eos excipere, qui Muſis hiſce manſuetioribus delectantur, ut exterorum prope nemo Romam ingrediatur, qui Te non conveniat, conventumque ſic admiretur, ut palàm pronunciare non dubitet, unum Te eſſe, cui, ſi facultas daretur, voluntas etiam eſſet, fugientes literas à ſitu atque ab interitu vindicandi.*

Eruditionem denique etiamnum teſtantur politiſſimorum poëmatum Tuorum immortalia monimenta.

Etenim VRBANE PONTIFEX MAXIME, (quod ſine adulationis notâ deprædicant omnes.)

Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvis, numeriſque ferris
Lege ſolutis;
Seu Deum, Regeſque ——
Concinis majore . . . . plectro;
Multa te Cœlo levat aura Cycnum.

Et quid ego, ad aras Tuas, ſemipaganus afferam, quæ

—— Apis Matinæ
More modoque
—— operoſa parvus
Carmina finxi?

Hic metus, ne Marſyæ calamitate multarer, ad rudiores aures trepidantem relegabat, cùm denuò blandiſſimi nominis Tui venit in mentem, pluſque ab VRBANO ſperare juſſit, quàm Marſyæ licuit ab inurbano Apolline.

Cogitabam præterea excuſari me quoque temeritatis poſſe; ſi veniſſem, non quaſi interpellaturus ſacratiſſimas

cratiſſimas *Tuæ Beatitudinis* curas, revocatione ſtudiorum jam pridem depoſitorum, ſed valedicturus tantùm. Sic enim intelligebam, ad ſacrum Conclave (cùm in eo degeres Pontifex deſignandus) advolaſſe apes (Muſis olim ſacras) cellasque ſuas, haud procul feneſtrâ Muſæi Tui conſtruxiſſe; non alio, ut ego quidem auguror portento, quàm quaſi valedicerent Phœbo ſuo; prædicerentque Majorum tuorum ceras, inſigniaque abs ſe expreſſa, deinceps Pontificiæ Tiaræ velut ſacro alveari ſupponenda.

O vaticinium cœleſti omine deſignatum, eventu certiſſimo approbatum! Quamquam non apibus modò naturâ ſuâ divinantibus, verùm etiam cuivis vel craſſiſſimo auguri, longè facillimum fuerit præſentire, Pontificem Te Maximum futurum,

futurum, priùs quàm factus eſſe renunciareris. Certè enim maxima virtutum Tuarum decora, eruditionis, rerumq; abs Te geſtarum fama, ita orbem pervaſerat univerſum, ut priùs Pontifex Maximus, omnium eſſes acclamatione factus, quã Purpuratorũ Patrum ſententiis dictus. Nimirum, jam Pontifex eras, ſed Oraculo tantùm ſanctiſſimi illius Senatus deſignandus. Et ne meritis teſtimonium deeſſet, calculis quinquagenis; quaternis præterea reliquis (qui ſoli deſiderabantur) eligendus, niſi humanâ potius quàm Divinâ conſpiratione id factum credi potuiſſet.

Permitte igitur, BEATISSIME PATER, ut qualem Te per omnem retrò vitam præſtitiſti, qualemque admirati ſunt plurimi, Omnes aliquando orbe toto noſcant, venerenturque.

renturque. Non equidem par Majeſtati Tuæ pictor ſum, ſed (quod Modeſtiæ Tuæ ſcio gratius fore) anguſtâ tabellâ Magnitudinẽ Tuam (ut ille olim ſolo pollice Cyclopem) aliquatenus adumbrabo.

Ignoſce noſtri læſus obſequio ſtyli,
Amoris hoc crimen tui eſt.

Sacra Hebraïcæ linguæ adyta ſtudioſus indagator penetraſti. Attici ſermonis peritiſſimus, mella loqueris

—— Dulcius illo
Melle, quod in ceris Attica ponit apis.

Inter Latinos, ita chorum ducis, ut ſanctiſſimos Pontifices, Damaſum, Nazianzenum, Orientium, Ennodium, Ambroſium, Paulinum, Proſperum, Sidonium imitatus, ſermonem elegantiſſimis, ne dicam prope divinis, numeris alligaris.

Venio

Venio ad honorum gradus, per quos Tua Te Virtus duxit. Anno ætatis decimo nono Te Sixtus Quintus ad prælaturam evexit; nempe jam tum orbis principatui maturum, ſi id ætatis Tibi Pontificatum adoleſcentia, ut Auguſto Imperium, permiſiſſet.

Iam tunc canities animi, jam dulce loquendi
Pondus, & ingenium venerat ante diem,
Ingenium cœleſte ſuis velocius annis.

Protonotarius deinde Apoſtolicus, Abbreviator Parci majoris, Referendarius utriuſque ſignaturæ, Clericus cameræ factus es.

Anno vigeſimo primo, Clemens VIII. maritimum Tibi Vmbriæ oppidum, Fanum Fortunæ, pro ſe gubernandum dedit; auguratus nimirum quòd fortunam ipſam deinceps

ceps arbitratu tuo recturus eſſes.

Et quæ, quantaque deinde à Te munera, domi, foriſque (fortunâ ſemper veluti morigerante) adminiſtrata ſunt?

Redeunte in Pontificios cenſus, Ferrarienſi dominatu, inſtrumento extincti feudi ſcribundo præfuiſti.

Beneventanis finibus regundis, unà cum *Alexandro Ludoiſio* Cardinali, (qui Pontifex poſtea Gregorii XV. nomen accepit) arbiter datus es.

Iudex æſtimandę litis de Peruſino lacu, fundiſque Vmbriæ conſtitutus, Peruſiam triginta ſex ſcutorum millibus æris alieni liberaſti.

A Clemente VIII. Ferrariam ductus, celebrati abs ſe matrimonii inter Sereniſſimum Archiducem Albertum, duodecim Auſtriacorum Imperatorum ſanguinem, & Eliſabetham,

betham, Claram, Eugeniam Philippi II. Maximi illius Hiſpaniarum Regis filiam, nuptiales tabulas conſcripſiſti.

Fortunatiſſimorum Sponſalium conditiones, inter Catholicum Hiſpaniarum Regem Philippum III. & Margaretam Auſtriacam ejuſdem Pontificis authoritate abs te ſcriptæ, latæque, tam auſpicatas fecêre nuptias, ut meritò Tibi Hiſpania debeat potentiſſimum ſuum Regem Philippum IV. Gallia Reginam Annam Auſtriacam; Roma Cardinalem Ferdinandum; cætera Regna ſpes maximas ſuorum conjugiorum.

Denique ab eodem Clemente VIII. in Galliam legatus, ejus verbis Henrico Magno gratulatum iviſti, natâ ſibi prole Ludovico XIII. Rege juſtiſſimo, quem brachiis

chiis ſublatum, Pontificis Maximi nomine, à ſacro Baptiſmatis fonte ſuſcepiſti. O præclaram Pontificatus Tui arrham! Ecquis enim non intelligeret Te Cœlo aliquando ferendo ſucceſſurum, qui Regium illud Chriſtianiſſimi Regni ſidus Athlantis inſtar manibus ſuſtineres? Ita nempe naturâ comparatus eras, ut ad maxima quæque gerenda, perficiendaque natus videreris.

Igitur in Vmbriâ Commiſſarium Apoſtolicum; in Galliâ Nuncium, Bononiæ Legatum Pontificiū geſſiſti. Quid ampliùs?

Ductus per omnes dignitatum formulas,
Meritusque plura quàm gerens.

Primùm Archiepiſcopus Nazarenus, Cardinalis deinde, tum Epiſcopus Spoletinus, Præfectus ſignaturæ Iuſtitiæ, Scotorum Pro-

tector, Congregationis de propagandâ fide à Gregorio XV. (ut olim à Clemente VIII. Congregationis de Principum debitis exigendis) Denique PONTIFEX MAXIMVS factus es.

Liceat igitur nunc, BEATISSIME PATER, illud quoque aliquouſque in Te conferre, quod in CHRISTVM Pontificem immortalem Apoſtolus dixit:

Hebr. 7. *Talis enim decebat ut nobis eſſet Pontifex.*

Etenim hæc ætas noſtra Tali Pontifice indigebat; & Tu Talis, ætate noſtrâ, ſolus Pontifex eſſe merebaris.

Adeòque; ne ulli fas eſſet dubitare (quod olim Sanctiſs. Pontifici Fabiano eveniſſe, accepimus) cùm in Conclavi eſſes, candidiſſimæ columbæ ad feneſtram tuam advolantis

tis indicio (Divinitùs haud dubiè) es deſignatus. Id quod ego, nemini ambiguum eſſe poſſe, tum certò mihi perſuaſi, cùm intellexi, Te jam recens Pontificem omnium admurmuratione dictum, nondum ſolenni ritu è throno ſalutatum, genibus humi nixis, manibus, oculisque ſublatis, Deum his verbis publicè compellaſſe:

Domine, ſi hæc electio, non eſt aut è gloriâ tuâ, aut è bono Eccleſiæ, aut ſalute meâ, priùs hinc efferar è Conclavi mortuus, quàm vivus.

O vocem Vrbano Pontifice dignam! vocem aris, templisque omnibus conſecrandam! vocem, quæ quàm dignus Pontificatu eſſes, quo inſtinctu ad eum provectus, facilè indicaret.

Sic vive diu Eccleſiæ Tuæ VRBANE OPTIME MAXIME, cui

 Princeps

Princeps jubente cœlo præfectus es; & cùm hoc meum qualecumque munuſculum aſpicies, neque Pontificem Te eſſe, neque eum cujus tanta ſit Majeſtas, ſed VRBANVM recordare. Cætera Tua, utpote maxima omnia, plus nimio me deterrent; VRBANI ſolius pedes audeo ſubmiſſiſſimo oſculo venerari.

Sanctitatis Tuæ

Servus minimus

HERMANNVS HVGO
Soc. IESV.

L V-

LVSVS
IN
GENTILITIAS SVÆ SANCTITATIS
APES.

VRbane *terris* Optime Maxime
Bene ominato nomine Pontifex,
Fruſtrà repugnas; quando Cœli
Auſpiciis agitatur urna.

Honor *fugacē perſequitur virum;*
Fugit ſequacem: ſi fugis, occupat
Vt umbra, venanteſq́; ludit
Niliacâ Crocodilus algâ.

Quiſquis pudendæ miles adoreæ
Tinctam rubenti murice purpuram

Cretatus ambit, peſtilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.

Fruſtrà repugnas; difficilem ſequi
Te Te prehenſat gloria, Te rapit:
APESq́; *de Cœlo propinant*
Lethifero ſine felle mella.

Fruſtrà repugnas; ſcilicet obviâ
Cervice mortem Prodigus invocans,
Sta pertinax non ferre plexam
Mellifluis APIBVS *tiaram.*

Fruſtrâ repugnas; nunc APIBVS BONIS
Iubente Cœlo ſubjice verticem,
Sacriq́; ſignent BARBERINVM
Aſtragalo meliore faſti.

Faſti auſpicatas indigitent APES,
Favosq́; fauſtos, dicite barbita;
Nutrice lactatus Camœnâ
Pindarico bibit ore nectar.

APVM *rigatæ munere faſciæ,*
Favisque cunæ dulcibus augures,
Nomenque

Nomenque & omen melle plenum
Nectaris AMBROSIO *dederũt.*

Ætas metalli divitis aurea,
Regnata quondam falcigero ſeni,
Sudare, Portentum! cavatis
Ilicibus ſua mella vidit.

Non vidit auri fulgure ſplendidas
APES *Hymetti lambere verticem;*
Damnoſa quid Midæ vetuſtas
Vota canit pereuntis auro?

O Roma gemmis Ambroſiam bibe
Secura; dulci miſcuit utile
Aurumq́; melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.

Aurata nunc ſunt ſæcula! mellea
Nunc vivit ætas! aurea, mellea,
Exundat ubertas, beato
Roma favos ſociat metallo.

MAXIMILIANI HABBEQVII
S. I.

VRBANI
Octavi
APES
IN SIDERA RELATÆ CÆLESTEM CRATEREM IMPLENT NECTARE.

CVr modò cæruleis APIS *emicat aurea campis,*
Sueta priùs viridi carpere mella thymo?
Alvear ut ſubiit, quod terna Tiara coronat,
Mutat ovans Cœlo Dia Meliſſa ſolum.
Scis quid agat Superis felicior advena Regnis?
Id quod humì fecit, jam facit illa Polo.
Mel APIS *alma favis inſtillat & impluit Aſtris,*
Quale dat Enna ſuis, quale dat Etna roſis,

Quale

Quale dat Hybla ſacras invitans ruris alumnas,
Quale dat Actæis hoſpes Hymettis agris.
Sic olim ſitiens liquido ſine nectare ſidus,
Sidereus Crater, jam nova mella bibet.

BALDVINI CABILIAVI
S. I.

Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Pſal. 37.

θ

J.D

DESIDERIO

COLLIVM ÆTERNORVM

CHRISTO IESV

IN QVEM

Deſiderant Angeli proſpicere

AMORI ET DESIDERIO

ſuo Vir Deſideriorum.

J.D

Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non **O.** eſt abſconditus. *Pſal.* 37.

QVot mihi clàm tacitis mens æſtuet anxia votis,
Indicio potuit diſcere nemo meo.
Nemo, niſi arcani qui pectoris intima luſtrat,
Quem fugit humani nulla latebra ſinus.
Ille, meos gemitus, mea ſcit ſuſpiria ſolus;
Ille, oculis etiam perſecat ima ſuis.
Ecquis in alterius ſua ſenſa profuderit aurem,
Sit niſi ſecreti proditor ipſe ſui?
Si tamen ulla foret ſperanda hâc arte medela,
Ars deſideriis hæc foret una meis.

Sed

I.L

Sed neque compreſſas levat auris amica querelas,
Nec deſideriis hâc ſit ab arte modus.
Cœperat, heu! natos Rachel ululare peremptos;
Mox, ubi nil flendo profuit, abſtinuit.
Scilicet ipſe ſuas facit ignis, editq; favillas,
Quasq; pluit, nubes, ipſa reſorbet aquas:
Sic meliùs, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq; ſuum recidit tutiùs unda ſinum.
Quæ mea ſint igitur, dum triſtè gemo, lamenta,
Non niſi nos ſoli novimus, ille, & ego.
Quid voveam, tacitis dum compleo littora votis,
Non niſi nos ſoli novimus, ille, & ego.
Quid clamem, mea dum ſeſe ſuſpiria rumpunt,
Non niſi, non niſi nos novimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit hiſtrio partes,
Et pugnant animo frons, oculiq; ſuo!
Dum gemit & patitur tragicos mens cæca cothurnos,
Sæpiùs in mimo Roſcius ore ſalit.
Nulla fides lacrymis, lacrymæ ſimulare docentur,
Fictaq; triſtitiam riſibus, ora tegunt.
Solvor ut in fletus, putat omina triſtia vulgus;
Solvor ut in riſus, omina læta putat:
Fallitur ah! noſtri neque ſcit mendacia vultus,
Cùm lætor, lacrymor; rideo, cùm doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot ſunt ſimulantibus ora,
Vota quibus larvam dant, rapiuntq; ſuam.
Nemo meos gemitus, ſuſpiria, votaq; novit;
Nemo, duo niſi nos, & duo ſufficimus.

LIBER

PRIMVS

GEMITVS ANIMÆ POENITENTIS.

J.D

Anima mea deſideravit te in nocte. Iſaiæ 26.
I.

I.

Anima mea deſideravit te in nocte. *Iſaiæ* 26.

HEi mihi quam denſis nox incubat atra tenebris!
Talis erat, Pharios quæ tremefecit agros.
Nubila, lurida, ſquallida, tetrica, terribilis nox;
Nocturno in cenſu perdere digna locum.
Non ego tam triſtes Scythico, puto, cardine lunas,
Tardat ubi lentas Parrhaſis Vrſa rotas:
Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,
Vnde ſuos Phœbus vertere juſſus equos:
Nec reor inviſi magis atra cubilia Ditis,
Fertur ubi furvâ nox habitare caſâ.
Nam licet hîc oculis nullam dent ſidera lucem,
Non tamen eſt omni mens viduata die:
Nocte, ſuam noctem populus videt ille ſilentûm,
Et ſe, Cimmerii, Sole carere vident:
Arctica cùm ſenos regnavit Cynthia menſes,
Dat fratri reduci ſeptima luna vices.
Aſt me perpetuis damnat ſors dira tenebris,
Nullaque vel minimo ſidere flamma micat.
Et neque (quod cæcis unum ſolet eſſe levamen)
Ipſa ſuam noctem mens miſeranda videt.
Quin tenebras amat ipſa ſuas; lucemque peroſa,
Vertit in obſcœnæ noctis opaca diem.

Nempe

Nempe ſuas animo furata Superbia flammas,
Nubilat obſcuro lumina cæca peplo.
Nec ſinit Ambitio nitidum clareſcere ſolem,
Fuſcat & ingenuas Idalis igne faces.
Heu, quoties ſubit illius mihi noctis imago,
Nox animo toties ingruit atra meo!
Sors oculis noſtris melior, quibus ordine certo,
Alternas reparant lunaque ſolque vices!
Nam quid agat ratio, quid agat ſtudioſa volũtas,
Quas habet, ut geminos mens peregrina duces?
Major, habere oculos, dolor eſt, ubi non datur uti,
Quàm, quibus utaris, non habuiſſe oculos.
Qui dolet oppreſſus lapſis velocius umbris
Lætior aggreditur manè viator iter.
Sed nimis hæc lõgas tenebris nox prorogat horas,
Quæ tibi manè negat cedere, Phœbe, diem.
Cùm redit Arctoo Titan vicinior axi,
Exultat reducis quiſque videre jubar.
Scilicet Auroræ gens vertitur omnis in ortus,
Quiſque parat primus dicere, Phœbus adeſt!
Sic ego, ſæpè oculos tenui ſublimis Olympo,
Aſpiciens, gemino qui jacet orbe, Polum.
Et dixi tam ſæpè; Niteſce, niteſce meus Sol!
Sol mihi tam multos non venerate dies!
Exorere, exorere, & medios ſaltem exere vultus,
Vel ſcintilla tui ſola ſat eſſe poteſt.
Si quoque vel tanti renuis mihi luminis uſum,
Sufficiet vultus expetiiſſe tuos.

Anima

Anima mea deſideravit te in nocte.
Iſaiæ 26.

ERAT enim tempus quando non cognoſcebam te. Væ tempori illi quando non cognoſcebam te! Væ cæcitati illi quando non videbam te! Illuminaſti me lux mundi, & vidi te. Auguſt. Soliloq. cap. 31.

Serò te cognovi lumen verum, ſerò te cognovi. Erat autem nubes magna & tenebroſa ante oculos vanitatis meæ: ita ut videre non poſſem ſolem juſtitiæ, & lumen veritatis. Involvebar in tenebris filius tenebrarum. Tenebras meas amabam, quia lumen non cognoſcebam. Cæcus eram, & cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis me eduxit? ubi eram homo cæcus ſedens in tenebris & umbra mortis? Quis accepit manum meam ut inde me educeret? Quis eſt ille illuminator meus? Non eum quærebam, & ipſe quæſivit me. Non vocabam eum, & ipſe vocavit me. Vocaſti enim me nomine tuo, intonaſti deſuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei; Fiat lux, & facta eſt lux; & diſceſſit nubes magna, & liquefacta eſt nubes tenebroſa quæ operuerat oculos meos; & vidi lucem tuam, & cognovi vocem tuam, & dixi: Verè Domine tu es Ibidem. cap. 33.

Deus meus qui eduxiſti me de tenebris, & umbra mortis, & vocaſti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus, & converſus ſum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyſſum tenebroſam in quâ jacueram, & contremui, & expavi, & dixi: Væ, væ tenebris meis in quibus jacui! Væ, væ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoſcebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminaſti me, & cognovi te. Serò cognovi te veritas antiqua. Sero te cognovi veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoſcebam te, quia illuminari non poteram ſine te, & non eſt lux extra te.

Auguſt. Soliloq. cap. 17. Tu lux Domine; tu lux filiorum lucis, tu dies qui neſcis occaſum, in quâ ambulant filii tui ſine offenſione, & ſine quâ omnes qui ambulant, in tenebris ſunt, quia te lucem mundi non habent.

D. Gregor. in Iob c. 21 Nox quippe eſt vita preſens, in quâ quãdiu, per hoc, quod interna cõſpicimus ſub incertâ imaginatione, caligamus. Propheta namq; ad videndum Dominum, premi ſe quadam caligine ſentiebat, dicens: *Anima mea deſideravit te in nocte.* Ac ſi apertè diceret: In hâc obſcuritate vitæ præſentis, videre te appeto, ſed adhuc infirmitatis nubilo circumſcribor.

Facile

Facile enim homini eſt, quidlibet deſiderare à Domino, & ipſum Dominum non deſiderare. Aug. in Pſal. 76.

Habet namque mundus iſte noctes ſuas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus, cùm pæne totus ipſe ſit nox, & totus ſemper verſetur in tenebris. Nox eſt, Iudaica perfidia; nox, ignorantia Paganorum; nox, hæretica pravitas; nox, etiam Catholicorum carnalis animalisve converſatio. An non nox, ubi non percipiuntur ea quæ ſunt ſpiritus Dei? Fruſtrà per has noctes, juſtitiæ ſolem & lumen quæritis veritatis, id eſt ſponſum; quia nulla ſocietas luci ad tenebras. Bernar. in Cant. ſerm. 75

Nobis ergo unde in his tenebris veritas? unde charitas, in hoc ſæculo nequam, in mundo, qui totus poſitus eſt in maligno? Putas erit qui intellectum illuminet, qui inflammet affectum? Erit utique ſi convertamur ad Chriſtum, ut velamen de cordibus auferatur: hic eſt enim de quo ſcriptum eſt: *Habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis.* Bern. de Aſcenſ. Domini ſerm. 6.

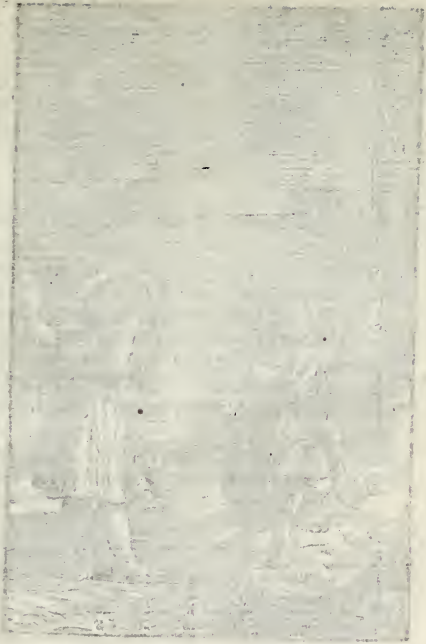
Gratias illi, qui me quæſivit fugitivum, qui me vocando ab interitu revocavit, qui fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim eſt quamdiu iſta vita agitur. Quomodo eſt nox illuminata? Quia Chriſtus deſcendit in noctem. Accepit Chriſtus carnem de iſto Aug. in Pſa. 138.

ſæculo, & illuminavit nobis noctem; perdiderat enim drachmam mulier illa, *accendit lucernam.* Sapientia Dei perdiderat drachmam. Quid eſt drachma? Numus: in quo numo imago erat ipſius Imperatoris noſtri. (Factus eſt enim homo ad imaginem Dei, & perierat) Et quid facit mulier ſapiens? *Accendit lucernam.* Lucerna de luto eſt, ſed habet lucem quâ inveniatur drachma. Lucerna ergo ſapientiæ, caro Chriſti eſt. De luto facta eſt, ſed verbo ſuo lucet, & invenit perditos, *& nox illuminatio in deliciis meis.* Facta eſt mihi nox in deliciis. Deliciæ noſtræ Chriſtus.

[A]ug. lib. [7]. Con[f]eſſionū [c]ap. 10.

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas! Tu es Deus meus, tibi ſuſpiro die ac nocte. Et cùm te primùm cognovi, tu aſſumpſiſti me, ut viderem eſſe, quod viderem, & nondum me eſſe qui viderem. Et reverberaſti infirmitatem aſpectus mei, radians in me vehementer, & contremui amore & horrore, & inveni longè me eſſe à te in regione diſſimilitudinis.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. Pſalm. 68.

II.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. *Pſalm.* 68.

SI tibi ſtultitiæ nulla eſt patientia noſtræ,
Omnia conſilio qui ſapiente regis;
Nullus ab offenſo veniam ſibi numine ſperet,
Nullus enim culpâ, ſtultitiâq; vacat.
Hæc quoque præcipuas afflat contagio mentes,
Et ſua ſtultitiæ quemlibet aura rotat.
Quid ſimulaſſe juvat? ſemel inſanivimus omnes,
Quiſque, quod infectum ſæpiùs optet, habet.
Et pater & mater, generis primordia noſtri,
Maxima ſtultitiæ ſigna dedêre ſuæ.
Credite poſteritas, fatali vendita pomo es;
Stultiùs hâc aliquid venditione fuit?
Nec minùs inſanus, magni patrimonia cenſus
Perdidit eſuriens, munere pultis, Eſau.
Et Salomon gemuit luſam vertigine mentem.
Quem vagus in furias præcipitavit amor.
Non igitur vatis præſaga oracula fallunt;
Maxima ſtultorum qui fore regna canit:
Caſſa nec alterius meritis, puto, vota querelis,
Quæ ſimili lacrymans fudit ad aſtra prece:
O utinam ſaperent! utinam ventura viderent!
Ad mala proclivis non ita turba foret.

Sic habet. Humanas agitant deliria mentes;
Si ſaperent; terris crimina nulla forent.
Quis (niſi deſiperent) quoſdam dixiſſe putaret,
Nullum qui terris imperet, eſſe Deum?
Quilibet ut peccet (aliàs peccare timeret)
Eſſe ſibi nullum fingit in orbe Deum.
Ipſa igitur noſtros avertunt crimina ſenſus,
Nullus & in vitium, ſit niſi ſtultus, abit.
Sed neque ſe præceps tenet his dementia clauſtris,
In nova quotidie probra, notaſque ruit.
Extruimuſque domos, cœloq; educimus arces,
Ceu data perpetuò terra colenda foret:
Craſtinus at vitæ jubet, heu! ſtatione moveri;
Quis neget inſanas nos fabricaſſe domos?
Conſerimus platanos, diſponimus ordine lauros,
Areolas hortis dividimuſque ſuas:
Quæ ſtolidi ſerimus, vix tertius aſpicit hæres,
Ecce operæ pretium, quod tuus hortus habet.
Sic, puto, dat ſenibus puerilis natio riſum,
Cùm fabricat luteas, parvula turba, caſas:
Ludicra ſollicitis fervet reſpublica curis,
Hic fœnum, hic paleas convehit, ille trabes;
Aggerit hic gravido plumas et ſtramina plauſtro,
Hujus erat teſtâ quærere munus aquam.
Et ſibi tum ſtructæ gratantur mœnibus urbis,
Magnaq; ſe pueri regna locaſſe putant.
Hæc videt, ac ridet quæ tranſit grandior ætas,
Vixq; graves ſeſe virq; ſenexq; tenent.
Haud aliter Superis dant noſtra negotia riſum,
Regnaq; pro nidis, quæ fabricamus, habent.

Hoc

Hoc quoq; ſtultitiæ genus eſt memorabile noſtræ,
Corpora tam varias noſtra ſubire togas:
Pauca vel hoc ſtudio, peregrinus ad oppida currat,
Inveniet veſtes per loca quæque novas.
Si ſedeant uno ſemel omnes forte theatro,
(Quot ſua diſtinctos pompa, colorq; facit)
Ridiculis videat pleniſsima pulpita mimis,
Rideat & ſocii pallia quiſque ſui.
Iam quis non gemmas, quis non ſibi cōgerit aurū?
Sudat in hoc hominum conteriturq; labor.
Quid tamen eſt aurum, fulvæ niſi pulvis arenæ?
Gemmaque, quàm vitrei gutta gelata maris?
Et petit has tantâ gens ſtulta cupidine gazas,
Seu foret hinc miſeris una petenda ſalus.
Ecce tibi minimo cœlum venale labore,
Et cœlum hoc pretio, quantula turba petit?
Heu genus inſanum! terras præponitis aſtris,
Ducitis æternis lucra priora bonis!
Quis pueros (luſu ſi fors ita turpiter errent)
Ludibrio dignos helleboroq; neget?
Nempe ſciunt levibus quid diſtent æra lupinis,
Vt ſemel abjectas deſeruêre nuces.
Nos mage deſipimus, cùm parva crepundia, cœlo,
Prô pudor! & fatuas pluris habemus opes.
O medici mediam ſtolidis pertundite venam!
Stultitiæ queat hic proximus eſſe furor.
Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiter orbē,
Noſtraq;, ſtultitiæ nomine, multa tegit.
Et mea propitius deliria plurima tranſit,
Multaq; ſcit cæcâ diſsimulanda manu.

Et qui jus adimat, novit Prætoris egere,
Ne perdam, patrias qui mihi ſervet opes.
Ergo adeat ſanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitiæ cuſtos eſto vel ipſe meæ.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita.
Pſalm. 68.

STVLTISSIMVS *ſum virorum, & ſapientia hominum non eſt mecum. Non didici ſapientiam, & non novi ſcientiam ſanctorum.* Prover. 30.

Vtinã ſuſtineretis modicũ quid inſipiẽtiæ meæ! 2. ad Cor. 11.

Stultitia [enim] colligata eſt in corde pueri. Prover. 22.

[Sed] vis noſcere quis ſit inſipiens, & quis ſtultus? Reſpondeo; inſipiens eſt qui ſe à Paradiſi gaudiis peregrinũ eſſe non conſiderat, & ſe exulem in hoc exilio non attendit: ſtultus eſt, qui licet iſta cognoverit, liberari tamen à mundi miſeriâ per vitæ meritum non intendit. Tomo 9. Aug. in ſpec. peccat. cap. 8.

Dic ergo te ſtultũ, & ſapiens eris. Sed dic, dic, & intus dic, quia ſic eſt ut dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, & coram Deo non dicere. Prorſus quod ad te ipſum pertinet, quod ad tua; tenebroſus es. Quid eſt enim aliud, eſſe ſtultum, niſi eſſe tenebroſum in corde? Auguſt. ſerm. 8. de Tẽp. cap. 5.

Quis eſt ſtultus ille qui tamquam luna mutatur, niſi Adam in quo omnes peccaverunt? Auguſt. epiſt. 119.

Inſipientiam quoque [David] ſtultum ſuum factum nominat, ab inſipientiâ procedens. Omne enim peccatum per ſtultitiam fit. Baſil. homil. in Pſal. 37.

fit. Qui igitur in peccatis perſeverant, inque eis conſiſtentes gaudent, & ſe oblectant ac deliciantur, nihilo diſſimiles porcis ſunt ſeſe in volutabro luti provolventibus. Docet autem in quibus fuerit, cùm incideret in peccatum. Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum eſt, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipſum non eſt mecum:* tempore enim, inquit, peccati, pars animę rationis particeps haud modicam ſuſtinebat perturbationem pravo confuſa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulſor, obducta; adeò ut in *inſipientiam* inciderit. ideò dicit, *putruerunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ meæ.* Conturbatum itaque cor ejus, quoniam in *inſipientiâ* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat.

Orig. in Pſal. 37. Rectè [autem] peccatum *inſipientiam* vocavit, nemo enim ſapiens id aliquando committit.

Chryſo. homi. 17 in Gen. 14. Nihil peccato pejus; inſipientes facit eos, qui antea intellectu, & ſapientiâ multâ præditi fuerant.

Chryſo. homil. 41. in cap. 6. Ioan. [Et certè] malitia omnis ex *ſtultitiâ* oritur; ſiquidem ſuperbus & iracundus (quoniam ſapientiâ carent) his affectibus abſumuntur. ideò inquit Propheta: *Non eſt ſanitas in carne mea à facie inſipientiæ meæ:* ut omne peccatum è *ſtultitiâ* ortum habere demõſtret: nam qui virtuti ſtudet, qui Deum timet, is ſapien-

ſapientiſſimus eſt. *Initium*, inquit, *ſapientiæ timor Domini.* Quod ſi ita eſt; malus, qui Dei timorem non habet, ſine dubio non eſt ſapiens. Qui hac verâ caret ſapientiâ: ſtultiſſimus eſt.

Nihil enim ab inſanientibus differunt, qui terrenas res, & brevì duraturas tamquam in ſomnis ſuſpicantur. Videntur divitiis affluere, cùm nullis affluant, in deliciis eſſe, cùm non ſint: neque ante ſe deceptos intelligunt, quàm ab inſaniâ liberentur. Chryſ. hom. 4. in Ioan.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni conſilii, magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura, fortaſſis & de eloquio, de juris cōſultatione, de militiâ; addis, & de fœnore. primò hoc à te quero: ſcis eum poſſeſſurū cui ſervas? aut ſi nondum natus eſt, ſcis naſciturum? ſervas filiis; incertum eſt, an futuris, an poſſeſſuris? Aug. in Pſal. 38.

Sed quid eſt, dic quæſo, ſtultius homine qui laborat, & ſe excruciat, & tantas opes congregat, ut ex ejus laboribus alii ſe voluptate expleant? Quid eſt autē; *ſimul inſipiens & ſtultus peribunt?* Hic mihi videtur verba facere de impiis, qui toti rebus præſentibus affixi ſunt, eaſque ſuſpiciūt; de futuris autem nihil Chryſ. in Pſal. 48.

hil philoſophantur, ea de cauſa vocans eos *inſipientes.*

Ibidem. *Vocaverunt nomina ſua in terris ſuis.* Ecce aliud genus amentiæ; ædificiis, agris, & balneis ſua nomina inſcribere, & putare ſe magnam conſolationem ex eo accipere, & umbram pro rei veritate conſequi.

Ibidem. *A gloriâ ſuâ exturbati ſunt.* Quidnam poteſt cum hâc conferri ſtultitiâ, quando ea faciunt de quibus puniuntur; pro quibus ignominiâ afficiuntur?

Chryſ. hom. 55 ad pop. Antioc. Lignum quidē quod plantaſti, manet; domus quam ædificas, & ipſa manet; faber autem & agricola abducuntur & pereunt. Et cùm hæc fiant, tamquam immortales hæc omnia comparamus. Igitur audi quid Salomon dicat: *Ædificavi mihi domos*, inquit, *plantavi hortos & viridaria, vineas, natatorias aquarum.* Sed quid ait poſt hæc omnia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Non ſimpliciter vanitas, ſed per excellentiam. Et quæſo credamus, & res apprehendamus in quibus non eſt vanitas: ſi ſplendida reſpicias ædificia, & horum te fallit aſpectus, ſtatim in cœlum reſpice: à lapidibus & columnis ad illum decorem oculos reflecte, & videbis quod hæc *formicarum ſint & culicum opera.* contemplare ſpectaculum; aſcende ad cœleſtia, illinc ędificiorum diſce ſplendorem, & hæc nihil eſſe invenies, ſed *parvulorum ludibria puerorum.* verùm

rùm non ferunt pueri, ut de re ullâ utili curam gerant.

Ita etiam quidam ſemper volunt ludere, humique ſemper jacent & humi ſerpunt ac reptant, & quæ humi ſunt, nempe terrena, affectant. Pueri autem ſæpè, cùm nos loquamur de rebus neceſſariis, eorum quæ dicuntur, nihil ſentiunt, ſed ſemper rident: ita etiam quidam, quando de regno loquimur, rident. Pueri rurſus, quando latronem viderint, & quæ ſunt intus auferentem, non ſolùm non prohibent, ſed etiam arrident inſidiatori. Sin autem calathulum aut ſiſtra abſtuleris, aut aliquid aliud ludicrum, indignantur & ægrè ferunt, ſe dilacerant & ſolum pulſant. Ita etiam quidam, videntes diabolum paterna omnia ſibi auferentem, rident, ad eum tamquam ad amicum accurrentes: ſi quiſquam autem aut poſſeſſiones, aut divitias, aut puerile aliquid abſtulerit, ſe diſcerpunt. *Intelligite inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Nolite pueri effici ſenſibus.* Parvi enim pueri, parva quidem hianti ore ſtupent & mirantur; rerum verò valde magnarum, non tantâ tenentur admiratione: *nolite pueri effici*; hoc eſt, *inſipientes*, ubi oportet eſſe ſapientes.

Chryſ. homil. 4 in 1. ad Cor. c. 1

Pſal. 93. 1. ad Cor. 14. Chryſ. hom. 36 in hunc locum.

Pueris quidem iis, qui ſunt adhuc paulo minores, patres præbent ejuſmodi: calceos, veſtes, aureas quaſdam bracteas & armillas.

Chryſ. homil. in Pſ. 4.

armillas. Poſtquam autem creverint; illis eis ablatis, dant alia majora. Ita etiam fecit Deus: nos à parvis illis & puerilibus abducens, ea quæ ſunt in cœlis pollicitus eſt. Ne hæc ergo quæ fluunt & prætercurrunt admireris, nec ſis puſilli & abjecti animi.

Auguſt. Conf. 1. ca. 9. Sed majorum nugæ negotia vocantur; puerorum autem talia cùm ſint, puniuntur à majoribus.

Ambr. in Pſa. 118. Octon. 5 *Beatus vir cui nomen Domini ſpes ejus & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas.* Qui non reſpicit hæc beatus eſt, qui autem reſpicit, *inſanus* atque *furioſus eſt.* & ideo reſipiſcat unuſquiſque à furore ſæcularium cupiditatum, quæ ita mentem, animumque perturbant, *ut compos ſui eſſe non poſsit.*

Pſal. 24. *Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris [Domine.]*

Aug. l. 1. de pec- cat. mer. cap. 35. Ipſos namque fatuos videmus (quos vulgo moriones vocant) ad cordatorum delicias adhiberi, & in mancipiorum æſtimatione, precioſiores eſſe cordatis. Et ſuum parvulum filium, à quo garriente talia pater lætus exſpectat, provocat; ſed dum ſpes ſubeſt incrementorum, & ingenii lumen acceſſurum creditur ætatis acceſſu, fit ut convicia parvulorum, etiam in parentes, non ſolùm injurioſa non ſint, verùm etiam grata atque jucunda, [Quid] quòd in

hæc

hæc etiam concitentur ſtudio ridendi, & vanitate majorum? nam plerumque illa ætas, jam patrem, matremque agnoſcens, neutri eorum audet maledicere, niſi ab altero eorum, aut ab utroque, vel permiſſa vel juſſa.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. Pſalm. 6.

III.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. *Pſalm. 6.*

Conquerar; an ſileā? juſtas dedit ira querelas.
Heu ſine Pœoniâ ſola relinquor ope!
Non ego (verba licet mihi quis jurata dediſſet)
Speraſſem, cordi non magis eſſe tibi.
Siccine tardus ades, neque noſtra pericula tangūt?
Quæ potuit tantæ cauſſa fuiſſe moræ?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es noſtri non memor eſſe mali?
Nunc aderant pariter Podalyrius, atq; Melampus,
Phillyrides Chiron, Pœoniusq; ſenex.
Multáque præterea comitata Machaöne, turba;
Quiq; aliquod medicâ nomen ab arte gerunt:
Tu ſolus deeras, morborum publica cura,
Poſtq; tot Hippocrates ultimus ecce venis.
O mea ſpes! numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es noſtri non memor eſſe mali?
Omnibus eſt oris viſus color indice linguâ,
Omnibus admotâ vena notata manu:
Nil, ajunt, vitale rubet, neque languida certas
Vena notat, pulſu præmoriente, moras.
Idq; ego plus ipſis deprendo medentibus ægra,
Deſtituit medicos ars ſua, meq; ſalus.

Quidnam igitur ſperē fugientibus orba Magiſtris,
Morbus ubi vincit ſævior artis opem?
Cæca per infectas ſerpunt contagia venas,
Imaq; ſubſidit lapſus in oſſa dolor;
Et caput & cubiti ſe ſuſtentare recuſant,
Tinctáque vix Baccho vena medente redit.
Et jam vix animæ ſupereſt pars ultima noſtræ,
Heu paror inferiis proxima pompa meis!
Denique qui morbos cupit omnes diſcere noſtros,
Copia quod fieri non ſinit, ille cupit.
Hic ſtatus, hæc rerum facies miſeranda mearū eſt,
Nec juvor ullius, qui medeatur, ope.
Aſpice, vix noſtram poteris dignoſcere formam;
Vultus abeſt vultu, ſeq; nec ipſe refert.
Lumina ſuffoſſis retrò fugêre cavernis,
Magnáque purpureis facta ruina genis.
Ante diem nivei, lapſiq; è fronte capilli
Decrepitam fieri cogitis ante diem.
Nec quiſquam hanc ferro potuit compeſcere noxā,
Quin caput & faciem carperet atra lues.
Tetrica quid memorem vigilis faſtidia lecti?
Quæq; manu tangi vulnera cruda timent?
Vulnera, prôh nullis mulcenda Machäonis herbis!
Qualia, quæ ſecuit barbarus enſis, hiant:
Vulnera, ſed penitas animi populantia fibras,
Quæ nullus medicâ claudat hiucla manu.
Nempe graves, mea ſunt, quas feci, vulnera noxæ,
Vulnera, trux animæ carnificina meæ.
Adde, quod intus, opū dirus mihi turgeat hydrops,
Lentáque pigritiæ repat in ima lues;

Tenſaque

Tenſaque ventoſi propè rumpant ilia faſtus,
Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
Hæc ego ſæpè dedi variis tractanda Magiſtris,
Semper at oblatæ cura feſellit opis.
Scilicet ipſe ſuas, hic tentet inaniter artes,
Qui raptum Androgeo reddidit arte diem.
Quique poteſtates ſuccorum norât & uſum,
Vna ſalus ægris ſpesque, Epidaure, tuis.
Nec juvet hic Chiron, operoſæ viribus herbæ,
Nec ſummum medici numen Apollo chori.
Officium tanto cedit minus omne dolori,
Non habet hic ullum ſuccus, odorvè, locum.
Quas igitur ſpectem, veſtri niſi Numinis, aras,
Funeribus nullis quas Libitina notat?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius ullum!
Ecce tuam veneror, mortua pæne, manum.
Sanus Apollineâ non indiget arte vel herbâ,
Lege Machaoniæ, qui dolet, artis eget.
Mens mihi læſa dolet, plus ſimplice vulneris ictu;
Ne doleat, vires experiare tuas.
Illa ego ſum, Solymis quam prædo cruetus arenis
Stravit, & immiti diffidit enſe latus.
Tu Samarita, mero, Tu vulnera mitis olivo
Obline, barbaricâ vulnera facta manu;
Quosque Levita negat, medicos inſperge liquores,
Creſcet ab infuſo rore meroque ſalus.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. Pſal.6.v.3.

ugust. ſoliloq. ap.2.

ÆGROTVS ſum, ad medicum clamo; cæcus ſum, ad lucem propero; mortuus ſum, ad vitam ſuſpiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESV NAZARENE; miſerere mei fili David; miſerere mei fons miſericordiæ. Audi quid ad te clamet infirmus; Lux quæ tranſis, expecta cæcum; præbe ei manum ut ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen.

uguſt. ıedit. ap. 36.

Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte, quæſo manum pietatis tuæ in me, & tolle de me, quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te Domine eſt ſanitas & infirmitas mea. Illam precor ſerva, iſtam ſana. *Sana me Domine & ſanabor; ſalvum me fac & ſalvus ero.* Tu qui infirma ſanas & ſanata conſervas. Tu qui nutu tuo reſtauras diruta & collapſa.

'uilber. bb.ſer. 6. in ant.

Vtinam tibi Domine, aliquæ filiæ Hieruſalem nuncient languores meos, ſi qui ſunt in me qui commẽdari tibi digni ſunt; nam multi ſunt in me indigentes curari. O me felicem ſi aliquis Centurio cœleſtis dicat tibi: *Domine puer meus jacet paralyticus in domo, & malè torquetur!* utinam Domine ſtatim reſpondeas,

deas, *Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo, & ſanabor.* Verbo enim ades, quia verbum es.

Medicinas de terra, propter ſingulas quaſque ſuas corruptelas creaſti. Singula ſolatia ſingulis malis obviantia præparaſti; quoniam es miſericors, & miſerator. Auguſt. ſoliloq. cap. 20.

Hei mihi, Domine, miſerere mei. Hei mihi, ecce vulnera mea non abſcondo. Medicus es, æger ſum, miſericors es, miſer ſum. Aug. lib. 10. conf. cap. 28.

Numquid non potens eſt manus tua Deus omnipotens ſanare omnes languores animæ meæ? Idem ibidem cap. 30.

Multas infirmitates habet anima noſtra. Quot peccata, tot infirmitates. Hieron. in Pſal. 102.

Ægrotat humanum genus, non morbis corporis, ſed peccatis. Auguſt. ſerm. 59. de verbis Domini cap. 11.

Non modò enim paralyſi diſſolvi, verùm etiam peccare, languor eſt, & longè illo languore deterior, ac tanto utique, quanto eſt corpore anima præſtantior. Chryſ. homil. 14. in c. 4. Matt.

Præſta mihi Domine medicinam unde mea poſſint curari vulnera: viſita me infirmum, cura me ægrum, ſana me languentem, & ſuſcita me mortuum. Auguſt. medit. cap. 40.

Varios ſiquidem languores habemus animarum, & hi ſunt quibus [Chriſtus] principaliter vult mederi. Chryſ. in c. 4. Matt. hom. 14.

Propterea enim illas ægritudines ſanat, ut iſtas ſcilicet de noſtris animabus expellat.

Ambroſ. tract. de 42. manſionibus.

Animæ languor peccatum eſt, unde dixit Propheta; *Sana animam meam, quia peccavi tibi*, languor animæ noſtræ ſuperbia eſt, avaritia eſt.

Ambroſ. lib. 4. in c. 4. Luc.

Etiam in typo mulieris illius, ſocrus Simonis & Andreæ, variis criminum febribus, caro noſtra languebat, & diverſarum cupiditatũ immodicis æſtuabat illecebris. Nec minorem febrem amoris eſſe dixerim quàm caloris. Itaque illa animũ, hæc corpus inflammat; febris enim noſtra, avaritia eſt: febris noſtra, libido eſt, eò quòd ignitæ ſint cupiditates: febris noſtra, iracundia eſt: febre libido flagrantior eſt, graviusque præcipitat & inflammat.

Chryſ. in cap. 3. ad Phil. ſer. 11. digreſſione morali.

Vexabat enim nos morbus gravis ac febris vehemens, decumbebamusque, non in lecto, ſed in ipſâmet vitioſitate, perinde ac in ſtercore. In improbitate volutabamur, ſcatentes ulceribus, fœtorem ſpirantes, ſquallidi, incurvi, umbræ potiùs quàm homines.

Auguſt. ſerm. 59. de verbis Domini, cap. 11.

Quin jacet toto orbe, ab Oriente uſque ad Occidentem, grandis ægrotus; ſed ad ſanandum grandem ægrotũ deſcendit omnipotens medicus. Humiliavit ſe uſq; ad mortalẽ carnem, tamquam uſq; ad lectum ægrotantis.

Chryſ. in cap. 3. ad Philip. ſer. 11.

Vidit in ſtercore jacentem, à vermibus exulceratum, à febri & fame oppreſſum, nullo non morbi genere laborantẽ. Nam & febris vexabat [hoc enim eſt improba cupiditas]

&

& inflammationes urgebant [hoc enim arrogantia] & quædam inſatiabilis fames occupabat [hoc enim avaritia] & ſanies undiq; [hoc enim ſcortatio] & cœcitas oculorum [hoc enim idololatria] & ſurditas & ſtupor [hoc enim erat, lapides & ligna adorare, & cum illis colloqui] & multa deformitas [hoc enim vitioſitas] triſte nimirum quiddam & morbus graviſſimus. Vidit, abſurdiùs (quàm inſanientes ſoleant) loquentes, & lignum & lapidem Deum vocantes. Vidit in tantâ vitioſitate; nec tamen abominatus eſt, non amarior factus, non averſatus eſt, non odio proſecutus; Dominus enim erat, & opus ſuum non oderat. Deinde quid facit? optimi medici more parat pretioſa pharmaca;

Et quia ipſe eſt & verbum Dei, ægris ſuis non herbarum ſuccis ſed verborum ſacramentis medicinam conquirit. Origen. hom. 1. in Levit. cap. 12. & 13.

Erat namque Archiatros, qui poſſet curare omnem languorem, & omnem infirmitatem. Origen. hom. 1. in Pſ. 37.

Noverat, venâ inſpectâ, quid intùs ageretur in ægroto. Aug. in Pſ. 43.

Erat humanarum ægritudinum Pæonius Medicus, & ſanctus ægrotæ animæ incantator. *Salvum*, inquit, *fac ſervum tuum Deus meus ſperantem in te. Miſerere mei Domine, quia clamavi ad te totâ die*. Bonus autem Pædagogus, Clem. Alex. l. 1. Pædag. cap. 2.

qui eſt ſapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus eſt cœlum) univerſi figmenti curam gerit, ejusque corpori & animæ medetur: qui eſt omni ex parte ſufficiens medicus, humanæ naturæ ſervator: *Surge*, inquit Paralytico, & ſublato, in quo jaces, grabato, *vade domum*; & qui priùs erat infirmus, extemplò ſanus & firmus evaſit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere*; ille verò mortuus, ex ſepulcro exiit, qualis erat antequam moreretur, meditatus reſurrectionem.

Aug. vel quis alius lib. de verâ & falſâ Pœn.c.5

Ideò autem tot ſalvavit febricitantes, tot languidos, tot claudos, tot cæcos & aridos, ne deſperet de ſe peccator: medicum ſe vocat, & non ſanis ſed malè habentibus opportunum.

Aug. de doctrinâ Chriſtianâ li. 1.ca.14.

Et ſicut ille qui medetur vulneri corporis, adhibet quædam contraria; ſicut frigidum calido, vel adhibet etiam quædam ſimilia: ſic Dei ſapientia hominem curans, ſeipſam exhibuit ad ſanandum; ipſa medicus, ipſa medicina. Quia ergo per ſuperbiam homo lapſus eſt, humilitatem adhibuit ad ſanandum. Serpentis ſapientiâ decepti ſumus, Dei ſtultitiâ liberamur. Iam verò ſimilia, quaſi ligamenta membris & vulneribus noſtris adhibita, illa ſunt; quod per feminam deceptos, per feminam natus; homo, homines; mortalis, mortales; morte, mortuos liberavit.

Quod

Quod ſi te ergo fortaſſe animarum noſtra- Nazian.
m prædo & tyrannus, vel à Hieruſalem in orat. 16.
iericho deſcendentem, vel alibi uſpiam in-
mem & imparatum nactus, uſque adeò
uciavit;

Clama; *Ego dixi, Domine miſerere mei, ſa-* Auguſt.
animam meam, quoniam peccavi tibi: ſanat hom. 12.
Deus, confitere tantum vulnus tuum. Iaces
b manibus medici; patienter implora au-
lium, fovet, urit, ſecat; æquanimiter tole-
, tantum noli attendere niſi ut ſaneris; ſa-
aberis autem, ſi oſtendas te medico; non
uia ille non videt, ſi tu te abſcondas, ſed
ſa confeſſio initium ſanitatis eſt.

Vulnus, medicum quærit; Medicus, con- Amb. in
eſſionem exigit. Pſal. 40.

Convertere ad me, ait Dominus, *numquid re-* Amb. ad
na non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Virgi.
uare non aſcendit ſanitas filiæ populi mei? gran- lapſam
i plagæ altâ & prolixâ opus eſt medicinâ. cap. 8.

Totum enim genus humanum, eſt ille Auguſt.
omo, qui jacebat in viâ ſemivivus, à latro- ſerm. 37.
ibus relictus; quem contempſit tranſiens de verbis
acerdos & Levites; & acceſſit ad eum cu- Dom.
andum eique opitulandum tranſiens Sama-
itanus, in quo Samaritano, ſe voluit intel-
igi Dominus noſter IESVS CHRISTVS.

Ideò unuſquiſque noſtrûm, cordis & cor- Amb. de
oris genua flectens, oret Dominum no- 42. mã-
trum IESVM CHRISTVM (*qui ſanat omnes* ſion.
infirmitates manſio-
ne 9.

infirmitates noſtras) & cum Prophetâ dicat *Sana me Domine & ſanabor, ſalva me, & ſalvabor.* dicat & cum David: *Sana me Domine quoniam conturbata ſunt omnia oſſa mea.*

Chryſ. in Pſ. 26 Omnis enim qui medicum non agnoſcit phræneticus eſt. Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, reſiſtere ſanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibidem. Currite ad medicum dum poteſtis; ne cùm velitis, non poſſitis.

Aug. in Pſ. 102. Si adhuc quibuſdam perturbationibus anima quatitur poſt remiſſionẽ peccatorum, languor eſt; *ſanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni ſunt, inquies; ſed major eſt medicus. Omnipotenti medico nullus languor inſanabilis occurrit; tantùm tu curari te ſine; manus ejus ne repellas, novit quid agat. Non tantùm delecteris cùm fovet, ſed etiam toleres, cùm ſecat. Tolera medicinalem dolorem, futuram cogitans ſanitatem: ferto ergo manus ejus, ô anima, quæ benedicis eum, non obliviſcens omnes retributiones ejus, *ſanat enim omnes languores tuos.*

Aug. in Pſal. 40. Planè committamus nos medici manui, non enim errat, ut ſanum pro putri ſecet. Novit quod inſpicit, novit vitium, quia ipſe fecit naturam: quid ipſe condidit, quid de noſtrâ cupiditate acceſſit, diſcernit. ſcit ſe ſa-

io homini præceptum dediſſe, ne languo-em incurreret; dixiſſe in Paradyſo, hoc manduca, & hoc noli. Non audivit ſanus nedici præceptum, ut non caderet; audiat rel ægrotus ut ſurgat.

Quiſquis ergo es, ô Chriſtiane, qui ſani-atem jactas & te vulneratum fuiſſe diſſimu-as, qui integritate gaudes & te ægrotum uiſſe non mœres, qui te deſtitutum jacuiſſe non reſpicis, ſed erectum in Eccleſiâ gloria-is; ama CHRISTVM qui te à prædonibus li-eravit, dilige Dominum qui te proſtratum acentemque erexit. Dilige, inquam, Domi-num, qui te in Eccleſiæ ſtabulum, per ſemet-pſum, invexit; qui rectori ſtabulario com-mendavit; qui duos denarios, hoc eſt, legem & Euangelium in eruditionem tuam eroga-ri præcepit. Dilige, inquam, Dominum qui ibi dicit: *ecce ſanus es*. Dominus enim caram tuam ſalutem habet, qui propter te in ſæcu-lum venit, & te à nefandis latronibus libe-ravit.

Chryſ. in c. 10. Lucæ, hom. de Samar.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte univerſa delicta mea. Pſalm. 24.

IV

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte univerſa delicta mea. *Pſalm.* 24.

ASpicis, heu ſævus! noſtris neq; tangere curis?
Aſpicis, & credi vis tibi, me quod ames?
Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;
Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
Aſpicis & pateris; neque cura eſt ulla juvandi;
Verus amor promptam non ita tardat opem.
Aſpice, quàm turpi jubear vigilare labori;
Aſpice, cui tendam colla premenda jugo.
Si foret ingenuâ ſaltem labor indole dignus,
Nec nimis abjectæ vilius artis opus.
Multa meos caſus magnorum exempla levarent,
Et faceret propriam, ſors aliena, levem.
Sæpè Ducum proavos, Regesque noverca coëgit
Auguſtas operi ſors adhibere manus:
Protea frænantem ſeptemplicis oſtia Nili,
Sic oras miſeram, Rex Menelae, ſtipem.
Dextra Syracoſii ſceptris aſſueta Tyranni
Sic ferulas, pueris ſceptra verenda, tulit.
Flēda exēpla quidē, tamē haud ducenda pudori,
(Non etenim miſeris ſunt ſua fata probro)
Aſt mea non lacrymis, ſed digna pudore ruina eſt,
Quæ roto ſerviles ſpontè ſubacta, molas.

Qualis

Qualis ab infidâ Sampſon detonſus amicâ,
Circuit indignas, hoſte vidente rotas.
Atque utinã famulas tantùm damnarer ad artes!
Explerem ingenuâ ſordida penſa manu:
Turpibus at ſervum vitiis addicere pectus,
Vilius eſt quâvis mancipis arte probrũ. (boris)
Ah pudet! & (duplicis nova quæ mihi cauſa ru-
Ipſa meum damnans execror author opus.
Vix benè pertæſum eſt, rurſumq; revolvitur error,
Creſcit & attextis nexa catena malis.
Scilicet illa manet plectendas ultio noxas,
Admiſſum ſequitur mox nova culpa ſcelus.
O quàm ſæpè meo ſenſi hæc ludibria damno!
Nec tamen eſt damni mens revocata metu.
Nempe trahor vario ſtudia in diverſa duello,
Vt ratis ambiguis jam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitii, quæ lena comesq;) voluptas;
Quiq; ſubit vitium, retrahit indè dolor.
Sæpiùs illa tamen redit è certamine victrix,
Aſſiduus vitio ſit licet ille comes.
Sic habet alternos virtus, vitiumque triumphos,
Et meus æterno vertitur orbe, labor.
Tu ſuper hæc etiam loris ſervilibus inſtas,
Addis & in pœnas verbera dura meas;
Pœnaq; cùm culpæ ſit culpa ſecunda peractæ,
Suppliciis pœnas adjicis uſque novas.
Nempe Ixionius non eſt modò fabula terror,
Vincta ſed æternæ vertor in orbe molæ.
Aſpicis hæc durus, neque noſtro tangere fato?
Aſpice, & in pœnas mitior eſto meas.

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte univerſa delicta mea. *Pſalm.* 24.

IN quantam tribulationem deveni! in quos fluctus triſtitiæ, in quâ nunc ſum; qui jucundus eram & dilectus in poteſtate meâ! nunc verò reminiſcor malorum quæ feci. Mach. 6.

Vide humilitatem meam, attende dejectionem infirmitatis meæ. Beda in Pſal. 24.

Contrarietas culpæ facta eſt homini pondus pœnæ; ut corruptioni ſuæ malè liber ſerviat, qui benè ſervus de incorruptionis libertate gaudebat. Greg. c. 22. in c. 7. Iob.

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq; viciſsim
Mens carnem ſequitur. ———
Namq; bonũ cupiẽs, facit id tamẽ ipſa quod odit;
Servitium lacrymis perſequiturq; grave.
Nazian. carm. de animę calamitatib.

Quamvis [enim] quiſpiam locuples ſit & generoſus, eſt tamen inter abjectos abjectiſſimus, cùm à peccato vincitur, quemadmodum enim ſi Rex quiſpiam barbarorum ſervus fiat, omnium eſt miſerrimus, ſic qui in peccato vivit. Barbarum namque peccatum eſt, animam enim ſub Tyrannidem redigit; nihil enim tam præter rationem eſt, quàm peccatum; unde ait Propheta, *Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus.* Chryſ. hom. 9. in epiſt. 1. ad Cor. tom. 4.

Orig. hom. 16 in ca. 67 Geneſ. Sanè ſi intelligamus ſpiritualiter, quæ ſit Ægyptiorum ſervitus; agnoſcimus, quia ſervire Ægyptiis, non aliud eſt, quàm obnoxiũ fieri carnalibus vitiis, in quod utique unumquemque non extrinſecus illata neceſſitas cogit, ſed ſegnities animi & libido ac voluptas corporis ſubegit, cui ſe animus per concordiam ſubdit. Denique & Salvator de libertate & ſervitute in Euangelio differens, ita loquitur: *Omnis*, inquit, *qui peccat ſervus eſt peccati.*

Hom. 8. in cap. 15. Exo. Sicut ergo Ægyptus (iſta terrena provincia) filiis Iſraël, domus dicitur ſervitutis, ad comparationem Iudææ & Ieruſalem (quæ eis domus efficitur libertatis) ita ad comparationem cœleſtis Hieruſalem (quæ ut ita dicam; mater eſt libertatis) totus hic mundus, & omnia quæ in hoc mundo ſunt, domus eſt ſervitutis.

Auguſt. ſerm. 12 de verbis Domini. Quid ergo mirum ſi mundus multa vapulat? ſervus eſt, ſciens voluntatem Domini ſui & faciens digna plagis; non ergo recuſet vapulare multis, quoniam ſi non vult audire præceptorem injuſtè, juſtè patietur ultorem; vel non murmuret contra caſtigatorem, cùm videat ſe plagis dignum, ut miſericordiam mereatur.

Prover. 26. v. 3. *Flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium.*

Bernar. Ergone beſtiæ ſumus nos? beſtiæ prorſus.

Homo

Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus.

Aſinini quidam & beſtiales motus legem contrariam habent. Cùm jejunare conſentis, urget gulæ illecebra; cùm vigilare proponis, ſomnolentia premit: *quid faciemus huic aſino?*

Eadem peccatores ſpiritualiter feremus, quæ [Sampſon] carnaliter ad noſtram eruditionem expreſſa, ſuſtinuit. Ita enim nobis, ut illi hoſtis illudet, *& vertendis molis velut aſinos* deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum noſtrum, non ſubditum jugo Chriſti dignum faciamus *aſinariâ molâ*) admonet per Prophetam: *nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.* Homo enim, ut alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem ſuum, comparatur jumentis & ſimilis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus evidenter expletum, qui ſtoliditatis impiæ & vecordis ſuperbiæ pœnam, ſenſu hominis exutus in belluino hoc corde ſuſtinuit. Etenim homo in errore poſitus & in juſtitiâ relapſus, juſtè ut Sampſon ſapientiæ pariter & gratiæ virtute deſertus, cæcitate punitur & *molâ*; quia dignus eſt *opere jumentario*, qui ſemetipſum lumine rationis orbaverit, & in ſimilitudinem belluarum corporis ſervus, abjecerit. Conſidera hujuſmodi mortalium vitam, & tota tibi ſpecies *jumenti molentis* occurrat. Vt ille pannis oculos corporis, ſic iſte

ſerm. 3. ſuper *Qui habitat in adjutorio.* Bernar. ſerm. 5. de Aſcẽſ. Paulin. epiſt. 4. ad Severum.

ſordibus vitæ ſuæ oculos mentis obſutus, per errores ſuorum ſenſuum, quaſi circa *ambages molarum* laborioſâ miſer ſtatione verſatur, uſui ſuo vacuus,laborioſus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum ſuarum, & ipſe ſibi carcer eſt, obſeſſus tenebris erroris ſui, & conſcientiæ ſquallore concretus in ſemetipſo *piſtrini ergaſtulum* patitur, ſaxum cordis ſui pertinacia iniquitatis induratum quaſi *molam verſat*, farinam hoſtibus ſuis, de corruptâ animæ ſuæ fruge, conficiens; quia ſicut ſcriptum eſt: *peccator de animâ ſuâ currit*. Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ ſuæ, hoſtile triticum molit ut Zabulum paſcat, cui panis eſt anima, quæ ſibi fames eſt.

Origen. tract. 5. in Matt. cap. 18. Sunt autem & *molarum differentiæ*, ut ſint quædam earum humanæ, aliæ aſinariæ. Et humana quidem eſt illa de quâ ſcriptum eſt: *Duæ erunt molentes ad unam molam; una aſſumetur & altera relinquetur*.

Ambr. in cap. 17. Lucæ. Diſcutiamus ergo, quæ molant, quid molant, quídve piſtrinum ſit: & fortaſſe mundus iſte piſtrinum eſt, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima noſtra velut quodam carcere includitur, panem ſi conſulat boni, operatura cœleſtem. In hoc ergo piſtrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & gravi humore corruptum, non poteſt interiora ab exte-

rioribus ſeparare, & ideò relinquitur, quia ejus ſimilago diſplicuit.

Aſinaria autem mola non irrationabiliter dici poteſt graviſſimum hominis malum, quod ſemper deorſum trahit. Origen. tract. 5. in Matt. cap. 8.

Nam quid per *molam aſinariam*, niſi actio terrena ſignatur, quæ dum colla mentis per ſtulta deſideria conſtringit, hanc *in laboris circuitum* mittit? Gregor. lib. 6. mor. c. 26. in c. 5. Iob.

Molendinum enim labor eſt hujus ſæculi; Auguſt. ſer. 107. de tẽp.

Et molendinum puto dictum mundum iſtum, quia rotâ quâdam temporum volvitur, & amatores ſuos conterit. Aug. in Pſal. 36.

Teſtatur Sampſon Allophylis captus, qui poſtquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus eſt; quia nimirum maligni ſpiritus poſtquam tentationum ſtimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum mittunt*. Greg. 7. mor. c. 16. in c. 6. Iob.

Et quare in *molendino*? quia in iſto mundo verſantur: ubi *molendinum* intelligitur, quia *ſic vertitur mundus iſte, quo modo mola.* Aug. in Pſ. 132.

Quare in *molendino*? quia devincti in ſæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam *molâ* detinentur. In Pſ. 99

Et trahebant me poſt ſe, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum. Auguſt. ſoliloq. cap. 6.

Vnde bene quoque per Pſalmiſtam dicitur, *Deus meus, pone illos ut rotam.* ut rota po- Gregor. lib. 16.

30. in c. 24. Iob. nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laboris miſsi*, dum ea quæ antè ſunt negligunt, & ea quæ deſerenda ſunt ſequuntur, ex poſterioribus elevantur, & in anterioribus cadunt.

Greg. li. 2. mor. c. 4. in 1. c. Iob. Hinc eſt enim quod per Pſalmiſtam dicitur: *in circuitu impii ambulant*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Bernar. hom. 81 in Cant. Miſer ego homo! quis me liberabit à calumniâ hujus pudendæ ſervitutis? miſer ſed liber, liber quia homo, miſer quia ſervus, & pro ſervitute quidem miſerabilis, ſed pro voluntate inexcuſabilis. Voluntas enim eſt quę ſe, cùm eſſet libera, ſervam fecit peccati, peccato aſſentiendo, quia qui facit peccatum, ſervus eſt peccati.

V.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Iob. 10.

V.

V.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. *Iob.* 10.

CRedideram Superis procul eſſe oblivia regnis,
Resque ſuas memori Numina ferre ſinu:
Serpit at hic Superis, video, quoq; mētibus error,
Aut aliquem ſimulant Numina cauta dolum.
Tu vel es, aut certè cupis immemor eſſe videri,
Qui dubitas proprium quale creâris opus.
Si neſcis, referam; ſi ſcis, cur fingere pergis?
Me Tua de luteâ dextera fecit humo.
Quæris ubi? toto locus eſt notiſsimus orbe,
Primus ubi pater eſt conditus, hortus erat.
Fons ubi de riguis argenteus exilit herbis,
Quadruplicique ſuas flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo pôſt tempore, ſalſas
Cum maris aggeribus terra coëgit aquas.
Addo, (quod hiſtoriæ facit, hâc quoq; parte, probandæ)
Puniceo rubuit Dædala gleba ſolo.
Hinc tribus es modicam digitis admenſus arenam,
Primáque maſſa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil niſi pulvis eram, nil niſi pulvis ero.
Sic faber argillam ſamiis dum repperit agris,
Ædificat facili pocula ficta luto.

Principiò, terræ ſegmenta ligonibus urget,
Indè levi madidam flumine mollit humum;
Denique materiam pernix rota verſat in orbem,
Amphoráque admotæ naſcitur arte manus;
Naſcitur, at mediâ vix amphora vixerit horâ,
Frangitur, inq; ſuam fracta recurrit humum.
Haud magè firma meæ fundamina condita vitæ,
Et levis extremos finiet umbra dies.
Cur igitur, veluti fuga non ſatis incitet annos,
Præcipites glomerat mobile tempus equos?
Sponte, meus pulvis, nimis heu cito, ſponte fatiſcit;
Et mea, non ullo, vita premente fugit!
Si mihi, ſeu vitreâ concrevit Olympus ab undâ,
Cælite cryſtallo membra gelata forent!
Aut quales memorant, cæleſtia lumina, ſtellas,
Quas ſuus è liquidis condidit author aquis:
Aut foret Angelicæ, ſine corpore, portio vitæ,
Eliſiis qualem mentibus eſſe ferunt!
Sperarem Angelicis æqualia ſæcula luſtris,
Cæleſteſq; annos, ſideriosque dies.
Sed data ſquāmigeræ magè fortia corpora turmæ
Quam peperit viridi Doris aquoſa patri.
Quin etiam volucres cunis melioribus ortæ,
Plumea queis nitidæ membra dediſtis aquæ.
O utinam rigidis mihi ſtent adamantibus artus,
Aut durent nervos firma metalla meos!
Felices Scythicæ fato meliore ſorores,
Fama quibus fulvo finxit ab ære manus:
Cuiq; fuit ſolo corpus penetrabile talo,
Cætera nam triplex æs tibi corpus erat!

Sed quid ago, damnoq; mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vaſa ſuo faciunt convicia fabro,
Nec faber ipſe ſuum jure refutat opus.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Iob. 10.

Hieremiæ 18. SVRGE, *& deſcende in domum figuli, & ibi audies verba mea. Et deſcendi in domum figuli, & ecce ipſe faciebat opus ſuper rotam, & diſſipatum eſt vas, quod ipſe faciebat è luto, manibus ſuis: converſusq; fecit illud vas alterum; ſicut placuerat in oculis ejus, ut faceret. & factum eſt verbum Domini ad me dicens: Numquid, ſicut figulus iſte, non potero vobis facere, domus Iſraël ait Dominus? Ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos, in manu mea.*

Hugo Card. in hunc locum. Volens Propheta, Dei oſtendere potentiam & hominis fragilitatem, comparat Deum figulo & hominem luto; quod nihil poteſt adverſus Deum, ſicut nec lutum adverſus figulum; unde Rom. 9. dicitur: *numquid poteſt figmentum ei qui ſe finxit, dicere, quid me feciſti ſic?* & Iſaiæ 45. *Væ, qui contradicit fictori ſuo, teſta de ſamiis terræ. Numquid dicet lutum figulo ſuo, Quid facis?* & Iſaiæ 64. *Et nunc Domine Pater noſter es tu; nos vero lutum; & fictor noſter tu, & opera manuum tuarum omnes nos.* igitur in domum figuli deſcendere, eſt conſiderare fragilitatem carnis ſuæ. Corpora autem noſtra dicuntur vaſa, quia continent liquorem ſive

re theſaurum pretioſiſſimum, ſcilicet ſpi-
tum ad imaginem Dei creatum 2. Rom. 4.
abemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus. Deus
item eſt figulus. Hoc autem vas, rectè dici-
r fieri ſuper rotam; vel propter corporis
ſtabilitatem; vel quia idem eſt principium
: finis ibidem. ſecundum illud Geneſis 3.
e terrâ es, & in terram ibis.

Vt lutum ergo homo factus eſt; quia de li-
o eſt ad conditionem ſumptus. Quod ſan-
us vir benè pietati judicis objicit, cùm po-
ulans dicit: *Memento quæſo, quòd ſicut lu-
m feceris me.* Ac ſi apertè dicat: Infirmitatẽ
rnis conſidera, & reatum iniquitatis laxa.
bi aptè quoq; mors ejus carnis adjungitur,
ùm protinus ſubinfertur: *& in pulv rem de-
uces me.* Ac ſi patenter poſtulet, dicens: Me-
ento quæſo, quod per carnem à terra ve-
io, & per ejus interitum, ad terram tendo.

Greg. li. 10. mor. c. 36. in cap. 10. Iob.

Hæc autem quæ de exteriori homine di-
imus, etiam interiori quemadmodum poſ-
nt congruere, libet ut breviter replicando
onſtremus. *Memento quæſo, quòd ſicut lutum
ceris me.* Sicut lutum quippè homo noſter
nterior exiſtit: quia Sancti Spiritus gratia
rrenæ menti infunditur, ut ad intellectum
ui conditoris erigatur; humana namque
ogitatio, quæ peccati ſui ſterilitate aruit,
er vim Sancti Spiritus, quaſi irrigata terra,
iridefcit. Sed ſæpè, dum perceptis ſuperni
doni

Gregor. ibidem. cap. 37.

doni virtutibus, ſine interruptione utimur, ad privatam fiduciam, uſu continuæ proſperitatis elevamur: unde fit plerumque, ut idem qui ſublevaverat, parumper ſpiritus deſerat, quatenus ipſum ſibi hominem oſtendat. Quod ſanctus vir protinùs exprimit, cùm ſubjungit, *& in pulverem deduces me.*

Quia, cùm per ſubtractionem ſpiritus mens aliquantulum in tentatione deſeritur, quaſi ab humore priſtino, terra ſiccatur; ut infirmitatem ſuam derelictus ſentiat, & ſine infuſione ſupernæ gratiæ, quantũ homo aruit, agnoſcat: qui aptè quoque reduci ad pulverem dicitur, quia dimiſſus ſibi, cujuſlibet auræ tentationis raptatur.

Rupertus lib. 2. c. 20. in Gen.

Hoc ergo (ſicut dignum erat) perpendentes homines ſancti, pulchra plaſmata in gloriam & honorem præparata, hunc ipſum Creatorem, ſuum plaſten; ſeipſos autem, lutum appellaverunt; eleganti confeſſione, lacrymoſâ declamatione: *Et nunc Domine*, inquit Iſaias, *Tu Pater noſter es & nos lutum; & fictor noſter, & opera manuum tuarum, omnes nos.* Et ad Hieremiam loquitur idem plaſtes noſter Deus: *Nunquid, ſicut figulus iſte, non potero vobis facere, domus Iſraël? ecce ſicut lutum in manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Iſraël.* Oſtenderat enim illi figulum facientem opus ſuum ſuper rotam: *Et diſsipatum eſt*, inquit, *vas quod ipſe faciebat è luto manibus*

u ſuis, converſusq; fecit illud, vas alterum, ſic-
placuerat in oculis ejus, ut faceret. Hinc idem
ui ſuprà dicit Iſaias: *Væ qui contradicit fićto-*
ſuo, teſta de ſamiis terræ. Hæc & illis ſimilia
iens ille Iuriſperitus cœleſtis Paulus ait:
homo tu quis es qui reſpondeas Deo? Nunquid
teſt figmentum dicere ei qui ſe finxit; Quare
e feciſti ſic? Aut nunquid non habet poteſtatem
gulus, facere de eodem luto, aliud quidem vas
honorem, aliud verò in contumeliam?

Magnum reverentiæ documentum, ma-num & congruum taciturnitatis & conti-entis linguæ inſtrumentum. Deus plaſtes no-ter eſt, nos autem lutum. Monet hoc vehe-nenti increpatione Apoſtolus vas electionis, lacitumque æterni figuli opus, monet, in-uam, nos & mittit huc, ut cum Prophe-â iſto, præſens divinæ poteſtatis exemplar ideamus. Cùm enim abjectionem fratrum uorum Iſraëlitarum congemuiſſet; *Quid er-o, inquit, dicemus? Nunquid iniquitas apud Deū? bſit.* nimirum ut hæc diceret, ipſe quoque nente humili, in iſto Prophetâ, deſcende-at in domum figuli, & viderat quod do-nus Iſraël lutum eſſet, æquè ut omne cœ-um gentium; & quia non pro debito ſed ro ſolâ gratiâ *Deus figulus omnium*, ſumpſit Abraham, cùm eſſet lutum Chaldaicum & x illo, & ex ſeminis ejus maſſâ luteâ, fecit uæ voluit vaſa miſericordiæ, vaſa honoris

Rupertus lib. 1. in Ieremiam cap. 10.

&

& gratiæ. Quid ampliùs illi debebat, quàm univerſo luto generis Adæ? hoc ille ſapiens & humilis, & ideò verè ſapiens quia humilis, viderat & humiliter ſentiebat; quia non propter figuli inertiam, ſed propter incomprehenſibilem Iuſtitiam, rebelle lutum in manu ejus diſſipatũ fuerat. Porrò ut ad ſpectandam ſimilitudinẽ figuli revertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognovit figmentum noſtrum, ſuſcipiendo pulverem noſtrum, tunc ipſe faciebat opus è luto manibus ſuis ſuper rotam adhibitis digitis ſuis, id eſt, donis Spiritus ſancti, ut perfecta jam in plenitudine temporis vaſa, theſauros ſuſciperent miſericordiæ & honoris. Sed auſum eſt infelix lutum blaſphemare figuli ſui digitos. Quid igitur? Nimirùm figulo juſtiſſimè digitos ſuos foris contrahente, & cum totâ manu feriente, diſſipatum eſt vas, diſſipatione validâ.

Auguſt. ſoliloq. cap. 31. Num quæram igitur quis fecit me? Tu Domine feciſti me ſine quo factum eſt nihil, tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus, per quem vivo ego, & per quem omnia vivunt, quoniam feciſti me. Gratias tibi plaſmator mei, quia manus tuæ fecerunt me & plaſmaverunt me.

Auguſt. ſoliloq. cap. 20. Noviſti figmentum noſtrum figulus noſter, & omnes quaſi lutum in manu tuâ.

Aug. lib. 5. de civit. c. 3. Nempe figmentum fragilius, quàm vaſa quæ illâ ratione finguntur.

Igitur

Igitur quia ſic voluit, & ſic ſapientia dictavit, unum de quo cæteri propagarentur, formavit hominem de limo terræ. de limo, inquam terræ. Manifeſtum eſt hoc, quia ſecundùm corpus, homo terra eſt. *Terra* enim, inquit Dominus, *es, & in terram ibis*. Rupertus lib. 2. cap. 21. in Gen.

Novit, quid fecerit, quomodo lapſum ſit; quomodo reficiendũ ſit, quomodo adoptandum ſit, quomodo ditandum ſit. Ecce facti ſumus de limo. Primus homo de terra, terrenus; ſecundus homo de cœlo cœleſtis. Aug. in Pſ. 102.

Noſce tamen te ipſum homo: tuæ animæ dicitur in Canticis Canticorum. *Ni cognoveris te formoſa in mulieribus*. Cognoſce te anima quia non de terra, non de luto es, quia inſufflavit in te Deus animam viventem. Attende tibi, ut lex dicit. tibi, id eſt, Animæ tuæ; ſæcularia te & mundana non teneant; terreſtria non morentur; ad illum tota intentione feſtina, ex cujus inſpiratione conſiſtis. Ambr. in Pſal. 118

Cognoſce te anima, quia non de terra, non de luto es, quia inſufflavit in te Deus, & fecit te in animam viventem. Opus magnificum eſt homo, Dei inſpiratione formatum. Diſce homo, ubi grandis, ubi pretioſus ſis, vilem te terra demonſtrat, ſed glorioſum virtus facit, fides rarum, imago pretioſum. An quicquam tam pretioſum, quam imago Dei eſt? Ambroſ. Ibidem. Oct. 10.

Peccavi: quid faciam tibi ô cuſtos hominum,
quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob. 7.

VI.

VI.

Peccavi: quid faciam tibi ô cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? *Iob. 7.*

ET juvat & merui: pleno ſcelus ore fatendũ eſt,
Culpa mea eſt nullo digna patrocinio.
Peccavi; *fateor; nec quæ malè crimina feci,*
Vllo fucari poſſe colore, puto.
Nec mihi dedecoris metus eſt, neque cura pudoris,
Flagitio merui publica probra pati.
Ecce manus ultrò ſupplex tibi porrigo victas,
Quæ mihi ſit, tantùm, pœna luenda, rogo.
Quid tibi vis faciã? *quæ te mihi, munera mitẽ,*
Quæ mihi quæ lenem victima reddat, erit?
Vis tua centenis cumulari altaria libis?
Aut pia fumoſis tura micare focis?
Aut meus ipſe tuas mavis, cruor imbuat aras,
Hoſtia criminibus ſubſtituenda meis?
Ah, foret illa meæ vix par quoq; victima noxæ!
Namq; meo eſt omnis crimine pœna minor.
Non tamen eſſe reor tam ſævas Numinis iras,
Quæ, niſi contentæ cædibus, eſſe negent.
Sæpè tuus parti ſuperatæ mucro pepercit,
Et conſervato nomen ab hoſte tulit.
Non ſinit ingenium tantos tibi ſurgere motus,
Quantis pro merito culpa pianda foret.

O bone terrigenûm cuſtos, *tutelaq; mundi*
Tot cui ſervatam remq; caputq; ferunt.
En tua ſe mediâ clementia monſtrat in irâ,
Quaq; manu gladios, hâc quoq; tendis opem.
Si pateris (quamvis ſummo mea cauſa patroni
Eloquio, melior nullius eſſe queat)
Pauca tamē pro me, vel pro te: (quod magis, optē)
Ne tua ſors etiam ſit mala cauſa, loquar.
Non nego, peccavi; *communis at hic fuit error:*
Cur ego, communi in crimine, ſola luam?
Cùm ruerent alii, malè quo ſuus impetus illos
Impulit, in flammas Bacche Venusq; tuas;
Dextra ſuum fulmen, quamvis vibrata, remiſit,
Tenſaque pro gladio lenis oliva fuit.
Cur mihi perpetuo contra adverſare duello,
Ceu gladiator ego, tuq; laniſta fores?
Non ſatis eſt, culpam faſſas tibi tendere palmas,
Criminibusq; iram promeruiſſe tuam? (ſam,
Quid, quod & egregii dederim tibi muneris an-
Materies laudis, dum mea culpa, tuæ eſt.
„ Nam niſi peccaſsē, quid tu concedere poſſes?
„ Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccavi:

Peccavi: quid faciam tibi ô cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob. 7.

FAmoſa lucta & totius ore Eccleſiæ per orbem celebrata, quâ homo cum Deo luctatus eſt. Rupertus in Gen.lib. 8.cap.6.

Sicut enim ſunt quædam arma Dei, in quibus eſſe dicitur lorica Iuſtitiæ & gladius Spiritus & ſcutum Fidei; ita etiam ſunt arma diaboli quibus indutus homo peccator. A contrariis igitur intelligamus contraria, & ſtatuamus duos milites armatos; unum militem Dei, alterum militem Diaboli. Et ſi quidem miles Dei habet loricam juſtitiæ, ſine dubio miles diaboli contrariam huic gerit injuſtitiæ loricam. Et ſi miles Dei in galeâ coruſcat ſalutis, è contrario peccator (qui eſt miles diaboli) galeâ perditionis indutus eſt. Ita ergo eſt gladius quidam Spiritus Sancti, in his qui militant Deo; eſt autem & gladius maligni, in his qui militant peccato, quem gladium nunc evaginare dicuntur peccatores. Orig. in Pſal. 36. homil.2.

Quis eſt gladius peccatoris, niſi contrarius gladio Spiritus Sancti? Ambr. in Pſ.36.

Quomodo autem putandi ſunt peccatores evaginare gladium? dum jam impuden- Origen. hom. 2. Pſal. 36.

 ter,

ter, & abſque ullo verecundiæ velamento iniquitates ſuas perpetrant, nec erubeſcunt aut reverentur nec tamquam in vagina nequitiam ſuam recondunt & contegunt, ſed ſuperbo & elato ſpiritu, velut gladium quemdam denudant.

mbr. in ap. 17. pocal. Cum agno pugnaverunt qui Eccleſiam Dei perſecuti ſunt.

Hæc pugna cœpta eſt à principio mundi in Cain & Abel.

ugo ard. in undem ocum. ob 15. *Tetendit [impius] adverſus Deum manum ſuam, & contra omnipotentem roboratus eſt.*

reg. in unc locum. Sunt namque nonnulli, qui etſi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei judicium nituntur, ipsâ impoſſibilitate explendæ voluntatis ſuæ fracti, ad ſemetipſos reſpiciunt; atque ad eum, quem contemnere voluerant, convertuntur; & qui diſcedere longè poterant, ſi quod vellent implere valuiſſent, per hoc aliquando ſalvantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; unde ad ſe reducti, cujus ſint conditionis, aſpiciunt, & plangunt ſe contraria veritati voluiſſe.

ug. lib. .cont. auſtum ap. 70. Sic Saulum Eccleſiam perſequentem Deus de cœlo vocavit, proſtravit, tamquam percuſſit.

aſil. hoil. 13. Pſ. 48. Nam qui omnia noſtra moderatur, ac diſpenſat Deus, nobis per malitiæ viam incedentibus occurrit, offendicula objiciens,

quæ

quæ nos à peccato remorentur, & abarceant.

Sed & nonnulli ſunt, qui hoc quod perverſè contra Deum appetunt, juſto Dei judicio implere nequiùs permittuntur, & cùm eos malitia accendit, potentia roborat, tanto jam ſemetipſos in errore cognoſcere nequeunt, quanto in rebus affluentibus extra ſe ſemper per potentiam trahuntur; de quorum intētione dicitur: *Tetendit adverſus Deum manum ſuam, & contra Omnipotentem roboratus eſt.* Gregor. loco jam citato.

[*Sed*] *contra Deum pugnare non eſt facile.* Eccl. 46.

Tu [igitur anima mea] *ne exiſtimes tibi impunè futurum, quod contra Deum pugnare tentaveris.* Mach. 2. cap. 7.

Iob, cujus rei gratiâ, dimicaret, neſciebat; neſciebat quoniam ei gymnaſium palæſtra erat propoſita; ſermonem ad judicem vertit, animæque oculum ad alta dirigit, non blaſphemans ſed orans cum lacrymis; *Vt quid me poſuiſti contrarium tibi?* Chryſ. homil. 4. de patiētiâ Iob.

Tunc autem ſibi contrarium Deus hominem poſuit, cùm homo Deum peccando dereliquit. Iuſtus verò conditor hunc ſibi contrarium poſuit, quia inimicum ex elatione deputavit. Greg. in c. 7. Iob li. 8. c. 22.

Et ecce fatetur [Iob] malum, quod fecit, ſed bonum, quod Deo in recompenſationem debeat offerre, nòn invenit; quia ad ab- Greg. in c. 7. Iob l. 8. c. 21. & 22.

luendam culpam quælibet humanæ actionis virtus infirma eſt, niſi hanc miſericordia parentis foveat. Cur [ergo] quaſi contrarium tibi hominem deſpicis, qui certus ſcio, quia perire ipſum, quem deſpicere crederis, non vis?

Auguſt. manual. cap. 23. Peccavi peccatum grande, & multorum ſum mihi conſcius delictorum; nec ſic deſpero, quoniam ubi abundaverunt delicta, ſuperabundavit & gratia.

Bernar. ſerm. 21. in Cant. Miſer ego homo? quis me liberabit à calumniâ hujus pudendæ ſervitutis? miſer ſed liber, liber quia ſimilis Deo, miſer quia contrarius Deo. O cuſtos hominum, quare me poſuiſti contrarium tibi? poſuiſti, cùm non prohibuiſti: Alioquin ipſe me poſui, & factus ſum mihimet gravis. Iuſtiſſimè quidem ut hoſtis tuus, ſit hoſtis meus; & qui tibi repugnat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi ipſi contrarius ſum.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iob. 13.

VII.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuũ? *Iob.* 13.

Ergo meus, tantæ cauſam tibi præbuit iræ
Qui condonandus leniter error erat?
Credideram torvos tantùm te fingere vultus,
Nec niſi compoſitis os ſimulare minis.
Scilicet ut flenti genitrix negat ubera nato,
Sed negat, ut lacrymis ſæpiùs illa petat.
Aut qualis puero fugiens negat oſcula nutrix,
Oſcula, quæ toties, dum fugit ille, dedit.
Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
Vtq; magis ſequerer, fingere velle fugam.
At geritur video, dicto res ſeria bello,
Falſa, nec, ut rebar, larva, ſed ira fuit.
Avertiſque oculos, dedignariſq; videri,
Pax veluti nunquam concilianda foret.
Et fugis, ut viſo fugit eminus hoſtis ab hoſte,
Aut quem fulmineo dente laceſſit Aper.
Seu timeaſque oculis viſus ſaxeſcere noſtris
Occulis oppoſitâ lumina cauta manu.
Quo precor, ah tantam merui pro crimine pœnã,
Vt velut indignans ora videnda neges?
An quia peccavi, vultu fruſtraris amantem?
Ah vultu! miſeris qui ſolet eſſe ſalus.
Aut mea ne magicas iaculẽtur lumina flammas,
Sibilet aut noſtro Regulus ore, times?

Anteveni

Anteveni tutis Cyrcæos viſibus orbes,
Vibratamq; oculo pelle nocente necem.
Donec enim verſo me dedignabere vultu,
Te, dolor, irato vivere, major erit.
Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
Nullius alterius labra, genæq; movent.
Pulcra tuos poſſum Tithonia ſpernere crines,
Pœna nec eſt oculis, Phœbe carere tuis.
Poſſum formoſisque comis, oculisque carere,
Nullaq; me vinctam compede forma tenet.
Attamen abſque tuis oculis, mea vita, meum cor
Vivere, non aliter quàm ſine corde, queo.
Cenſe igitur reliquos, quos abdo pectore queſtus,
Si tam dura, oculis, pœna, carere tuis? (eſt,
O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormentū
Te quod amē mea lux, me tamē haud redames.

Cur

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iob. 13.

QVare faciem tuam avertis, gaudium meum per quod gaudeo? ubi es abſconditus, pulcer, quem deſidero? odorem tuum haurio, vivo & gaudeo; te autem non video; vocem tuam audio & reviviſco; ſed *cur faciem tuam abſcondis?* fortè dicis; *Non videbit me homo & vivet.* Eja Domine, moriar, ut te videam; videam, ut hîc moriar. Nolo vivere, volo mori; diſſolvi cupio, & eſſe cum CHRISTO; mori deſidero ut videã CHRISTVM; vivere renuo, ut vivã cũ CHRISTO. Auguſt. ſoliloq. cap. 1.

—— Lumen perſæpè tuenti,
Numinis æterni, nubes denſiſſima, ſeſe
Protinùs injecit mediam, ſeq; abdidit ingens
Fulgor, & ardentem fixit mihi corde dolorem,
Vt mihi jam propiùs poſito ſe præpete curſu
Eripuit, cepitq; fugam. Cur iſtud? Amari
An quod à me ſemper cupiat, cupideq; requiri?
Namq; ita moris habent homines quoque.——

Nazian. de virtute humanâ.

Si quis enim offenderit ſervulorum, avertere ab eo vultus ſolemus. Si apud homines hoc grave dicitur, quãto magis apud Deum? vides enim quòd faciem ſuam Deus à Cain muneribus avertit. Ideò David orat ut flagelletur potiùs quàm *projiciatur à facie Dei.* Ideo juſtus ait: *Vultum tuũ Domine requirã.* grande Ambroſ. Apolog. pro David.

ergo

ergo ſuppliciũ, projici à facie Dei. Projectus eſt Adã de Paradyſo; neq; immeritò, ipſe enim antè *ſe abſconderat à facie Dei.* Exivit & Cain à facie Dei; quia putavit Deum eſſe fallendum, ut crimen negaret. Quomodo projiciat Deus à facie ſuâ, audi dicentem: *Tollite illum in tenebras exteriores.*

Bernard. ſerm. 35. in Cant. Igitur quę Anima ſemel à Deo didicit in intimis ſuis Dei præſentiâ ſuſpirare, & *quærere faciẽ ejus ſemper*, talis anima, neſcio, an vel ipſam gehennam ad tempus experiri horribiliùs pœnaliúsve ducat, quã poſt ſpiritualis ſtudii hujus, guſtatam ſemel ſuavitatẽ, exire denuò ad illecebras, vel potiùs moleſtias carnis: audi enim hominem expertum quę loquitur: *Bonus es*, inquit, *Domine ſperantibus in te, animæ quærenti te.* audi & alium ſimilem huic: *Tibi dixit cor meum; exquiſivit te facies mea, faciem tuã, Domine, requirã.* Ab hoc bono, ſi quis avertere ſanctam illam animam conaretur, puto, haud ſecus accepiſſet, quã ſi ſe de Paradyſo, & ab ipſo introitu glorię, cõſpiceret deturbari.

Ambr. in Pſal. 43. Eſt enim [CHRISTVS] fulgor æternus animorum, quem ideò Pater miſit in terras, ut ejus illuminati vultu, æterna & cœleſtia ſperare poſſimus, qui antè terrenâ caligine tenebamur incluſi.

Ambr. in Pſal. 118. Deſiſte [ergo anima] hominis habere peccata, & videbis faciẽ meã; qui enim faciẽ meã videt, debet eſſe ſine peccato. Eſto Angelus, hoc

hoc eſt divini miniſter imperii; obſequere mãdatis Domini: cùm fueris Angelus, videbis faciẽ Dñi. ipſe Dñs IESVS ait: *Beati mundo corde, ipſi enim Deũ videbũt:* advertis quid à te exigatur ut videas Deum? Emunda igitur cor tuũ.

[Sed] avertere à nobis Deum faciem ſuam, putamus, quando ſumus in aliquibus afflictionibus conſtituti. Ambr. in Pſal. 43.

Ne timeas, ô Sponſa, ne deſperes, ne exiſtimes te contemni, ſi pauliſper tibi ſubtrahit Sponſus faciem ſuam. Omnia iſta cooperantur tibi in bonum, & de acceſſu & receſſu lucrum acquiris. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad conſolationem, recedit ad cautelam. Bern. in Scala.

O bona abſconſio, quæ efficitur perfectio! Gloria mea, Deus meus, abſcondis theſaurum tuum, ut incites cupidum; recondis margaritam, ut augeas quęrentibus amorem; differs dare, ut doceas petere; diſſimulas audire petẽtem, ut facias perſeverantem. quod planè indicat illa flebilis, quę tuum in ſepulcro natum CHRISTVM, inter mortuos, quærebat vivum durantibus adhuc tenebris; quam accenderas ut quæreret, ſed quærenti diſparebas ut perſeveraret:: perſeveravit ſperans, & ſperavit perſeverans; & quia in ſpe perſeveravit, videre te meruit. Beata viſio & plena exultatio. B. Anſelmi medit. ca. 5.

Placare, obſecro, & miſerere mei, & *non avertas faciem tuã à me*, qui pro me redimendo *non avertiſti faciem tuam ab increpantibus & conſpuentibus in te.* Aug. medit. c. 39.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

VIII.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte?
Hierem. 9.

QVis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in undas,
Totque fluat guttis, quot ſtetit antè, comis?
Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, ut fluctus exſpatientur, obeſt.
O mea, ſi ſubitò duo flumina, lumina fiant!
Sat capiet geminas alveus aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non ſufficit imber,
Perpetuò flentis, qui rigat ora ſenis.
Capta nec Andromache, quâ lumina proluit undâ,
Illa meis lacrymis unda ſat eſſe poteſt.
Nec tua, Ieſſide, lacrymati balnea lecti,
Balnea nocturnis humida ſemper aquis:
Nec quibus es ſolitus jejunia paſcere, guttæ,
Nocte, dieque tuus quæ tibi panis erant:
Illa nec illuvies plorabilium lacrymarum
Quam pluit in Domini Magdala mæſta pedes:
Nec (tibi, qui geminis inaraverat humida ſulcis
Lumina) fons mæſtæ, Petre perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim ſeptemplice flumina rivo,
Cùm vagus Iſiacos obruis amnis agros.

Aut qualis madidũ cùm mergit Aquarius annũ,
Totaq́; in hybernas aſtra liquantur aquas;
Aut potiùs trepidas qualis ruit imber in urbes,
Omnia cùm pluvio clauſtra recluſa Iovi.
Culminaq́; & turres & acuta cacumina, cautes,
Et nemora & montes, nil niſi pontus erant.
Hos oculis voveam gravidis mihi currere nimbos,
Et caput hoc, totus fiat ut Oceanus.
Aut ſaltem in geminos tabeſcere lumina rivos,
Perpetuóve meas amne natare genas.
Nec ſiccari oculos, niſi cùm ſtupor obſtitit illis,
Finiat ut lacrymas ultima gutta meas.
Felices nimiùm, vitreæ, gens cærula, nymphæ,
Membra quibus fluido ſunt liquefacta vitro!
Vosq; paludoſis mutatæ fontibus artus,
Quas vetus eſt quondam fama profeſſa nurus.
Cur mihi non liquidis ſtillant quoq; brachia rivis,
Glaucaq́; muſcoſis fluctuat unda comis?
Illa ego ſum, fontem quæ non admittor in ullum,
Illa ego ſum fruſtrà quæ liquor eſſe velim.
O utinam! celerem vertar, novus Acis, in amnem,
Qui, Galatæa, tuo flumen amore fuit.
Aut aliquod, fieri jubeat me Biblida, Numen,
Quod fieri juſsit Biblida, fontis aquam!
Aut, Acheloë, tuâ liceat mihi ludere formâ,
Hercule decepto, cùm leve flumen eras!
Non ego tunc, Acheloë, precaria corpora ponam,
Taurus, ut exuto fluminis ore, puter.
Et licet obſcuri fuerim niſi nominis amnis,
Non ego me nomen vile fuiſſe, querar.

Iugis

Iugis aquæ largus tantùm mihi ſuppetat imber,
Cætera, ſecurum nomen honoris erit.
Tum mea inexhauſtos deducent lumina rivos,
Pindus ut æſtivâ de nive, volvit aquas.
Perq; fluent lacrymæ, veluti vaga flumina, vultũ,
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec niſi flere, meis oculis erit ulla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina merſa meis.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

Hieron. in cap. 9. Hierem. SI totus vertar in fletum, & nequaquam guttæ ſint lacrymarum, ſed abundantia fluminis, non ſatis dignè flevero.

Bernar. ſerm. 16. in Cant. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum?* ut præveniam fletibus fletum & ſtridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula; & pondus catenarum prementium, ſtringentium, urentium, nec conſumentium. Heu me mater mea, ut quid me genuiſti filium doloris, filium amaritudinis, indignationis & plorationis æternæ!

Ambr. in Pſa. 118. Neſcit flere qui flenda committit; & cùm ſit ipſe lacrymabilis, non habet culpæ lacrymas ſuæ.

Greg. li. 3. dial. c. 34. & l. 6. regiſtri. Axa ſuſpirans, à patre terram irriguam petit; quia à creatore noſtro, cum magno deſiderio, quærenda eſt lacrymarum gratia. Hinc irriguum ſuperius accipit anima, cùm ſeſe in lacrymis cœleſtis Regni deſiderio, affligit: irriguum verò inferius accipit, cùm inferni ſupplicia, flendo, pertimeſcit.

Auguſt. medit. cap. 36. Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtutum magiſter, docuiſti nos verbo & exemplo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* Tu fleviſti defun-

ctum

ctum amicum, & lacrymatus es valdè ſuper perituram civitatem. Rogo te, bone IESV, per illas precioſiſſimas lacrymas tuas, & per omnes miſerationes tuas, da mihi gratiam lacrymarum quam multùm deſiderat & appetit anima mea; quia ſine dono tuo, non poſſum habere eam: ſed per Spiritum ſanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit; da mihi gratiam lacrymarum, ſicut dediſti Patribus noſtris, quorum veſtigia debeo imitari, ut plangam me in omni vitâ meâ, ſicut ipſi ſe planxerunt nocte ac die. Da mihi irriguũ ſuperius & irriguum inferius, ut *ſint mihi lacrymæ panes die ac nocte.* Da mihi, dulciſſime, fontem irriguum fontemque perſpicuum, in quo lavetur aſſiduè iſtud iniquitatum holocauſtum. Da mihi gratiam lacrymarum benedicte & amabilis Deus, præcipuè ex multâ dulcedine amoris tui & commemoratione miſericordiarum tuarum. Tribue pro bonitate & pietate tuâ, ut iſte calix tuus inebrians & præclarus ſatiet ſitim meam.

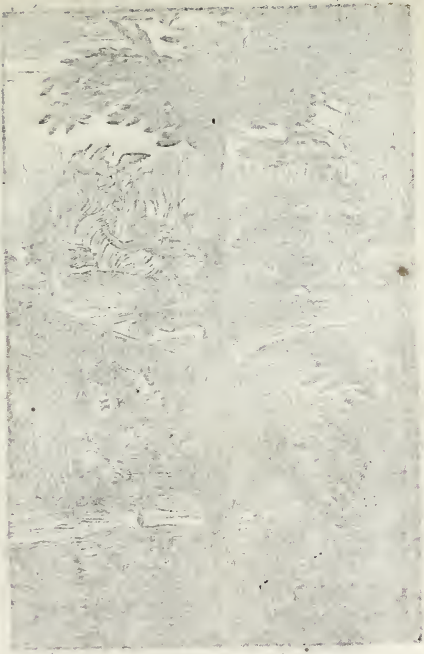
Lacrymæ ſiquidem ſunt peccati diluvium & mundi piamentum. Nazian. Orat. 3.

Et ſicut torrens, diverſa obſtacula diruit, ſic lacryma ferventis deſiderii, omnia peccata diluit, omnia tormenta contemnit, & curſum ſuum ad Deum peragit, uſque dum perveniat ad aſpectum Dei. Eccleſiaſtici c. 35. Hugo Cardinal. in c. 9. Hiere.

v. 16. *Nonne lacrymæ viduæ ad maxillam deſcendunt?*
Verſ. 19. *A maxillâ enim aſcendunt, uſque ad cœlum.*

Auguſt. medit. cap. 37. Percute Domine, percute, obſecro hanc duriſſimam mentem meam, piâ & validâ cuſpide dilectionis tuæ, & altiùs ad intima penetra potenti virtute; & ſic *de capite meo educ aquam immenſam, & de oculis meis verum fontem lacrymarum* jugiter manantem ex nimio affectu, deſiderio viſionis pulchritudinis tuæ; ut lugeam die ac nocte, nullam in præſenti vitâ recipiens conſolationem.

Auguſt. medit. cap. 36. Da mihi, quæſo, lacrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum poſſint ſolvere vincula, & cœleſti jucunditate ſemper repleant animam meam. Venit mihi in mentem alterius mulieris devotio mira, quæ te in ſepulchro jacentem, præ amore quærebat, quæ recedentibus diſcipulis de ſepulchro non recedebat, quia ſedebat ibi triſtis ac mærens. Si ergo ita flevit, & in fletu perſeveravit mulier, quæ viventem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebat; quomodo te plangere & in planctu perſiſtere debet anima, quæ te redemptorem ſuum jam cœlo præſidentem, & ubique regnantem corde credit, ore confitetur? Quomodo ergo gemere & flere debet talis anima, quæ te toto corde diligit, teque toto deſiderio videre concupiſcit?

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis. Pſalm. 17.

IX.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis. *Pſal.* 17.

Ergo iterum Actæon aliquis nova fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda ſuis?
En, mihi mens nemorum ſtudiis juvenilibus arſit,
Et periit ſtudiis mens prope capta ſuis.
Mens fuit, ancipites venatu pellere curas;
Non tamen in ſylvis, pulcra Diana, tuis.
Sylva mihi rapidis non eſt latrata moloßis,
Luſtra nec infeſtâ ſollicitata cane.
Nec juga Taygeti neque Mœnala territa cornu,
Nec fulvus volucri cuſpide ſtratus aper.
Nec mea Parthenîis circumdata retia ſylvis,
Nec meditata feris callida lina dolos. (*arcus,*
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel
Vlláve Spartanæ Virginis arma tuli.
O utinam mens iſta mihi, Dictynna, fuiſſet!
Non ego nunc prædæ cingerer arte meæ.
Heu quibus imprudens ſtudiis mihi torpuit ætas!
Quin potiùs, nemorum crura notata rubis?
Cur quæſita tuis mihi præmia, Bacche, trapetis?
Aut agitata tuis præda, Cupido, jugis?
Non tantùm pharetram neq; tantùm tela Cupido,
Cauta ſed, ut fallas, fila, plagasq; geris.

Pampineos tantùm neque concutis Evie thyrſos,
Sunt quoque, queîs capias ebria crura, doli.
Cùm ſurgit Dalilæ Sampſon malè tonſus ab ulnis,
Vincta Philiſthæo brachia fune tulit.
Cùm jacet ignoto Noë ſuperatus Iaccho,
Compede ſucciduos ſtringis Iäcche pedes.
Ecce, volupta ſuis jam me quoq; caſſibus ambit,
Quæ toties votis præda petita meis.
Hei mihi, quot circum pedicarũ indagine cingor!
Seu fera venantûm præpete ſepta globo.
Scilicet illa fuit ſpectri feralis imago,
Antonio, celſi culmine viſa jugi:
Cùm patuêre, ôculi collecta ſub unius ictum
Omnia, quæ mundo didita regna jacent;
Omnia, ceu parvâ tellusq; polusq; tabellâ,
Pictáq; ſtant minimo corpora tota vitro:
Omniaq; hæc ingens obſepſerat undique rete,
Multaq; furtivis ſtamina ſparſa viis.
Quiſque ſuos laqueos, ſenſit ſua vincula quiſque;
Hic caput, ille pedes vinctus, & ille manus.
Nempe ſuâ capitur laqueatus quiſque voluptâ,
Vt viſco ſtolidæ decipiuntur aves.
Ah! ſua nexilibus tendit mors undique tramis
Retia, arachnæo callidiora dolo.
Vtq; ſedet nigro venator araneus antro,
Inſidians pennis, ſtridula muſca, tuis:
Senſit ubi motâ trepidare cubilia, tela,
Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps,
Pennipedi meditans vincla doloſa gregi.

inigeros abdit vicino gramine vallos,
Spargit & in nitido plurima grana ſolo.
t circum incluſas ſecretâ crate volucres,
Quæq; canant vinctæ compede, ponit aves.
'æ, ſaltu, & cantu; levis ille foramine buxi;
Hæ ſocias; prædam, decipit ille ſuam.
evantûm haud aliter ſcelerum comitata coronâ
Implicat inſidiis mors ſua quemque ſuis.
uiq; ſuper laqueos niſus dare corpora ſaltu,
Heu miſer, in ſtygias præcipitatur aquas!

Dolores

Dolores inferni circumdederunt me; præoccupaverunt me laquei mortis. Pſalm. 17.

Auguſt. ſoliloq. cap. 12. ECce Domine Deus meus, mundus totus plenus eſt concupiſcentiarum laqueis, quos paraverunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos?

Hieron. Thren. 3. *Venatione ceperunt me quaſi avem inimici mei gratis.*

Ambroſ. de bono mortis cap. 5. Avis enim quæ deſcendit ex alto, vel quæ in altum ſe extollere non poteſt, frequenter aut laqueis capitur, aut viſco fallitur, aut quibuſcumque irretitur inſidiis: ſic quoque & anima noſtra. Laqueus, in auro; viſcus, in argento; nexus, in prædio; clavus eſt in amore. Dum aurum petimus, ſtrangulamur; dum argentum quærimus, in viſco ejus hæremus; dum prædium invadimus alligamur. Quin etiam mulieris decus, dum tentat, aſtringit.

Bernar. ſerm. 3. ſuper *Qui habitat in adjutorio.* Sed qui ſunt venatores iſti? venatores utique peſſimi & nequiſſimi, callidiſſimi & crudeliſſimi. Venatores qui cornu non ſonant ut audiantur, ſed ſagittant in occultis immaculatum. Ipſi Rectores ſunt tenebrarum harum, aſtutiſſimi verſutiâ & malitiâ diabolicæ fraudis; ita ut, ſicut eſt ante venatorem beſtia;

ia; ſic ad eorum comparationem ſit quilibet ſtutiſſimus hominum.

O anima fragilis ad reſiſtendum, facilis ad adendum, difficilis ad ſurgendum! qualiter tius adverſarii laqueos evadere poteris, uem tantis ſubtilitatibus præditum agnoſ-s? Bonav. cap. 1. ſoliloq.

Intellige quia in medio laqueorum ambu-s, & ſubtus machinas tranſeas imminen-s. Omnia retibus plena ſunt; Diabolus la-ueo cuncta complevit. Origen. hom. 2. in Cant.

Ecce tetendit ante pedes noſtros laqueos finitos, & omnes vias noſtras variis imple-t decipulis, ad capiendas animas noſtras, & uis effugiet? laqueos poſuit in divitiis, la-ueos poſuit in paupertate, laqueos tetendit cibo, in potu, in voluptate, in ſomno, & vigiliâ: laqueos poſuit in verbo, & in o-re, & in omni viâ noſtrâ. Auguſt. ſoliloq. cap. 16.

Abſcondita eſt in terrâ pedica ejus, & decipu-illius ſuper ſemitam. In terrâ pedica abſcon-tur, cùm culpa ſub terrenis commodis oc-ltatur; inimicus quippe inſidians oſtendit manæ mẽti, in terreno lucro, quid appetat, occultat peccati laqueum, ut ejus animam ingat, quatenus videat quid eſt quod con-piſcere valeat, & tamen nequaquam videat quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc antiquo hoſte ſuper ſemitam decipula nitur, quando in actione hujus mundi, Greg. li. 14. mor. c. 6. in c. 18. Iob.

quam

quam mens appetit, peccati laqueus paratur quæ videlicet non facilè deciperet, ſi videri potuiſſet; ſic quippe decipula ponitur, ut dum eſca oſtēditur, nequaquam ipſa à tranſeunte videatur. Sæpè ergo proponuntur animo cum culpâ honores, divitiæ, ſalus, & vita temporalis, quæ mens infirma, dum quaſi eſcam videt, & decipulam non videt per eſcam quam videns appetit, in culpâ conſtringitur, quæ non videtur.

Baſil. de non adhęrendo rebus ſęcularib.

Et quemadmodum perverſi quidam & ſubdoli homines, quorum ſtudium eſt & propoſitum ex aliorum bonis diteſcere, (eam tamen potentiam non habent, ut apertâ violentiâ utantur) vias inſidiosè obſidere ſolent & ſi locum aliquem circa illas aut convallibus profundis interruptum, aut dumorum denſitate obſcurum viderint, in illum ſe abdunt; & hujuſmodi velamento, viatorum circumquaque conſpectum, ne prævideantur, amoliti, ex inopino illos adoriuntur, ne quiſquam eorum laqueos periculoſos videre priùs queat, quàm in illos incidat: ita & Satan infenſus nobis, & antiquus hoſtis mundanarum oblectationum umbris ſeſe inſinuans (quæ periculoſæ circa vitæ hujus viam, latronem occulere ſolent, & latibula præbere inſidiatori) indè improviſos nobis perditionis laqueos ſubſternit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuò vigiles circumquaqu

cumquaque diducere, & quidquid jucundum apparet, mox ſuſpectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamſi aurum copioſè propoſitum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamſi quaſcumque delicias terra proferat, & precioſa tabernacula oſtentet: etiamſi choreas, comeſſationes, ebrietates, & menſas concentuū modulatione jucundas videamus; etiamſi offeratur venuſtas corporum. Sub his namque omnibus ita jucundis, latebras habet communis noſter hoſtis; expectans num per objectorum ſpectacula illecti, relictâ Regiâ viâ, ad ipſius aliquando inſidias ipſi ultrò declinemus. Et plurimùm ſanè timendum eſt, ne quo pacto illis incautè accurrentes, & oblectationem illam, quam uſurpantibus offerunt, nihil habere periculi putantes, primo ſtatim guſtu, doloſè abditum hamum voremus, atque illo poſtea (nolimus, velimus) ligati, ad terribiles latronis latebras *Mortem*, ſcilicet, per hujuſmodi illecebras, imprudentes trahamur.

Attolle [ô homo] animam tuam ne eam illiciat eſca laqueorum. Voluptates ſæculi, eſcæ quædam ſunt, & (quod pejus eſt) eſcæ malorum, eſcæ tentationum. Dum voluptatem quæris, laqueos incurris. Oculus enim meretricis laqueus amatoris eſt; oculus ergo meretricis, Ambr. li. de bono mortis cap. 6.

meretricis, eſt laqueus. Laqueus eſt etiam ſermo meretricis, qui obdulcat ad tempus, fauces tuas, & poſtea exaſperat eas amaritudine conſcientiæ peccatricis. Laqueus eſt aliena poſſeſſio plena amœnitatis. Omne iter iſtius vitæ plenum laqueorum eſt. Vnde juſtus dicit: *In viâ hâc, quâ ambulabam, abſconderunt laqueos mihi.*

Ibidem. Quoties inimicus, cordi noſtro conatur inſerere, quo nos reflectat à ſanctitatis propoſito & piis votis? Quoties corporeos inflammat ardores? Quoties occurſare facit oculos meretricios, quibus caſtum ſuſtentet affectum, ut improviſo amoris ſpiculo feriat imparatum? Quoties inſerit animo tuo verbum iniquum, & cogitationes cordis abſconditas? His anima, quæ cupit evolare, deponitur. Sed tu obluctare quaſi bonus miles CHRISTI IESV.

Ibidem. Et quid de extraneis laqueis loquar? hoſtis nobis laquei ſunt cavendi in ipſo hoc corpore noſtro, laquei circumfuſi nobis ſunt, quos debemus vitare.

Amb.lib. 4.in c.4. Lucæ. Honorum gratia, ſublimitas poteſtatum, epularum ſuavitas, forma meretricis, laqueus eſt Diaboli.

Ambr.de bono mortis. cap.9. Ergo non laqueis nos credamus, & retibus iis quæ decipiunt & illudunt; non ſequamur illecebroſa & ſeductoria.

Aug. in Sed tantum valet animi præſumptio, ut & coram

& coram ipſis muſcipula ſit, & incidant in eam; obſcurentur oculi eorum ne videant. Pſal.68.

Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aſpero, ut confiteamur tibi, dicentes: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium, laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.* Auguſt. ſoliloq. cap.16.

Non intres in judicium cum ſervo tuo. Pſal. 142.

X.

X.

Non intres in judicium cum ſervo tuo. *Pſalm.* 142.

QVod decus eſt Dominis, ad jura laceſſere ſervos?
Palmaq; quæ ſervi, jure vadantis Herum?
Et ſervilis hero vertit victoria probro,
Et reus offenſæ ſervus herilis abit.
Crede mihi, pudor eſt, mecum tibi texere rixas,
Iurgia nec tecum convenit eſſe mihi.
Non ego ſum, tantæ cui ſit fiducia pugnæ,
Non ego materies litibus apta tuis.
Nempe tuis ſcribi vis bella forenſia faſtis,
Aut mea, fortè, tuam vincere, cauſſa poteſt:
Cujus erit felix adeò facundia linguæ,
Quæ ſperare ſibi tanta tropæa queat?
Iuridici nulla eſt ita vox exercita rixis,
Quo tua debilior cauſſa, loquente, cadat.
Heu nimis immitem diſpenſas cognitor urnam,
Nec tuus inflecti ſe rigor ille ſinit!
Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;
Blandaq; & in pœnas eſt tibi lenta manus:
Mœſtaq; cum ſtatuis, triſti tibi mœror in ore eſt,
Tamq; rei damno, quàm reus ipſe, doles.
Parq; tibi pœna eſt de crimine ſumere pœnam,
Ac ſua de plexo crimine pœna reo eſt.

Nec ſibi, quam patitur, poſſit quis demere noxam,
Quiſque ſui quamvis arbiter ipſe foret.
Non tamen ut veras habeant hæc carmina laudes,
Auſim Iudicii puncta ſubire tui.
Nam licet in miſeros bonus es, veniæq; paratus,
In ſontes etiam, jure, ſeverus agis;
Et tibi tam juſtâ pendet lanx utraque librâ,
Par ſit ut ex æquo gratia, parq; rigor.
Nec ſinis affectus, captivaq; pectora duci,
Nec ſubigunt animum lenia verba tuum.
Nec, ſi cauſſidici vox incantaverit aures,
Facundâ minimum diluat arte nefas.
Perdidit hic caſſas facundia, Suadaq; vires,
Et ſilet hoc omnis gratia muta loco;
Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec aſtu
Proſtitit hoc umquam vendita cauſſa foro.
Quis ſecet intrepidus tam duro Iudice lites,
Aut tantùm impavidus pareat ante Deum?
Non ego ſi ſævi vocer inter ovilia Martis,
Dura tui metuam ſepta, Gradive, fori.
Nec trepidem (licet ipſa Decem citet haſta virorũ)
Ne mea, centeno judice, cauſſa labet.
Nec tua, (cauſſarum ſcopulos) infamia, Caßi,
Pulpita, ſi jubeat Prætor, iniqua querar.
Nec Rhadamantæi verear ſubſellia regni,
Scamnaq; Dyctæi litigioſa Ducis.
Nec, quibus incluſas tenet arbiter Æacus umbras,
Infernis dubitem jura ſubire plagis.
Quilibet in caput hoc dictet ſuffragia judex
Et ferat immites quælibet urna notas:

Cauſſarum

Cauſſarum mihi tot lingua eſt inflata tropæis,
Se putet ut nullo cedere poſſe foro.
Vnius at timuit ſolummodo Iudicis urnam,
Iudicis & teſtis qui vice ſolus agit.
Qui, ſemel ut ſævâ ſententia lata tabellâ eſt,
Nec prece, nec lacrymis, triſte retractat opus.
O durum, ô fatale reis, miſeriſq; tribunal,
Quo Iudex rigido tam gravis ore ſedet!
Dicitur immotis triduoq; ſupinus apertis,
Hunc oculis Agathon extimuiſſe diem.
Vtq; ſibi noxæ Paulus non conſcius eſſet,
Hoc tamen eſt veritus judice ſtare nocens.
Quiq; ſui Salomon doctiſſimus audiit ævi,
Mens pura eſt, quemquam dicere poſſe, negat.
Quin ſacer hâc etiam trepidus formidine Pſaltes;
Iudice te, tutus quis reus, inquit, erit?
Quiq; tot adverſos tulit æquo pectore caſus,
Vix fore clara ſatis ſydera, Iobus ait.
Si trepidant igitur, tanto cenſore, columnæ;
Quo ſtabunt tabulæ, ligna caduca, pede?
Siq; tremunt pavidæ nutante cacumine cedri,
Quâ ſpe parva ſuam ſylva tenebit humum?
Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore ſanguis,
Aſpectus quoties hæc ſubit urna meos.
Non ſecus ac viſâ cum victima fortè ſecuri,
Decepto refugit verbere tunſa caput.
Parce precor, neq; jus mihi dic hâc cognitor urnâ
Sancta Themis cauſſâ qua cadat ipſa ſuâ.

Non intres in judicium cum ſervo tuo. Pſalm. 142.

Aug. in Pſa. 142. NOn litigemus; nolo tecum habere cauſſam, ut ego proponam juſtitiam meam, tu convincas iniquitatem meam. Indignum eſt tibi, cum ſervo tuo intrare in judicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in judiciũ Domine Deus meus. Quantumlibet rectus mihi videar, producis tu de theſauro tuo regulam; coaptas me ad eam, & pravus invenior; *ne intres in judicium cum ſervo tuo:* miſericordiâ indigeo, fugitivus redeo, pacem quæro.

Iob. 14. *Dignum ducis, ſuper hujuſcemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in judicium?*

Ambr. in Pſal. 36. Vocat te: in judiciũ venies. Quid reſponſurus es ei, qui niſi iterum tibi donet, periſti? ideò S. David judicium refugit, miſericordiam poſcit, dicens: *& ne intres in judicium cum ſervo tuo.*

Bernar. ſerm. 8. ſuper *Beati qui habitant.* Quid enim tam pavendum, quid tam plenum anxietatis & vehementiſſimæ ſollicitudinis excogitari poteſt, quàm judicandum aſtare illi tam terrifico tribunali, & incertam adhuc expectare ſub tam diſtricto Iudice ſententiam! *Horrendum eſt*, ait Apoſtolus, *incidere in manus Dei viventis.*

Ambr. in orationibus. Ipſe eſt autẽ teſtis & Iudex, Iudex & teſtis, quẽ nulla cõſciẽtia peccatrix effugere poteſt.

Omnia

Omnia enim nuda & aperta ſunt oculis ejus.

Et ſicut illi, qui è carceribus educuntur, unà cum ipſis catenis ad judicium protrahuntur, ſic omnes animæ, cùm hinc emigraverint, variis peccatorum catenis implicitæ ad terribile illud ducentur tribunal. Chryſ. in c. 4. Matt. hom. 14.

[Et ecce ego] jam jam præſentabor ante diſtrictum judicem de operibus meis rationem redditurus. Væ mihi miſero cùm venerit dies illa Iudicii, & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes Domino præſentandæ recitabuntur. Tunc demiſſo capite præ confuſione malę conſcientię in judicio, coram Domino, ſtabo trepidus & anxius, utpote commemorans ſcelerum commiſſa meorum. Tunc anima inveniens oculos clauſos, & os, alioſque corporis ſenſus, per quos ſolemus egredi & delectari in his exterioribus, revertetur ad ſe, & cadet ſub ſe: & quia amore mundi & carnis voluptate, Dei amorē dereliquerat, derelinquetur à Deo miſera in horâ tantæ neceſſitatis, atq; dæmonibus tradetur in inferno crucianda. [Anima mea] ingenti horrore concutitur, & multiplicibus cogitationum æſtibus agitatur, cùm urgente ſolutione carnis, & ſubductis è medio omnibus, ſe & illū terminum conſiderat, cui appropinquat; & poſt paululum hoc invenit quod in perpetuum mutari non poterit. Bernar. medit. cap. 2.

Neq; enim tunc immeritò cujuſlibet anima terretur, Greg. li.

24. mor. cap. 7. terretur, quando poſt puſillum hoc invenit quod in æternum mutare non poſſit. Conſideramus quippe quod viam vitę præſentis nequaquam ſine culpâ tranſire potuimus. Conſideramus etiam, quia nec hoc quidem, ſine aliquo reatu noſtro eſt, quod laudabiliter geſſimus, ſi remotâ pietate judicemur. Quis enim noſtrûm vitam præcedentium Patrum valeat vel ſuperare vel aſſequi? Et tamen David dicit, *Ne intres in judicium cum ſervo tuo; quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* Paulus cùm diceret, *Nihil mihi conſcius ſum*; cautè ſubjunxit: *Sed non in hoc juſtificatus ſum.* Ioannes dicit: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* Iacobus ait: *In multis offendimus omnes.* Quid ergo facient tabulæ, ſi tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia ſtabunt, ſi hujus pavoris turbine etiam cedri quatiuntur? Solutioni ergo carnis appropinquans nonnunquam terrore vindictæ etiam juſti anima turbatur.

Greg. c. 23. in 7. cap. Iob. Quantâlibet enim juſtitiâ polleant, nequaquam ſibi ad innocentiam vel electi ſufficiũt, ſi in judicio diſtrictè requirantur: ſed hoc tunc ad ſolatium ſuæ ereptionis inveniunt, quod nequaquam ſe poſſe ſufficere humiliter ſciunt. Sub humilitatis ergo tegmine, à gladio ſe tantæ animadverſionis abſcondunt, & quo terrorem venturi Iudicis præſtolantes continuo

continuo timore trepidant, eo indeſinenter agitur ut paratiores fiant.

Noli, quæſo, piiſſime Domine, ſcribere adverſum me amaritudines meas, ut *intres in judicium cum ſervo tuo, ſed ſecundùm multitudinem miſerationũ tuarum dele iniquitatẽ meam.* Væ mihi miſero, cùm venerit dies Iudicii, & aperti fuerint libri conſcientiarum, cùm dicetur de me: *ecce homo & opera ejus.* quid faciam tunc, Domine Deus meus, cùm cœli revelabunt iniquitatem meam, & adverſum me terra conſurget? Ecce nihil reſpondere potero, ſed demiſſo capite, præ confuſione, coram te ſtabo trepidus & confuſus. Heu me miſerum, quid dicam! clamabo ad te, Domine Deus meus, *quare jacens conſumor?* Plange anima mea, ſicut vidua ſuper virum pubertatis ſuæ; ulula miſera & plora, quoniam dimiſit te ſponſus tuus; Miſerere, ne deſperem, ſed te ſperando reſpirem; & ſi ego commiſi unde me damnare potes, tu non amiſiſti unde ſalvare ſoles. ne memineris dulciſſime IESV, tuæ Iuſtitiæ adverſus peccatorem tuum, ſed eſto memor benignitatis tuæ adverſus creaturam tuam; ne memineris iræ adverſus reum, ſed memor eſto miſerationis tuæ adverſus miſerum, obliviſcere ſuperbum provocantem, & reſpice miſerum invocantem. Quid enim eſt IESVS niſi Salvator?

August. medit. cap. 39.

Non me demergat tempeſtas aquæ , neque abſorbeat me profundum. Pſalm. 68.

XI.

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ, neq; abſorbeat me profundum. *Pſalm.* 68.

O Nimis inſtabilis levis inconſtantia Ponti,
Qui tot pellicibus carbaſa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis refluisq́; argenteus undis,
Mentiturq́; tuus dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacitæ ſtas more paludis,
Nec magis ulla lacu ſtagna modeſta jacent.
Sæpè tibi horrificat vix ſummum fluctibus æquor,
Cùm levis exiguo ſtringitur unda Noto.
Mobilibusq́; ſalit circum cava ligna choreis
Subſiliuntq́; levi vela petulca rate.
Quin ſinis æratis findi freta mollia roſtris,
Vtq́; tibi canas tonſa flagellet aquas:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,
Tot tereris remis, terra quot ipſa rotis.
Et tua, ne quâ parte, fides ſuſpecta laboret,
Marmora perſpicuo pandis aperta ſinu:
Quis tam perſpicuo fraudem putet eſſe profundo?
Aut vitreo tantos amne latere dolos?
Ecce ubi diſcinctã jam non tenet anchora puppẽ,
Auráq; remigio prona ſecundat iter;
Quàm citò deſerto diſceſſit littore pinus,
Et jam nulla domus, nulla videtur humus;
Improviſa

Improviſa ratem medio circum æquore cingunt,
Hippotadæ laxis agmina miſſa cavis.
Non ſecus ac ſævâ ſervus damnatus arenâ
Opprimitur Libycis præda voranda feris.
Aut nemorum latebris deprenſus fortè viator,
Prædonum ſubitò cingitur orbe latus.
Tum ſurgit tumidis præſagum fluctibus æquor,
Venturóq; tremit diſcolor unda metu:
Mox ubi decertant ſimul Africus & ſimul Eurus,
Et Notus & Boreas incubuêre ſalo;
Finditur abruptus varia in divortia pontus,
Diſtrahit ut fluctus quæque procella ſuos.
Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu
Merſurus pelago circumeunte ratem.
Heu! gemit hic tumido pendẽs trabs anxia fluctu,
Et perit, undecimâ ſi prior unda venit.
Aut hæc, aut ſimilis ſalis eſt fallacis imago,
Tam citò de placido ſæva fit unda mari.
Sed mihi, mentito ſimulata eſt fabula ponto,
Non ego de veſtris, Tethy, querebar aquis.
Nec mihi, de rapidis, qui torquent æquora, ventis,
Nec mihi, de regnis, Æole, verba tuis.
Nec mihi de levibus, temerarie Typhy, carinis
Ire quibus liquidum primus es auſus iter.
A patrio numquam ſolvit mea littore puppis,
Nec vidi virides, Numina falſa, Deos.
Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi,
Qui facit hanc artem, quam facit, arte luat.
Quem cecini pontus, mea vita, ſimillima põto eſt,
Quæq; tulit puppis, illa ego, puppis eram.

Æolidæ

Æolidæ magno ſlantes circum agmine fratres,
Sunt animi motus, gens violenta, mei.
His ventis, hâc nave, per hæc ego cærula currens,
Tot ſenſi humanis rebus ineſſe vices.
O fallax nimiùm mendaci vita ſereno,
Quæ nigra de lætis tam citò regna facis?
Nulla deeſt Venerum tibi copia, nulla leporûm,
Omnia blanditiis, lætitiíſque fluunt.
Plurima jucundæ celebrantur feſta voluptæ,
Aráque triſtitiæ nulla dicata litat.
Dum furit intus amor, veníſque agitata libido,
Triſte nihil, fraudem fraude tegente, patet.
Aſt modò, cùm ſtygio vitiorum erumpere fluctu,
Hisq; animum ventis aſſeruiſſe lubet; [fundo,
Tunc videt, heu! quanto fuerit mens hauſta pro-
Quoq; gemit, ſcelerum quàm grave ſentit onus.
Atq; utinã! ut, liquidis Pelagi qui mergitur undis,
Exerit Oceano terq;, quaterq; caput;
Sic imo ſcelerum merſus ſemel æquore mentem,
Submerſas ſuperis tendat ab amne manus!
Sed velut in tetrum putei qui labitur antrum,
Quem ſimul & putei tracta ruina tegit;
Aut gelidas fracto ſubiit qui marmore cruſtas,
Nequicquam obſtructo flumine tentat iter:
Non aliter, prono ſcelerum qui vortice raptus
Vix tulit à ſuperis, unus & alter, opem.
Aſpicis, ut certem pugnantibus, una, duobus;
Bella movẽte Noto, bella movẽte ſalo? [unda,
Aſpicis, ut caput hoc propè mergat & Auſter &
Iámq; necaturas ducere cogar aquas?

Aſpicis

Aſpicis hanc animam gemino ſuccumbere fato?
Nec tua ſunt velis aſtra ſecunda meis?
Aſpice, nec rabido luctantem deſere ponto,
Naufraga nec medio lina relinque freto.
Tende manum potiùs miſeræ, Palinure, natanti,
Et mento digitos ſubde vocate tuos.

Non

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. Pſalm. 68.

QVAM diu miſer jactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te, Domine, & non exaudis? Audi clamantem Domine *de hoc mari magno*, & adduc me ad portum felicitatis æternæ. Felices, qui de periculo *maris hujus* educti, ad te *Deum*, *portum tutiſſimum* pervenire meruerunt! ô verè felices, qui de *pelago* ad *littus*, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium pervenerunt, optatâ jam quiete beati! Infelices heu nos miſeri, qui per *maris hujus magni fluctus procelloſasq; voragines navim trahimus* ignorantes an ad portum ſalutis pervenire valeamus! August. ſoliloq. cap. 35.

Pater miſericordiarum, audi ejulatum pupilli tui, & porrige manum tuam, optimam adjutricem, ut retrahat me *de profundis aquarum*, *& de lacu miſeriæ & de luto fæcis*, ne peream vidente miſericordiâ oculorum tuorum, aſpiciente clementiâ viſcerum tuorum, ſed evadam ad te, Dominum Deum meum. Auguſt. ſoliloq. cap. 37.

Pelagus enim eſt longè lateque protenſum *hæc vita*; & quemadmodum in mari univerſo ſinus diverſi, aliis atque aliis tempeſtatibus commoventur Chryſ. hom. 82. in Matt.

commoventur præcipuè : velut Ægæum ventis exaſperatur ; Thyrrenum vero fretum propter anguſtias ; Charybdis autem quæ eſt Libyen verſus , propter ſtagna Syrtis & brevia , Pontus magnitudine fluctuum atq; impetu ; Hiſpanicus Oceanus , quia invius, carentiâ portuum & locorum ignorantiâ intricatus, difficilis navigantibus eſt ; ſimiliter alia Pelagi pars, aliis de cauſſis : ſic & in vitâ noſtrâ fieri videmus.

Rupertus lib. 5. in c. 8. Apocal. *Navium* quoque nomine *vita hominũ transitoria* deſignatur: quemadmodum & in Iob: *dies mei*, inquit, *tranſierunt ſicut naves*, *poma portantes.*

Greg. li. 9. mor. ca. 24. in cap. 9. Iob. Et huc, illucque *mentis noſtræ navis* impellitur, quia & Paradyſi celſitudinem meminimus , & *importunos tentationum fluctus* ex carne toleramus.

Ambroſ. præf. in 4. l. ſuper Euang. Lucæ. Quod autem mare abruptius quàm ſæculum ? tam infidum , tam mobile , tam profundum , tam immundorum ſpirituum flatibus procelloſum?

Chryſ. hom. 33. Quod a diverſis peccatis & variis tentationibus , velut quibuſdam fluctibus æſtuat. de quo ſcriptum legimus : *Hoc mare magnum & ſpatioſum.*

Hieron. epi. 1. ad Heliod. Nolite credere, nolite eſſe ſecuri ; licet in modum ſtagni fuſum æquor arrideat ; licet vix ſumma jacẽtis elementi ſpiritu terga criſpentur ; magnos hic campus montes habet.

Intus

Intus incluſum eſt periculum, intus eſt hoſtis. In illo æſtu, charybdis luxuriæ ſalutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia ſcylla ſeu renidens libido blanditur. Hîc barbarum littus, hîc Diabolus pirata, cum ſociis portat vincula capiendis.

In hoc magno ſæculi hujus diluvio, ubi circumflantibus procellis non invenitur fida ſtatio, & locus eminentior ubi pes columbæ aliquatenus valeat requieſcere. Ambr. in orationibus

Magnam faciunt tempeſtatem multitudines cupiditatum, quæ velut in quodam freto corporis navigantem hinc atque indè perturbant, ut gubernator ſui eſſe animus non poſſit. Ambroſ. Apolog. poſter. pro David c. 3.

Mens quippe humana, quot tentationes patitur, tot flatibus movetur. Hanc enim plerumque ira perturbat; cùm recedit ira, ſuccedit inepta lætitia; luxuriæ ſtimulis urgetur; æſtu avaritiæ longè lateq́ue ad ambienda, quæ terrena ſunt, tenditur: aliquando hanc ſuperbia elevat, aliquando verò inordinatus timor in infirmis deponit. Greg. li. 11. mor. c. 23. in cap. 13. Iob.

[Ecce Domine] *Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me*, & niſi tu (cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere) dexteram tuæ majeſtatis ſupponas, mergi cogor miſerabiliter in profundum. Auguſt. medit. cap. 39.

Pſal. 88. *Tu dominaris poteſtati maris, motum autem fluctuum ejus tu mitigas.*

Aug. in Pſal. 68. Magnus eſt puteus, profunditas iniquitatis humanæ. Illuc quiſque, ſi ceciderit in altum cadet: metuenda iſta res eſt vehementer. Si videris hominem feciſſe iniquitatem, merſus eſt in puteum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipſius, & dixerit: verè peccavi, fateor, non ſuper eum clauſit puteus os ſuum. Cùm autem videris eum dicere: Quid enim mali feci? factus eſt defenſor peccati ſui; clauſit ſuper eum puteus os ſuum, qua eruatur non habet.

Auguſt. ſoliloq. cap. 35. Spes humani generis, CHRISTE, Deus de Deo, refugium noſtrum & virtus, cujus lumen à longè, inter caliginoſas nebulas, ſuper maris procellas, quaſi ſtellæ maris radius, oculos noſtros irradiat, ut dirigamur ad te, portum. Guberna, Domine, navim noſtram, tuâ dexterâ, clavo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, *ne nos demergat tempeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundum*; ſed unco crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te ſolamen unicum noſtrum, quem à longè (quaſi ſtéllam matutinam, & ſolem Iuſtitiæ) vix lacrymantibus oculis, in littore cœleſtis Patriæ, nos exſpectantem videmus: exaudi nos *Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & in mari longè.* In mari turbulento verſamur; tu in littore ſtans, aſpicis peri-

cula

cula noſtra: *Salvos nos fac, propter nomen tuum.* Da nobis, Domine, inter Scyllam & Charybdim ita tendere & tenere medium, ut utroque periculo evitato, ſecuri perveniamus ad portum.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me?
& abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus?
Iob. 14. X II.

XII.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? *Iob.* 14.

QVis mihi ſecuris dabit hoſpita tecta latebris?
Tecta, quibus dextræ ſerver ab igne tuæ?
Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recurſat,
Vix ego fida mihi luſtra ſat ulla reor.
Tunc ego ſecretas, umbracula frondea, ſylvas,
Antraq; ſolivagis opto relicta feris.
Tunc ego vel mediis timidū caput abdere terris,
Aut maris exeſâ condere rupe velim.
Tunc voveam penitâ montis latuiſſe cavernâ,
Buſtorum effoſſos aut ſubiiſſe lares.
Aut ſinuoſa nigri ſpelæa nataſſe profundi,
Oceani glaucas, ſcrupea regna, domos:
Aut numquā aſpectos Phœbo, Phœbæq; penates,
Aut habitaſſe tuos, nox tenebroſa, ſpecus.
Dum quatit aſtriferos flammatus Iuppiter orbes
Et jacit accensâ tela triſulca manu;
Triſtia; ne noceant, metuendâ fulmina flammâ,
Daphnide, qui metuit, tempora cincta, tegit.
Tu rubra cùm torques furibundâ ſpicula dextrâ,
Nulla juvant foliis laurea ſerta ſuis.
Nulla juvant tacitis latebroſa cubilia ſylvis.
Sylva tuis oculis omnis & umbra patet.

Clauſerat obſcuræ denſis ſe frondibus umbræ,
Carpſerat arboreas qui malè primus opes;
Aſt ubi vicino veſtigia Numine ſenſit,
Erubuit, luco proditus ipſe ſuo.
Nulla juvat refugo ſpelunca immanis hiatu,
Hoſpita montivagis luſtra nec ulla feris.
Mitia quæ ſenſit Medus puer antra leonum,
Effera Chaldæos antra dedêre neci.
Nulla juvant penitis ſpelæa reperta latebris
Fida nec umbrarum, ſenta ſepulcra, domus.
Tectus in obſcurâ deprêndere, Lothe, cavernâ,
Et fratrem è tumulo frater humate vocas.
Quid memorē ut tumidâ Ionas ſe merſerit undâ,
Nec merſum ſtabili texerit unda fide?
Hauſerat immani Ionam quæ bellua ventre,
Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
Nulla fides vitreo pelagi, niſi vitrea, fundo;
Pervia perſpicuo quid tegat unda freto?
Nulla fides clauſis, Libitinæ longa ſepulcris;
Produntur tumulis oſſa ſepulta ſuis.
Nulla fides tacitis, quas vallant ſaxa, latebris;
Tecta caverna ſuo ſæpè retecta ſono eſt:
Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus umbræ,
Ambo caduca pari fronsq; nemusq; fide.
Nec mare, nec tellus, nec luſtra, nec antra, nec aſtra
Tuta nec illa mihi, quæ ſuper aſtra, via.
Tu potes hoc tutis ſolus caput abdere clauſtris,
Dum tuus abdiderit fulmina *ſtricta* furor.

Quis

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? Iob. 14.

QVò ibo à ſpiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam? Quis eſt locus recepturus fugitivum Dei? homines qui ſuſcipiunt fugitivos, quærunt ab eis, à quo fugerint: & cùm ſervum invenerint alicujus Domini minùs potentis, tum ſine ullo timore ſuſcipiunt, dicentes in corde ſuo; non habet iſte talem Dominum, à quo poſſit inveſtigari; cùm autem audierint Dominum potentem, aut non ſuſcipiunt, aut cum magno timore ſuſcipiunt, quia homo potens falli non poteſt. Vbi non eſt *Deus?* quis fallit Deum? quem non videt Deus? à quo fugitivum ſuum non repetit Deus? quò ergo ibit fugitivus iſte à facie Dei? vertit ſe huc atque illuc, quaſi quærens locum fugæ ſuæ; *ſi aſcendero in Cœlum, tu ibi es, ſi deſcendero in infernum, ades:* Si me extulero, te invenio repreſſorem; ſi me abſcondero, te invenio inquiſitorem. Quò ergo iturus ſum, ut à facie tuâ fugiam, id eſt, iratum te non ſentiam? Hoc conſilium: ſic fugiam à facie tuâ, ſic fugiam à ſpiritu tuo; ab ultore ſpiritu, à vindice facie, ſic fugiam. Quomodo? ſi *recipiam pennas meas in directū, & habitavero in extremis maris.* Sic poſſum

Pſal. 138. Auguſt. in hunc locum.

fugere à facie tuâ. Mirum ſi in extremis maris non eſt, qui nec apud inferos deeſt:

Hieron. lib. 9. in cap. 29. Iſaiæ. *Væ qui profundi eſtis corde ut à Domino abſcondatis conſilium, quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos & quis novit nos?* Idcirco arbitrantur Deum ſua neſcire conſilia, quia in tenebris ſunt opera eorum, & dicunt, *Quis videt nos? & quis novit nos?* non recordantes ejus quod ad Deum dicitur: *Tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur, & ſicut tenebræ ejus ita & lux ejus.*

Ambr. li. 1. de interpel-lat. Iob cap. 3. Conſidera illum de quo ait in Eccleſiaſtico Syrah: *homo transgrediens in lecto ſuo, dicens in animâ ſuâ: quis me videt? tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me, quem vereor?* hic qui ſe exiſtimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commiſſa ſua poſſe celari, umbram prætendit; ſed fruſtrà latere ſe credit, cùm oculus Domini lucidior ſole, occulta omnia deprehendat, tenebroſa illuminet & intimi cordis penetret conſcientiam, atque in alta & profunda deſcendat. Vanus ergo, qui putat tenebris eſſe ſe tutum, cùm lucem vitare non poſſit, quæ *lucet in tenebris, & tenebræ eam non comprehendunt:* quaſi fugitivus itaque & malus mercenarius deprehenditur, & antequam ſe occultat agnoſcitur, quia, Domino omnia antequam erant, cognita ſunt, non ſolùm

lùm quæ facta; ſed etiam quæ futura ſunt. Hieron. lib. 9. in cap. 29. Iſaiæ.

Hoc errore decepti Adam & Eva, audientes ſonitum pedum deambulantis in Paradyſo Dei, abſconderunt ſe ſub arbore.

Primus [itaque] homo, poſt culpam, inter arbores Paradyſi, abſconſus invenitur. Greg. li. 33. Moral. c. 3.

Sic habes Adam abſcondentem ſe, ubi Deum cognovit eſſe præſentem, & quæſitum latere voluiſſe, & vocatum à Domino eâ voce quæ latentis morderet affectum, hoc eſt, *Adam ubi es?* hoc eſt; cur te abſcondis? cur lates? cur fugis eum quem videre deſiderabas? Ita gravis culpa eſt pœnitentiæ, ut ſine judice, ipſa ſe puniat, & velare ſe cupiat, & tamen apud Deum nuda ſit. Ambr. li. 2. de pœnit. cap. ult.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, ut fugias Deum tuum, quem antè quærebas? Timor iſte culpam fatetur, latebra prævaricationem. Ambr. li. de Paradyſo ca. 14.

Cain quoque dicens: *ſi ejicis me hodie, à facie tuâ abſcondar*, ſimili ſtultitiâ Deum arbitratus eſt ignorare. Et per Amos de impiis & peccatoribus dicitur: ſi *abſconderint ſe ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo draconi, & mordebit eos.* Hieron. lib. 9. in cap. 20. Iſaiæ.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non audiſti quod David ait: *quò ibo à ſpiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* In terram? ſed Domini eſt terra & plenitudo ejus. Ad inferos? & ibi virtus tua non deerit. Ad Cœlum? ibi Chryſoſ. homil. de Iona.

quoque te eſſe cognoſco. In mare? & eò tendit dextera tua. Cùm navim fuiſſet ingreſſus, turbantur maria, fluctus elevantur, & profundi Pelagi arena monſtratur; & ſicut fidele mancipium, cùm ſervum fugâ lapſum, (nonnullis etiam communi Domino precioſis ablatis) omni animoſitate, contra ejus retentores inſiſtit, nec antè derelinquit, niſi eum præſentaverit Domino; ſic & mare, conſervum agnitum, non alieno patrocinio, nullius poſtulato ſubſidio, ſed propriâ virtute commotum, ut ſibi redderetur, expoſcit.

Paulin. car. ad Cytherium.

Nam qui putârat per mare evadi Deum,
Et nave celari Deo,
Nunc iſte & intra belluam merſam mari,
Adeſſe ſenſit arbitrum.
O digna ſancto clauſtra fugitivo Dei!
Capitur mari quo fugerat;
Altumq; vaſtæ miſſus in ventrem feræ,
Vivo tenetur carcere.
De nave jactus perit, & undis navigat
Exul ſoli & hoſpes ſali.
Spatiatur antro belluini corporis,
Captivus & liber reus.

Iſaiæ 2. *Ingredere in petram, abſcondere in foſſâ humo, à facie timoris Domini, & à gloriâ majeſtatis ejus.*

Tomo.9. Hieron. ep.ad A- Si [enim] umbrato repentè Cœlo, ſolis claritas noſtris aſpectibus denegetur, & productis in noſtram humilitatem nubibus, pluviæ

pluviæ terris immineant; ſi commotis, ut aſſolet, elementis, in rotam ſui currus tonitrua concitentur, & hinc, indè fulgurum jacula, palpebris terribiliter objecta coruſcent, (quamquam & conſuetudine illâ contingant) pavemus, contremiſcimus, & proni ad terram, depoſitâ ſuperbiâ, cervices ſubmittimus: quid faciemus in illâ die miſeri, quando revoluto Cœlo, cum Angelicis virtutibus, igneus Dominus totus adveniet? quando cadentibus deſuper ſtellis, ſol in tenebras, & in ſanguinem luna mutabitur? quando montes ſicut cera liqueſcent, quando terra ardebit, & areſcent flumina, & maria ſiccabuntur, & contra rerum naturam conſumpto divinitus humore, ariditatem in aquis ignis operabitur? Quando peccatores *dicent montibus, Cadite ſuper nos, & collibus, tegite nos*: quando vocabunt homines mortem, & vocata non veniet; quando diſcrimina vertentur in vota, & quod ſemper oderunt homines, concupiſcent? mic. in ſcientiâ divinæ legis.

Eſto mihi [Domine] *in Deum protectorem & in domum refugii.* domus refugii, tu mihi eſto, Deus protector, domus refugii. Quò fugio? ad quem locum tutus fugio? ad quem montem? ad quam ſpeluncam? ad quæ tecta munita? quam arcem teneam? quibus muris ambiar? quocumque iëro, ſequor me. Quicquid enim vis, potes fugere, homo, præter Aug. in Pſa. 30.

ter conſcientiam tuam. Tu mihi eris domus refugii, ad te confugio, nam à te, quò fugiam? Quocumque iero, ibi te inveniam; & ſi iraſceris, ultorem te invenio; ſi placatus es, adjutorem. Nihil mihi ergo reſtat, niſi ad te fugere, & non à te. Vt evadas hominem Dominum, quicumque ſervus es, fugis in ea loca, ubi non eſt Dominus tuus; ut evadas Deum, fuge ad Dominum; nam non eſt quò fugias Deum; præſtò ſunt omnia & nuda Omnipotentis oculis.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paulu-lùm dolorem meum. Iob 10.

XIII.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululùm dolorem meum. *Iob.* 10.

Scilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
Addita quod vitæ portio parva meæ.
Si numerata forent aliquot mihi luſtra, vel anni,
Muneris hic poterat nomen habere favor:
Stamina ſed brevibus junxiſſe fugacia filis;
Obſecro, dic, pauci quantula ſumma, dies?
Nempe ita, qui vitã modò ducere cœperit infans,
Dicetur moriens, occubuiſſe ſenex.
Sic ſua nonnullis deſcripta eſt vermibus ætas,
Vna quibus brevis eſt, integra vita, dies.
Sic aliquis numerat celeres ſibi floſculus horas,
Natali tumulant quem ſua fata die.
Floſcule mane puer, mediâ vir, floſcule, luce;
Floſcule, ſub noctem, Sole cadente, ſenex.
Sic oreriſq; uno moreriſq; ô floſcule, Phœbo;
Vno fiſq; puer, virq; ſenexq; die.
Staret adhuc volucrum ſaltem rota lenta dierum,
Hora nec admiſſis quælibet iret equis;
Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
Floſculus, & totidem, diceret, herba fui.
Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
Fluminis inq; modum, lubricus annus abit.

Menſtruus

Menſtruus impulſis rapitur quoque ſolibus orbis,
Et fugiunt, nullo frena tenente, dies.
Denique præcipitis volucris rota vertitur horæ,
Nec remeare poteſt, quæ ſemel hora fuit.
Invida res, tempus, ſua ſe per puncta trucidat,
Se pariter fugiens, ſe pariterq; ſequens.
Qualis teda ſuo ſe flammea funerat igne,
Ipſa ſibi buſtum facta ſibiq; rogus:
Sic redit in proprium ſæclorum circulus orbem,
Flectitur inq; ſuas annua meta rotas.
Scilicet hæc veterum fuit obvia fabula vatum,
Ore pater natos dum vorat ipſe ſuos.
Nempe minus rerũ eſt, quàm tẽporis, helluo tẽpus;
Seq;, fluendo parit; ſeq;, fluendo necat.
Hora diem, menſemq; dies depaſcit eundo,
Bis-ſeníſq; ſenex menſibus annus obit.
Annus obit, menſésque, diésque, horæq; recedunt
Et ſuus in ſe iterum tempora gyrus agit.
Ergo meo exiguum ſpatium concede dolori,
Non niſi conceſſo tempore fata querar.
Non ego ſupremis tempus mihi riſibus oro,
Non facit ad riſus résve, locúsve meos.
Pro lacrymis ſpatium, ſpatiũ pro planctibus opto,
Hæc mihi tantillæ, quã peto, cauſſa moræ eſt.
Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina, rivis;
Ite, ferite truces ora ſinúmq; manus.
Ite per os lacrymæ, ſævite in pectora palmæ;
Pars bona, dum ſtatis, temporis, ecce fugit.
Sentio, eunt lacrymæ; repetuntur, ſentio, planctus;
Iam flevi & planxi, ſiſtite; jam ſatis eſt.

Numquid

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululùm dolorem meum.
Iob. 10.

QVid in hoc inundo ſtabile, quid perenne? Audi cujuſdam venerabilis viri vocem: *tempus*, inquit, *vitæ meæ levius curſoribus fuit.* Chryſ. ep. ad Theodor. Mon. tom. 5.

Cùm enim primùm homo peccavit, æternitas mortalitate mutata eſt, in nongentos & ampliùs annos; exinde paulatim recrudeſcente peccato, in breve tempus, hominum vita contracta eſt. Hieron. epiſt. 21. ad Paulã.

Breves dies hominis ſunt; numerus menſium ejus apud te eſt: conſtituiſti terminos, qui præteriri non poterunt. Iob. 14.

Quare cautum ſe ac ſollicitum vivere oſtendit, qui brevitatem præſentis vitæ conſiderans, non ejus uſum ſed terminum conſpicit; ut ex fine colligat nihil eſſe quod tranſiens delectat. Hinc namque per Salomonem dicitur; *Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis & dierum multorum; qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita.* Igitur cùm culpa animum tentat, mens neceſſe eſt, ut brevitatem ſuæ delectationis aſpiciat; ne Greg. lib. 9. mor. ca. 44. in ca. 10. Iob.

ad vivacem mortem iniquitas rapiat, cùm conſtet quòd ad terminum citiùs mortalis vitæ præcurrat.

Greg. li. 7. mor. c. 20. in c. 6. Iob. Sæpè etenim dum præſentis vitæ brevitas, quaſi diu perſeveratura diligitur, ab æternâ ſpe animus frangitur, & delectatus præſentibus, deſperationis ſuæ caligine reverberatur. [Sed] ſancti viri, quia brevitatem vitæ indeſinenter aſpiciunt, quaſi quotidie morientes vivunt, & tantò ſe ſolidiùs manſuris præparant, quantò & nulla eſſe tranſitoria ſemper ex fine penſant. Hinc quippe Pſalmiſta, veloci curſu fugere vitam peccatoris aſpiciens; ait: *Puſillum adhuc, & non erit peccator.* Hinc iterum dicit; *Homo, ſicut fœnum, dies ejus.* Hinc Iſaias ait, *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ſicut flos agri.*

Aug. in Pſa. 102. Attendat quid ſit homo; non ſuperbiat: *homo tamquam fœnum dies ejus.* Quid ſuperbit fœnum, ad tempus modò florens, poſt paululum areſcens? Quid ſuperbit fœnum ad tempus vigens, & hoc ad parvum tempus donec ſol candeſcat? *Sicut flos agri ita efflorebit.* Quàm exiguo tempore tranſeunt flores? & hoc eſt pulcrum in herbis. Hoc quod valde pulcrum eſt, hoc citò cadit. *Omnis caro fœnum.* Et claritas luminis ut flos fœni: fœnum aruit & flos decidit,

Iob 14. *Quaſi flos egreditur & conteritur.*

In idem Quid enim ſunt nati homines in mundo, niſi

niſi quidam flores in campo? tendamus ocu- cap. 14.
los cordis, in hanc latitudinem mundi præ- Iob.
ſentis; & ecce quaſi tot floribus, quot homi- Greg.
nibus plenus eſt: vita itaque in carne, flos in fœno eſt. Homo etenim more floris procedit ex occulto, & ſubitò apparet in publico; qui ſtatim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas oſtendit, ſed ariditas pulveris ab aſpectibus retrahit, quaſi flos apparuimus, qui non eramus; quaſi flos areſcimus, qui temporaliter apparebamus.

[Imò] quid ab his beſtiolis diſtamus, Iſidor.
quas ferunt apud Hypanim fluvium (qui ab Clarius
Europæ parte in pontum influit) naſci, atque orat. 10.
unum diem vivere? ſicut ergo ex his ea quæ de mor-
octavâ horâ mortua ſit, provectâ eſſet ætate te.
mortua, quæ verò occidente ſole, decrepita; eò magis ſi etiam ſolſtitiali die; ſic ſi longiſſima ætas cujus-vis hominis conferatur cum æternitate, in multo minore brevitate, quàm illæ beſtiolæ reperiemur.

——— *Quid enim, mihi dicito, longum* Nazian.
Hæc mortalis habet fatoq; obnoxia vita? in præ-
Tenes diem iſtum? ſi tenuiſti, heſternum cept. ad
tenes & hodiernum: ſed heſternum inquis, Virgin.
non teneo, quia jam non eſt, iſtum autem te- Aug. in
neo in quo ſum, & qui mecum eſt. Itáne? de Pſal. 38.
iſto excidit tibi jam quantum à primâ luce tranſierit. Nónne iſte dies à primâ horâ cœpit?

pit? Da mihi primam horam ejus: Da mihi & ſecundam ejus, quia & fortè ipſa tranſvolavit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim in ipsâ nunc ſumus: Certè ergo ſunt iſti dies, & eſt tertia dies: & ſi tertiam dabis, non diem ſed horam dabis. Verumtamen ne hoc quidem tibi concedo, ſi mecum utcumque iſta tranſiliſti. Da mihi vel horam tertiam; ipſam mihi da in quâ es. Si enim aliquid ejus jam præteriit: & aliquid ejus adhuc reſtat; nec quod præteriit aliquid mihi potes dare, quia jam non eſt; nec quod reſtat, quia nondum eſt. Quid mihi de horâ iſtâ quæ nunc peragitur dabis? quid de illâ mihi dabis? cui committam hoc verbum, ut dicam, eſt? Cùm dicis ipſum eſt; certè una ſyllaba eſt, & momentum unum eſt, & tres litteras habes in ipſo ictu. Ad ſecundam hujus verbi litteram non pervenis, niſi prima finita fuerit. Tertia non ſonabit, niſi & cum ipſa ſecunda tranſierit. Quid mihi de hâc unâ ſyllabâ dabis, & tenes dies, qui unam ſyllabam non tenes? momentis transvolantibus cuncta rapiuntur. Torrens rerum fluit. Iſti ergo dies non ſunt, ante abeunt penè quàm veniunt, & cùm veniunt, ſtare non poſſunt. Iungunt ſe, ſequuntur ſe, & non ſe tenent.

Iob. 7. *Parce mihi Domine, nihil enim ſunt dies mei.*

Greg. li. 8. mor. c. [Hinc] ſancti viri, præſentis vitæ dies, nihil eſſe conſpiciunt, quia illuminatæ mentis

tis oculos in conſiderationem æternitatis figunt. 20. in Iob.

Per horarum [namque] momenta creſcimus atq; decreſcimus, nec in eodem manemus ſtatu. Ipſum quoq; quod loquimur, dictamus & ſcribimus, de vitæ noſtræ parte prætervolat. qui dudum infans, ſubitò puer; qui puer, repentè juvenis; & uſque ad ſenectutem per ſpatia mutatur incerta; & antè, ſe ſenem intelligit, quàm juvenem non eſſe miretur. Hieron. li. 11. in cap. 40. Iſaiæ.

[Denique] quicquid temporis vivitur, de ſpatio vivendi demitur, & quotidie fit minus, minuſque quod reſtat; ut omninò nihil aliud ſit tempus vitæ hujus, quàm curſus ad mortem, in quo nemo vel paululùm ſtare, nec aliquandò tardiùs ire permittitur, ſed omnes urgentur pari motu, nec diverſo impelluntur acceſſu: neque enim cui vita brevior fuit, celeriùs diem duxit, quàm ille cui longior. Vnde ex quo homo cœpit eſſe in hoc corpore, in morte eſt. Quid enim aliud, diebus, horis, momentiſque ſingulis agitur, donec ea conſummata mors, quæ agebatur, impleatur, & incipiat jam tempus poſt mortem, quod cum vita detraheretur, erat in morte. Aug. lib. 7. de civitate Dei, cap. 10.

Benè itaque dicitur, *Dimitte me, ut plangam paululùm dolorem meum.* Quia niſi à reatu culpæ, quo nos ligavimus, miſericorditer Greg. lib. 17. mor. ca. 45.

 dimittemur,

dimittemur, perfectè flere non poſſumus, hoc quod in nobis ipſis, contra noſmetipſos dolemus: ſed tunc veraciter reatus noſtri dolor plangitur, cùm tenebroſa illa inferni retributio, intento timore prævidetur.

Greg. li. 9. mor. cap. 44. in cap. 10. Iob.

Sed ſicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata ſubducit; quâ mœror ipſe quaſi ſine mœrore fit, qui afflicti mentem devorans, ſenſum doloris tollit;

Ibidem.

Sæpè namque peccator iniquitatis ſuæ vinculis ita conſtringitur, ut pondus quidem peccatorum toleret, ſed tamen, quia tolerat, ignoret. Sæpè autem ſi cognoſcat, quanto reatu premitur, erumpere in lacrymas conatur, & non poteſt, ut hunc in ſe mente liberâ, & converſatione integrâ perſequatur. *Flere ergo dolorem ſuum* non valet, qui & iniquitatis ſuæ reatum conſiderat, & tamen præ terrenæ occupationis pondere, hunc & gemere nequaquam vacat: *flere dolorem ſuum* non valet, qui primæ quidem conſuetudini contraire nititur, ſed tamen adhuc ſuccreſcentibus deſideriis carnis gravatur. Hujus doloris præſentia Prophetæ mentem cruciaverat, cùm dicebat, *dolor meus contra me eſt ſemper, quoniam iniquitatem meam ego pronunciabo, & cogitabo pro peccato meo.* Tunc igitur ad *plangendum dolorem* nos Dominus *dimittit*, cùm & mala nobis, quæ fecimus demonſtrat,

monſtrat, atque ad hæc eadem flenda quæ cognoſcimus, adjuvat.

Hoc ſolùm ergo Domine, præſta, quod deprecor: Dimitte me, ut duobus menſibus circumeam montes, & plangam cum ſodalibus meis. Iudic. 11

Sexaginta dies plangere nobis demonſtrat planctum præſentis vitæ, dicente Domino: *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* Deſertum ergo plangimus hujus mundi (deſertum enim dicitur res ubi non manetur) quia ergo hîc non permanetur, deſertum dicitur. Plangendum eſt ergo in vitâ iſtâ caducâ, ruinis plenâ, caſibus obvolutâ; ut cùm plangimus, ſuſcipiat Dominus immolationem animæ noſtræ. Chryſ. hom. de Iephte.

Utinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent! Deut. 32.

XIV.

XIV.

Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent! *Deut.* 32.

PRô pudor! uſque adeò eſt homini mens cæca futuri,
Vt niſi quæ videat, nulla pericla putet?
Scilicet hoc ſapere eſt, tantùm præſentibus angi,
Nec procul aſpectis conſuluiſſe malis!
Ante tubas, Miles, dicto parat arma duello;
Cùm ſonuêre tubæ, ſeriùs arma parat:
Navita, quas captat, præſagus proſpicit auras,
Anchora velivolum nec remoratur iter:
Quas veniente metet ſegetes æſtatè colonus,
Credidit excultis, antè, colonus agris.
Provida quin etiam metuens formica ſenectæ,
Vectat in annonam paucula farra ſuam.
O quid agis, gens eventus ignara futuri?
Tempora, quæ venient poſtuma, nulla times?
Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,
Aut ceſſant triplices volvere penſa colus?
Falleris; ah! nulli datur has placaſſe ſorores;
Vna licet parcat, de tribus, una ſecat.
Fœdera fors pacto ſanxêre perennia clavo,
Concordes ſtabili vitaq; morsque, fide?
Falleris, ah! nimiùm tibi pacta faventia fingis;
Fœdera, mors numquam, vitaq; certa colent.

Antè, nivem fidis lambent incendia flammis
Juraq; fœdifragis ſanciet Auſter aquis.
Antè, dies nocti, pacem nox antè, diei
Servet; & infeſtis accubet agna lupis.
Omnia letifero latè Mors ſubjugat arcu,
Quidquid & hoc Phœbi veſcitur igne, rapit.
Nemo venenatæ vitavit arundinis ictum,
Omnis ab hâc cervix, cuſpide, vulnus habet.
Hîc teneros Matrum necat inter brachia, natos;
Aut cunas, tumulum, cæde recente facit.
Hîc pueros, alibi configit arundo puellas;
Hîc juvenes, illic funerat illa ſenes.
Strataq; jam nullo diſcrimine, funera miſcet,
Militis atque Ducis corpora mixta jacent.
Nec micat auratâ tibi Crœſe cadaver arenâ
Pulcrior aut tuus eſt, pulcra Rebecca, cinis.
Aſpice, quid cineres ſit Cæſaris inter & Iri?
Omnibus en color eſt unus, & unus odor.
Quid juvat his igitur tantùm confidere rebus,
Vita velut nullo limite clauſa foret?
Stat ſua cuique dies, depleto ferrea fuſo,
Seriùs aut citiùs quemlibet urna vocat.
Cogimur huc omnes, huc ſummus & infimus ordo
Ibimus, emenſo tempore quiſque ſuo.
Ac tum ſi vacuas animus ſimul iret in auras,
Vt vapor in nebulas extenuandus abit!
Morsq; foret noſtræ quoque meta noviſſima vitæ,
Mors ſimul amborum corporis atque animi!
Quàm bona mors eſſet poſituris morte dolores,
Quos modò vita dedit, quosq; futura dabit!

Quilibet

Quilibet extremam lætus properaret ad horam,
Et puto, vivendi vix ſupereſſet amor.
Sed dolor, heu! non eſt mors ultima linea rerum
Non necat hic animum qui cremat oſſa rogus.
At poſtquam è terris anima exhalata receſſit,
Iudicis extemplò ſiſtitur ante pedes.
Ille ſedet juſtumq; & inexorabile Numen,
Flammaq; ſunt oculi, flammaq; fulva caput.
Illa (tremens, metuensq; oculos attollere Cælo:)
Dura catenatâ vincula mente gerit.
Ille ſinus animi, fibrasq; introſpicit omnes,
Quodq; latet tacitum nocte favente nefas.
Illa ſcelus, convicta, ſuum pudibunda fatetur,
Nec videt, effugio, quem petat, eſſe locum.
Ille ſimul Iudex, teſtis ſimul, & ſimul actor,
Comperti ſtatuit criminis eſſe ream.
Illa memor nullis hanc flecti queſtibus aulam,
Heu! fruſtrà effuſis ſe ſepelit lacrymis.
O, quis tunc animæ ſenſus, quæ cura relictæ,
Nullus ubi pro ſe, jure patronus agit!
Nempe vocat mõtes & inhoſpita culmina, cautes,
Antraq; queis trepidum condat operta caput.
O Anima! ô Iudex! ô non placabilis urna!
Quis ſecum hæc meminit, nec citò diriguit?
Sed nondum hoc tanti clauduntur fine dolores;
Altera adhuc reſtant, vitáque, morsq; ſuper:
Vita perennanti quæ ſæcula protrahet ævo,
Mors longa extremum non habitura diem.
Ah quibus, ah quantis laniabitur hæc tormentis!
O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

Illa, ſuas paſcit Divino nectare mentes;
Hæc, miſcet liquidâ pocula plena pice.
Illa, Chely Angelicâ vel gutture carmina fundit;
Hæc, gemit horrendis exululata ſonis.
Illa, agit æternas cœlo plaudente, choreas;
Hæc, ſalit ad colubros, ſæva Megæra, tuos.
Illa, nec æſtivis, gelidis nec aduritur aſtris;
Hæc furit immitis igne gelúque vadi.
Illa, per ætherios agit otia mollia campos;
Hæc, agit æterni triſte laboris opus.
Illa dolorum expers, mala nulla, nec aſpera ſentit;
Hæc, patitur dirum quidquid Avernus habet.
O felix opibus, felix tot vita triumphis!
O gravis, ô tantis mors metuenda malis!
Vel tua, vel tua, nos dubio manet alea jactu;
Alea, non aliâ projicienda vice.
Ah ſubeant veſtri geminæ ſic pectora curæ,
Vt ſemel alterius ſors obeunda cadet!

Vtinam

Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent! Deut. 32.

O GENS ſine conſilio & ſine prudentiâ! *Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent!* Bonav. opuſc. de contemptu ſæculi.

Saperent, damnatorum multitudinem; ſalvandorum paucitatem, & temporalium rerum vanitatem.

Intelligerent, tria; ſcilicet peccatorum multitudinem, bonorum omiſſionem, & temporis amiſſionem.

Providerent, tria; ſcilicet mortis periculum, extremum judicium & æternum ſupplicium.

Sed oculos non vis habere niſi in præſentia. Aug. in Pſal. 48.

Perverſa quippe anima rebus præſentibus dedita, in terrenis voluptatibus reſoluta, abſcondit ſibi mala ſequentia, quia prævidere futura refugit, quæ præſentem lætitiam perturbant; dumque in præſentis vitæ oblectationibus ſe deſerit, quid aliud quàm clauſis oculis ad ignem vadit? & indè dicitur per Paulum: *qui gaudent tamquam non gaudentes ſint;* quia etſi qua eſt præſentis tēporis, ita eſt agenda lætitia, ut numquam amaritudo ſequentis judicii recedat à memoriâ; quatenus dum mens pavida extremæ ultionis timore transfigitur, quantum nunc præſens lætitia, D. Greg. hom. 39. in Euãg.

tantùm

tantum pòſt, ira ſubſequens temperetur: ſi extrema mala noſtra formidolosè & indeſinenter aſpicimus; juxta hoc quod per quemdam ſapientem dicitur: *In omnibus operibus tuis memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis.*

Speculo peccat. c.5. Tom. 9. Aug.

Sed quæ ſunt noviſſima tua, quæ providere ſollicitè debes? ſumma totius providentiæ eſt, utique illa terribilis hora, in quâ, miſera anima tua, ex hoc corpuſculo corruptibili timens eſt egreſſura, in illâ nimis metuēda extremâ horâ; quis amicorum, quis parentum tuorum veniet cum gladiis & armis auxilium ferre? Non enim erit tunc, qui conſoletur te ex omnibus charis tuis, reſpicientibus etiam ad auxilium & adjutorium hominum; ſed refugium tuum tantummodo eſt apud Deum. Reduc ergo fili mi, ſedulus in memoriam illum extremum exitus tui diem, & antequam miſera anima tua, de carcere carnis exeat, provideat, quò vadat. Quando enim homo fit non homo, hoc eſt quando ægreſcit; ægrotando ægritudo creſcit; peccator expaveſcit; cor contremeſcit; caput obſtupeſcit; ſenſus evaneſcit; virtus exareſcit; vultus palleſcit; facies nigreſcit; oculus tenebreſcit; auris ſurdeſcit; naſus putreſcit; lingua fatiſcit; os obmuteſcit; corpus tabeſcit; caro marceſcit. Tunc carnis pulcritudo fœtor efficitur, & putredo tunc ſolvitur

tur in cinerem , & vertitur in vermem.

Poſt hominem vermis, poſt vermem fœtor & horror:
Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age jam, cùm ad illud ultimum Iudicium venerimus, ab eo Iudice judicandi, qui nec falli occultatione criminum poteſt, nec ad impunitatem promerendam muneris alicujus oblatione corrumpi; cùm cœperint omnium ſecreta revelari, & non ſolùm actus ac verba, ſed etiam ipſæ cogitationes oſtendi; quid faciemus ſub tanti Iudicis majeſtate? quid excuſationis obtendere poterimus? quâ nos defenſionis arte purgabimus? quæ nobis ſubventura eſt pœnitentia, quam in hâc carne contempſimus? quæ nos defenſura ſunt opera bona, quæ in hâc vitâ non fecimus? ad quos Apoſtolos, aut ad quos alios Sanctos confugituri ſumus, quorum exempla ſimul ac verba deſpeximus? An fortè aliquos ibi fragilitas corporis excuſabit? ſed excuſationi eorum reclamabunt omnia ſanctorum exempla, qui cum fragilitate carnis, in carne vincentes, quod fecerunt, utique fieri poſſe, docuerunt. Quid ergo reſponſuri ſunt, ſi eis Dominus dicat; ſi potuiſtis, quare non reſtitiſtis deſideriis peccatorum? ſi non potuiſtis, quare meum, contra peccata, non quæſiſtis auxilium? Nonne ad hæc obmuteſcentibus, & quid excuſationis referant non habentibus, dicet:

Proſper lib. 3. de vitâ cõtemplat. cap. 12.

dicet: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in tenebras exteriores, ubi erit fletus & ſtridor dentium, ubi vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hæc & his ſimilia libenter audire vel legere, jugiter ante oculos mentis adducere; cogitare, quale malum ſit, ab illo gaudio divinæ contemplationis excludi; beatiſſimâ Sanctorum omnium ſocietate privari; fieri patriæ cœleſtis extorrem; mori vitæ beatæ, morti vivere ſempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis ejus expelli, ubi ſit mors ſecunda, damnatis exilium, vita ſupplicium; non ſentire in illo igne quod illuminat, ſentire quod cruciat; exundantis incendii terribiles crepitus pati; barathri fumantis amarâ caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edaciſſimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hæc & multa ſimilia cogitare, nihil eſt aliud, quàm vitiis omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7. Speculi peccat. tom. 9. Auguſt.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ loquimur, miſera peccatoris anima. Quando de mundo exitura & itura es; aderunt mox miniſtri, maligni illi ſcilicet diaboli, illa verè tartarea monſtra velut leones rugientes ut rapiant prædam, tunc horribilia patebunt loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum, horrorum miſeriæ & tribulationis; tremor,

timor

timor anguſtiæ & confuſionis; dolor horrendæ viſionis; tremor tremendæ manſionis; locus flentium, ubi ſtridor dentium, ubi morſus vermium, ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi eſt vox clamantium peccatorum & dicentium; *Væ, væ nobis filiis Evæ?* quid tunc proderit ſcientiæ jactantia, ſæculi pompa, mundi vanitas, terrenæ dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiſcum erant? quid ex eis remãſit niſi cineres & vermes? Attende diligenter, quid ſunt, quid fuerunt? homines fuerunt ſicut tu, comederunt & biberunt, riſerunt, *duxerunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcenderunt.* Bern. li. medit. cap. 2.

[Imò] molliùs educata corpora graviùs fœtent poſt mortem. Petrus Damaſc. epiſt. ad Blancã cap. 30. Nazian. de externi hominis vilitate.

Aſpera non Cyris, non Crœſis Parca pepercit,
Hisq; etiam, nuper ſub quibus orbis erat.
Te quoque, Alexander, victor graſſate per orbem,
Perdidit immodici copia ſumpta meri.
Inter defunctos, quidnam eſt diſcriminis? Oſſa
Et cineres Iri, Tantalidisque, pares.
Par Conſtantino famulus meus (hic ego tantùm
Excipio tumulum) dives, inopsq;, pares.
Atq; hic iſta quidem. Aſt alio quæ condit in ævo,
Vltima lux pravis, quis memorare queat?
Horrida flamma, gravis caligo à luce remotis,
Vermis, qui memores criminis eſſe facit.

Non natum eſſe, tibi melius, ſcelerate, fuiſſet,
Aut natum, prorſus more perire feræ,
Quàm, mala tot paſſum in terris, ſævosq; dolores;
Poſt, graviora iterum, tempus in omne pati.
Atque utinam matris me mors rapuiſſet in alvo!
Nam tenebræ nato, mox mihi fletus erat.

Auguſt. ſoliloq. cap.3.

Ergo, ô anima, ſive vigiles, ſive dormias, ſemper in auribus tuis illa horribilis tuba reſonet: *Surgite mortui, Venite ad judicium.* O anima numquam excidat à tuâ memoriâ: *Ite maledicti in ignem æternum: Venite benedicti, percipite Regnum.* O quid poteſt lamentabilius & terribilius cogitari quàm *Ite*? & quid delectabilius exprimi, quàm *Venite?* duæ ſunt voces, quarum nihil horribilius unâ, & nihil jucundius alterâ poterit audiri.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſalm. 30.

XV.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. *Pſalm. 30.*

HOc erat ergo meis dominans Natalibus aſtrũ,
Vt mihi lux fauſtâ nulla rediret ave!
Quàm levis optati me temporis aura fefellit;
Dum toties repeto; Craſtinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi craſtinus ille reluxit;
Quin, qui præteriit proximus, ater erat.
Credideram alternos vitæ ſuccedere caſus,
Inq; vices lætis cedere mœſta locum.
Vtq; ſerenato detergis nubila cœlo,
Cùm revehis clarum Cynthie pure diem;
Vtq; maris reparas fugitivos, Cynthia, fluctus,
Cùm tingis refluo littora ſicca ſalo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quàm diſpar, quantoq; ſeverior illis,
Quas dat nupta viro, triſtitia eſt lacrymis!
Conjuge defuncto, bis denis menſibus, uxor
Sola domi queritur, conjugis orba, necem.
Poſt decimum ſinitur lugubria ponere menſem,
Et peplum niveâ vertere triſte togâ.
Quis mihi tranſactus ſemel eſt ſine luctibus annus?
Quis vacuus menſis? quis ſine nube dies?
Nulla meis lex dat finémve, modúmve, querelis;
Nil niſi continuus ſit mea vita dolor.

Et planctu & lacrymis gemituq; abſumitur om-
Ipſaq; pars minima eſt vita caduca, ſui. [nis,
Sæpè quidem rabidis ſunt æquora turbida ventis,
Sed brevis eſt, quoties magna procella furit.
Quas rapiunt ſylvis brumalia ſidera frondes,
Compenſant viridi tempora verna comâ.
Juppiter obſcuris cùm condidit æthera nimbis,
Lætior innubi mox redit ore dies.
Juncta catenatos nectunt mihi funera luctus,
Dempta nec eſt ullo ſyntheſis atra die.
Mœſtaq; nec feſto ceſſavit tibia cornu;
Pectus, ebur; pugni, plectra; querela, fides:
Hâc cytharâ, ſoles; hoc tranſigo pectine, noctes;
His fidibus, vitæ tempora fallo meæ.
O quoties victo ſuſpiria pectore rupi,
Cùm cuperem tacito mergere verba ſinu!
O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis,
Lunáque quanta fuit, planctibus acta fuit!
Ne gemerem, memini, toties monuiſtis amici,
Multáque, ne gemerem, credite, facta mihi.
Libera lætitiæ ſuaſiſtis frena remitti,
Illicò lætitiæ libera frena dedi.
Aſt ubi ſingultum compeſcere riſibus opto,
Riſibus, heu, gemitus obſtrepuêre meis!
Sæpè, volens placidas ſomno traducere noctes,
Perpetuò vigiles obruor imbre genas.
Dúmq; diu nimiùm ſuſpenſos comprimo fletus,
Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
Flumina, vos teſtes; vos, nota cubilia, ſylvæ;
Voſq; cavæ valles; conſcia voſq; juga;

Vos

Vos teſtes, quoties ſuſpiria vincere tentans,
Victa, reluctanti murmura corde dedi.
Quin etiam auditis permota ululatibus Echo;
Queſtibus audita eſt aggemuiſſe meis.
Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
Flevimus inq; vices, planximus inq; vices.
Vt Pandioniæ ſibi dant reſponſa ſorores,
Cùm cæſum, thalami labe queruntur Itym.
Et ſedet hinc Progne ramo miſerabile plorans,
Et ſedet indè ſuum flens Philomela nefas.
Alteráq; alterius ſequitur ſuſpiria queſtu,
Admiſſum lacrymans, utraque crimen avis.
Talis & Alcyone cùm naufraga vela mariti
Nequicquam ſcopulis littoribúsq; canit.
Aut viduus, viridi nemoris ſedet arbore turtur,
Comparis æterno murmure fata gemens.
Sic mihi fatidicæ nerunt quoque ſtamina Divæ,
Vt mihi Sol, nitido ſidere, nullus eat.
Vtq; adimant nullos, lamenta perennia luctus,
Aut ceſſet, cauſsâ deficiente, dolor.
Sed fuit ut primæ, gemitus, vox prima loquelæ;
Sit gemitus vitæ vox quoque ſumma meæ.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſalm. 30.

Hieron. in Pſal. 30. QVAMDIV eſt hîc in præſenti vitâ, habet gemitum & fletum unuſquiſque homo.

Aug. lib. 21. de civit. Dei cap. 14. Homo non à riſu orditur hanc lucem, quid malorum ingreſſus ſit neſciens, prophetat quodammodo: ſolùm, quando natus eſt, ferunt riſiſſe Zoroaſtrem, nec ei boni aliquid monſtruoſus ille riſus portendit. Prorſus quod ſcriptum eſt *grave jugū ſuper filios Adam à die exitus de ventre matris eorum uſque in diem ſepulturæ in matrem omnium.*

Aug. ſer. 28. de verb. Apoſt. Vnde interrogemus pueros qui naſcuntur, quare à ploratu incipiant: naſcitur & ſtatim plorat, & poſt neſcio quot dies ridet. Quando plorabat naſcens, Propheta ſuæ calamitatis erat, lacrymæ enim teſtes ſunt miſeriæ.

Nazian. carm. de human. natur.

Hoc homini tantùm firmum eſt expérsq; ſenectæ,
Indè ex quo naſcens fletibus ora rigat;
Per lacrymas teſtans, quas vitæ in limine fundit,
Quotnam illum maneant agmina dura mali.
Eſt Regio (ut quondam Cretæa) ignara ferarum;
Eſt alia, hybernæ neſcia terra nivis:
At, vacua adverſis quod vitæ tempora rebus
Clauſerit, haud quiſquam dicere jure poteſt.

Author ſpeculi In hujus vitæ miſeriam intraſti lugens, dies tuos in dolore & ærumnâ pertranſiſti; cum luctu

luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo, in quantum ſit ingreſſus tuus flebilis, progreſſus tuus debilis, & egreſſus horribilis. peccat. Tom. 9. Auguſt.

Riſum reputavi errorem, & gaudio dixi: Quid fruſtrà deciperis? Eccl. 2.

Domini vox eſt ad ſuos dicentis, *Vos plorabitis & plangetis, ſæculum autem gaudebit: Vos triſtes eritis.* Timenda ſunt Chriſtianis præſentis ſæculi gaudia, & optanda pro devotione mœſtitia. Chryſ. ſerm. de martyribus imitandis.

Lætitiæ enim tantum nomen habent, cùm omnia ſint in triſtitiâ. Chryſ. hom. 54.

Qui ſumus in hoc tabernaculo, ingemiſcimus gravati. 2. Cor. 5.

An non eſt meritò ingemiſcendum, quòd ſumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patriâ poſitam amandati? Chryſ. hom. in Pſal. 115.

In abſcondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam. Hiere. 13

Aſſeverant Turturem caſtam & amatricem comparis eſſe, ita ut ſi quando evenerit, ejus maſculum ab Aquilâ ſive Aucupe capi, non ſe commiſcere alteri, ſed ipſum cupere, & ipſius præſtolari adventum, & in amoris ejus exſpectatione pendere. Hujus Turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum, dicens: *Vox turturis audita eſt in terra noſtra.* O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœleſtem ſponſum CHRISTVM ad ſemetipſum adducens! Chryſ. tom. 5. homil. de virtute.

Hugo de S.Victo. ſerm. de aſſumpt. Mar. tom.2.

Vox turturis, amori canit & dilectioni; & habet ſingularem dilectionem turtur, cui canit, vel præſenti gaudium, vel abſenti affectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non novit aliud præter amorem turtur. Et quid ſonat vox turturis? quam ſignificationẽ habet vox turturis? quid dicit? Vnũ eſt quod ſonat vox turturis, & ſemper illud ſonat & reſonat, & non faſtidit umquam. Numquam turtur vocem ſuam variat, numquam canticum ſuum mutat, ſemper idem canit qui ſemper idem diligit. O vox turturis quàm dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in ſolitudine canit turtur, & ſemper turtur ſolitudinem diligit, quia ſingularem dilectionem quærit. Non audietur in plateis vox ejus, neque foris clamorem ſuum proferet. Intus reſonat, intrinſecus canit & non poſſunt audire turturem, niſi qui intus ſunt; qui elongant in ſolitudine, qui ſecretum inhabitant.

Bern.ſer. 59. in Cant.

Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantùm in terrâ, & tantùm terram acceperunt, minimè ſe cognoverunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita tamdiu non eſt vox turturis audita in terrâ noſtrâ. Vbi ergo Regni Cœlorum promiſſio facta eſt, tunc primùm manifeſtè ſonuit in terra vox turturis. Nam dum ſancta quæque jam Anima CHRISTI præſentiam ſuſpiraret,

ret, Regni dilationem moleſtè ferret, deſideratam patriam gemitibus & ſuſpiriis à longè ſalutaret, nónne tibi videtur, vice fungi gemebundæ ac caſtiſſimæ turturis, quæcumque anima in terris ita feciſſet? Ex tunc ergo & deinceps vox turturis audita eſt in terrâ noſtrâ. Quid ni moveat mihi crebras lacrymas *& gemitus quotidianos* CHRISTI abſentia? *Domine ante te omne deſideriū meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Laboravi in gemitu meo*, tu ſcis, ſed beatus qui dicere potuit; *Lavabo per ſingulas noctes lectū meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Non ſolùm autem mihi, ſed & omnibus, qui diligunt adventum ejus, gemitus iſti comperti ſunt. Hoc quippe eſt quod ipſe ajebat: *numquid poſſunt filii ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus? venient autem dies, cùm auferetur ab eis ſponſus, & tunc lugebunt:* ac ſi diceret; & tunc vox turturis audietur. Ita eſt, IESV bone, venerunt dies illi; *nam & ipſa creatura ingemiſcit & parturit uſque adhuc, revelationem filiorum Dei exſpectans:* non ſolùm autem illa, *ſed & nos ipſi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes Redemptionem corporis noſtri.* Neque *vacui gemitus* quibus è cœlo tam miſericorditer reſpondetur. *Propter miſeriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus.* Fuit & in tempore Patrum, *vox iſta gementium:* ſed rara, & penes

quemque

quemque *ſuus gemitus*. Vnde & dicebat quis: *Secretum meum mihi, ſecretum meum mihi;* At ubi palàm clamatum eſt, *Quæ ſurſum ſunt quærite, ubi* CHRISTVS *eſt in dexterâ* Dei *ſedens*, ad omnes jam cœpit pertinere *gemitus ille turtureus*, & una omnibus eſſe *gemendi ratio*.

LIBER

SECVNDVS.

DESIDERIA

ANIMÆ

SANCTÆ.

Concupivit anima mea deſiderare juſtificatio-nes tuas. Pſal. 118.

XVI.

XVI.

Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas. *Pſalm.* 118.

COEleſtem, dubitans, terrenúmq; inter Amorē,
Hæreo, quòd teneant carbaſa noſtra latus.
Indè vocor, revocorq́; aliò, modò vellor utrimq;;
Nutat ut ancipiti quaſſa carina ſolo.
Ambiguū faciunt Amor hic, Amor ille duellum,
Impediúntq; ſuo ſiſtere vota loco.
Sit ſatis, ah! tandem mala tot faſtidia paſſæ,
Et ſinar ad portus ſpem revocare ſuos!
O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ!
Non nego; quod lubeat, magna eſt, optare voluptas;
Et modò poſſe volo dicere; nolo, modò.
Frena nihil patitur minùs, atque libido vovendi,
Nec ſe lege ſinunt libera vota premi.
Vt vagus exultim loríſq;, lupíſq; ſolutus
Quoſlibet in paſtus currere gaudet equus:
Vt ruit, & lætis laſciva volutat in herbis
Corpora, depoſito bucula feſſa jugo:
Aſt ubi mox revocat conſueta ad aratra colonus,
Excutit ille lupos, excutit illa jugum.
Scilicet expetitur libertas una vovendi,
Quæ ſatis eſt, quamvis utilitate vacet.
Sic Phaëton, patriæ ruiturus ab axe quadrigæ,
Appetis ignotos flectere rector equos.

Sic quoque non ſolitis dum niteris altiùs alis
Icare, ſubjectis labere merſus aquis.
Quàm variâ Superũ laſſas prece tundimus aures!
Cælitibus, puto nos ſæpè movere jocum.
Ille vovet nuptam, nuptæ vovet ille ſepulcrum;
Hic ſobolem naſci poſtulat, ille mori:
Ille Patri mortem, Patri rogat ille ſalutem;
Hic fieri juvenis ſupplicat, ille ſenex.
Vix, puto, conſentit centum de millibus unus;
Quin aliquis voto diſsidet ipſe ſuo.
Denique quid Superos oret, pars maxima neſcit,
Tam vaga quisque ſibi vota, precéſq; facit.
Sic ubi jam gravidas ſtimulant faſtidia Matres,
Obſcenam ſatiant fercla pudenda famem:
Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato;
Et modò, quæ ſtomacho diſplicuêre, placent.
Quid deſideriis ultra tot inanibus uror?
Quid jaculor nullo votáq; ſpeſq; ſcopo?
Eſte procul gemitus, procul anxia turba, timores,
Sollicitæq; preces, votáq;, ſpeſq; procul.
O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ.

Concupivit

Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas! Pſal. 118.

MIRVM eſt, quomodo concupiſcatur deſiderium; nec ſit in nobis, cujus concupiſcentia jam ſit in nobis. Quis neſciat in homine eſſe concupiſcentiam, in homine deſiderium? cur ergo concupiſcitur, ut habeatur, quaſi forinſecus inferatur? aut quomodo haberi ejus concupiſcentia, ſine ipſo poteſt, cùm non ſit & ipſum quid aliud, quàm concupiſcentia? Nam & deſiderare, procul dubiò concupiſcere eſt. Quis enim iſte mirabilis atque inexplicabilis languor? & tamen eſt; nam & ægrotus qui faſtidio laborat concupiſcit utiq; deſiderare cibum, dum concupiſcit non habere faſtidium. An aliud eſt concupiſcere, aliud deſiderare? non quod non ſit concupiſcentia deſiderium, ſed quia non omnis concupiſcentia deſiderium eſt; concupiſcuntur enim & quæ habentur, & quæ non habentur: nam concupiſcendo fruitur homo rebus quas habet; deſiderando autem, abſentia concupiſcit. Deſiderium ergo, quid eſt, niſi rerum abſentium concupiſcentia? ſed Dei juſtificationes abſentes eſſe quomodo poſſunt? An & quando ſciuntur, & non fiunt, abſentes habendæ ſunt? ſæpè enim

Aug. in Pſal. 118.

quid agendum ſit, videmus; nec agimus, quia non delectat ut agamus, & concupimus ut delectet. Prævolat intellectus; & tardè ſequitur, & aliquando non ſequitur, humanus atque infirmus affectus. Ideò ergo deſiderare concupiſcebat, quæ bona eſſe cernebat, cupiens eorum habere delectationem, quorum potuit videre rationem.

Aug. in Pſal. 118. Non dixit [autem] concupivi judicia; ſed, concupivi deſiderare: ſicut enim vitâ vivere, plus eſt, quàm vivere (vivere namque commune etiam hujus eſt vitæ; vitâ autem vivere, Beatorum eſt) ſic concupiſcere ut deſideremus judicia Dei, plus eſt, quàm deſiderare judicia; concupiſcimus enim deſiderare, quaſi non ſit poteſtatis noſtræ deſiderium, ſed gratiæ Dei. Cùm enim Dominus oblectari nos viderit cupiditate deſiderii judiciorum ſuorum, ſobrium auget affectum; cùm autem peccamus, non concupiſcimus deſiderare judicia Dei. Vnde etiam Dominus non otioſè ait; *Deſiderio deſideravi hoc paſcha manducare vobiſcum*; non ſolùm deſiderans, ſed etiam geminato deſiderio concupiſcens remiſſionem tribuere peccatorum. Concupiſcamus ergo & nos deſiderare judicia Dei.

Origen. prolog. in Cant. Nam ſicut dicitur aliquis carnalis Amor, quem & Cupidinem appellaverunt Poëtæ, ſecundùm quem qui amat, in carne ſeminat: ita eſt & quidam ſpiritualis Amor, ſecundùm

quem

quem & ille interior homo amans in ſpiritu ſeminat.

[Iam] diſcerne petitionem cordis tui, à petitionibus carnis; diſcerne quantum potes. Verbi gratiâ: cœcus eſt, corpore; rogat ut illuminetur: Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat ſe ſalvum fieri; ſalvus fit moriturus; & iſta petitio carnis eſt, & ſi quæ ſunt talia. Petitio cordis quæ eſt? ſicut petitio carnis eſt, velle ſibi præparari oculos, utique ad videndam iſtam lucem (quæ talibus oculis videri poteſt) ita petitio cordis, ad illam lucem pertinet; *Beati mundi corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Aug. in Pſal. 36.

Sed homo, quaſi pullum onagri ſe liberum natum putat; nam qui implere cuncta quæ deſiderat per effrenatam libertatem quærit, quid aliud, quàm pullo onagri eſſe ſimilis concupiſcit; ut diſciplinæ hunc lora non teneant, ſed audenter vagus per ſylvam deſideriorum currat? Greg. ca. 15. in c. 11. Iob.

Mens quoque noſtra rebus mutabilibus ſubdita, & à ſemetipsâ variatur. Nam quærens, quod non habet, anxia percipit; cùmque habere cœperit, tædet hanc percepiſſe, quod quæſivit. Amat ſæpè quod deſpexerat, deſpicit quod amaverat. Diu quærit, ut parùm quid de ſummis inveniat, ſed ad conſueta citiùs relabens, nec parùm in his quæ invenerit, perſeverat. Greg. ca. 22. in c. 7. Iob.

Greg. hom.36. in Euãg. Nos enim, nati in hujus peregrinationis ærumnâ, huc faſtidioſi jam venimus; neſcimus quid deſiderare debeamus.

Aug. de orando Deo Epiſt.121. ad Probã cap.5. Ac planè quid oremus, ſicut oportet, neſcimus. Alius vult conjugari; alius conjugio viduatus deinceps continenter eligit vivere; alius nullum concubitum nec in ipſis nuptiis experiri:

Auguſt. Confeſſ. 6.cap.6. Et ego inhiabam honoribus, lucris, conjugio, & tu irridebas.

Aug. de orando Deo c.12 Epi.121. adProbã Certè, qui dicit in oratione, verbi gratia: Domine multiplica divitias meas; aut, da mihi tantas, quantas illi vel illi dediſti; aut honores meos auge; aut fac me in hoc ſæculo præpotentem atque clarentem, vel ſi quid hujuſmodi eſt; & hæc dicit, eorum habens concupiſcentiam, non id attendens, ut ex his, ſecundùm Deum proſit hominibus, puto eum non invenire in oratione Dominicâ, quo poſſit hæc vota coaptare: Quamobrem pudeat ſaltem petere, quæ non pudet cupere; aut ſi & hoc pudet, ſed cupiditas vincit; quanto meliùs hoc petitur, ut etiam ab iſto cupiditatis malo liberet, cui dicimus: *libera nos à malo.*

Chryſ. in Epiſt. ad Roman. ca. 1.hom.4. Vides [ergo] aviditate omne malum exortum, cùm ipſum deſiderium videlicet, non ſuſtineat intra proprios terminos conſiſtere? Quidquid enim terminos à Deo ſtatos tranſgreditur, id abſurdarum ac minimè legitimarum

rum rerum appetens eſt. Quemadmodum enim fieri ſæpè videmus, ut qui ciborum appetitionem amiſerint, terram ac lapillos comedant, quique impotenti ſiti correpti fuerint, ii & cœnum quoque nonnumquam ad bibendum appetant;

Sic cor meum, cor vanum, vagum & inſtabile dum ſuo ducitur arbitrio, & divino caret conſilio, in ſeipſo non poteſt conſiſtere, ſed omni mobili mobilius, per infinita diſtrahitur, & hac atque illac, per innumera diſcurrit; & dum per diverſa requiem quærit, non invenit, ſed in labore miſerum, à requie vacuum manet: ſibi non concordat, à ſe diſſonat, à ſe reſilit, voluntates alternat, conſilia mutat, ædificat nova, deſtruit vetera, deſtructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & numquam in eodem ſtatu permanet. Bern. ca. 9. medit.

Sed allide Domine concupiſcentiam meam dulcedine tuâ, quam abſcondiſti timentibus te, ut concupiſcam te concupiſcentiis ſempiternis; ne vanis illectus & deceptus interior guſtus ponat amarum dulce & dulce amarum. Auguſt. ſoliloq. cap. 12.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas! Pſalm. 118.

XVII.

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas! *Pſalm.* 118.

QVò ferar? ambiguos aperit mihi ſemita calles;
Semita non uno tramite ſecta vias.
Illa tenet dextram, partem tenet illa ſiniſtram,
Hæc tumet in clivos, vallibus illa cadit:
Hæc faciles aditus, aditus habet illa malignos,
Explicat illa vias, implicat illa dolos:
Quoq; vel hæc tendat, vel quò ſe porrigat illa,
Exitus implexo fine videre vetat.
Non ita, quæ partes via ſe findebat in ambas,
Herculis ambiguum fecit euntis iter,
Nec totidem refluis Meander flectitur undis,
Ipſe ſuis quamvis obvius erret aquis.
Nec Labirynthæi tanta eſt fallacia tecti,
Curva licet variis torqueat antra viis.
Heu, graviora meos cohibent diſcrimina greſſus!
En geminâ dubiam parte pericla premunt.
Non ego quæ metuam divortia mille viarum;
(Solus Dædaleâ, qui fuit æde labor)
Sed præter varios curvis ambagibus orbes,
Nox etiam cæcas celat opaca vias;
Nulláque ſe preſſo monſtrant veſtigia ſigno,
Quâ populus trito calle, notârit iter.

Et licet explorem prætenſis obvia palmis,
Et vitem obſtantes; tubera dura, petras:
Vix ſatis inceptos auſim producere curſus,
Sed retinent timidũ noxq́;, dolusq́;, gradum.
Laſſus ut ignotâ cùm fors regione viator
Opprimitur nebulâ præcipitante diem:
Nullaq́ue jam toto collucent ſidera Cœlo,
Nec propè ſunt ullæ, ruſtica tecta, caſæ;
Nullaque ſignato callem notat orbita ſulco,
Vlla nec humano ſemita trita pede;
Nec ſcit, an in ſylvas, an eat ruiturus in undas,
Longiùs inceptam ſi paret ire viam:
Tum loca clamoſis latè omnia vocibus implet,
Paſtoris vocitans rure vagantis opem.
Vtq́; vel è ſtabulis tacitisq́;, quis audiat antris,
Ingeminat longos, terq́ue quaterq́ue ſonos.
Omnis at in ſurdas clamor volat irritus auras,
Nullaq́; Paſtoris verba remiſſa ſonant.
O quis in his tendat mihi ſtamina fida periclis!
Quis Deus, in tantâ, ſit mihi nocte Pharus?
Iſacidas quondam per inhoſpita regna vagantes,
Inſolitas docuit clara columna vias:
Stella comes monuit Nabathæos lumine reges,
Parvaq́; Bethlemiæ duxit in antra domus.
Quin recreant trepidos, fratrũ duo ſidera, nautas;
Tu quoque mî gemini Caſtoris ede facem.
Gnoſis aberrantem revocavit Theſea filo,
Et fuit Hero tibi nocte, Leandre, Pharus.
Ecce ego ſum Theſeus, vice tũ mihi ſis Ariadnes,
Herus agasq́; vicem, quando Leander ero.

Aſpicis

Aſpicis ut multi, vaga turba, per avia currant,
Et ſuus huc, illuc, quemlibet error agat?
Hic cadit ignota præceps regione viarum,
Ille vago cæcum tramite verſat iter:
Hic celerat curſus; hic paſſu deſide lentat;
Sæpiùs ille ſuos fertq́;, refertq́;, gradus:
Hic diverſus abit; lateri latus ille propinquat;
Hic comitis ductu fallitur, ille ſuo:
Perpetuos aliquis veſtigia flectit in orbes;
Alter in obliquas volvitur uſque vias:
Hic ratus ad certam curſu ſe tendere metam,
Decepto repetit limina prima pede:
Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
Quodq́; tenere decet, vix tenet ullus iter.
O Vtinam, recto tendat mea ſemita ductu,
Nec dolus, infido tramite, fallat iter!
Qualis at excuſſo fugit irrevocabilis arcu,
Dum volat ad certum miſſa ſagitta locum;
Talis in-offenſo feſtinet limite curſus,
Quâ tua nempe monent tendere juſſa, viâ.
Eſto igitur, mea lux; quoties jaculabere, nervus;
Quemq́; petis jaculis, ſint tua juſſa, ſcopus;
Quâq; petiturus candentia ſigna ſagittâ es,
Illa ego ſim digitis lecta ſagitta tuis.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas! Pſalm. 118.

Aug.li.2. de oper. merit. HIEREMIAS dicit: *Scio Domine, quia non eſt in homine via ejus; nec viri eſt ut ambulet & dirigat greſſus ſuos.* Hinc & in Pſalmis cum quidam dixiſſet Deo: *tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis*, continuò, non de ſe præſumpſit, ſed optavit ut faceret. *Vtinam*, inquit, *dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas!*

Ambr. in Pſal.118. Octon.5. Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipſe diſponit ſibi, nec pro ſuo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à ſignis; ſed itinerarium ab Imperatore accipit & cuſtodit illud; præſcripto incedit ordine, rectâque viâ conficit iter, ut inveniat commeatum, parata ſibi ſubſidia. Hanc legem viandi eſſe præſcriptam, Chriſto ducente, ſanctis commeantibus, recognoſcas velim. Profecti ſunt enim & Patres noſtri de terrâ Ægypti, per longa ſpatia terrarum, quorum ſtativæ omnes, manſionesque deſcriptæ ſunt. Advertimus ergo quis has ordinaverit manſiones, quomodo ambulare oporteret filios Iſrael. Præibat enim illos, per diem, Deus in columnâ nubis; noctu,

noctu autem in columnâ ignis, ut viam oſtenderet ambulantibus & tenebras dimoveret, lex viarum, columna erat & ignis & nubes.

Multæ enim ſunt viæ & multa genera viarum; magnum profectò periculum viatori. Quàm facilè in multarum occurſu, errabit in viâ ſuâ, qui viarum diſcretione caruerit? Scrutemur proinde vias noſtras, etiam vias dæmonum, vias quoque Beatorum ſpirituum, & vias Domini inveſtigemus. Bernar. ſerm. 11. ſuper *Qui habitat in adjutorio.*

[Si enim] viam ingreſſus cùm veneris ad compitum aliquod (& neſcias quod iter ingredi debeas) ſtas & cogitas ipſe tecum, utrùm primam, aut ſecundam, aut tertiã viam eligas quam ſequaris, nec putas priùs adoriendum iter quàm animo definiens; quanto magis animo debes ac mente conſiſtere qui ad regnum cæleſte tendis, & cogitare tecum, quia non omnis via illò ducit, non omnis eò dirigit ad Hieruſalem illam quæ in cælo eſt. Sunt viæ quæ malos exitus mortis habent. Hæ ſunt viæ de quibus legiſti: *Quia ſunt viæ quæ videntur viro rectæ eſſe, ultima autem ejus aſpiciunt in profundum inferni.* Ambr. in Pſal. 118. Octon. 8.

Viæ igitur filiorum Adam in neceſſitate & cupiditate verſantur. Ab utraque ſiquidem ducimur, & ab utraque trahimur, niſi quod videmur magis urgeri neceſſitate, trahi cupiditate. Et neceſſitas quidem ſpecialiter Bernar. ſerm. 11. ſuper *Qui habitat.*

ter corpori tribuenda videtur, nec ſimplex illa eſt, *ſed anfractus habens plurimos*, plurimaque diſpendia; nam compendia pauca admodum, ſi qua tamen. In his quoque docetur quàm neceſſe habeat clamare ad Dominum, non de neceſſitate, ſed de *neceſſitatibus meis erue me*. Non modò ab hâc viâ neceſſitatis, ſed ab eâ quoque quæ cupiditatis eſt, optabit educi, quiſquis non ſurdâ aure monita Sapientis exceperit. Quid enim ille ait? *à voluntatibus tuis avertere*, & item: *poſt concupiſcentias tuas non eas*. Hæ ſunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, ſed finem non habent, niſi cùm demergunt in profundum.

Ibidem. Si inveniſti vias hominum, illud quoque conſidera, ne fortè de his dictum ſit: *Contritio & infelicitas in viis eorum*: ut ſit contritio in neceſſitate, infelicitas in cupiditate. Videamus & vias Dæmonum, videamus & caveamus; videamus, & fugiamus eas; ſiquidem via illorum, Præſumptio & Obſtinatio. Quàm perverſo & everſo ſunt corde filii hominum! quicumque ſectantur vias Dæmonum, ingrediuntur Dæmonum vias. Hæc enim tota adversùm nos ſpiritualium colluctatio nequitiarum eſt, ut nos ſeducant, ut nos inducant in vias ſuas, ut deducant in eis, perducant ad deſtinatum finem, qui paratus eſt eis. Quæ verò ſunt ſanctorum Angelorum viæ? Profectò illæ, quas unigenitus enarravit

dicens:

dicens: *Videbitis Angelos aſcendentes & deſcendentes ſuper filium hominis.* Aſcenſio igitur & deſcenſio viæ illorum. Aſcenſio propter ſe, deſcenſio vel potiùs condeſcenſio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias ſuas, cùm aperuit labia Prophetæ ut diceret: *Vniverſæ viæ Domini miſericordia & veritas.* Ita ad ſingulos, ita ad omnes communiter venit, in miſericordiâ ſcilicet & veritate. *Ab his itineribus incurvati ſunt colles mundi*; ſuperbi, Dæmones, Principes.

Iſte ordo eſt, alii præcedunt, alii ſequuntur. Qui præcedunt exemplum ſe præbent ſequentibus; numquid neminem ſequuntur? Si neminem ſequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipſum CHRISTVM. Et cernitis ordinatos greſſus per Paulum Apoſtolum dicentem: *Imitatores eſtote ſicut & ego* CHRISTI. Iuſti attendendo eos qui ſe in bono præcedunt, imitando ſequuntur. Quomodo ſequuntur? *Videbunt juſti & timebunt.* Videbunt & timebunt ſequi vias malas, cùm vident quoſque meliores, jam elegiſſe vias meliores; & dicunt in animo ſuo, quemadmodum ſolent dicere viatores, attendentes alios cum præſumptione ambulantes in viâ, ipſi adhuc incerti viæ, & quaſi fluctuantes quo eant, dicunt ſibi: non fruſtrà illi hàc eunt, quàndo illò eunt, quò nos ire volumus.

Aug. in Pſalm.

volumus. Et quare cum magnâ fiduciâ hàc eunt, niſi quia illàc ire perniciofum eſt. Videbunt ergo juſti & timebunt. Anguſtam viam vident illàc; hàc vident paucos, illàc multos; ſed ſi juſtus es, noli numerare; noli numerare turbas hominum incedentes latas vias; noli eos attendere, multi ſunt; pauci autem per viam anguſtam.

Greg. ca. 17. lib. 7. mor. in cap. 6. Iob. Reproborum [ſiquidem] *ſemitæ* ſemper *involutæ* ſunt, ut pravis concupiſcentiis dediti aut bona nulla appetant, aut appetentes infirmo deſiderio ad hæc nequaquam mentis *liberos greſſus* tendant. Rectâ enim aut non incipiunt, aut in ipſo fracti itinere, adhæc minimè pertingunt, unde fit plerumque, ut ad morem ſuum, laſſati redeant, ſeſeque ab intentione animi in carnis voluptatibus ſternant; ſola quæ tranſeunt, cogitent; nulla quæ ſecum permaneant, curent.

Aug. in Pſ. 139. *Caput circuitus eorum?* quid eſt circuitus ipſorum? ut circumeant & non ſtent, in gyrum eant erroris, ubi iter eſt ſine fine: qui enim in longum it, aliunde incipit, alicubi finit; qui in gyrum it, nuſquam finit. Ipſe eſt labor impiorum, qui demonſtratur in alio Pſalmo evidentiùs: *in circuitu impii ambulant.*

Greg. li. 7. mor. c. 14. in c. 6. Iob. Benè ergo de reprobis dicitur: *Involutæ ſunt ſemitæ greſſuum eorum*, quia recta quidem deliberando appetunt, ſed ad conſueta ſem-

per

per mala replicantur, & quaſi extra ſe tenſi, ad ſemetipſos per circuitum redeunt, qui bona quidem cupiunt, ſed à malis nequicquam recedunt.

Et quidam cadunt extra viam; ut ille qui numquam fuit de Eccleſia. Quidam cadunt à viâ; unde hoc: *Melius eſt viam juſtitiæ non agnoſcere, quàm poſt agnitam retroire.* Quidam cadunt in viam, unde dicitur; *juſtus ſepties cadit in die.* Bonavẽ. in Pſ. 36.

Sed eſt multa differentia inter caſum Iuſti & injuſti: *Iuſtus* inquit, *cùm ceciderit, non proſternitur.* Injuſtus, & qui ſpem non habet in Deo poſitam, ſi ceciderit, proſternitur, & non ſurgit, id eſt, ſi peccaverit non pœnitet, & peccatum ſuum emendare neſcit. Origen. hom. 4. in Pſ. 36.

O tortuoſas vias! væ animæ audaci, quæ ſperavit, ſi à te receſſiſſet, ſe aliquid meliùs habituram! Verſa & reverſa; in tergum & in latera & in ventrem, & dura ſunt omnia, & tu ſolus requies. Et ecce ades, & liberas à miſerabilibus erroribus, & conſtituis nos in viâ tuâ, & conſolaris & dicis; *Currite, ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.* Auguſt. confeſ. 6. c. 16.

Meliùs *dirigebantur à Domino greſſus eorum,* quibus per noctem, ignis columna lucebat, per diem, nubis. Et tu merere factis, votiſque depoſce, ut *greſſus tui à Domino dirigantur, ne moveantur pedes tui.* Cavendum eſt quoque ne rectam ſemitam derelinquas, & Ambr. in Pſal. 36.

diverticula

diverticula te viarum tortuoſarum decipiant. Ideò dicit: *Parate viam Domini, rectas facite ſemitas ejus.* Rectas faciamus animorum ſemitas ne labamur, ne effundantur greſſus noſtri ſicut uxoris Loth, quæ poſt ſe reſpexit, & greſſus tenere non potuit, ſed effuſi ſunt. Non effundantur ſicut Ægyptiorum, quorum greſſum, maris fluctus effudit. Nónne de his pulcrè dixeris, *effuſi ſunt greſſus eorum*, quos benè vixiſſe pœnituit?

Ambr. in Pſal. 38. O qui dereliquiſti ſemitas rectas, abeundo in vias tenebrarum! ô qui lætamini in malis, & gaudetis in everſione mala, quorum ſemitæ pravæ, & *flexuoſi curſus eorum* ſicut lubricus & fléxuoſus author ipſorum, cur odiſſe cœpiſtis viam rectam! Non vos direxit Dominus.

Auguſt. ſoliloq. cap. 4. O Domine qui es lux, qui es via, veritas & vita, in quo non ſunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux ſine quâ tenebræ; via ſine quâ error; veritas, ſine quâ vanitas, vita ſine quâ mors: Dic verbum, Domine; fiat lux, ut videam lucem & vitem tenebras: videam viam, & vitem invium: videam veritatem & vitem vanitatem: videam vitam, & vitem mortem. *Illuminare*, inquam, *illuminare* huic cœco, *qui in tenebris & in umbrâ mortis ſedet, & dirige pedes ejus in viam pacis!*

Nyſſen. orat. 4. in Cant. [Fac] ut anima [mea] telum ſit in manu potentis ad ſcopum ſupernum directum,

[ſcio]

[ſcio] eſſe eumdem & ſponſum noſtrum & ſagittarium; [fac] eamdem item animam eſſe ſponſam & telum, quâ ille tamquam telo utatur, dum eam bonum ad ſcopum dirigit.

Perſice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moveantur veſtigia mea. Pſalm. 16.

XVIII.

XVIII.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moveantur veſtigia mea. *Pſalm.* 16.

ERgo caduca gradum toties mihi tibia fallet,
Sternet & in planâ pes vitioſus humo?
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Firmaq; fac preſſo ſtet mea planta ſolo.
Inſtruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aërias præpes inire vias.
Exemplo volucrem ſequitur modò filia Matrem,
Tutaq; jam peragit, quod metuebat, iter.
Provocat expanſis ſobolem Iovis armiger alis,
Et jubet inſuetas ſollicitare plagas.
Mox præit, & pleno ſe jactat in aëra lapſu,
Remigio ſoboles ſubſequiturq; patrem.
Dum primùm ignotas tentat puer inſcius undas,
Subere vel junco mobile findit iter:
Mox opis oblitus, flumen ſine cortice tranat,
Flumen inexperto ſæpè ſed ore bibit:
Sæpiùs at doctis ubi plauſerit æquora palmis,
Ducit in immenſo brachia tuta ſalo.
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Aſpice quâ nobis arte levetur iter:
Suſtineor fragili puerilia membra curuli,
Quæque vehunt ſocias ipſa propello rotas.
Nempe tripes baculi ſic ſtipite nititur ætas,
Fertque ſenex proprium, quo fuit uſus, equum.

Ne tamen ambiguis malè decipiare querelis;
De pedibus, moneo, nulla querela meis.
Nec vitio plantæ; vitio neque crura laborant;
Saxa per & ſalebras tibia noſtra ſalit.
Non ego pennipedi dubitem certare Camillæ,
Iſſe per intactas quæ pede, fertur, aquas.
Quod queror, eſt animi vitium lacrymabile noſtri,
Qui, quibus incedat, languidus eſt pedibus.
Heu jacet afflictis, affectibus omnibus æger!
(Hi, quibus inceſſit, nempe fuêre pedes.)
Si quod iter, quãvis breve ſit, virtutis eundũ eſt,
Mens mihi ſit minimæ laſſa labore viæ;
Crura forent fragilis veluti tua, Nile, papyrus,
Quæque ruit motâ canna paluſtris aquâ.
Rarus, at immodicus quandoque reſuſcitat ardor,
Et pede fulmineo ſtringere cogit iter:
Sed bene vix cœptum, currendi extinguitur ardor;
Lampadis ut magno flammula parva Noto.
Ne tamen ignavis videar ſegneſcere plantis,
Promoveo tardos pigra ſubinde gradus.
Aſt mea tunc, caveam quiſquam veſtigia ſervet,
Ne puter immodicis ebria facta ſcyphis.
Scilicet in partes ita tibia claudicat ambas,
Semipedis claudi pes ut hiulcat iter:
Nunc volo, nunc nolo, nunc æſtuo, nunc langueſco,
Nunc ſtupet ut rigido mens religata gelu!
Impatiens igitur, cœpti ſine fruge laboris,
Sæpe viæ medio, laſſa retento gradum.
Sed neque, quâ languens ſtatione reſiſtere tento,
Inſtabilem valeo figere firma pedem.

Auferor

Auferor adverſo velut incita puppis ab æſtu,
Quam neque vis remi nec ſua vela juvant;
Damnàq; ſunt iterum vano redimenda recurſu,
Irritus æterno ſic redit orbe labor.
Nempe catenati, ſic publica corpora, ſervi
Circumeunt toties, pendula tecta molæ;
It mola, perque ſuos rapitur circumvaga gyros,
Sed perit his, quicquid conficit illa viæ.
Heu quid agã! neq; ſueta vehi neq; currere docta,
Nec pedibus minimas utilis ire vias!
Magnum iter eſt Cœlo, magnis huc paſſibus itur;
Quid faciet lentis noſtra quadriga rotis?
Tu ſpatia ingenti perlaberis ardua ſaltu,
Vaſtaque tergemini crura gigantis habes.
Eöum paſſu, Heſperiumq; amplectere mundum,
Sub femur ut Rhodius vela Coloſſus agit:
Aſt teſtudineo reptat mihi tibia greſſu,
Aut chelis referor, Cancer adunce, tuis.
Quid poſitas igitur ſperem contingere metas,
Quæ metas refugo perdita ſector equo?
O Deus, ambiguos trepidantis perfice greſſus,
Vincat & applauſis noſtra quadriga rotis!

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea. Pſ. 16.

Pſal. 118. IN *quo corrigit adoleſcentior viam ſuam?*

Nazian. de vit. human. *Sæpè etenim egregiâ dum ſpe ſubnixus, in altũ*
Efferor, ac mediæ virtutis ſepta volatu
Tranſilio, dirus reſupinum montis ad ima
Præcipitem fundit Satanas; mihiq; accidit illud,
Quod ſolet huic, qui littoreâ dum incedit arenâ,
Haud certa eluſis pedibus veſtigia firmat.
Erigor ipſe iterum, rurſusq; in terga relabor,
Infelix magè, quàm prius; incedensq; labore
Perpetuo, trepidumq; fovens in corde pavorem
Vix gradior, citus at labens figo oſcula terræ.

Pſal. 24. *Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me.*

Pſal. 85. *Deduc me in viâ tuâ.*

Pſal. 142. *Fac mihi viam in quâ ambulem.*

Ambr. de fugâ ſæculi, c. 1. Nam quis inter tot paſſiones hujus corporis, inter tantas illecebras hujus ſæculi, tutum atque intemeratum ſervare poteſt *Veſtigium?* Reſpexit oculus, & ſenſum mentis avertit; audivit auris, & intentionem inflexit; inhalavit odor, & cogitationem impedivit; os libavit, & crimen retulit; tactus contigit, & ignem adolevit.

Origen. hom. 4. in Pſ. 36. [Quare] qui iter agit ad virtutem, multa ſunt quę digredi habet & tranſire. Ergo & tu, qui ad CHRISTUM tēdis (qui eſt Dei virtus) digredere

digredere luxuriam, ſcorta, adulteriũ; digredere furta, falſa teſtimonia; tum deinde digredere & avaritiam, & omnem pecuniæ cæterarumq; malarum rerum concupiſcentiã; digredere mendaciũ, digredere ſtultitiã ſæculi.

Bonum crus fac pedi tuo, non enim naturæ eſt, ſed voluntatis: levem hanc reddamus, ne celeritati pedum reliquum pondus officiat. Doce pedes eſſe cautos; pavimentum enim multis locis eſt lubricum; ac ſi cadas, multa perdidiſti: attamen & ſi cecideris, ſurge; licet enim & hoc pacto vincere. Numquam lubricis rebus te committas, & non cades: ſuper ſolidas ac ſtabiles curre. Chryſ. in 3. cap. ad Phil.

In eo namque oſtendimus quantâ ad Dominum cupiditate flagramus, ſi non ſolùm ad eum per tranquilla & mollia, ſed etiam per aſpera & dura tranſimus. Hinc namq; Propheta ait: *Qui perfecit pedes meos, quaſi cervi.* Cervus enim cùm montium juga conſcendit, quæq; aſpicit aſpera, quæq; ſe objiciunt ſentibus illigata, dato ſaltu transgreditur, & abſque ullo curſus ſui obſtaculo, in ſuperioribus elevatur; ita etiam electorum mentes, quæque ſibi in hoc mundo obſiſtere atq; obviare conſpiciunt, contemplationis ſaltu tranſcendunt, & more cervorum, deſpectis terrenorum ſentibus, in ſuperna ſe evehunt. Greg. li. 26. mor. c. 10. in cap. 35. Iob.

Eſt aſcenſio, eſt tranſilitio, non pedibus, non ſcalis, non pennis; & tamen ſi interiorem Aug. in Pſal. 38.

hominem attendas, & pedibus, & ſcalis, & pennis. Nam ſi non pedibus; quomodo dicit homo interior: *Non veniat mihi pes ſuperbiæ?* ſi non ſcalis; quid ſunt quas vidit Iacob? ſi non pennis; quis eſt qui dicit: *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?* ſed in rebus corporalibus, aliud ſunt pedes, aliud ſcalæ, aliud pennæ. Intus autem & pedes & ſcalæ, & pennæ affectus ſunt & bonæ voluntates.

Bernar. ſerm. 85. in Cant. Stat [anima] manu verbi levata velut ſuper duos pedes, devotionem & agnitionem. Stat inquam, ſed ſibi putet dictum, *qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Putásne ſtare per ſe poterit, quæ ſurgere per ſe non potuit? Cur ergo ſi ſtare per ſe poterat, orabat homo de terra, *Confirma me*, inquiens, *in verbis tuis Domine?* Denique & probârat. Ejus ipſius illa vox fuit: *Impulſus, everſus ſum ut caderem, & Dominus ſuſcepit me.* Quæris, quis ille impulſor? non eſt unus. Impulſor Diabolus eſt, impulſor Mundus, impulſor Homo. Quis iſte homo ſit, quæris? quiſque ſui. Noli mirari, uſque adeò homo impulſor ſibi eſt, & ſuimet præcipitator, ut non ſit quod ab altero impulſore formides, ſi ipſe à te proprias contineas manus: manus tua, conſenſus tuus. Cùm igitur tres ſint ſtanti imminentes ſtratores; horum, Diabolus livore malitiæ; Mundus, vento vanitatis; Homo, ſemetipſum pondere

dere ſuæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus, ſed non evertit, ſi quidem tuum tu illi negaveris aſſenſum. Eſt & Mundus impulſor, quia in maligno poſitus eſt; impellit omnes, ſed ſolos evertit amicos ſuos. Ex quo ſatis claret, quàm ſit Homo pręcipuus impulſor ſui, qui ſuo, ſine alieno impulſu, cadere poteſt; alieno, abſque ſuo, cadere non poteſt. Sed innixum verbo & indutū virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla jam illecebra poterit vel ſtantem dejicere, vel ſubjicere dominantem. Vis non timere impulſorem? *non veniat tibi pes ſuperbiæ*, & manus impellentis non moveat te. *ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem*, ibi Diabolus & Angeli corruerunt. Denique *in veritate non ſtetit* qui non innixus eſt verbo. & ideò fortaſſis ſedere voluit, quia ſtare non valuit; dicebat enim: *ſedebo in monte teſtamenti.* Cæterùm Deo aliter judicante nec ſtetit, nec ſedit, ſed cecidit, dicente Domino, *Videbam Sathanan ſicut fulgur de cælo cadentem:* ergo qui ſtat, ſi non vult cadere, non fidat ſibi, ſed nitatur verbo. Cujus manu erigeris, ipſius neceſſe eſt virtute tenearis.

Via noſtra, ambulantes quærit; ſed tria ſunt hominum genera quæ odit: Remanentem, Retro-redeuntem, Abeuntem: ab his tribus generibus malis, Domino adjuvante vindicetur, & defendatur greſſus noſter. Iam verò cùm ambulantes ſumus, alius tardiùs ambulat, Auguſt. tract. de Cant. novo c.7

ambulat, alius celeriùs, ambo tamen ambulant; excitandi ſunt ergo Remanentes; Retroredeuntes revocãdi; Errantes in viam ducendi; Tardi exhortandi; Celeres imitandi. Qui non proficit, remanſit in via; qui fortè à meliore propoſito declinat, ad id quod deterius reliquerat, reverſus eſt retrò; qui fidem deſerit, à viâ erravit. Cum tardis ſit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulantibus tamen. Quis eſt qui non proficit? qui ſe putaverit eſſe ſapientem; qui dixerit, Sufficit mihi, quod ſum: qui non attenderit eum, qui dicit: *quæ retrò oblitus in ea quæ ante ſunt extentus ſecundùm intentionem, ſequor ad palmam vocationis Dei in* CHRISTO IESV. Currentem ſe dixit, ſequentem ſe dixit, non remanſit, non retroſpexit: abſit ut erraverit, quia viam ipſe docebat, qui & tenebat, & oſtendebat.

Paulin. epiſt. ad Cælant. in fine inter ep. Hier. tom. I. Beati ſunt qui non de præteritâ ſibi juſtitiâ blandientes, ſecundùm Apoſtolum, per dies ſingulos in virtute renovantur. Iuſtitia enim Iuſti non proderit ei, à quo die, juſtus eſſe deſierit. Sanctus ergo ſecurus eſſe non debet, quamdiu in hujus vitæ agone verſatur, ſed totum quo tenditur ſpatium, vitæ tuæ eſt, ut peragere poſſis juſtitiam, nec de præteritâ juſtitiâ confidens remiſſior efficiaris.

Aug. ſer. 15. de verbis Apoſtol. Quare ſemper tibi diſpliceat quod es, ſi vis pervenire ad id quod nondum es; nam ubi tibi placuiſti, ibi remanſiſti. Si autem dixeris,

ris, ſufficit; & periſti. ſemper adde, ſemper ambula, ſemper profice, noli in viâ remanere, noli retroredire, noli deviare. Remanet, qui non proficit; retro-redit, qui ad alia revolvitur unde jam abſceſſerat; deviat, qui apoſtatat. Meliùs it claudus in viâ, quàm curſor præter viam.

Vt quid claudicatis in duas partes? dixit Elias populo. Si Deus eſt, ite poſt illum; ſi mundus eſt, ite poſt illum; ſi Deus eligitur, ſerviatur illi, ſecundùm ipſius voluntatem; ſi mundus eligitur, ut quid fictum cor quaſi Deo accommodatur? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI? ô munde immunde, teneri vis pergens, quid faceres ſi remaneres? quem non deciperes dulcis, ſi amarus alimenta mentiris? Aug. li. 4. de ſymb. ad Catechu.

Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi cervorum. Habac. 3.

Sperabam aliquando in virtute meâ, quæ tamen non erat virtus; & ſic volui currere, ibi magis ſtare credebam, ibi magis cecidi, factusque ſum magis retrò, & non antè, & quod credebam conſequi, magis elongatum eſt à me. Auguſt. ſoliloq. cap. 25.

Cogitavi [ergo] *vias meas, & converti pedes meos in teſtimonia tua.* Pſal. 118.

Adhuc ſequor, adhuc proficio, adhuc ambulo, adhuc in viâ ſum, adhuc me extendo, nondum perveni. Aug. ſer. 15. de verb. Domin.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. Pſal. 118.

XIX.

XIX.

Configе timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. *Pſ.* 118.

L Ittera prima rudi quondã inculcata juventæ,
Fertur ab antiquis, Numinis eſſe Timor:
ertáque non aliâ Sapientia diſcitur arte,
Si quâ fides verbis, Nate Davide, tuis.
Hoc quoque noſtra fuit formata puertia ludo,
Doctaque ſidereas mens trepidare minas.
emper at heu! tantis ſtupuit mens cœca tenebris,
Vt neque, quod toties audiit, Alpha ſciat.
riſtibus Orbilii plectenda ignavia ſceptris,
Poſt malè tot poſitos, nil didiciſſe, dies!
t pueri ferulis ſegnes Elementa docentur,
Quæ levis aſſequitur ſedulitate labor;
Aſpiciunt nigras Cadmi bis, térve, puellas,
Aſpectas referunt, nomine quamque ſuo:
t licet attato ſit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
ur ego quod teneris Infantia combibit annis,
Diſcere non etiam tempore poſſe putem?
lurima ſunt, nullo penitus mihi docta Magiſtro,
Cur diſci nequeat, arte juvante, Timor?
Ah pudet! en timeo, quæ contempſiſſe decebat;
Non timeo, juſtos quæ meruêre metus.
lagitium, minimo timeo committere teſte,
Non timeo facinus, teſte patrare Deo.

Ne

Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
Nil metuens Animæ certa perîcla meæ.
Nempe fugit pictæ ſic paſſer imagine larvæ,
Illita cui viſco virga timenda fuit.
Sic tremit aſpectæ cervus formidine pennæ,
Nec tremit obſtantes, agmina rauca, canes.
Sic quoque, Marmaricæ trepidat leo terror arenæ,
Et cadit in tenſas, territus igne plagas.
Heu! rotat humanas furor hic vertigine mentes,
Fulmina deſpiciunt, murmura parva timent;
Subjicitur pedibus nigri metus omnis Averni,
Et lethum & quidquid triſtius Orcus habet.
Scilicet, abjecto leve ſit ſcelus omne Timore,
Sed gravis inſequitur pœna Timore, ſcelus.
Flagitiis demum incipiunt trepidare peractis,
Ante ſcelus, nullus pectora terror habet.
Tum pavor heu madidis mentē ſudoribus angit,
Et læſi ante oculos Numinis ira redit.
Tum ſubitus ſtrato vigiles Timor excutit artus,
Propria tum vacuos terret imago thoros.
Si ſtrepitum moti dederit mus ſtramine lecti,
Creditur è ſylvis exiluiſſe leo.
Nocte levis quaſſâ ſi murmuret arbore ventus,
Horreſcunt rigidæ, fronde ſonante, comæ.
Quid faciant, ſubitis ſi fulminet ignibus æther,
Aut ſonet æthereo grandior axe fragor?
Pectora cœleſti ſtupeant perculſa tumultu
Et flammâ metuant diſſiliente peti.
Tunc terrent auræ, tunc terrent ſcilicet umbræ,
Augurioq; notant omnia ſigna necem.

Quin

Quin etiam nemorum nocturna ſilentia terrent,
Ipſaq; ſe ſontem mens furiata timet.
En quantum miſeris pœnæ, mens conſcia donat?
Ipſe in ſeſe animus verbera tortor agit.
Heu quoties ſtygii, turbato in Cæſare, manes;
Pharſalî quoties emicuiſtis agri!
Sæve Patris vindex, furiis agitaris, Oreſte,
Vmbra trucidatæ viva Parentis erat.
Mœſte colubriferâ Pentheu laniaris Erynni,
Vindicat hoc læſos verbere Diva Deos.
Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,
Quàm teſtem aſſiduè pectore ferre ſuum.
O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
Ne peccem, furor hâc cuſpide noſter eget.
Vtilis ante ſcelus Timor eſt qui frena gubernet,
Qui timet, admiſſo crimine, ſerò timet.

Confige

Configе timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. Pſal. 118.

Baſil. hom. in Pſal. 33.

NIſi timor inſtituendæ vitæ noſtræ rudimenta jaciat, impoſſibile fuerit ſanctimoniam legitimè obſervari. *Confige*, inquit, *timore tuo carnes meas*; nam quemadmodum qui corporis membra habent clavis transfixa, ad actionem quamlibet immobilia ea retinent, ſic ii quorum animam occupavit *Dei timor*, omnem prorſus importunam peccati & obſtreperam occaſionem vitant: Timenti itaque nulla ad complectendam virtutem deſit facultas, cùm per *Timorem* ab indecorâ omni & abſurdâ actione revocatur & impeditur.

Chryſ. hom. 53. in Ioan.

Nam quemadmodum quercus altiùs demiſſis radicibus, nullius venti viribus ſternitur, ita animam *Divino timore confixam* nullus tentationum ventus evellet.

Amb. in Pſal. 118. Octon. 15.

Sunt autem & carnes quædam animæ, ſicut corpus eſt animæ. Carnes animæ, ſunt carnales cogitationes: *Configat has carnes timor Domini & judiciorum ejus.*

Baſil. hom. in Pſal. 33.

Ejuſmodi ergo timore eruditus, quaſi freno quopiam abarce, & inhibe animam ad vitioſam concupiſcentiam propendentem.

Bern. ſer. 29. in

Prudenter ſagittari & impugnari ſalubriter

ter poſtulat Sanctus cùm dicit in oratione, *Confige timore tuo carnes meas*; optima *Timor* iſte *ſagitta*, qui conficit & interficit carnis deſideria, ut ſpiritus ſalvus ſit.

Teneat ergo & terreat timor Iudicii, metus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, ignis urens, vermis corrodens, ſulphur fœtens, flamma tartarea & omnia mala. Bern.lib. de interiore domo, c.36

In veritate enim didici, nihil æquè efficax eſſe ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam; quàm ſi omni tempore, coram Deo, inveniaris non altum ſapere, ſed timere. Beatus es ſi cor tuum triplici timore repleveris; ut timeas quidem pro acceptâ gratiâ, amplius pro amiſſâ, longè plus pro recuperatâ. Bernar. ſer. 54. in Cant.

[Sed multi] *trepidaverunt timore, ubi non erat timor.* numquid enim timor eſt ſi quis perdat divitias? non eſt ibi timor, & ibi timetur. ſi quis autem perdat ſapientiam, ibi verè timor eſt, & ibi non timetur. Stultitia, dicens in corde ſuo, non eſt Deus; timuiſti perdere terram & perdidiſti cœlum! Aug. in Pſal. 52.

[Sed] ita ſe habet peccatum, ut priuſquam fiat & ad opus perveniat, obtenebret & decipiat mentem; poſtquam autem conſummatur, manifeſtè nobis ſuam abſurditatem proferat & oſtendat. Vnde brevis illa & abſurda voluptas continuum menti dolorem inſerit, conſcientiæque fiduciam aufert, con- Chryſ. hom.20. in Gen.

fuſione captam perfundens. Miſericors enim Deus ejuſcemodi accuſatorem nobis aſſiſtere voluit, ut numquam ſoli relinquamur, ſed indeſinenter ille congrediens clamet, & pœnam exigat delictorum. Scortator enim vel adulter, etiamſi omnium obliviſci queat, numquam tamen ſic in ſolitudine verſatur, quin habens acrem illum accuſatorem, ſuſpiciones timeat, umbras tremiſcat, & eos qui conſcii ſunt, & qui non ſunt; perpetuaque in animo ejus tẽpeſtas eſt, ac reciprocantes, & contrarii fluctus. Inſuper neque ſomnus ei ſuavis, ſed terrore & formidine plenus; neque cibus voluptatem præbet; neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab urgente anxietate poſſunt: ſed quaſi *Carnificem geſtaret ſe lancinantem & flagellantem continuò*, ita poſt admiſſum facinus obambulat; nullo conſcio, ſuſtinens intolerabiles pœnas illas, & judex ſui ipſius factus & accuſator.

Iob 15. *Sonitus terroris ſemper in auribus illius: & cùm pax ſit, ille ſemper inſidias ſuſpicatur.*

Chryſ. conc. 1. de Lazaro, in ca. 16. Luc. Explica mihi [improbi] conſcientiam, & videbis intùs gravem peccatorum tumultum, jugem metum, tempeſtatem turbationum videbis, velut in curiâ, mentem ad thronum conſcientiæ conſcendiſſe regalem, & tamquam Iudicem quempiam ſedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem,

in

in equuleo ſuſpendentem, lateraque conſcientiæ radentem ungulis; pro commiſſis vehementer inclamantem, cùm nemo ſciat, niſi quòd ſolus Deus hæc videre noverit. Etenim qui committit adulterium, etiamſi millies fuerit dives, etiamſi nullum habeat accuſatorem, non deſinit tamen intùs ſe accuſare. Et voluptas quidem temporaria eſt, dolor verò perpetuus; timor undique ac tremor, ſuſpicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipſas formidat, ſuos ipſius famulos, conſcios, inſcios; illam ipſam quam corrupit, & virum quem affecit contumeliâ. Obambulat, amarum accuſatorem circumferens, conſcientiam, cùm ſit ſuo ipſius judicio damnatus, nec poſſit vel ad breve tempus reſpirare. Nam & in lecto, & in menſa, & in foro, & in domo, & interdiu & noctu, & in ipſis frequenter ſomniis, hæc iniquitatis ſimulacra videt, ipſiusque Cain vitam vivit, gemens ac tremens ſuper terram, cùm nemo ſciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, & ebrioſi, & in ſummâ quotquot in peccatis vivunt. Neque enim ullâ ratione judicium illud poteſt corrumpi muneribus.

Externi Iudices & pecuniis corrumpuntur, & aſſentationibus delinquuntur & metu ſimulant; denique multa ſunt alia, quæ re- Chryſ. conc. 4. de Laza.

ctum illorum judicium depravant: At conſcientiæ tribunal, nulli hominum novit cedere, ſed quamvis dederis pecunias, quamvis mineris, quamvis aliud quidlibet feceris, juſtam feret ſententiam adverſus peccatorum cogitationes, adeò ut ipſe quoque qui peccatum admiſit, ſeipſum condemnet etiamſi alius nullus accuſet.

Chryſ. hom. 17. in Gen. Incorruptus judex, conſcientia, cùm âdverſus hominem exurgit, clarâ voce clamat & accuſat & oſtendit, & quaſi ante oculos ſcribit peccatorum magnitudinem.

Auguſt. medit. cap. 34. *Conſige* [ergo Domine] *timore tuo carnes meas;* lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum. Vtinam te ſic timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir ſanctus qui dixit: *Semper enim quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum!*

Averte oculos meos ne videant vanitatem.
Pſalm. 118.

XX.

XX.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Pſalm.* 118.

PErvigilant geminæ celſo mihi vertice ſtellæ,
Queis eſt perpetuis munus in excubiis.
Nec tamen errantes neque poſſum dicere fixas,
Sed meritò, duplex utraque nomen habet.
Errat ab officio vaga ſæpiùs utraque juſſo,
Vtraque docta ſuum fixa tenere locum.
Motibus ambæ agiles, fixæ ſtationibus ambæ,
Quod genus hoc ſtellas Oedipus eſſe putet?
Vos, oculi; vos, conſpicuæ duo lumina frontis,
Sidera vos eſtis, quæ mihi bina micant.
Vos, quibus in celsâ ſtatio data pervigil arce,
Excubat ut ſummâ lucida flamma Pharo.
Aut qualis ſpeculâ ſervans ſpectator ab altâ,
Quæq; propinqua, videt; quæq; remota, videt.
Non tamen, ut trepidis qui lucent navibus ignes,
Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
Flāma regit nautas, dum flammā teda miniſtrat,
Aut flammam retrahant quæ poſuêre manus;
Vos (velut excuſſis rapidus ruit axis habenis,
Frenaq; qui rupit durior oris equus)
Quò lubet, effuſum differtis in avia curſum,
Iam nulla Domini lora regente manu.
O oculi! ſcopuli potiùs ſyrteſq; vocandi!
Heu quibus alliſæ tot periêre rates!

Dina peregrinas virgo viſura puellas;
Mater, depoſitâ virginitate, redit.
Rex videt Vriaden nitido ſemel amne lavantem;
Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.
Pulcra Duci Aſſyrio dum comit Iuditha formam,
Aſſyrium truncat Iuditha compta Ducem.
Fortè ſenes niveam ſemel aſpexêre Suſannam,
Ambo ſenes oculis interiêre ſuis.
Non tot, in æquoreis lucens malè rupibus ignis,
Decepta in ſcopulos lumine vela tulit.
Non tot, ad infames, dura Acroceraunia, cautes,
Hyppotadæ laceras contudit ira rates.
Non tot, inexpletis fera faucibus unda Maleæ,
Scyllaq; veliferas hauſit avara trabes.
Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,
Quæ cum luminibus ſanxerat ille ſuis?
O oculi! ô quanto vos tutius illa revulſit,
Democriti, propriis dextera magna cavis!
Quàm benè, Chriſtiadûm quoq; nobile, Lucia, no-
Extudit intrepidâ lumina bina manu! [men,
O oculi! ô ſcopuli! crudelia, barbara, ſaxa!
Saxa, quibus magnæ tot cecidêre Animæ!
Quàm malè commiſſo geritis pro munere curam;
Ad mala quos toties ſenſimus eſſe duces!
Scilicet hâc vobis, capitis cuſtodia lege,
Præcipuæq; arcis credita cura fuit:
Vt rectos hominum vultus, ſublimiaq; ora
Digna Polo, bruta deprimeretis humo.
Quin potiùs Superis mentes attollitis oris,
Hasq; ſuper terras, Oceanumq; ſuper?

Stellarumq́; ſuper, mundiq́; volubilis orbes,
Denique quicquid habet, terraq́;, ſolq́; ſuper?
Illius, ô oculi! ſpectacula pulcra theatri,
Materies, veſtris luſibus apta foret.
Putre ſed æternis cœnum præponitis Aſtris,
Omnis & in terras pronior ivit amor.
Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
Iam frenum indociles imperiumq́; pati.
Obde, Deus, piceas oculis erronibus umbras,
Aut vaga captivis lumina claude genis!

Averte oculos meos ne videant vanitatem. Pſalm. 118.

Auguſt. ſoliloq. cap. 4. VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol illuminans Cœlum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non poſſunt! *væ avertentibus oculis ut non videant veritatem! væ non avertentibus ut videant vanitatem.*

Aug. in Pſal. 118. Numquid, quamdiu ſumus in hoc mundo, poſſumus non videre vanitatem? *omnis enim creatura vanitati ſubjecta eſt.* An iſte fortaſſis, hoc orat, ut non ſit ejus vita ſub ſole, ubi omnia vanitas?

Ambr. in Pſal. 118. Octon. 5. Qui in viâ eſt Dei, vanitates non aſpicit: via perfecta CHRISTVS eſt: qui igitur in CHRISTO eſt, quomodo poteſt vanitates aſpicere, cùm CHRISTVS in carne ſuâ omnes hujus mundi crucifixerit vanitates? *Avertamus igitur oculos noſtros à vanitatibus,* ne quod oculus viderit, animus concupiſcat. Pantomimum aſpicis, vanitas eſt: luctatores aſpicis, vanitas eſt: equos currentes aſpicis, vanitas eſt. Ante nos eſt CHRISTVS, ante nos bravium ejus, ad hunc dirige oculos tuos, averte à ſpectaculis, averte ab omni ſæculari pompâ; ſerva eos, ut erigas melioribus.

Erige

rige ad Cœlum; vel nocte, ſtellarum mo-
lia, orbem lunæ decorum; vel die, ſolem
pice. Specta mare; terram circumſpice, ut
pere facta divino omnis creatura te paſcat.
Quæ formarum gratia in ipſis beſtiis? quan-
s decor in hominibus? quanta in avibus
ilcritudo? hæc intuere, & non videbis ini-
uitatem; hæc vide, & non introibit mors
r feneſtras oculorum tuorum. Si videris
ulierem ad concupiſcendam eam; intra-
t mors per feneſtram: ſi videris poſſeſſio-
m minoris aut viduæ, & concupieris diri-
re eam; intravit mors per feneſtras: ſi vi-
ris aliena monilia, aurum, argentum, &
ncupieris ut extorqueas; intravit mors per
neſtram. Claude ergo hanc feneſtram,
m videris alienæ mulieris pulcritudinem,
mors poſſit intrare. Vanitas eſt, ſollicitu-
vitæ hujus. In vanitate currit, qui ſibi
cceſſibus videtur affluere ſæcularibus, qui
nquam umbra prætereunt. *Averte igitur
ulos tuos, ne videant vanitatem*; Sed non
is eſt ut tu avertas, ne fortè velis & non
ſſis; ſi offundat tibi diabolus vanitatum
ectacula, incentiva inſerat voluptatum; pe-
ut Dominus avertat oculos tuos.

[Etenim] pulcras formas & varias, nitidos amœnos colores amant oculi. Non te-ant hæc animam meam. Teneat eam Deus, qui Aug. lib. 10. Confeſsio. cap. 34.

qui hæc fecit bona quidem valde, ſed ipſe e
bonum meum, non hæc. Reſiſto ſeductioni
bus oculorum, ne implicentur pedes mei
quibus ingredior viam tuam, & erigo ad t
inviſibiles oculos, ut tu evellas de laqueo pe
des meos. Tu ſubinde evellis eos, nam illa
queantur. Quàm innumerabilia variis arti
bus & opificiis, in veſtibus, calceamentis, va
ſis & hujuſmodi fabricationibus, picturi
etiam diverſisque figmentis, atque his u
ſum neceſſarium atque moderatum, &
piam ſignificationem longè transgredienti
bus, addiderunt homines ad illecebras o
culorum, foràs ſequentes quod faciunt, in
tus relinquentes à quo facti ſunt, & exter
minantes quod facti ſunt! At ego, Deu
meus, & decus meum, etiam hinc dico ti
bi hymnum, & ſacrifico laudem ſanctifi
catori meo, quoniam pulcra, trajecta pe
animas, in manus artificioſas, ab illâ pul
critudine veniunt, quæ ſuper animas eſt, cu
ſuſpirat anima mea die ac nocte. Ego auten
hæc loquens, atque diſcernens, etiam iſti
pulcris greſſum innecto, ſed tu evellis Do
mine; evellis tu, quoniam miſericordia tu
ante oculos meos eſt, nam & ego capior mi
ſerabiliter, & tu evellis miſericorditer, ali
quando non ſentientem; quia ſuſpenſiùs in
cideram; aliquando cum dolore, quia jam
inhæſeram.

Vt

Vt Deum contemplere, factus es; non ut Baſil.
ımi irrepat vita tua, non ut pecudum ritu, hom. 11.
oluptate perfruaris; veriùs ut ad normam in Hexa-
: inſtitutum cœleſtis vitæ, tuam ipſius com- meron.
onas: & hâc gratiâ non inſcitè dixit ſa-
ens Eccleſiaſtes, *ſapientis oculi in capite e-
s.* Cujuſnam oculi non ſunt in capite?
qui hic, *in capite*, hoc eſt, ut ea con-
mplentur quæ in ſublimi ſunt; nam qui non
l bona quæ in ſublimi ſunt, ſed quæ in terrâ
ſpectat, is utique defigit detrahítve oculos
terram.

Perverſa res eſt & fœdâ, luteum vas (quod Bern.ſer.
t corpus de terrâ) oculos habere ſurſum, 25 in
los liberè ſuſpicere, cœlorumque lumi- Cant.
aribus oblectare aſpectum; ſpiritualem ve-
o cœleſtemq; creaturam, ſuos è contrario,
culos trahere in terram deorſum; & quæ
ebuit *nutriri in croceis*, hærere luto tamquam
nam de ſuibus, *amplexarique ſtercora.* Eru-
eſce anima mea divinã in pecorinam com-
utaſſe ſimilitudinem. Erubeſce volutari in
eno, quæ de cœlo es.

Qui fecit omnia, melior eſt omnibus, pul- Aug. in
ior eſt omnibus; qui fortia, fortior eſt; qui Pſal. 39.
agna, major eſt. Quicquid amaveris, ille ti-
erit. Diſce amare in creatura Creatorem,
in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab
illo

illo factum eſt, & amittas eum, à quo & ipſe factus es. Ergo *beatus vir, cujus eſt nomen Domini ſpes ejus, & non reſpexit in vanitates & inſanias mendaces.* Fortè nobis dicturus eſt, qui verſu iſto percuſſus corrigi voluerit, & cœperit ambulare anguſtam viam; ambulare non durabo, ſi nihil ſpectabo; quid ergo facimus, fratres? dimiſſuri vos ſumus, ſine ſpectaculo? Demus pro ſpectaculis, ſpectacula. Et quæ ſpectacula daturi ſumus Chriſtiano homini? *Multa feciſti tu Domine Deus meus mirabilia tua.* Miracula hominum intuebatur, intendat mirabilia tua. *Multa fecit Dominus mirabilia ſua*, hæc reſpiciat. Aurigam laudas regentem quatuor equos, & ſine lapſu atque offenſione currentes; fortè alia miracula non fecit Dominus. Regat luxuriam, regat ignaviam, regat injuſtitiam, regat imprudentiam, & regat & ſubdat ſibi, & teneat habenas. Nunc ſpecta hiſtrionem (didicit enim homo magno ſtudio in fune ambulare, & pendens, te ſuſpendit) illum attende editorem majorum ſpectaculorum: Didicit iſte in fune ambulare; numquid fecit in mari ambulare? obliviſcere theatrum tuum; attende Petrum noſtrum, non funambulum, ſed ut ita dicam, mariambulum. Ambula & tu (non in illis aquis, ubi Petrus aliquid ſignificans ambulavit, ſed in aliis, quia hoc ſæculum mare eſt) hîc ambula

ambula, hoc calca. Spectare vis, eſto ſpectaculum. hæc miracula Dei ſunt, hæ cogitationes Dei ſunt, quibus nemo eſt ſimilis, ut ſpectator ille abducatur à curioſitate, & quærat iſta & meliora, & fructuoſiora, de quibus inventis gaudebit.

Porrò autem oculis maximè parcendum eſt, quoniam melius eſt labi pedibus, quàm oculis. *Si te tuus ſcandalizat oculus, exſcinde eum.* Laſcivi autem aſpectus, & verſatilibus, ac tanquam conniventibus oculis intueri, nihil eſt aliud, quàm oculis mœchari, cum per eos cupiditas prima ineat pugnæ prælu- dia. Nam ante totum corpus, corrumpuntur oculi. Clemen. lib. 3. in pædag. cap. 11.

Pulcrè igitur David, qui periculoſos etiam ipſos aſpectus fuerat expertus, beatum illum dicit, cui ſpes omnis in Dei nomine eſt, hic enim non *reſpicit in vanitates & inſanias falſas.* unde iterum ad ipſum converſus ait: *Averte oculos meos ne videant vanitatem!* Vanitas, circus eſt, quia nihil prodeſt; vanitas, eſt equorum velocitas, quia mendax ad ſalutem eſt; vanitas, theatrum eſt; vanitas, ludus omnis. *Omnia vanitas*, inquit Eccleſiaſt. *quæ in hoc ſæculo ſunt.* Ambr. de fugâ ſæculi, c. 1.

Quàm multos ſcio per viſum eſſe deceptos, D. Bern.

de modo bene viven. ſer. 23.

ptos, & in laqueum diaboli miſſos! Dina filia Iacob, egreſſa eſt ut videret mulieres Regionis, & adamavit eam Sichem atque rapuit, & virginitatem illius turpiter corrupit. Et ſic miſera puella, quia carne vidit quod videre non debuit, honeſtatem ac virginitatem perdidit. David etiam ſtans quâdam die in ſolario domus ſuæ, vidit mulierem & adamavit eam; pro cujus amore committit adulterium & homicidium; & ſic deceptus factus eſt legis Dei reus. Fortiſſimus Sampſon deſcendit in Regionem Philiſtinorum, & vidit ibi mulierem, atque adamavit, & in gremio illius dormivit.

Paulin. ep. 4. ad Sever.

(Vtinam tam prudens ad cavendam mulierem, quàm fortis ad ſtrangulandum leonem!)

Bern. de modo benè vivendi, ſer. 23.

Illa verò crines capitis ejus raſit, & tradidit eum in manibus inimicorum ejus, qui ſtatim oculos ejus eruerunt. Moneo ergo ut *facias pactum cum oculis tuis*, ne incautè videas, quod videre non debes.

Clem. li. 3. pædag. cap. 11.

Videtur enim ſuper omnia eſſe averſandus mulierum aſpectus; non ſolùm enim ſi tangantur, ſed etiam ſi ſpectentur, poteſt peccari; quas maximè vitare oportet eos qui rectè & ſyncerè conſtituuntur. *Oculi enim tu*

recti

recta videant. etſi enim fieri poteſt, ut qui viderit, ſe fortiter gerat, verumtamen cavendum eſt ne cadat; fieri enim poteſt, ut qui viderit, labatur, ſed fieri non poteſt, ut qui non viderit, concupiſcat.

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar! Pſalm. 118.

XXI.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar. *Pſalm.* 118.

SI tibi me gratam facie fore, ſponſe, putarem,
Non niſi de facie cura, laborq́; foret.
Primaque pro nitidis mihi pugna coloribus eſſet,
Altera, deformes ore fugare notas.
Nullaque deficerent medicandis vultibus arma,
Multa ſed omnigenas pixis haberet aquas.
Multáque compoſitos celaret capſa colores,
Quæque novant vetulam picta venena cutem.
Lanaque purpurei madefacta rubedine fuci,
Cretaque montanas vincere nata nives.
Et nitri rubra ſpuma & pinguia poppæana,
Quæque cutis maculas, Halcyonæa, necant.
Denique quicquid id eſt, quo tingitis ora, puellæ,
Ah nimiùm formæ gens ſtudioſa tuæ!
Tunc quoque corrigerem ſpeculo cenſore lituras,
Ore nec in toto parvula menda foret.
Siqúe ſupercilii pilus unus abeſſet ab arcu,
Vnicus ecce pilus, vociferarer, abeſt.
Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
Luminibus color hic, vociferarer, obeſt.
Si nimis adductam convolveret area frontem,
Quæ mihi ruga cutem, vociferarer, arat?

Nempe vel exiguo metuam te lædere nævo
Vila foret formæ ſi tibi cura meæ.
Vnaque, quæ tumidum faceret verrucula clivum,
Heu! foret offenſæ cauſſa putata tuæ.
Atque ita de minimis audirer dicere mendis:
Diſplicet hæc ſponſo fortè litura meo.
Noſtro igitur reliquus ſi quis decor abſforet ori,
Eximeret vitium factus ab arte decor.
Cæſariemque alto ſtruerent tabulata capillo,
Staret & in volucri plurima gemma comâ.
Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
Iret Erythræus colla per alba lapis.
Tumq; ego ſic faciem, rutilos ita compta capillos,
Auderem ternas vincere quarta Deas.
Sed memini; neque te facies, neq; forma laceßit,
Spes capit hæc cæcos invidioſa procos;
Qui, quid ament, inter phaleras tot, ſæpè requirũt;
Quas ubi ſuſtuleris, pars quota Virgo ſui eſt?
Fallitur infido prope, turba levißima, fuco; [bẽt.
Præter & has phaleras, vix quod ametur, ha-
Æquabat niveos par Wilgefortis olores,
Nota nimis formæ nomine virgo ſuæ;
Fiat ut Androgynos ſetoſis hiſpida malis
Barba, rogat, teneras, veſtiat hirta genas.
Lucia ſydereis, ceu fax, lucebat ocellis,
Cunctorumq; oculis, Lucia, Sydus erat.
Ne malè luceret, mea lux, extinguere, dixit;
Fodit & impactâ lumen utrumque manu.
Læſerat egregio multos Euphemia vultu,
Fecerat & roſeis vulnera multa labris;

Vt fieret mutilo, fœdoq; inamabilis ore,
Abſcidit enſe duas, bina labella, roſas.
Maxima de facie verus præconia rumor
Deq; tuis dederat Andrageſina genis:
Non poteras veram falſi convincere famam,
Quod poteras, facta eſt per tua vota, brevis.
Sponſe, peregrinæ non carperis igne figuræ,
Nec bene criſpatæ falleris arte comæ:
Cor tibi labe carens; tibi cor ſine crimine, cordi eſt;
Obſtet & ut facies, cor tibi, ſponſe, placet.
O utinam mihi cor vacet omni aſpergine nævi,
Quod neque pacta tuæ legis omiſſa notent!
Tum, ſecura tui mihi mens geſtiret amoris,
Nec mea dejiceret conſcius ora pudor.

 Fiat

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar. Pſalm. 118.

Bern.ſer. 25. in Cant. MERITO omnis cura Sanctorum, ſpreto ornatu, cultuque ſuperfluo exterioris hominis (qui certè corrumpitur) omni ſe diligentiâ præbet & occupat excolendo ac decorando interiori illi qui ad imaginem Dei eſt, & renovatur de die in diem.

Ambr.li. 1.de vir. Hæc, hæc profectò pulcritudo eſt, cui nihil deeſt, quæ ſola meretur audire à Domino *Tota es formoſa proxima, et reprehēſio nō eſt in te;*

Clem.li. 3.pedag. cap.2. Pulcritudo enim optima, primùm eſt pulcritudo Animæ. Eſt autem abſurdum, eos qui facti ſunt ad imaginē Dei & ſimilitudinem, (tamquam Archetypum exemplar contemnētes) externum ornatum inducere; improbum humanū artificium Dei artificio præferentes.

Ibidem. Non ergo externi hominis aſpectus, ſed animus probitatis ornamento eſt ornandus.

Ibidem. Non intelligunt [enim] miſeræ, ſe propriam perdere pulcritudinem, dum externam inducunt. Antiphanes Comicus in Malthaca irridet.

Venit ipſa, tranſit, accedit, non tranſit,
Venit, adeſt, abſtergitur, accedit.
Smigmate, ſaponéve purgatur,
Pectitur, ejicit, teritur, lavatur,

Se

Se contemplatur, componitur, unguentis perfunditur,
Ornatur, ungitur, et ſi quid nō habeat, enecatur.
Ter enim, non ſemel dignæ ſunt, quæ pereant,
Quæ Crocodylorum excrementis utuntur,
Et ſpumâ lacertarum unguntur,
Et ſupercilia fuligine illinunt
Et ceruſſâ.

Porrò autem alias quoque arguit Comicus, nempè Alexis, ejus enim verba afferam.

Eſt aliqua parva; ſuber inſuitur in ſoleis:
Longa eſt aliqua; tenue geſtat diabathron:
Caput in humerum demittens ingreditur;
Hoc ei detrahit de longitudine;
Depreſſiores alicui ſunt coxæ & femora;
Eis aliquid aſſuit, ———
Mollem ac prominentē habet ventrē; [erigit:
(Vt comicorū nutrices) appoſitis nonnullis, eum
Depreſſius eſt venter; veluti contis efficit ut anterius procedat:
Supercilia habet flava; ea aliquâ depingit fuli- [gine:
Cōtigit alicui ut ſit nigra; tollit nigrorē ceruſſa:
Eſt aliqua nimis alba, interitur farina:
Habet aliquam corporis partē candidam, eam nudat, oſtendit;
Bellos habet dentes; rideat, neceſſe eſt;
Et quamvis non ſit læta, toto tamen die ridet,
In labris tenuem habens myrthi tabellam,
Vt velit, nolit, ea cogatur tandem diducere.

Reſideat quidem in vultu pudor & viragi- Clemen. lib. 3.
nem

pædag. cap. 11. nem aſpectu præ ſe ferat, procul autem abſit caligo myropolarum, aurificum, lanificum, cæterarumque officinarum.

Clem. li. 3. pędag. cap. 5. Atque cùm caro quidem ſerva ſit, quemadmodum teſtatur Paulus, quomodo quiſpiam jure ancillam, lenonis inſtar, exornaverit? Ipſum autem Dominum fuiſſe aſpectu deformem teſtatur ſpiritus per Iſaiam; *& vidimus ipſum, nec habebat ſpeciem, nec pulcritudinem.* Quis eſt autem Domino præſtantior? ſed non carnis pulcritudinem (quæ viſione apprehenditur) ſed veram animæ & corporis oſtendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis verò immortalitatem.

Hieron. ad Demetr. de virg. ſervan. c. 5. Quando eras in ſæculo, ea quæ erant ſæculi diligebas; polire faciem purpuriſſo, & ceruſsâ ora depingere; ornare crinẽ & alienis capillis turritum verticem ſtruere. Vt taceam de inaurium pretiis, candore margaritarum, rubri maris profunda teſtantium; ſmaragdorum virore, cerauniorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & inſaniunt ſtudia matronarum.

Hier. 4. *Ablue à malitiâ cor tuum.*

Gilb. ſer. 29. in Cant. Quam enim mihi dabis animam, quam audeas ex toto pulcram definire?

Nemo mundus à ſorde.

Iob. 25. Hier. 2. *Si laveris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam Borith, maculata es iniquitate tuâ.*

Aug. me- Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem

tem quæ te diligat, aures quę te audiant, oculos qui te videant! dit.c.40.

Cor enim hominis quadam velut indecentium cogitationum colluvie maculatur. Noli extraordinariis cogitationibus adverſa naturæ contaminare penetralia. manus lavas, quaſi poſſis crimina eluere, cùm mentẽ tuam vel nudis cogitationibus inquinatma lavare non poſſis. Didiciſti cor eſſe mundandum; diſce quemadmodum mundes. Mundat hunc fontem juſtificatio legitima, hoc eſt, confeſſio peccatorũ. Munda ergo aquã tuam, illam aquam de quâ dictum eſt, *aqua alta, conſiliũ in corde viri.* quæ ſint juſtificationes, audiſti dicentem: *Dic iniquitates tuas ut juſtificeris:* Ergo qui iniquitates ſuas dixit, juſtificatur, qui autem juſtificatur, non confunditur, quia pudorem peccatorũ maturâ confeſſione prævenit. Ambr. in Pſal. 118. Octon. 11.

Neſcis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuiſti, quàm deformis & ſquallida, diſciſſa & diſſipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs ſtude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere, diſciplinam ſervare, & omnibus tandem in melius commutatis, digno ſponſo dignam ſponſam reddere. Numquid audiſti, quid Rex Aſſuerus fecit? *Factum eſt Regis præceptum, ut de omni Regno ſuo congregarentur puellæ ſpecioſæ virgines, & adducerentur ad* Hugo de S. Victor. in Arrha Animæ.

Civitatem Suſan, & traderentur in domum fœminarum, ibique acciperent mundum muliebrem, & cætera ad uſum neceſſaria. Sicque omnibus abundanter ſecundùm Regiam ambitionē ſuppletis, excolerentur & ornarentur. Per ſex menſes, oleo mirthyno ungerentur, per alios ſex quibuſdā pigmentis uterentur, & ſic compoſitæ & ornatæ de triclinio fœminarum ad Regis cubiculum tranſirent, ut quæ ex omnibus, magis oculis Regis placuiſſet, illa pro Vaſthi in ſolio Regni ſederet. Conſideremus ergo ſi fortè exemplū hoc, præſenti (de quo agimus) negotio valeat adaptari. Rex, ſummi Regis filius, venit in hūc mundū, deſponſare ſibi uxorē electā, uxorem unicam, uxorē nuptiis Regalibus dignam. Miſſi ſunt Miniſtri Regis, Apoſtoli videlicet, per totum mundū congregare animas ad ſanctam Eccleſiam, in quâ domus eſt & manſio mulierum regiarum, id eſt, ſanctarum Animarum. Ibi ſacramenta Christi, quaſi quædā unguenta, & antidota ad reparationē & ad ornatū animarū præparata, accipiunt. Vide ergo ubi poſita es, & intelliges quid facere debeas. Poſuit enim te ſponſus in triclinio, ubi mulieres ornantur: varia pigmenta, & diverſas ſpecies dedit, ciboſq; Regios de mēsâ ſuâ tibi miniſtrari præcepit; quidquid ad ſanitatem, quidquid ad refectionē, quidquid ad reparandā ſpeciē, quidquid ad augendū decorem valere poteſt, tribuit. Primò fons Baptiſmi eſt hic poſitus, & lavacrum

lavacrum regenerationis, in quo ſordes prętęritorum criminū abluis. Deinde chriſma & oleum, in cujus unctione, Spiritu ſancto liniris. Poſt hæc, delibuta & unctione lætitiæ perfuſa, ad menſam venis, & percipis ibi alimentū corporis & ſanguinis CHRISTI, quo interiùs ſaginata, atq; refecta, nòxiā illam præteritorū jejuniorū maciem depellis. Deinde veſtimenta bonorum operū induis, & fructu eleëmoſynarum, cum jejuniis & Orationibus, cum ſacris vigiliis, aliisq; operibus pietatis, quaſi quodā vario ornatu decoraris. Ad ultimū ſequuntur aromata virtutū, quarum odor ſuave ſpirans, omnem illum antiquarum ſordium fœtorem fugat. Datur etiā tibi *ſpeculū, ſancta ſcriptura, ut ibi videas faciem tuā*, ne quid minùs, aut aliter quàm decet, habeat compoſitio ornatus tui.

O quàm multa ſunt in me, de quibus corā oculis ejus erubeſco, & pro quibus jam magis illi diſplicere timeo, quàm pro iis, quę laudanda in me ſint (ſi qua ſunt) placere poſſe, in me confido! O utinam ad modicum ab oculis ejus poſſem abſcondi, donec maculas omnes iſtas detergerē, & ſic demū ante conſpectum ejus, ſine maculâ, immaculata apparerē! Nam quomodo in hâc deformitate placere illi potero, quæ & mihi quoque in illâ vehementer diſpliceo? ô maculæ veteres! ô maculæ fœdæ & turpes! quid tamdiu hæretis? abite, diſcedite, & ne præſumatis ampliùs oculos dilecti mei offendere. XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cant. 7.

XXII.

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.
Cant. 7.

IAm ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes;
Quin ſemel in virides exſpatiamur agros?
Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
Portaque ferratis non caret ulla ſeris:
Eſt tamen in patulis, quid neſcio, tutius hortis,
Quod nuſquam in clauſæ mœnibus urbis habes.
Magnificis turgent urbana palatia tectis,
Multus & hic celsâ cuſpide ſurgit apex.
Neſcio quid melius tamen illa mapalia ſpirent,
Ruſtica quæ tenui ſtramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quin, quàm procul urbibus agri,
Tam procul agreſtûm, diſtet ab urbe, quies?
Fabula cantatur vatum notiſſima luſu,
Ad benè fallendas fabula ficta vias:
Et facit ad rerum modò quas tractavimus, uſum;
Si lubet, auditu decipiemus iter.
Ruſticus urbanum tecto mus paupere murem
Fertur & appoſitis detinuiſſe cibis.
Muſq; epulas muris ridens urbanus, agreſtis,
Hæc tua ſi menſa eſt, ſat mihi ruris, ait.
Mox vice converſâ, mus ruſticus ivit in urbem,
Vrbico in hoſpitium mure vocante ſuum:
Magnaq; cùm tanto minor eſſet menſa paratu,
Vt ſonuêre fores menſa relicta fuit;

Et propè deprenſo convivâ expalluit hoſpes,
Turbatique ſuum vix reperêre cavum.
Ruſticus aſt animo ſenſim cum voce recepto,
Corripuit celerem Muſculus urbe fugam:
Et procul è clivis oculos ad mœnia torquens;
Quàm meus his præſtat mœnibus, inquit, ager!
Iam ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes,
Rure quies habitat, regnat in urbe Timor.
Si memor es (ſubeat tibi pars lautiſſima vulgi)
Quiſq; ſuburbanum rus propè civis habet;
Cumq; ſuam aſſiduè commendet quilibet urbem,
Re tamen, ipſa magis rura placere docent.
Quin, quorũ imperiis urbesque, arceſq; reguntur,
Anxia ſecuro pectora rure levant.
Et magis hîc puri libertas aurea Cœli,
Quàm laqueata, domi, marmore tecta placent.
Nec quæ centeno ſinuat ſe porticus arcu,
Lenit, ut ambiguos parvula villa, metus.
Iam ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes,
Quin ſemel in villis degimus, aut in agris?
Eſt mihi fontanis circumdata villula rivis,
Villula, quâ nuſquam cultior ulla viret.
Seu cœli ingenio, ſeu fertilis indole terræ,
Aptaq; vicini commoditate loci.
Huc mea lux, paucis tantùm ſi veneris horis,
Oblitus patriæ protinus urbis eris.
Tumq; ego, ceu tacitâ turtur meditatus in umbrâ,
Libera, colloquiis, Sponſe, vacabo tuis.
Et procul à populis, procul urbibus atq; tumultu,
Optatâ toties, ſola, quiete fruar.

Audiet

Audiet hîc nullus quæ mutua verba loquemur,
Noſtraque qui turbet otia nullus erit.
Quique notet noſtros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hic nullum jus ſibi Cenſor habet.
Tunc mihi tu promes ſecretis intima fibris
Quæq; juvent animum verba cupita meum.
Tunc ego, ſim quantâ, dicã tibi, ſaucia flammâ;
Quæque, licet ſimules, dicta placere, ſcio.
O ſemel optati micet hæc mihi ſideris aura;
Quàm fortunato lux erit illa die!
Iam ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes,
Noſtra ſit exiguo tempore, villa domus.

Veni

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cant. 7.

Hier. 9. Q*Vis dabit me in ſolitudine diverſorium viatorum?*

D. Tho. Aquin. hoc loco Mallem [enim] in ſolitudine habitare, per quam nullus vel rarus tranſit.

Bern. de inter. domo c. 66. Vtinam nullus hominum eſſet mecum exteriùs, ut familiariùs loqui poſſem cū Deo interiùs! ipſe enim & ſecretum quærit, & ſolitarium locum diligit. Fugiam ergo hominū ſolatia & colloquia; ut in ſecreto cordis mei, Deum habitatorem habere poſſim. Aſſueſcam ergo ſola intima cogitare, ſola interiora diligere, & in illis permanere, ut poſſim audire *quid loquatur in me Dominus Deus meus.* Ecce adſum piiſſime Deus, tecum ſum, intùs ſum. Quamdiū in exterioribus occupatus fui, vocem tuam intrà audire non potui. Nunc autem reverſus ad me, ingreſſus ſum ad te, ut poſſim te audire, & tibi loqui.

Pſal. 54. *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.*

Greg. li. 4. mora. ca. 35. in Iob. Fugiens ſe elongat, qui à turbâ deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationem ſe ſublevat.

Hier. ep. ad Ruſti. Oppidum, carcer; ſolitudo, paradyſus eſt.

Bernar. homil. *Simile* O ſolitudo beatà! ô Ereme, mors vitiorum, vita virtutum! te lex & Prophetæ mirantur,

rantur; & quicumque ad perfectionem venerunt, per te in Paradyſum introierunt: ô beata vita ſolitaria & contemplativa! quid ultrà de te loquar? ipſe Dei filius Salvator & Magiſter noſter, exemplum dedit nobis, fugiens in deſertum & manſit in ſolitudine; ubi ſunt Roſæ charitatis, quæ ſemper flammeſcunt, quæ ſemper in ſancto odore vivunt. ô ſolitudo negotiorum cœleſtium apotheca! in te tranſitoria & terrena mutantur in cœleſtia & æterna. Deniqùe in te, lacrymæ mutantur in riſum; & gaudium pariunt ſempiternum. *eſt Regnū cœlorum homini negot.*

Pia anima [Deo] ſe totam exhibere nitens in ſtudio contemplationis. *Veni*, inquit, *in agrum, commoremur in villis:* congruentiſſimè contemplationis ſtudium, *agri* exprimit vocabulo; quia & illud in ſolitudine, longeque ab hominum converſatione exerceri ſolet; & novimus agrum eas dici terras, quæ ſunt in ſolitudine, longeque à conventibus humanis; Ac, ſicut ager ſi excolatur, ingentem profert fructuum ubertatem, quibus nutrimur in corpore, ita & contemplatio, ſi rectè exerceatur, tantam profert virtutum copiam, ut per illas, in vita alamur ſpirituali. Vnde bene & in libro Geneſis dicitur de S.Iſaac: *Et egreſſus fuerat ad meditandum in agro, inclinata jam die;* Nec minùs congruè particulares meditationes, villarum nomine Mich. Giſler.in c.7.Cāt.

nomine deſignat; quandoquidem, ſicut villas ea appellare ſolemus prædia, in quibus præclaræ in agro ſunt habitationes, ad id potiſſimùm extructæ, ut in illas tunc ſe conferant homines, cùm à mundanis negotiis reſpirare voluerint; cùm ex infirmitate aliquâ convaleſcere, aut quoquo pacto ſe recreare voluerint, & cum fructus ex agro colligere, atque ſervare curaverint: ita & meditationes pariter, præclara ſunt ædificia ab Animâ ipsâ in agro contemplationis ſibi extructa, in quibus illa, fugiens præſentis ſæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægritudine convaleſcat, ſummisque fruatur deliciis, ac demum eximios virtutum colligat, ſervetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto ſuo, *egredi* ſe, inquit, velle in *agrum* contemplationis & *commorari in villis* meditationum, cùm voluptatem nullam percipiat ex hominum converſatione. Quin imò quamvis terrenarum rerum copia exuberet in ſæculo; quamvis proſperè ſibi cuncta contingant, minimè tamen ex commodis hiſce quippiam percipiat voluptatis, nec unquam verè ſe arbitratur lætam, niſi cùm ſibi egredi liceat in hunc contemplationis agrum. Quâ in re, videtur ſe habere inſtar avis illius, quæ tametſi in caveâ omnibus abundet rebus, tum quæ ad victum ei ſunt neceſſariæ, tum

quæ

quæ voluptati illi eſſe poſſent; lætam tamen numquam ſe reputat, quoad uſque permiſſum ipſi fuerit, à caveâ ipsâ egredi, liberè volare, & commorari in foraminibus petræ. Iure autem cum Deo egredi vult, quem unum habet dilectum; quia nec homines ardenter quempiam amantes, villarum quippiam percipiunt guſtus, niſi amicum illum comitem habeant, ideoque ipſum invitant. Et experientiâ comprobamus, etiam ſummos Reges ac Principes, ad quos difficillimus aditus eſſe ſolet, cùm in palatio Regioque in throno reſident, in villis commorantes, etiam cùm infimis ruſticis libentiſſimè converſari; & hoc, illud eſt, quod anima intendit, cùm illum in dictum invitat agrum & villas, ut familiariter cum eo agat, uti cum unico dilecto. Neq; verò ad modicum temporis huic indulgere vult ſtudio contemplationis, & familiariter agere cum Deo, ſed delectatione maximâ, diutiùs in eo optat perſiſtere; id namque iis indicat verbis; *commoremur*, ſeu *pernoctemus*, aut *requieſcamus in villis*.

Quamdiu [enim] animus permixtus eſt turbis & in multitudine fluctuantium volutatur, nec vacat ſoli Deo, nec ſegregatus eſt à vulgo. Proptereà, ô anima, quæ per orationem & contemplationem Deo vacare decreviſti, eſto ſola; hominum conſortia fuge, tumultuoſas mortalium converſationes de- *Laur. Iuſtin. in lig. vit. tract. de orat. cap. 5.*

vita, ut illi ſoli te ſolam ſerves, quem ex omnibus elegiſti.

Bernar. hom. 40. in Cant. O ſancta Anima, ſola eſto, ut ſoli omnium ſerves te ipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti. Fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos, ſecede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi miniſtrat. An neſcis, te verecundum habere ſponſum, & qui nequaquam velit tibi ſuam indulgere præſentiam, præſentibus cæteris? ſecede ergo, ſed mente, non corpore, ſed intentione, ſed devotione, ſed ſpiritu: de cætero, ſola indicitur tibi mentis & ſpiritus ſolitudo. Solus es, ſi non communia cogites, ſi non affectes præſentia, ſi deſpicias quod multi ſuſpiciunt, ſi faſtidias quod omnes deſiderant. alioquin nec ſi ſolus corpore es, ſolus es.

Hieron. epiſt. 1. ad Heliod. O deſertum CHRISTI floribus vernans! ô ſolitudo in quâ illi naſcuntur lapides de quibus in Apocalypſi civitas magni Regis extruitur! ô Eremus, familiariùs Deo gaudens! quid agis? quamdiu te tectorum umbræ premunt? quamdiu fumoſarum urbium carcer includit? Crede mihi, neſcio quid plus lucis aſpicio; libet ſarcinâ corporis abjectâ, ad purum ætheris evolare fulgorem.

XXIII.

Trahe me poſt te , curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1.

XXIII.

XXIII.

Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. *Cant.* I.

ASpicis ut jaceant ſtrati ſine viribus artus,
Nec ſim qualis eram, ſola ſed umbra mei?
Vix traho pertæſæ faſtidia tetrica vitæ
Ipſaque ſunt oneri languida membra ſibi.
Laſſa jacet capitis nimio ſub pondere cervix,
Sarcina ſuntque manus, ſarcina ſuntque pedes.
Aſſidueque novam quærunt jactata quietem,
Nec ſcio quo tandem feſſa locare ſitu.
Surgere nunc meditor, nunc laſſa recũbere ſtrato;
Nunc nixum cubito ſuſtinuiſſe caput.
Nunc lubet inverſo, nunc ore cubare ſupino,
Nunc aliud lateri ſubſtituiſſe latus.
Cumque tori cunctas peragravi languida partes,
Quilibet ex æquo diſplicet uſque locus. [que,
Heu! quid agã, gravis ipſa mihi, lãguensq;, jacens-
Teque volens curſu, non tamen apta, ſequi?
An fugis & mediis morientem deſeris agris,
Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
Æger ita in Libycis, à milite, miles arenis
Deſeritur, ſubitæ cum data ſigna fugæ;
In triviis genitrix ita projicit impia natum,
Quem lactare pudor, pauperieſve vetat.

Tende manum, noſtriq́; pius miſerere doloris;
Tende manum refugo vel pede ſiſte gradum.
Troïca Dardanius cùm Pergama cingeret ignis,
Decrepitos pubes extulit igne patres:
Trans mare defeſſam fert nata Ciconia matrem,
Suſtinet hinnulei Cerva natantis onus.
Tu ſolam ignotis, fugitive, relinquis in arvis,
Nec ſinis hoc humeris ponderis eſſe tuis?
Quamquã ego, vel fieri tibi ſarcina tãta recuſem,
Si modò vel leviter traxeris, ipſa ſequar.
Et ſequar & curram, rapiarque ſimillima vento,
Languida funeſto quæ modò ſtrata ſolo.
Nec quibus invitam cogas, opus enſe, vel armis;
Sponte nec injecto, libera, fune ſequar.
Traxit ad impulſæ querulos teſtudinis ictus,
Cum ſylvis Geticas Thrax Cythariſta feras:
Traxit, & attonitæ ſylvæque, feræq́; ſtupebant;
Sic fide, ſic filo; ſe potuiſſe trahi.
Non ego Byſtonii movear teſtudine Vatis,
Nec trahar Aoniæ voce ſonante lyræ.
Quemque ſui rapiunt ſenſus, ſua quemq́; voluptas;
Se ſinit hic oculis, auribus ille capi.
Non ego luminibus, non auribus otia venor;
Noſter Achæmenii languor odoris eget.
Lux mea, rorilegis halat tibi ſpica capillis,
Manat odoratæ Palladis imbre caput.
Vda Palæſtino fragrant tibi tempora nardo
Myrrhaq́; de madidis ſtillat odora labris.
Efflat Orontæi tibi graminis halitus auras,
Verbaq́; quot loqueris tot jacis ore roſas.

Albaque Panchæo cervix tibi ſudat olivo,
Aſſyrioq; humeros rore perungit Onix.
Et manus Ambroſiis pluit utraque roſcida guttis,
Et digiti Libycæ germina meſſis olent.
Denique quicquid olent conchis unguenta Sabæis,
Balſama quicquid olet, hoc meus halat Amor.
Non tamen Aſſyriis quæ ſudant balſama ramis,
Nataque odorifero thura Sabæa ſolo:
Fragrat Orontæis hic ſpica ſuavior herbis
Guttaque Panchæis nobilior lacrymis.
Nempe tuo qualis, Baſiliſſa pudica, cubili,
Qualis odor thalamo, Cæcili caſta, tuo;
Aut qualis, cùm Dorotheæ pennatus Ephebus
Attulit hybernas germina verna roſas;
Aut Naſarenigenæ qualis cum Virginis ædem
Sparſit Ieſſæi floris anhelus odor;
Denique Divorum qualis cùm gemmea ſtillant
Indigetum liquidis amphitheatra crocis.
O ſemel has liceat mihi ducere naribus auras!
Quæ modò languebam, ſana repentè ſequar.
Multaque currentem ſociarum turba ſubibit,
Vt glomerat ſocios uncta columba greges.

Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1.

Auguſt. man. ca. 20. ANIMA amans fertur votis, trahitur deſideriis.

Bern. ſer. 21. in Cant. Feſſa ſum, deficio; noli me deſerere, *ſed trahe me poſt te*, ne incipiam vagari poſt amatores alios, nec currã quaſi in incertum. *Trahe me poſt te*, quia ſatiùs mihi eſt ut me trahas, ut ſcilicet vim qualemcumque mihi, aut terrendo minis, aut exercendo flagellis, inferas, quàm parcens in meo me torpore ſecuram derelinquas. *Trahe me* quodammodo invitam, ut facias voluntariam: trahe torpentem, ut reddas currentem. Erit quando non indigebo tractore, quoniam voluntariè & cum omni alacritate curremus.

Ibidem. initio. Quid? ſponsáne ergo neceſſe habet trahi, & hoc poſt ſponſum? quaſi verò invita eum & non libens ſequatur. Sed non omnis qui trahitur, invitus trahitur; nempe enim infirmum aut debilem (eum ſcilicet qui per ſe ire non valet) trahi ad balneum, ſeu ad prandium non piget; etſi reum pigeat trahi ad judicium vel ad pœnam. Deniq; trahi vult quæ & hoc rogat; non autem rogaret, ſi ſequi per ſeipſam dilectũ, prout vellet, valeret. Vt quid verò non valet? An infirmam fateamur & ſponſam?

ſponſam? ſi qua ex adoleſcentulis infirmam ſe diceret & peteret trahi, nequaquam miraremur. At verò de ſponſa, quæ trahere & alios (utpote fortis & perfecta) poſſe ſufficere videbatur, cui non durum ſonet, quod & ipſa trahi tamquam infirma vel debilis neceſſe habeat? de quanam animâ jam confidimus, quod valida ſit & ſana, ſi illam infirmam dici conſenſerimus, quæ pro ſui ſingulari perfectione & excellentiori virtute, ſponſa Domini nominatur? Quantævis perfectionis anima, quamdiu quidem gemit ſub corpore mortis hujus, & hujus ſæculi nequam retinetur incluſa carcere, vincta neceſſitatibus, totque ſceleribus, lentiùs, ſegniusque aſſurgat neceſſe eſt ad contemplanda ſublimia; nec omninò liberum habet, ſequi ſponſum quocumque iërit. Hinc lacrymoſa vox illa gementis, *infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus.* hinc ſupplex illa precatio, *Educ de carcere animam meam.* Dicat proinde, dicat cum gemitu etiam ſponſa: *Trahe me poſt te, quia corpus quod corrumpitur aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem.*

Propterea opus habeo trahi, quoniam refriguit pauliſper in nobis ignis amoris tui, nec valemus à facie frigoris hujus currere modò ſicut heri & nudiuſtertius. Curremus autem poſtea, cùm reddideris lætitiam ſalu- Bernar. ſerm. 21. in Cant.

taris

taris tui, cùm redierit melior temperies gratiæ; cùm Sol Iuſtitiæ iterum incaluerit & pertranſierit tentationis nubes, quæ nunc operire ad horam cernitur, atque ad levem flatum auræ blandioris ſolito, cœperint unguenta liqueſcere & aromata fluere & dare odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremus, ſpirantibus, inquam unguentis curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc eſt, & revertetur devotio, & jam non erit opus nobis ut trahamur, quippe odore excitatis, ut ſpontè curramus. Nunc verò interim *trahe me poſt te*, non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi petierim, current & adoleſcentulæ mecum. Curremus pariter, curremus ſimul; ego odore unguentorum tuorum, illæ meo excitatæ exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes *in odore unguentorum tuorum curremus*.

Curremus, curremus, ſed *in odore unguentorum tuorum*, non in noſtrorum fiduciâ meritorum, nec in magnitudine virium noſtrarum. Currere nos confidimus, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Nam etſi quando cucurrimus ac voluntariæ fuimus, *non fuit volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei*. Revertatur miſeratio, & curremus. Tu quidem in virtute tuâ, *tamquam Gigas* & potens curris; nos, niſi unguenta tua ſpiraverint, non curremus. Tu quem Pater *unxit oleo*

oleo lætitiæ præ conſortibus tuis, curris in ipsâ unctione; nos illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Odor ſuper omnia neceſſarius utpote infirmis purgativus, proficientibus confortativus, perfectis verò ſanativus. nonne vides agrum hujus mundi hoc odore plenum; cùm videas alios juſtitiâ fortes, alios charitate ferventes, alios promptos ad obediendum & humilitatis obſequium, hos lacrymis irriguos, & ad eleëmoſynas profuſos? de odore autem, ſcriptum eſt: *Trahe me poſt te in odorem unguentorum tuorum.* & alibi: *Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni cui benedixit Dominus.* Abſolon Abb. ſer. 1. de ann. B. Virg. qui eſt 20.

Nec currimus æqualiter omnes in odore omnium unguentorum, ſed videas alios vehementiùs ſtudiis flagrare ſapientiæ; alios magis ad pœnitentiam, ſpe indulgentiæ animari, alios ampliùs ad virtutum exercitium, vitæ & converſationis ejus provocari exemplo; alios ad pietatem, paſſionis memoriâ magis accendi. Currebant in odore ſapientiæ qui miſſi fuerant à Phariſæis, cùm reverſi dicerent; *Numquam ſic loquutus eſt homo.* Currebat in hoc ipſo odore S. Nicodemus qui *venit ad* IESVM *nocte*, in ſplendore multo ſapientiæ. In odore juſtitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimiſſa ſunt peccata multa, quoniam dilexit multùm.* Cucurrit & Publicanus, Bernar. ſerm. 22. in Cant.

canus, qui cùm propitiationem peccatis ſuis humiliter imploraret *deſcendit juſtificatus*, teſtante ipsâ juſtitiâ. Cucurrit Petrus, qui lapſus *flevit amarè*. Cucurrit David, qui reatum agnoſcens & confitens, audire meruit: *Et Dominus tranſtulit à te peccatum tuum*. Porrò in ſanctificationis odore Paulus currere ſeſe teſtatur, cum CHRISTI eſſe ſe imitatorē gloriatur. Cucurrerunt & omnes qui dixerunt; *ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*. Iam qui in odore cucurrerunt paſſionis, omnes Martyres accipe. En quatuor unguenta aſſignata habetis, Primum ſapientiæ, ſecundum juſtitiæ, tertium ſanctificationis, quartum Redemptionis.

Auguſt. medit. cap. 35. Fac me, dulciſſime Domine, amare te, & deſiderio tui deponere pondus omnium carnalium deſideriorum & terrenarum concupiſcentiarum graviſſimam ſarcinam, quæ impugnant & aggravant miſeram animam meam, ut *poſt te*, expeditè *in odorem unguentorum tuorum currens*, uſque ad tuæ pulcritudinis viſionem efficaciter ſatiandus, quantocyus te quoque duce, merear pervenire.

Auguſt. medit. cap. 35. Deſcendat, Domine, deſcendat, precor, deſcendat in cor meum odor tui ſuaviſſimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

Auguſt. medit. cap. 37. *Trahe me*, ſurſum ad te, ut *curram poſt te in odorem unguentorum tuorū*; curram & non deficiam te trahente, te ducente me currentem.

Tenax

Tenax enim funiculus amor: amor affe-ctuoſè trahit, cui eſt id ipſum alloqui quod eſt allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius. Gilb. in Cantic. hom. 19.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam nemo me deſpiciat! Cant. 8.

XXIV.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam nemo me deſpiciat! *Cant.* 8.

QVis cumulet patrias tanto mihi ſtēmate ceras,
Vt frater proavis annumerêre meis!
Non tamen hoc facio pro ſtirpis imagine votum;
Nulla mihi augendi ſanguinis ambitio eſt.
Stirpe licet noſtrâ ſanguis tibi vilior eſſet
Optarem fratrem te tamen eſſe meum.
Non pubente quidem vernantem flore juventæ,
Prima cui roſeas veſtiat umbra genas:
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea paſcat ope.
Quiq;, ego quas ſuxi, parvo trahat ore papillas,
Inſideatque illos, quos ego ſæpè, ſinus.
Hoc ego vel ſimili cupiam te corpore fratrem,
Si fueris major, non ego te cupiam.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis
Vt videam cunas, puſio parve, tuas?
Et niſi fallor, habent pueri quid amabile mores,
Quoq; carent juvenes, virq; ſenexq; carent.
Vtq; ſuam quævis laudem ſibi vindicet ætas,
Ille tamen pueros ſcilicet ornat amor.

An dubitas, aliàs puerili puſio vultu,
Ipſe Deûm domitor, parvulus eſſet, Amor?
Nō niſi quod reliquis, magis hæc ſit amabilis ætas,
Nullaq; ſit tantum quæ, quod ametur, habet.
Hæc quoque, cur voveā puerum Te cauſſa coëgit,
Crediderim, puero quod mage poſſe frui.
Quin igitur noſtris, mea vita, renaſcere ſæclis
Vt videam cunas parve puelle, tuas?
Tum mea, ceu nato, quoties daret ubera Mater
Parve, Tui toties copia prompta foret.
Prompta foret noctuq;, diuq;, domique, foriſque.
Et ſine ſollicito copia multa metu.
Quin igitur noſtris, meâ vita renaſcere ſæclis,
Oſculer ut cunas parve puelle tuas?
Caſta, ſoror parvo quæ porrigit oſcula fratri,
Oſcula deriſor carpere nemo poteſt.
Et licet illa frequens ſpectaverit oſcula teſtis,
Illa tamen teſtis carpere nemo poteſt.
Et licet inceptas ſtiterint hæc oſcula voces,
Semper habent juſtas oſcula caſta moras.
O bona, quæ noſtris faveant ita Numina votis,
Teque velint fratrem ſic ſemel eſſe meum!
Naſcere parve puer, faterque admitte vocari;
Omnia te Mundi vota, preceſque petunt.
Quid præ lætitiâ, facerem tibi, parvule frater?
Ah! præ lætitiâ, quid tibi non facerem?
O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
Pervigil, ad cunas, nocte ſtetiſſe tuas!
Quot tibi ſervitiis, licet importuna, ſtuderem,
Iam minùs, obtruſis, officioſa bonis.

Nempe

Nempe dato quoties depelleret ubere mater,
Depulſum geminis exciperem manibus;
Aut quoties tepidâ geſtare juberet in umbrâ,
Geſtarêre ulnis ſarcina grata meis.
Aut quoties blãdo dare languida lumina ſomno,
Somniferis caneret vox tibi noſtra modis.
Ipſaque, cùm digitos cunis adhiberet agendis,
Illicet hoc à me præriperetur opus.
Mox ubi te noſtræ concrederet anxia curæ,
Diſcedensque mihi diceret; eſto vigil:
Excubiis, ſoli propè Te mihi, parve, relictis,
Quam facerem votis libera frena meis!
Continuò, tacitè, velo de fronte reducto,
Explerem aſpectu lumina noſtra tuo.
Inque tuo, fixis hærens obtutibus, ore,
Vterer oblati commoditate loci:
Et citò ſubjicerem capiti, colloque ſiniſtram,
Apprimeretque meo Te mea dextra ſinu.
Et tibi, vix tactis furarer baſia labris,
Baſia ſic ſomno non nocitura tuo.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
Vt ſemel optatas ſuâvier ore genas?
Mox ubi lactenti ſenſim tibi creſceret ætas,
Primaque diſcenti verba docenda forent;
Diſcenti cuperem fieri tibi, parve, Magiſtra,
Blæſaque, truncatis verba præire ſonis:
Cumque geri alterius nolles modò grãdior, ulnis,
Auſus arundineo currere ſolus equo,
Inſtruerem ſtabili veſtigia figere greſſu,
Membraque conſtanti firma locare pede.

Tumq; moleſto aliquod ſi offenderet objice ſaxū,
Tutus in extenſas exciperere manus.
Quin tua ſæpè velim falli veſtigia lapſu,
Lapſus ut amplexu ſuſtineare meo.
Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,
Suaviolo pretium ſolveris omne tuo.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam nemo me deſpiciat! Cant. 8.

QVAE amatrix unquam optavit, ut is quem diligit, parvulus efficiatur ejus frater, & in infantem verſus ſugat ubera matris? S. Tho. in c. 8. Cant.

Ergo antiquorum vox eſt iſta juſtorum, qui Dominum ſalvatorem, quem in divinitate Patri & Spiritui ſancto conſubſtantialem credebant, ac debitis venerabantur obſequiis, in hominis quoque habitu & hominibus conſubſtantialem videre cupiebant. Intus quippe erat dilectus, quia *in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; ſed ut foris quoque poſſet inveniri, *verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*; viderunt namque Patriarchæ, viderunt Prophetæ Dominum, ſed intus, id eſt, in contemplatione mentis ſpiritali, non in oculi carnalis intuitu. Viderunt eum, ſed in imagine, ſed in Angelicæ formâ ſubſtantiæ; at ipſam ejus naturam, nequaquam videre valebant. Denique legifer ipſe, qui audire meruit; *oſtendam omne bonum*; rurſum audivit: *Non poteris videre faciem meam; non enim* Beda cap. 7. in Cant.

videbit faciem homo, & vivet: felices; qui inter ſe conferre meruerunt: *Invenimus Meſsiam, qui dicitur* CHRISTVS. Hoc eſt namque oſculum, id eſt amantiſſimum illud oris illius donum, ac mutuæ commercium allocutionis.

Mich. Giſler. in c. 8. Cāt. expoſ. 3. [Sed &] ingens in his ſuum, pia anima, exprimit deſiderium; quo eâ ratione per amorem, Deo uniri peroptat, ut nedum in ſecreto contemplationis, verùm etiam foris & coram proximis, in vitâ activa eidem inhærere ſibi liceat, ita ut omnibus ædificationi ſit, nec quorumcumque mundanorum hominum vereatur contemptum; æquè enim eſt ac ſi dicat: O utinam, tanto mihi aſtringereris amoris vinculo, Deus meus, quanto adſtringuntur frater atque ſoror! ô utinam tam tenerè te diligerem, quàm tenerè à ſorore diligitur frater parvulus, ſugens ubera matris ſuæ! ita ut etiam palàm & coram fratribus, dum proximorum indulgeo utilitati, deoſculer te, oſculo charitatis; ita ut non pudeat ante omnes, te confiteri, tibique obſequi, oratione ac bonis operibus. Quis mihi det ut jam nedum te timeam ut Deum zelotem, Dominum exercituum, ignem comburentem, & quicquid tale nominari voluiſti, quo mihi tui incuteres pavorem; ſed ut etiam diligam tamquam fratrem meum, & talem fratrem, qui ob

ob infantiam nihil incutiens metus, vel lapidea ad amorem pertrahas corda!

Tu qui modò es in ſinu Patris, quis det, ut homo efficiaris & particeps ac conſors naturæ noſtræ exiſtens, frater meus appelleris? ut hominem factum in aperto videam, *& deoſculer te*, id eſt, apertâ viſione te aſpiciam, quem nunc totum in fide teneo! S. Tho. in ca. 8. Cant.

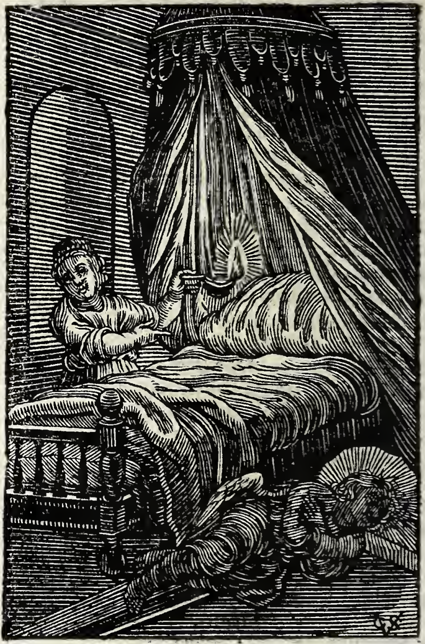
Cùm magnus & excelſus eſſes, bonorum meorum non indigebas; utinam detur mihi ut propter magnam charitatem tuam, factus frater meus ex Virgine, lacte indigeas, quo ſuſtenteris; ſic enim confido, aliquâ ex parte amorem meum, me tibi exhibituram. Priùs te invenire nequibam, unde & querebar; deploransque cum Prophetâ, dicebam; *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi eſt Deus tuus?* At nunc audiens Angelum ad paſtores dicentem: *Invenietis infantem poſitum in præſepio:* confido ſanè, me quoque inventuram te foris; extra incomprehenſibilem majeſtatem illam, quâ intra temetipſum ab æterno latebas; quærebam te jam in hoc mundo, & in creaturis: *In lectulo*, namq; mentis meæ, *quæſivi te, quem diligit anima mea: quæſivi, & non inveni*, ſurrexi, & circuivi civitatem præſentis mundi: per *vicos & plateas* creaturarum, *quæſivi te, & non inveni*. At modò te inter creaturas, *parvulum fratrem meum*, ex uberi- Giſler. in ca. 8. Cant. expoſ. 3.

 bus

bus Virginis Matris tuæ, ſimul ac meæ, pendentem inveniens, haud continere me potero, quin tota in tuâ prorumpam oſcula, quin tota tibi per dilectionem uniar; *& jam me nemo deſpiciat*, quod adorem, quem neſciam; quod oſculer, quem non videam; quod illi offeram preces, qui noſtra non curet; quódve illi obſequia exhibeam, ad quem accedere minimè liceat. Deoſculans profectò te, in primo conceptionis inſtanti, *unxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis*; oſculis meis, ita te meum adorabo fratrem, ut iiſdem te quoque meum profitear Regem dilectiſſimum: eo modo quo & Samuel Saulem in Regem unctum, oſculo adoraſſe legitur in lib. Reg. Tibiq; ut Regi morem geram in omnibus, id quod & iiſdem conteſtabor oſculis meis, quæ tuo imprimam ori, ſicut antiquo illi Ioſeph, per Ægyptiaci populi oſculi ſignum, totius Ægypti obedientiam promiſſam lego à Pharaone, cùm ei dixit: *& ad os tuũ cunctus populus deoſculabitur.*

Bonav. ſoliloq. cap. 1. Ignoravi, quòd tam ſuavis, ô bone IESV, eſſet tuus amplexus, tam honeſtus attactus tuus, tam delicioſus convictus tuus! Cùm enim te amavero, munda ſum, cùm tetigero caſta ſum, cùm accepero, virgo ſum. Tuus, ô dulciſſimè IESV, amplexus non maculat, ſed mundat; tuus attactus, non inquinat, ſed ſanctificat. O IESV fons univerſæ dulcedinis

nis & ſuavitatis, ignoſce mihi, quod tam serò credidi quantum habet delicioſitatis, quantum honeſtatis, quantum jucunditatis, quando *læva* tuæ æternæ ſapientiæ & cognitionis, eſt *ſub capite meo*; id eſt ratione, & *dextera* tuæ Divinæ clementiæ & dilectionis *amplexabitur me*, id eſt voluntatem. Heu me miſeram! quid umquam tam dulce, tam ſuave, tam delicioſum & ſalutiferum poteſt reperiri, quàm inter brachia tanti Sponſi quieſcere, inter oſcula tanti Regis & amici tam fideliter obdormire? hanc dulcedinem ſenſerat anima devota, quando optabat dicens: *Oſculetur me oſculo oris ſui.* Numquid has delicias anima devota erat experta, quando orabat ardens, & jam pænè deficiens præ dilecti ſui concupiſcentiâ, dicens, in Canticis: *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te ſolum foris, & deoſculer te?* quis enarrare ſufficeret, niſi qui mente guſtaſſet, quantum habet hoc verbum dulcedinis & devotionis, quando bene ponderatur & rectè cibatur devotâ mente? ſed ô Domine Deus, ſi hæc tam dulcia ſunt cogitanti, quàm dulcia eſſe poſſunt deguſtanti? ſi tam ſuavia ſunt legenti, quàm conſolatoria erunt per affectum ſentienti?

In lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni.
Cant. 3.

XXV.

XXV.

In lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni. *Cant.* 3.

CAſta canunt noſtræ ſuſpiria, votaque Muſæ,
Nullaq; de thalamis vox, Hymenæe tuis.
Vt ſua corporibus ſic mentibus eſt quoq; flamma,
Et propè deterior corpora flamma coquit.
Intus, in accenſis qui mentibus æſtuat ignis,
Delicias liquidi ſolus amoris habet.
O quanto his, Animæ, facibus melioribus ardent!
Oſcula quam certâ dantq; feruntq; fide!
Quam placidis caſtas complexibus itur in ulnas,
Quam ſanctæ ſociant mutua vincla manus!
Et ſuus hic etiam torus eſt genialis amori,
Quæque maritali fœdera nexa face;
Caſta Cupidineæ ſed fœdera neſcia tedæ,
Nec, niſi quem cupiat Veſta ſubire torum.
Sed neque cycnæis hîc turget culcita plumis,
Fartaque Amyclæo vellere fulcra tument.
Quo duo tam caſti thalamo ſociantur amantes
Lectus olorinas non habet ille nives.
Lectulus auſpiciis tantorum ſtratus amorum
Mens eſt lætitiæ pace quieta ſuæ.
Lectule, pax animæ; cæleſtis lectule tedæ;
Pronube ſidereis lectule caſte toris!

Tu

Tu Sponſi atq; Animæ thalamus ſecretus amantū,
Solus es ô tantas dignus habere faces!
Hoc ego conſuevi, meditans, traducere noctes,
Cùm requiem pulſo cura ſopore negat.
Hoc meus ille; meos rapuit qui primus amores,
Eſt ſolitus vigili ſecubuiſſe toro.
Et mihi tunc imas urit fax Dia medullas,
Inque vicem flammis uritur ille meis.
Tunc deſideriis querimur ſine voce loquentes,
Mutaque plus verbis lacryma vocis habet.
At nova quæ ſubiti ſit, neſcio, cauſſa receſſus;
Subvereor, vitio ſit data cauſſa meo.
Nam mihi jam ſpatio plus viſus abeſſe diurno,
Et ſecus atque ſolet nocte fuiſſe foris.
Hæccine ſigna forent mutati forſan amoris?
Aut illum melior lectulus alter habet?
Hei mihi quâm miſeris ea nox fuit acta querelis,
Quæ ſine te, viduâ nox fuit acta domo!
Jam propè conſtiterat medio vaga Cynthia cœlo,
Altaque ſopierat lumina laſſa quies;
Cùm mihi viſa tori pulsâ vox dicere ſpondâ;
Surge, parat thalamo ſponſus abire tuus.
Suſcitor, & piceos oculis detergeo ſomnos,
Impoſitum cubito ſuſtineoque caput:
Et deſolatas implens ululatibus ædes
Sollicitâ, dormis lux mea? voce rogo.
Hei mihi! reſponſum nullum dedit ille roganti,
Fugerat è thalamis transfuga nempe meis.
Protinus accenſo reperi veſtigia lychno
Quæ cuperem numquam viſa fuiſſe mihi.

Dic

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, ſponſus?
Perfide, dic meus heu! lectule, ſponſus ubi eſt?
Et vagor, & toto velut amens erro cubili,
Vt tua te viduâ luxit Alexi, domo.
Quos ego tunc animo ſenſi effervere tumultus,
Cygnæus fuerat Pax cui fida torus!
Quæ mentem ſubitò inſanæ vertêre procellæ,
Inſolitam dubiis pandere lina Notis!
Quàm ſterili jacuit damnatum pectus arenâ,
Dia cui æthereis vena ſcatebat aquis!
Iam gravidos labor eſt oculos attollere cœlo,
Oraque divinâ ſolvêre laude, labor.
Iam neq; ſacra valent priſcæ in certamina vires,
Quæ modò luſus erant prælia, facta dolor.
Scilicet optatâ dum felix uterer aurâ,
Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
Tunc, ut inexpertis Tiro temerarius armis,
(Omnia qui lingua prælia victor agit)
Optabam rabidis caput objectare Tyrannis,
Aut animam pulcrâ fundere poſſe nece.
Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, roſetũ;
Tunc rota Coſtiadæ Virginis, eſſe trochus:
Viſaq; ſunt Agathæ gemini, duo vulnera, torques,
Blandaque Blandinæ, Taure, putatus ovis:
Denique barbarici laniena infanda macelli,
Totaque carnificum viſa theatra, jocus.
Nempe erat in calidis tam fervida flãma medullis,
Aurea cùm placidus Pax mihi lectus erat.
At ſimul ac ſponſo calor hic abeunte receſſit;
Frigidior Scythico mens mihi facta gelu eſt.

Sic

Sic nova, quas Zephyris ſpirantibus educat æſtas
Decoquit immeritas una pruina roſas.
Lampada ſic tenui Pallas quam nutrit olivo,
Extinguit tremuli bucca ſoluta Noti.
Ah male, te placido quæſivi ſponſe cubili;
Qui Crucis in thalamo repperiendus eras!
Pax *mihi* lectus *erat, Tibi* Crux *erat aſpera* le-
Hoc te debueram, quærere ſponſe, toro. [ctus,
Lux mea, jam quota Te quærendo perdita nox eſt!
Sed quæſivi, ubi non repperiendus eras.

In

In lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni. Cant. 3.

NON eſt reverſus ſponſus ad vocem & votum revocantis. Quare? ut deſiderium creſcat, ut probetur affectus, ut exerceatur amoris negotium. Sanè ergo diſſimulatio eſt, non indignatio. ſupereſt ut quæratur ſi fortè reperiatur quæſitus, qui vocatus non venit; dicente Domino *omnis qui quærit, invenit.* & primo quidem quærit illum in lectulo, ſed minimè invenit; neque unius noctis quæſitio hæc & fruſtratio, cùm dicat iſta: quia *quæſivi per noctes.* Bernar. ſerm. 75. in Cant.

Legimus Pſalmo 76. Piam quandam animam exquiſiſſe Deum nocte, exquiſiſſe verò manibus ac vocibus; illiusque inquiſitionem haudquaquam ſpe fruſtratam: ſic namque illa, id quod ſibi contigit teſtatum omnibus volens ait: *in die tribulationis meæ Deum exquiſivi manibus meis, nocte contra eum & non ſum deceptus:* at verò in hac ſententiâ (*in lectulo meo per noctes quæſivi*) Anima pia Deum ipſo noctu quæſiſſe ſe aſſerit, idque frequenter, per multas ſcilicet noctes; nullatenus tamen illum vel poſt diutinas inquiſitiones reperiſſe. Giſler. in Cant. c. 3. expoſ. 3.

Quid eſt quod non invenitur quæſitus, Bernar.
cùm

ſerm.75. in Cant. cùm requiratur tam ſtudioſè & impigrè; ipſe autem dicat: *quærite & invenietis: &, qui quærit, invenit.* quomodo ergo implebuntur ſcripturæ? neque enim quæ hîc inducitur quærens, una eſt ex his quibus ipſe ait: *quæretis me & non invenietis.*

Giſler.in c.3.Cāt. expoſ.3. Ob iſtiuſmodi diverſitatem non modicum primo aſpectu offenſus eſt animus, multoq; magis offendebar; quia rationi magis conſonum mihi videretur, ut Deus ab illa citiùs inveniri ſe ſineret, illiusque vocibus potiùs intenderet, quæ majori erga ipſum flagraret caritate; qualem abſque dubio ſponſam cenſebam.

Verùm attentiùs utriuſque animæ perpendens verba; percepi ſtatim rationem diverſitatis prædictæ. Intellexi quid cauſſæ fuerit, cur Anima loquens in Pſalmo, Deum repererit; ſponſa autem neutiquam eumdem invenerit; quia nimirum iſta, & ſi manibus Deum quæſivit, & vocibus; in lectulo tamen & lectulo ſuo ſingulari quietem agens & manibus palpans eum quæſivit, qui ibi haud quaquam eſſet. Illa autem de tribulationibus ad eum clamavit, qui ait: *de quacumq; tribulatione clamaverint ad me, exaudiam eos.* Sicq; facili negotio, non ſolùm invenit, ſed & apprehēdit eum, qui dixit, *cum ipſo ſum in tribulatione; in die tribulationis,* inquit *Deum exquiſivi manibus meis nocte contra eum, & non ſum decepta.*

Attendite

Attendite [ergo] tres eſſe cauſſas, quæ interim occurrunt, & quærentes fruſtrari ſolent, cùm aut videlicet, *Non in tempore quærunt*, *aut non ſicut oportet*, *aut non ubi oportet*. Si enim omne tempus aptum eſt ad quærendum, cur ergo dicat Propheta: *Quærite dum inveniri poteſt?* erit abſque dubio cùm inveniri non poterit. & hæc una cauſſa quæ impedire poteſt, ne inveniatur ſponſus à quærentibus ſe, cùm non quærunt in tempore opportuno. At non ea cauſſa impedit ſponſam, nempe invocantem & quærentem in tempore opportuno. Sed ne illa quidem eum tepidè aut negligenter ſeu perfunctoriè quærit; nam corde ardenti & omninò infatigabiliter, quærit planè ut decet. Reſtat ut de tertiâ videamus, ne videlicet, ubi non decet quærat. *In lectulo meo quæſivi per noctes quem diligit anima mea.* An fortè non *in lectulo*, quærendus erat, ſed *in lecto*: quippe cui orbis anguſtus eſt? ſed non horreo lectulum, qui novi parvulum. An non lectulus, tumulus? an non lectulus, preſepium? an non lectulus, uterus Virginis? neque enim magni Patris uterus, lectulus eſt, ſed lectus magnus, de quo ad filium: *Ex utero*, inquit, *ante luciferum genui te.* Quamquam nec lectus quidem forſitan dignè cenſendus ſit uterus ille, qui Regentis potiùs quàm jacentis eſt locus. Meritò proinde ſponſa; ponens lectulum, di-

Bernar. ſerm. 75. in Cant.

cit; *Suum.* [Sed] quid in tuo quærebas, qui ſe jam in ſua receperat? non videras filium hominis aſcendentem ubi erat priùs? Iam cœlum tumulo commutavit, & tu illum, in tuo adhuc lectulo quæris? *Surrexit, non eſt hîc.* Quid quæris, in lecto fortem? in lectulo, magnum? in ſtabulo, clarificatum? Introivit in potentias Domini, *decorem induit & fortitudinem*, & ecce ſedet, ſuper Cherubim, qui ſub lapide jacuit. Ex hoc, jam non jacet, ſed ſedet, & tu tamquam jacenti ſubſidia paras; ſive ut abſolutior veritas ſit, aut ſedet judicans, aut ſtat adjuvans. Ex tunc ergo & deinceps fruſtrà in lectulo quæſitus eſt ſponſus: pulcrè verò ſponſa, non quem diligo ego, ſed *quem diligit anima mea*, inquit, quod verè, & propriè ad ſolam pertineat animam illa dilectio, quâ aliq uid ſpiritualiter diligit. Nam cùm ſecundùmcarnem quippiam diligit vel potiùs appetit anima, carnis potiùs, quàm animæ amor dicendus eſt. Et benè *per noctes ſe* quæſiſſe eum ait, nam non abſurdè dici poteſt, quod qui ignorant, nocte igorant; ac per hoc qui quærunt nocte quærunt. Quis enim quærit quod palàm habet? Nox eſt itaque donec quæritur ſponſus, quoniam ſi dies eſſet de medio fieret, & minimè quæreretur. ſed dicet aliquis: quod non ſit tam ſtulta tamque cæca ſponſa, ut quærat lumen in tenebris, quærat Dilectum apud ignorantes,

tes, & qui non diligunt eum. Quaſi verò ſe per noctes nunc quærere dicat, & non potiùs quæſiſſe! Non ait, Quæro, ſed quæſivi, *per noctes quem diligit anima mea.* Et eſt ſenſus, quia cùm eſſet parvula, ſapiebat ut parvula, cogitabat ut parvula, & quærebat veritatem ubi non erat, errans & non inveniens, juxta illud in pſalmo, *erravi ſicut ovis quæ periit.*

Quod ſi quis contendat ſponſam ipſam hîc ea referre, quæ ſibi tunc temporis evenêre, cùm toto corde viribusque omnibus, ardentiſſimo amore Deum dilectum ſuum proſequeretur; Dicendum; nomine *lectuli*, non quamlibet hîc ſignificari *quietem*, ſed illam dumtaxat, *quâ anima ſancta quieſcit in pace interiore*, quam *pacem* & Iſaias, *lectuli & cubilis* nomine inſignivit, cùm de juſto loquens dixit: *Veniat pax, requieſcat in cubili ſuo, qui ambulavit in directione ſuâ.* Giſler. in c. 3. Cāt. expoſ. 3.

Dilectum [enim] *in lectulo quærimus*, quando in præſentis vitæ aliquantulâ requie redemptoris noſtri deſiderio ſuſpiramus. *Per noctem quærimus*; quia etſi jam in illo mens vigilat, tamen adhuc oculus caligat. Gregor. hom. 19. in Ezec. & 25. in Euang.

Sed ingens ilico hîc inſurgit difficultas, quâ ratione anima ſancta in ejuſcemodi lectulo Deum quæſiſſe ſe aſſerat, & non inveniſſe? cùm alibi fateatur, in eo ipſo lectulo, ſe unâ cum illo, quietiſſimè dormituram, dicens: *in pace in idipſum dormiam & requieſcam.* Giſler. in c. 3. Cāt. Exp. 3.

cam. Cumque exploratum omnibus ſit: *in pace factum eſſe locum ipſius Dei*. Si ergo in pace commoratur Deus: ſi in pacis lectulo, cum eo pacifica dormit anima: quomodo ſponſa, ibi ſe eum inveniſſe negat, ubi jam præſens is adeſt? Ad hæc breviter reſpondendum: adeſſe quidem Deum, & ut proprio requieſcere loco, in interiore pace. verumtamen, admirabili providentiâ, elongari nonnumquam, vel abſcondi ab ipsâ animâ, cum quâ *lectulum habet communem*, ſinens eam eſſe *aridam*, & quodammodo dulci deſtitutam complexu.

Bern. ſer. 32. in Cant. Sunt [enim] qui in ſtudiis ſpiritualibus fatigati, & verſi in tepore, atq; in defectu quodam ſpiritus poſiti, ambulant triſtes vias Domini corde arente & tedente, longos dies, longas conqueruntur & noctes. loquentes cum S. Iob. *Si dormiero, dicam: quando conſurgam? & rurſum exſpectabo veſperā*. An tibi aliud, vel pati, vel petere ille videtur, qui ait: *Dormitavit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis*.

Giſler. in cap. 3. Cant. Exp. 3. Porrò id ob triplicem [accidit] rationem: Primò ut hâc ſuâ tantillâ elongatione, ad majorem perfectionem eam provehat. Secundò ut jucundior poſtea ſit ejus reditus vel ejus inventio. Denique quemadmodum chorda, quo magis ab arcu recedit, eo majore impetu ad ipſum accedit, majoremque exhibet vim ſagittæ, quæ per arcum jacitur: ita quo magis

magis Deus videtur ſe ab animâ amovere, eo ardentiori benevolentiâ, in eandem ſeſe poſtea inſinuat. At, ſi ob allatas rationes ab illâ ſe abſcondit, cur non inveniri ſe ſinit ab eâ, quæ tanto ſtudio ibi ipſum quæſivit, ubi quæri is velit? *Quæſivi illum*, inquit, *& non inveni*; ut videlicet, ejus perſeverantiæ periculum faceret, utque experiretur, quò ea tenderet, cùm aliquando ab internæ pacis lectulo ſurgeret.

Abſcondit ſe [ergo] ſponſus cùm quæritur, ut non inventus ardentiùs quæratur; & differtur quærens ſponſa ne inveniat, ut tarditate ſuâ capacior reddita, multiplicius quandoque inveniat, quod quærebat. Greg. lib. 5 mor. cap. 4.

[Sed] Domine, ſi non es hîc, ubi te quæram abſentem? ſi ubique es, cur non video te præſentem? ſed certè habitas lucem inacceſſibilem. Et ubi eſt lux inacceſſibilis, aut quomodo accedam ad lucem inacceſſibilem? aut quis me ducet, aut inducet in illam ut videam te in illâ? accedere ad te deſiderat ſervus tuus, & inacceſſibilis eſt habitatio tua. Invenire te cupit, & neſcit locum tuum. Obſecro Domine, doce me quærere te, & oſtende te quærenti; quia nec quærere te poſſum niſi tu doceas, nec invenire niſi te oſtendas: quæram te deſiderando, deſiderem quærendo, inveniam amando, amem inveniendo. Anſel. in protolo. cap. 1.

Surgam, & circuibo civitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVI.

XXVI.

Surgam, & circuibo civitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni. *Cant*. 3.

TAndē, ſerò licet, meus eſt mihi cognitus error:
Si bene quæſiſſem, ſponſe, repertus eras.
Credideram placido ſomnos te carpere lecto,
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam? cœptæ pergam dare membra quieti,
Et ſine te ſomnus lumina noſtra teget?
Ah, ſine te, nequeam ſolito dare membra ſopori,
Aut ullâ, ſine te, ſponſe, quiete frui.
Non ſi ſomniferis invitet lympha ſuſurris,
Lympha cavernoſo præcipitata jugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaque, quæ ſylvis garrula cantat avis.
Aut Heliconiadum, Parnaſſia turba, Dearum,
Aut pater auratæ Delius ipſe lyræ.
Nec tua diſcutiant mihi, Somne, papavera curas,
Humida nec virgâ tempora tacta tuâ.
Noxia nec vigilem quæ ſopiit herba Draconem,
Fiſtula quæq; oculos condidit, Arge, tuos.
Vix ubi compoſui luctantia lumina ſomno,
Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq; aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam creditur una, decem!

Fingit & aſſiduè de te, mihi ſomnia Morpheus,
Nec fugis ex oculis flebilis umbra meis.
Cur toties igitur ſomni mihi noctе petuntur,
Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
Eripiar ſtratis, mediamq; vagata per urbem,
Quò ſors aut ratio me volet ire, ferar.
Et circumſpiciens, nûm fortè quis angulus abdat,
Quæram quem propriâ diligo plus animâ.
Quæram porticibus, quæram ſtabulisq; caſisque,
Perq; ſemel tritas ibo, redibo, vias.
Nec malè perſpectæ fallet ſpecus ulla latebræ,
Nec quem tranſiero, circulus ullus erit.
Qualis odora canis veſtigia preſſa ferarum
Merſâ nare legens, luſtra, rubosque ſubit:
Aut qualis Siculas Ops errabunda per urbes,
Aſpicit an flores perdita Nata legat;
Ruraq; piniferis veſtigans avia tedis
Perſephonen ſtygiis optat adire vadis.
Aut potiùs Solymis qualis vaga Magdala campis
(Cùm flebat Domini marmor inane ſui)
Saxa per alta rudesq; ruit furiata per agros,
Qua dolor ancipitem, qua rapiebat amor.
Omnibus una locis aderat, comes omnibus una,
Vna ſuper Domini funere multa rogans.
Attica ſic viduo volucris gemit anxia nido,
Luctiſonisq; nemus perſonat omne modis:
Et circum, ſupràque volans, nunc ardua ſummo
Vertice, nunc imâ pendula fronde ſedet;
Et raptam ſobolem, raptoris & aucupis artes
Heu! conſanguineo nunciat orba gregi.

Haud

J.D

Haud aliter cunctis luſtravi compita vicis,
Non tamen eſt ullo præda reperta loco.
Infames vici, loca deteſtanda plateæ,
Decepto toties compita trita pede!
Amiſſum in thalamis, foris hîc reperire putabam,
Sed malè quæſitus, perditus uſque latet.

J.D

Surgam, & circuibo civitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni. Cant. 3.

Origen. hom. 10. in diver. EFFVNDITE lacrymas oculi mei, plorate, & nolite deficere. Ambulate pedes mei, diſcurrite, & nolite quieſcere. Heu! heu! quò abiit gaudium meum? ubi latet amor meus? ubi eſt dulcedo mea? cur dereliquiſti me, ſalus mea? O dolores! ô anguſtiæ! Intolerabiles anguſtiæ ſunt mihi undique, & quid eligam, ignoro. Quò me vertam? ad quem ibo? à quo conſilium petam? quem percunctabor? quis mei miſerebitur? quis me conſolabitur? quis indicabit mihi quem diligit anima mea? Revertere, dilecte mi! revertere; dilecte votorum meorum! ô amabilis! ô deſiderabilis! redde mihi lætitiam ſalutaris præſentiæ tuæ.

Origen. ibidem. Heu me! ubi eum quæram, ubi eum inveniam? ſurgam certè, & circuibo omnia loca quæ potero; non dabo ſomnum oculis meis, non dabo requiem pedibus meis, donec inveniam illum, quem diligit anima mea.

Bernar. ſerm. 7. in Cant. Sedens in lectulo, quæſivi, cùm adhuc infirma & invalida forem, & omnino minùs idonea ſequi ſponſum quocumque ierit; ſequi ad ardua & excelſa ſublimitatis illius.

Incidi

Incidi in multos, qui cognoſcentes deſiderium meum, dicebant mihi: *Ecce hic eſt* CHRISTVS, *ecce illic eſt*; & neq; hîc, neque illic erat; & dixi, *Surgam, & circuibo civitatem, per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea*. Intuere vel nunc quia jacet, quæ dicit *ſurgam*.

Adhuc ut parvula ſapit; per vicos & plateas quærendum putavit, fruendi avida, ſed ignara myſterii. Iterum ergo fruſtrata repetit dicens: *Quæſivi eum, & non inveni*. Non eſt, ut iſta ſuſpicata eſt, in plateis, aut vicis; niſi fortè in illis, de quibus dicitur: *Plateæ tuæ, Hieruſalem, ſternentur auro mundo, & per omnes vicos tuos alleluya cantabitur*. Bernar. ſerm. 76. in Cant.

Anima [enim] quæ amat, aſcendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœleſtis Hieruſalem, viſitando Patriarchas & Prophetas, ſalutando Apoſtolos, admirando exercitus Martyrum, & Confeſſorum, chorosque Virginum ſpeculando. Auguſt. manu. cap. 24.

Ibi, ibi illum, qui quæret, inveniet, & videbit gloriam ejus, non gloriam quaſi unius ceterorum; ſed planè gloriam, quaſi unigeniti à patre. quid facies, ô ſponſa! putas, potes ſequi eum illuc? aut te ingerere audes, vel vales hüic tam ſancto arcano, tamq; arcano ſanctuario, ut filium in patre, & patrem intuearis in filio? non utique; ubi eſt ille, tu non potes venire modò; venies autem poſtea. Bernar. ſerm. 76. in Cant.

Age

Age tamen; ſequere, quære, nec te inacceſſibilis claritas, vel ſublimitas à quærendo deterreat, ab inveniendo deſperare faciat. Si potes credere, omnia poſſibilia ſunt credenti. Propè eſt, inquit, verbũ in ore tuo, & in corde tuo. Crede & inveniſti, nam credere, inveniſſe eſt. Norunt fideles, habitare CHRISTUM, per fidem, in cordibus ſuis. Quid propius eſt? Quære ergo ſecura, quære devota, bonus eſt Dominus animæ quærenti ſe. Quære votis, ſequere actibus, fide inveni; quid non invenit fides? attingit inacceſſa, deprehendit ignota, comprehendit immenſa, apprehendit noviſſima; ipſam denique æternitatem ſuo illo vaſtiſſimo ſinu quodammodo circumducit, fidenter dixerim: æternam, beatamque Trinitatem, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.

Bernar. ſerm. 75. in Cant. Quid hoc deſiderii eſt & ardoris, ut ſurgens de nocte publicum non erubeſcat? percurrat civitatem? percunctetur palàm & paſſim de dilecto, atque à veſtigandis ſemitis ejus nullâ valeat ratione averti? nullâ præpediri difficultate, non tempeſtivæ retineri amore quietis, non ſponſæ verecundiâ, non vel timore nocturno? Et tamen in his omnibus fruſtrata eſt uſque adhuc à deſiderio ſuo. Quare? quid ſibi vult pertinax hæc & diuturna fraudatio, tædiorum nutrix, ſuſpicionum fomes, impatientiæ fax, noverca amoris,

ris,

ris, mater deſperationis? ſi adhuc diſſimulatio eſt, nimis eſt moleſta. Eſto, quod piè, utiliterque interim fuerit diſſimulatum, donec in ſolâ adhuc vocatione, ſeu revocatione res erat: nunc verò cùm requiritur, & ita requiritur, quid jam conferre poterit diſſimulatio? ſi de carnalibus ſponſis, & pudendis amoribus quæſtio eſt, ſicut litteralis ſuperficies præluſiſſe videtur, & ſi inter illos talia contingere queant, mea non intereſt, ipſi viderint.

Nolo te ſponſum quærere per plateas, nolo te circumire angulos civitatis, dicas, licet: *ſurgam & circuibo civitatem, & in foro, & in plateis quæram, quem dilexit anima mea*; & interroges; *Num quem dilexit anima mea, vidiſtis?* nemo tibi reſpondere dignabitur: ſponſus in plateis non poteſt inveniri. Arcta & anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam. zelotypus eſt IESVS, non vult videri faciem tuam: foris vagentur virgines ſtultæ, tu intrinſecus eſto cum ſponſo. Hieron. epiſt. 22. ad Euſtoch.

Non in foro, non in plateis CHRISTVS reperitur; non eſt CHRISTVS circumforaneus; CHRISTVS enim pax; in foro, lites: CHRISTVS juſtitia eſt; in foro iniquitas: CHRISTVS operator eſt; in foro inane otium: CHRISTVS charitas eſt, in foro obtrectatio: CHRISTVS fides eſt, in foro fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, Ambr. lib. 3. de virg.

fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & in plateis potuit reperire, quæ dixit : *Exurgam, ibo & circuibo in civitate, in foro, & in plateis, & quæram quem diligit anima mea ; quæſivi eum, & non inveni eum.* Nequaquam igitur ibi quæramus CHRISTUM, ubi invenire non poſſumus.

Bernar. ſerm.48. in Cant. Non pedum paſſibus, ſed deſideriis quæritur Deus ; & ubique non extundit deſiderium ſanctum, felix inventio, ſed extendit. Numquid conſummatio gaudii, deſiderii conſumptio eſt ? oleum magis eſt illi, nam ipſum, flamma. Sic eſt; adimplebitur lætitia, ſed deſiderii non erit finis ; ac per hoc, nec quærendi : quid ni animet ad quærendum, experta clementiam, & perſuaſa de pace?

Guilb. Abb. ſerm.45. in Cant. Attendite vehementiam & vim amoris. Nec abeſſe dilectum ſuſtinet, nec ſufficit præſenti; ibi, vota anhelata laborant; hîc exhauſta relinqui patiuntur. O felix amor, qui continuâ quâdam viciſſitudine, aut liqueſcit in ipſo, aut quærens, anhelat ad ipſum ! *quæſivi, & non inveni.*

Auguſt. ſoliloq. cap.31. Ego erravi, ſicut ovis quæ perierat, quærens te exterius, qui es interius ; & multùm laboravi quærens te extra me, & tu habitas in me, ſi tamen ego deſiderem te. *Circuivi vicos & plateas civitatis* hujus mundi, quærens te, *& non inveni*, quia malè quærebam foris, quod erat intus. Miſi nuncios meos,

meos, omnes ſenſus exteriores, ut quærerem te; *& non inveni*, quia malè quærebam. Video enim, lux mea, Deus, qui illuminaſti me, quia malè te per illos quærebam, quia tu es intus, & tamen ipſi, ubi intraveris, neſciverunt. Serò te amavi pulcritudo tam antiqua & tam nova, ſerò te amavi, & tu intus eras, & ego foris, & ibi te quærebam, & in iſta formoſa quæ feciſti, ego deformis irruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ eſſe non poterant, niſi in te. *Circuibam* enim omnia, quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogavi terram, ſi eſſet Deus meus, & dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea ſunt, hoc idem confeſſa ſunt. Interrogavi mare & abyſſos & reptibilia quæ in eis ſunt, & reſponderunt, non ſumus Deus tuus: quære ſuper nos eum. Interrogavi flabilem aërem, & inquit univerſus aër, cum omnibus incolis ſuis: fallitur Anaximenes, non ſum ego Deus tuus. Interrogavi Cœlum, Solem, lunam & ſtellas; neque nos ſumus Deus tuus, inquiunt. Interrogavi deinde mundi molem, Dic mihi, ſi es Deus meus, an non? & reſpondit voce forti, Non ſum inquit, ego, ſed per ipſum ſum ego; quem quæris in me, ipſe fecit me; ſuprà me quære eum qui regit me, qui fecit me.

XXVII.

Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui illum, & non dimittam. Cant. 3. XXVII.

XXVII.

Num quem diligit anima mea vidiſtis?
Paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui illum, & non dimittam. *Cant.* 3.

R Eſtat adhuc totâ locus ullus omiſſus in urbe?
Aut regio noſtro non peragrata pede?
Flammiferis cunctæ facibus luxêre plateæ,
Nullaque vel minimæ compita ſpreta viæ.
Hei mihi! quos vicos, quæ non loca triſtis obivi?
Vrbs etiam in tantâ defuit urbe mihi.
Sed quid in hos fruſtrà juvat incubuiſſe labores,
Si ſponſum ſemper quæro, nec invenio?
Ergo domum lacrymans, veſtigia retrò ferebam,
Quiq; rogaretur, nemo viator erat.
Cùm propior portis à mœnibus aufero greſſum,
Et vigil ad portas occupat ecce cohors.
Ac prior, hîc, dixi, quem diligo fortè latebit;
Et ſubitò, vigiles, reppererîntne? rogo.
Illi, cum tacito convertere lumina riſu,
Verbáque dentatis reddere ſalſa jocis.
Et quidam; quisnam ille tuus quem diligis ignis,
Absque ſuo noſci nomine poſſe putas?

Parcite, reſpondi, tam ruſticus eſt mihi candor,
Scire omnes rebar, quis meus eſſet amor.
Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Oreſtis,
Néve tuum, Thysbe, Pirame, néve tuum:
Vosq; etiam, quamvis, quem diligo, ſcire negetis,
Scire, nec ignotum poſſe latere, puto.
Obſecro, dic igitur Cuſtodia pervigil urbis,
Num meus hac vobis tendere viſus amor?
Ille meus, propriâ quem plus ego diligo vitâ,
Qui quoque me vitâ plus amat ipſe ſuâ.
Dicite, quando abiit? quantillo tempore manſit?
Quaque prehenſurum ſe ſimulavit iter?
Hac iit aut illac? dextrâ vel fortè ſiniſtrâ?
Solus erat? ſociis an comitatus erat?
Excubiæ ſalſis iterum risêre cachinnis;
At mihi ſalſa meas obruit unda genas.
Tranſieram: ſponſi neque ſpes ſuper ulla videndi,
Mensque erat in damni merſa dolore ſui:
En ſubitò, dum cuncta animo triſtiſsima volvo,
Nulláque, quam tantæ, vota minora ſpei;
Ille meus, totâ toties quæſitus in urbe,
Iam non quæſitus conſtitit ante oculos.
Exilii, miſtoque metu perterrita, gaudens
Vix potui propriis credere luminibus.
Et, Téne aſpicio, mea lux, mea vita? volentem
Dicere, vox hærens faucibus impediit.
Qualis ubi viſo conjux inopina marito,
(Quem tulit hoſtili rumor obiſſe manu)
Obſtupet, ac visâ veluti percellitur umbrâ,
Optantemque loqui, pallida facta, fugit.

Nec

Nec niſi jam noto reducis fidentior ore,
Audet in amplexus conjugis ire ſui:
Tumq; veretur adhuc, ne ſe malè credula fallat,
Inque fidem levior decipiatur amor:
Sic ego, dum trepido rediêre in pectore vires,
Teque iterum ante oculos, ſponſe, reviſo meos;
Subdubitãs, ſperansq;, timensq, et amore fatiſcẽs,
Túne es, quem video, clamo, vel umbra tui?
Ah ſponſe! ah non es! non es, quem diligo, non es!
Imò es; quid dubito? numquid es? haud dubito.
O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
Nil ultra dubito, lux mea, te video.
Agnoſcensq; tui vocem præſentis & ora,
Involo in amplexus, ſponſe reperte, tuos.
Iamq; ego te teneo, neq; per vaga compita quærã,
Nocturno Vigilum præda futura gregi.
O mea ſi geminis mutentur brachia vinclis,
Atque manus manicis, compedibusque pedes!
Quàm te complicitis, mea lux amplecterer ulnis!
Arctius amplexu, vitis & ulme, tuo.
Arctius anguipedũ manibus, pedibusq; hederarũ,
Queîs obit annoſas herba marita domos.
Sed neque te noſtri laſſent, mea vita, lacerti,
Sæpè nec errantes per tua colla manus:
Longa Tui ſubeat, mea lux, abſentia mentem,
Nec niſi penſari tempore poſſe putes.
Ah citò tam longi quereris compendia damni!
Vix ego jam cœpi, tu ſatur, ecce, fugis.
Non ita diſcedes, non tam citò liber abibis;
Nec niſi pugnando viceris, effugies.

Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

Bern.ſer. 79. in Cant. O AMOR præceps, vehemens, flagrans, impetuoſe! qui præter te, aliud cogitare non ſinis, faſtidis cætera, contemnis omnia, præter te, te contentus: confundis ordines, diſſimulas uſum, modum ignoras. Totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod cõſilii, judiciíve videtur, triumphas in temetipſo, & redigis in captivitatem. En omne quod cogitat iſta & loquitur, te ſonat, te redolet, & aliud nihil. ita tibi, ipſius & cor vendicaſti & linguam. Ait: *Num quem diligit anima mea vidiſtis?* quaſi verò hi ſciant, quid cogitet ipſa! Quem diligit anima tua de ipſo ſciſcitaris? & non habet nomẽ? Quænam verò tu, & ille quis?

Nyſſen. orat. 19. in Cant. Quo pacto inveniri poſſet, quod nullæ res nobis cognitæ oſtendere poſſunt? non forma, non color, non circumſcriptio, non qualitas, non locus, non figura, non conjectura, non adſimilatio, non proportio; ſed quod ſemper extra omnem perceptionis viam poſitum, comprehenſionem perveſtigantium planè fugit. Propterea, inquit, *quæſivi eum*, per animæ facultates eas quæ inveniendi vi

prædita

prӕditӕ ſunt; per ratiocinationes & cogitationes: at extra hӕc omnia poſitus erat, acceſſum mentis propiorem effugiens. Qui verò ſemper reperitur omni notâ carere, de quâ poſſit agnoſci, quo pacto queat is per indicationem aliquam vocum percipi?

[Sed] ſicut Conjux amatrix viri, abſente marito ſuo, per feneſtras circumſpicit, ipſum requirens, & ubique ſpeculans, in mari & in terrâ; & ſi viderit navem venientem, ibi ſuum putat eſſe virum; & ſi viderit viatores procul venientes, inter ipſos adeſſe exiſtimat, & occurrens eis, interrogat dicens: Dicite mihi ubi eum dimiſeritis, in quâ regione, aut in quâ civitate? quid dicentem, aut quid facientem, aut quando venientem? in hunc modum, omnis ſancta [anima] conſtricta amore CHRISTI interrogat: *Dicite mihi, ubi paſcit, ubi cubat, quem diligit anima mea?* Chryſ. hom. de virtute.

Iam optas videre quem amas, cui nunc blandiris, & nunc ad amoris & deſiderii intentionem ſuaviter illum perveſtigas, nunc moras accuſas, nunc te cernis contemptum, nunc te viſitatione confiteris indignum, & iterum de ejus, (totiens expertus) bonitate prӕſumis, nunc quaſi ulterius non ſuſtineas, ſpirituali quodam litigio vel luctamine evincere retardantem conaris. Quӕ tunc lacrymӕ? qui gemitus? quӕ ſuſpiria? quӕ voces? nunc oculi fletu graves, cùm intimis ſingultibus Bernar. hom. inf. 8. Epiph.

bus eriguntur ad cœlum; nunc manus extenduntur & brachia; nunc pectoris contuſione animæ tarditas accuſatur. Proferuntur interim verba ſine principio, ſine fine, quorum nec ſententiæ cohærent ſibi, nec rationes ſimiles ſunt, nec alicujus linguę ſenſus vel idioma ſervatur; quando vox aliquando reſpondet affectui, & iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certè pius ille IESVS tali certamine ſuperari.

S. Greg. in Pſal. pœnit. Supereſt itaque ut ad eum recurrat, in quo ſolo vera eſt conſolatio, & per iſtius vitæ noctes, in lectulo cordis DEVM quærat; Quem ſi primò non invenit, magis ad quærendum animetur, ſurgat ad amorem cœleſtium; civitatem circumeat exultatione univerſæ terræ fundatam; interroget vigiles, qui cuſtodiunt Eccleſiam, nudetur pallio ſæcularis ornatus, & charitatis ſagittâ interiùs vulneretur. Nec priùs à quærendo deſiſtat, quàm mœrentium conſolatorem inveniat. Inventum autem ſummoperè teneat, donec redemptus ope adjutricis gratiæ, à conſcientiæ eripiatur tribulatione.

Origen. hom. 1. in Cant. Eſt enim quidam ſpiritalis amplexus, atque utinam contingat, ut meam ſponſam altior ſponſi amplexus includat, ut ego quoque poſſim dicere, quod in eodem libro ſcriptum eſt, *ſiniſtra ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me!*

Quid

Quid hoc tenacius glutino, quod nec aquis eluitur, nec ventis diſſolvitur, nec ſcinditur gladiis? Denique *aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem. Tenui eum nec dimittam.* Et ſanctus Patriarcha: *Non te*, inquit, *dimittam, niſi benedixeris mihi:* Iſta non vult eum dimittere: & fortè magis quàm Patriarcha id non vult; quia nec pro benedictione quidem; ſiquidem ille, benedictione acceptâ, dimiſit eum: hæc autem non ſic, Nolo, inquit, benedictionem tuam, ſed te. *Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram?* non dimittam te, nec ſi benedixeris mihi. *Tenui nec dimittam.* Nec minùs forſitan ille teneri vult, cùm perhibeat dicens: *Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum.* Quodque pollicens ait: *Ecce ego vobiſcum ſum, uſque ad conſummationem ſæculi:* quid hâc copulâ fortius, quæ una, duorum tam vehementi voluntate fundata eſt? ſed nihilo minùs, illa viciſſim tenetur ab eo quem tenet; cui alibi dicit: *Tenuiſti manum dexteram meam.* Quæ tenetur & tenet, quomodo jam cadere poteſt? tenet fidei firmitate, tenet devotionis affectu. At nequaquam diu teneret, ſi non teneretur. Tenetur autem potentiâ & miſericordiâ Domini. *Tenui eum, nec dimittam.* Bernar. ſerm. 79. in Cant.

Inveniam [& ego] Te deſiderium cordis mei, teneam Te, amor animæ meæ, amplectar Te ſponſe cœleſtis, exultatio mea ſum- Auguſt. ſoliloq. cap. 1.

ma, intus & extra, poſſideam Te beatitudo ſempiterna, poſſideam Te in medio cordis mei, vita beata, dulcedo ſumma animæ meæ!

August. medit. cap. 37. Ecce quod concupivi jam video, quod ſperavi jam teneo, quod deſideravi jam habeo; illi namque in cœlis junctus ſum, quem in terris poſitus totâ virtute dilexi, totâ caritate amplexus ſum, cui toto amore inhæſi, ipſum laudo, benedico, atque adoro.

Beda in c.3. Cāt. Tantò inſtantiùs inventum tenui, quantò tardiùs, quem quærebam, inveni.

Origen. hom. 10. in diver. O piiſſime Domine & dulciſſime Magiſter! quàm bonus es his, qui recto ſunt corde, & humiles ſunt ſpiritu! ô quàm beati, qui in ſimplicitate cordis quærunt te, & quàm felices qui ſperant in te! Verum certè eſt, & indubitanter verum, quòd tu diligis omnes diligentes te, & numquam derelinquis ſperantes in te. Ecce enim dilectrix tua ſimpliciter quærebat te, & veraciter invenit te. Sperabat in te, & non eſt derelicta à te, ſed plus eſt conſecuta per te, quàm expectârat à te.

Aug. ſoliloq. cap. 31. Gratias Tibi, lux mea, quoniam illuminaſti me, & inveni Te, & me, ubi inveni me, ubi cognovi me, ibi inveni Te, ibi cognovi Te; ubi autem cognovi Te, ibi illuminaſti me.

XXVIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſalm. 72.

XXVIII.

XXVIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. *Pſalm. 72.*

QVàm mea, per varios, vita eſt exercita caſus!
Vt pila, percuſſu pulſa, repulſa manus.
Munera belligeri primùm placuêre Gradivi,
Armaque, ſpe laudis, ſanguinolenta tuli.
Arma dabãt animos, et erat ſpes omnis in armis,
Ceu foret hæc votis meta futura meis.
Sæpè vigil tetricas traduxi cantibus horas,
Et cuſtos ſpeculæ tædia longa tuli. [eſt,
Nec ſemel admonitu fraus hoſtica prodita noſtro
Cùm ſignum toties, ore, vel ære dedi.
Addidici ſeptis foſſam producere caſtris,
Et ſude præfixas impediiſſe vias.
Quin etiam ſubitæ faciem componere pugnæ,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certiùs artes,
Militis auxilio ſeu Ducis eſſet opus.
Ah, quoties Libycas preſſit pes laſſus arenas,
Et cecidit madidis ſudor in ora comis!
Ollaq; magnanimus tinxit fumantia pulvis;
Nec tamen unda, ſitim quæ recrearet, erat.
Ah quoties gelidos fluviorum innavimus alveos,
Ære gravante humeros, ære gravante caput!

Oraque

Oraque prenſatos retinebant mordicus enſes.
Nando per obſtantes cùm veheremur aquas.
Bellantem tenuit jam tot me Marſpiter annis,
Principioque pedes, ſine merebar eques:
Quoque tegor, decimâ fuit ictus arundine thorax,
Læſaque ſunt totidem caſſis & umbo locis.
Lethifero cecidit ſonipes mihi tertius ictu,
Criſta quater, galeæ cuſpide, rapta fuit.
Quin animam præceps in aperta pericula miſi,
Dum nimis hoſtili dextera cæde calet.
Nulla tamen noſtro tunc ſunt data vulnera tergo,
Omne ſed adverſo pectore vulnus erat.
Nempe gradum tenui, contra ferrumq; faceſque,
Telaque, præcipiti grandine plura tuli.
Perque meo factos gladio ſpatiabar acervos,
Impoſito ſubigens corpora ſtrata pede.
Quis putet, hoc tantis caput inſuperabile bellis,
Non etiam bellis, vota tuliſſe ſuis?
Heu mihi! poſt partas proprio tot ſanguine lauros
Poſt tot ad infernos funera miſſa lacus;
Poſt toties meritas gladio victore coronas,
Poſt tot fixa tuo ſigna, Gradive, tholo:
Vna tot egregios delevit culpa triumphos,
Nec fuit ulla ſuper nominis umbra mei:
Et gravis in pœnam me diruit ære Tribunus,
Iuſſit & incincto turpiter ire ſago.
Gloria quin odiis popularibus obruta vertit,
Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
O utinam potiùs pro te, Deus, arma tuliſſem!
Non ita caſſa ſuis laudibus arma forent.

T

[...]e ſuper, intrepidâ meliùs ſpe, vota locantur,
Vt fundat trepidas anchora fida rates.
[...]go ſuum Odryſio poſitum ſuſ[...]endimus enſem,
Æraque ſunt curvæ juſſa valere tubæ.
[...]um lucra, tum vigiles, lucro arriſêre tabernæ,
Vnaque Mercurio cura litaſſe fuit.
[...]um piper & lanas lydo reparavimus auro,
Veximus & gravidâ grana, merumq; trabe.
[...]ſtraque Barbaricos tetigerunt lintea portus,
Et ſinus invectâ vix ſine merce fuit.
[...]ilicet, è minimâ magnum re cogere quæſtum,
Maximus hâc ſtudii parte triumphus erat.
[...]everat aggeſtis jam denſa pecunia nummis,
Nec domus immenſas arcta tenebat opes.
[...]iſsis & ambuſtis onerata redibat ab Indis,
Sed periit, patriis proxima claſsis aquis.
[...]urimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
Credita perjurus debitor eſſe negat.
[...]go velut liquidis ſal creſcit & interit undis,
Vt creviſtis opes, ſic periiſtis opes.
[...]quanto placidos tranquillius exigit annos,
Qui neque lucra cupit, qui neque bella movet!
[...]ves Athlantiade, tua linquo negotia, dixi,
Nulla mihi veſtrâ merce redempta quies.
[...]id facerem, toties fruſtrantibus omnia votis,
Marte negante decus, Mercurioque fidem?
[...]gis in ignotam ſubrepſi leniter aulam;
Magnaque mox Regi fama relata mei eſt.
[...]vocor, & videor, placidoque arrideor ore;
Dumque loquor, pronâ Principis aure fruor.

Neſcio

Neſcio quid fuerit, quod Rex ità cœpit amare;
Non fuit hoc meriti, ſed magè ſortis opus.
Seu fuerit virtus, ſeu ſors, ſeu Regius error,
Maximus exiguo tempore crevit amor.
Sæpè diem nocti conjunximus, inque loquendo,
Non fuerat viſus præcipitaſſe dies.
Sæpè domi tacitas luſu traduximus horas,
Vnaque ſæpè foris menſa duobus erat.
Non ita Sejanum Latiæ favor extulit Aulæ;
Clitus Alexandro non ita carus erat.
Commodus haud tantum potuit tribuiſſe Cleandro,
Aut Conſtantini plus amor Ablavio.
Iamque ſuâ fateor, favor hîc, novitate placebat
(Vt propè non ſolitæ res novitate placent)
Aulaque felicem, felicem turba vocabat,
Quod mihi tanta Ducis gratia parta foret.
Vah! nimis infidis ſubnixa potentia ſceptris,
Quæ minimo ſortis turbine verſa ruit!
Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
Nec tamen eſt vitio gratia læſa meo.
Hei mihi! cœptus amor, ſubitam ſe vertit in iram:
Hoſtis & è patrio cogor abire ſolo.
Et veteres auxi caſu, nova fabula, faſtos;
Fabula ſic elegis triſtè canenda meis.
Arcadii Eutropius; Stilico redivivus Honorî,
Et Conſtantini Cæſaris Ablavius;
Clitus Alexandri; Tibêrejus & Sejanus,
Rurſus in hiſtoriæ parte fuêre meæ.
O Deus! ô quantò tranquilliùs exigit ævum,
Qui locat in ſceptris votaque ſpesque tuis!

Mih

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt: ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſalm. 72.

COR humanum in deſiderio æternitatis non fixum, numquam ſtabile poteſt eſſe: ſed omni volubilitate volubilius de alio in aliud tranſit, quærens requiem, ubi non eſt. In his autem caducis & tranſitoriis, in quibus ejus affectus captivi tenentur, veram requiem invenire non valet, quoniam tantæ eſt dignitatis, ut nullum bonum præter ſummum bonum, ei ſufficere poſſit. Auguſt. manu. cap. 25.

[Et ego] aliud & aliud ſequebar, & à nullo implebar: dum non in me inveniebam te, incõmutabile & ſingulare, indiviſum, unum bonum, quod conſequutus, non egeo; quod conſequutus, non doleo; quod poſſidens, ſatiatur totum deſiderium meum. Auguſt. ſoliloq. cap. 13.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quàm cum Domino meo eſſe. *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt.* Da mihi, Domine, donec his fragilibus aſſiſto membris, *tibi adhærere*, ſicut ſcriptum eſt, *qui adhæret Domino, unus ſpiritus eſt cum eo.* Auguſt. medit. cap. 37.

Eligant alii militiam, alii advocationem, alii diverſas variasque doctrinas, alii negotiationem, alii agriculturam, *mihi autem adhærere Deo bonum eſt.* Deo adhærere nihil eſt melius Auguſt. in Pſ. 72.

melius, quando eum videbimus facie ad faciem: modò ergo quid? quia adhuc peregrinus loquor, *Adhærere Deo bonum eſt;* ſed modò in peregrinatione, quia nondum venit res: *ponere in Deo ſpem meã.* Quamdiu ergo nondum adhæſiſti, ibi pone ſpem. Fluctuas? præmitte ad terram hanc anchoram. Nondum hæres per præſentiam? inhære per ſpem: & quid hîc ages, ponens in Deo ſpem tuã? quod erit negotium tuum, niſi ut laudes, quem diligis? Ecce ſi amares Aurigam, non raperes cæteros ut tecum amarent? amator Auriga quacumque tranſit, loquitur de illo, ut cum illo eum ament & cæteri.

Baſil. in Pſal. 61. *Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.* Fluxa eſt divitiarum natura, ſuos poſſeſſores, ocyùs torrente prærapido, prætercurrit; alios alio modo, apta mutare Dominos. Hodie hujus eſt ager, cras erit alterius, & paullò poſt ad alium perveniet. Reſpice parumper ad civitatis domos; quot nomina ex eo tempore, quo fuerunt ædificatæ, ſortitæ ſunt, aliter ab aliis atque aliis appellatæ poſſeſſoribus? Et aurum è manibus habentis ſe, fluens ſemper ad alium transfertur; & ab illo, ad alium; magis enim aquam manu circumplexam retinere continenter poſſis, quàm divitias conſervare tibi ipſi.

Gregor. hom. 4. in Euan. Iuſtorum judicio (quælibet bona adfuerint) cum ſanctis deſideriis æſtuant, bona minimè

minimè videntur. unde David Propheta, qui Regni divitiis, multisque obſequiis fulciebatur, quamvis & hæc ad neceſſitatem bona eſſe conſpiceret, uni tamen ſingulariter bono inhians æſtuabat, dicens: *mihi autem adhærere Deo bonum eſt.*

Sit ergo Dominus Deus ſpes tua, non aliquid aliud a Domino Deo tuo ſperes: ſed ipſe Dominus tuus ſit ſpes tua. Namque multi de Deo ſperant pecuniam; multi de Deo ſperant caducos honores & perituros; aliud quodlibet à Deo, præter ipſum Deum, ſed tu ipſum Deum tuum pete. Relinque omnes amores, pulcrior eſt ille qui fecit cœlum & terram. *Beatus vir cujus eſt nomen Domini ſpes ejus, & non reſpexit in vanitates & inſanias mendaces.* Aug. in Pſal. 39.

Sicut autem nemo poteſt duobus Dominis ſervire, ita nemo poteſt in duobus Dominis ſperare. Nemo poteſt in incerto divitiarum ſperare, & in Domino. Nemo poteſt ſperare in Principibus, & in Deo. Nemo poteſt ſperare in viribus equi, & in Deo. Nemo poteſt ſperare in ſæculo, & in Deo. Niſi enim in ſolo Deo ſperaveris, & videat Deus ſpem tuam in ſæculum æternum eſſe converſam, & quia aliam nullam omninò ſpem geris, niſi in ipſo, qui vivificat mortuos, & vocat, quę non ſunt, non poteris eripi à peccatoribus. Solus eſt enim ipſe *qui ſalvos facit ſperantes in ſe.* Orig. in Pſal. 36. hom. 5.

Baſil. in reg. fuſiùs diſp. quæſt. 42. Huic qui in homine ſpem ponit, magnoperè eſt metuendum, ne in execrationem illam incidat: *Maledictus homo, qui confidit in homine, & fulcit carnem brachii ſui, & defecit à Domino anima ejus.* Quæ verba cùm dicunt, *Qui confidit in homine*, illud præcipiunt; nequaquam in altero ſpem poni debere: cùm autem, *& fulcit carnem brachii ſui*; in ſe, ſui habendam fiduciam vetant.

Bern. ſer. 9. ſuper *Beat. qui habit.* Quidquid igitur agendum ſit, quidquid declinandum, quidquid tolerandum, quidquid optandum: Tu es Domine, ſpes mea, hæc una mihi omnium promiſſionum cauſſa; hæc tota ratio meæ expectationis. Prætendat alter meritum; ſuſtinere ſe jactet pondus diei & æſtus; jejunare bis in ſabbatho dicat, poſtremò non eſſe ſicut cæteri hominum glorietur; *mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.* Sperent in aliis alii; fortè hic in ſcientiâ litterarum; hic in aſtutiâ ſæculi; ille in nobilitate; ille in dignitate; ille in aliâ qualibet vanitate confidat; propter te, *omnia detrimenta feci, & ut ſtercora arbitror: quoniam tu es Domine ſpes mea.* Speret, qui vult, *in incerto divitiarum*, ego verò, ne ipſa quidem, niſi abs te, victui neceſſaria ſpero. Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda ſperabo. Si inſurgant adverſum me prælia, ſi ſæviat mundus, ſi fremat malignus, ſi ipſa caro adverſus ſpiritum

tum concupiſcat; in te ego ſperabo. Quid cunctamur abjicere omninò ſpes miſeras, vanas, inutiles, ſeductorias, & huic uni, tam ſolidæ, tam perfectæ, tam beatæ ſpei, totâ devotione animi, toto fervore ſpiritus, inhærere? ſi quid illi impoſsibile, ſi quid vel difficile eſt, quære aliud in quo ſperes.

Fortiſſimum ſolatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem: quam ſicut ancoram habeamus animæ tutam ac firmam. Hebr. 6.

Iam ſpem quaſi ancoram [præmiſimus] ne in iſto mari turbati, naufragemur. Quemadmodum enim de navi quæ in ancoris eſt, rectè dicimus quod jam in terrâ ſit, adhuc tamen fluctuat, ſed in terrâ quodammodo educta eſt contra ventos, & contra tempeſtates; ſic contra tentationes hujus peregrinationis noſtræ, ſpes noſtra fundata, facit nos non abripi in ſaxa. Aug. in Pſal. 64.

Adhæreat, quæſo, Domine, *anima mea poſt te*, & ſuſcipiat me dextra tua; ſuſtollat me ſuper altitudinem terræ, & cibet me illâ cæleſti hęreditate, cui ſuſpirat peregrinatio mea die ac nocte. Ambroſ. in orat.

Sub umbrâ illius , quem deſideraveram , ſedi.
Cant. 2.

XXIX.

XXIX.

Sub umbrâ illius, quem deſideraveram, ſedi. *Cant.* 2.

FOrs iter ignotas longum meditabar in oras,
Et bona jam cœptæ pars erat acta viæ.
Vtque ſolet laſſus metam ſpectare viator,
Credebam ſpatiis pauca deeſſe meis.
Vt cœpi reliquos metiri provida paſſus,
Majus erat medio, quod ſuperabat, iter.
Hei mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,
Totque, nimis durus, millia viſa labor.
Ergo oculos cœlo miſerâ cum voce tetendi,
Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?
Et mihi, quis, dixi, dabit hiſce ſub æſtibus umbrã?
Solis ab infeſto verberor igne caput.
Aſpice, ſub plantis quàm ferveat arida tellus,
Siccaque ſemuſtos urat arena pedes.
O nemora! ô riguæ, frondoſa cacumina, ſylvæ!
O latebræ! ô fontes! arboreæque domus!
O utinam, virides pandat mihi populus alas,
Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
Audiit ille meas ſolitus lenire querelas,
Cujus erat toties umbra petita mihi.
Et ſcio, quò properas, ſcio, quas, ait, arripis oras;
Et ſcio, quam toties Numina poſcis opem:
Cœleſtis Solymæ longinquam tendis in urbem,
Quamque agis in terris, huc tibi, vita via eſt.

Iamq; gravat longi te tanta moleſtia curſus,
Et cuperes Mali fronde virente tegi.
Ecce tuis venio ſperata laboribus umbra,
Quamq; voves, placido tegmine, Malus erq.
Aſpicis hærentes funeſtâ ex arbore palmas,
Quosq; fodit geminos cuſpis acuta pedes?
Aſpicis innumero laniatum vulnere corpus?
Aſpicis? heu vix eſt corporis umbra mei.
Hæc tibi quæſitam feſſæ dabit umbra quietem,
Portus & in duris, hæc tibi malus, erit.
Dixerat, & vires ſubitò rediêre jacenti,
Tanta loquente Deo, visq; vigorq; fuit.
Tunc ego ſuſpiciens, in ſponſum lumina fixi:
Hei mihi, ſuſpenſus de Cruce ſponſus erat!
Et qualis, ſponſe, inquã, hæc eſt, quã triſtis imago?
Hæccine erit capiti Malus aprica meo?
Hac ego ſanguineâ languens reſidebo ſub umbrâ?
Tu, crucis infamem perpetiêre necem?
O mala Malus! & infelix, quæ te manus umquam
Fixit humo! manus hæc, cæde cruenta fuit.
Attamen hæc lætos malus jacit ardua ramos,
Vtque cubem, placidos umbra dat apta toros;
Vmbra dat apta toros, ſed non tamen apta ſopori:
Ah! magis hæ lacrymas, Malus et umbra petũt.
O bona Malus! & ô felix, quæ te manus umquam
Fixit humo! manus hæc vivere digna fuit.
Iam video, cui te ſimilem, mi ſponſe, vocabo;
Sæpè mihi umbriferæ munere functe domus.
Qualis onuſta rubris latè ſua brachia pomis
Spargit, & apta ſiti munera Malus habet;

Exſuperatque

Exſuperatque ſuas, numeroſâ fruge ſorores,
Vna nemus laſsis, hoſpitibusque penus:
Talis es æſtivis mihi, ſponſe, caloribus umbra;
Lymphaque dum ſitio, dum fameoque, cibus.
O quoties ego te! quoties, mi ſponſe, vocavi,
Vt ſemel illa meum conderet umbra caput!
Hic ego, ſi liceat, dixi, gemebunda ſedebo;
Vt ſedet amiſſo mœſta columba viro.
Et modò purpurei concreto ſanguine crines,
Et modò materies, labra, doloris erunt.
Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula cervix,
Rubraque concreti ſanguinis imbre coma.
O quoties latus hoc, lacrymánsq; gemẽsq; videbo!
Ne videam, lacrymis impediarque meis!
Multa tamen dabit hoc unum mihi vulnera, vulnus,
Saucia dum geminos labar ad uſque pedes.
Tuncque iterum amplexu lignum lacrymabile ſtringens,
Subſcribam hæc plantis verba ſuprema tuis:
En duo qui cauſſã præbent ſibi mortis, Amantes;
Hanc Dolor haurit aquis, hunc Amor igne cremat.

Sub umbrâ illius, quem deſideraveram, ſedi. Cant. 2.

Origen. hom. 3. in Cant. AMORIS enim vulnere percuſſa arborum ſolatia ſylvarumque ſectatur.

ibidem. Sicut [namque] arbor meli inter reliqua ligna ſylvæ, ſic eſt ſponſus inter reliquos filios, habens fructum, qui non ſolùm ſapore omnes, ſed & odore præcellat; & duos animæ ſenſus, id eſt guſtum & odoratum reficiat: diverſis namque copiis menſam ſuam nobis præparat ſapientia, in quâ non ſolùm panem vitæ apponit, ſed immolat carnes verbi; & non ſolùm miſcet in cratere ſuo vinum, ſed & mela adhibet odorata & dulcia, quæ non tantùm in ore & labiis ſuavitatem reddant, ſed & interioribus tradita faucibus dulcedinem ſervent.

Nyſſ. in orat. 4. in Cant. Is enim qui in ſylvâ naturæ noſtræ, ob ſuã erga genus humanum benevolentiam germinavit, eo ipſo quod carnis ac ſanguinis particeps factus eſt, quaſi malum quoddam exiſtit. Nam in hoc fructu videre eſt quiddam, quod cum utroque, nimirum, carne ac ſanguine, ſimilitudinem aliquam habeat: etenim ratione coloris ſubalbi, carni quod propriũ eſt imitatur; rubedinis ſpecie, cognatio quaſi quædam cum ſanguinis natura indicatur.

Bern. ſer. 48 in Cãt. Meritò ergo ejus deſideraverat umbram, de

de quo & refrigerium eſſet & refectionem pariter acceptura Nam cætera quidem ſylvarum ligna etſi umbram ſolatii habent, ſed non vitæ refectionem, non fructus perpetuos ſalutis; unus eſt enim vitæ auctor, unus mediator Dei & hominum homo CHRISTVS IESVS, qui dicit ſponſæ ſuæ: *Salus tua ego ſum*. Propterea ergo CHRISTI potiſſimùm deſideraverat umbram; quòd ſolus ſit, qui non ſolùm ab æſtu refrigerat vitiorum, ſed & replet delectatione virtutum. *Sub umbrâ ejus quem deſideraveram ſedi*. umbra ejus, caro ejus.

Quis enim poſſet ſuſtinere Solem juſtitiæ nudum? quis non conſumeretur ardentibus radiis ejus? aſſumpſit ergo Sol juſtitiæ hominem mediatorem, & ita ex conjunctioné ſolis & humani corporis facta eſt umbra. Guill. apud Delrio in c.2. Cât.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, ſicut *malum pendens in arbore*, bonum odorē mundanæ fundebat redemptionis; quæ peccati gravem deterſit fœtorem & unguentum potus vitalis effudit. *Tamquam malum*, inquit, *in lignis ſylvæ, ita conſobrinus meus in medio filiorum. In umbrâ ejus concupivi & ſedi.* Bona umbra, quæ nos ab iniquitatis ſole defendit, *& fructus ejus dulcis in faucibus meis.* Qui fructus ejus dulcis, niſi prædicatio Dominicæ paſſionis? Ambroſ. in Pſal. 118. Octon. 5.

Nathanaël *ſub arbore fici* videtur; David, *in* Ambr. in

Pſal.118. *umbrâ alarum* Domini IESV ſperare ſe dicit;
Octon.3. Zacchæus *in arborem ſicomori* aſcendit, ut CHRISTVM videret. Nobis quoq; expandit manus ſuas IESVS, ut totum mundum obumbraret. quomodo non ſumus in *umbrâ*, qui Crucis ejus protegimur velamento? quomodo non ſumus in *umbrâ*, quos crucifixus à malignitate ſæculi, & corporis ardore defendit?

Idem ibidem. Oct.4. *Hâc umbrâ* David protegi ſe poſtulabat, ne eum *per diem Sol ureret, vel luna per noctem. Hanc umbram* ſpiritalis miniſtrat gratia, torrida ſæculi hujus, & mundi æſtiva fugientibus. In hâc ergo *requieſcamus umbrâ*, peccatorum noſtrorum æſtibus fatigati; ſi quos aduſſit libido, hos Domini Crux refrigeret, in quâ ſe reclinavit, ut noſtra delicta ſuſciperet.

Honor. apud Delrio.in c.2.Cât. Vmbra fit ex corpore & luce, & eſt itinerantium refrigerium ab æſtu, & protectio à tempeſtate. Arbor vitæ ſcilicet *malus*, eſt *ſancta Crux:* fructus ejus, *Chriſtus*; *umbra*, tutela vel refrigerium humani generis, quod gravi onere peccatorum per æſtum concupiſcentiæ premebatur.

Greg. in c.2.Cât. Vmbra Chriſti [ſiquidem] omnem tentationum fervorem temperat, & dum aura ſuæ inſpirationis ſuaviter mentem tangit, quicquid noxii caloris ſuſtinebat, expellit, & quā jam forſitan nimius vitiorum æſtus marci-

dam

dam fecerat, umbrâ ſancti Spiritus, protegens recreat, ut dum in ejus inſpiratione ſedens pauſat, vires colligat, quibus ad æternam vitam robuſtiùs currat.

Per *umbram* ex ſupernâ protectione refrigerium cordis exprimitur. Sicut ſponſa in Canticis Cant. adventum ſponſi præſtolata prænunciat, dicens: *Sub umbrâ illius quem deſideraveram ſedi*, ac ſi dicat: ab æſtu carnalium deſideriorum, ſub adventus illius protectione requievi. Gregor. lib. 33. mor. ca. 3. in cap. 40. Iob.

Nónne meritò ſub arboris hujus umbrâ ſedit genus humanum, quod per eſum ligni ſcientiæ boni & mali paradyſum amiſerat? grave onus peccatorum in eſtu vitiorum portabat, quod deorſum in præcipitium tormentorum trahebat, & ideò ad arborem vitæ IESVM CHRISTVM feſtinabat. Honor. apud Delrio cap. 2.

Tu ergo, vide, ut vivas in umbrâ ejus, ut quandoque & regnes in lumine ejus. Non enim tantùm umbram habet, habet & lucem. Bernar. ſerm. 48. in Cant.

Apoſtolus dicit: legem, umbram habere futurorum bonorum, & omnem veterem culturam umbram & exemplar pronunciat eſſe cœleſtium. Nos autem alieni ſumus ab umbrâ eorum, quoniam non ſumus ſub lege, ſed ſub gratiâ, ſed quamvis non ſimus ſub umbrâ illâ, ſumus tamen ſub umbrâ meliore; in umbrâ enim CHRISTI vivimus inter gentes. Origen. hom. 3. in Cant.

Et

Ibidem. Et meritò ſponſa ſub meli umbrâ ſedere concupiſcit, ſine dubio, ut vitæ, quæ eſt in ejus umbrâ, particeps fiat, videtur omnis [quoque] anima, donec in præſenti vitâ eſt, umbram habere neceſſariam, propter illum, credo, ardorem Solis, qui cùm exortus fuerit, continuò ſemen, quod non altâ radice demerſum eſt, areſcit & deperit.

Bernard. ſerm. 58. in Cant. Sed fortaſſe felicius aliquid iſta expertam ſe gloriatur in eo quod ſe in umbrâ dicit non (ut Propheta) vivere, ſed ſediſſe: ſedere enim quieſcere eſt. Plus autem eſt quieſcere in umbrâ quàm vivere, ſicut vivere plus eſt quàm tantummodò eſſe in eâ. Igitur quod eſt commune multorum, Propheta aſſumens ſibi; *in umbrâ ejus vivimus*, inquit: ſponſa verò, habens prærogativam, etiam quod ſub eâ ſingulariter *ſederit* gloriatur. ubi itaque nos cum labore vivimus, qui conſcii peccatorum ſub timore ſervimus, ibi hæc devota & amans ſuaviter requieſcit. Denique timor pœnam habet, amor ſuavitatem, unde ait; *Et fructus ejus dulcis gutturi meo*; guſtum contemplationis ſignificans, quem obtinuerat per amorem ſuaviter ſublevata. Aſt iſtud, *in umbrâ*, quia, *per ſpeculum & in ænigmate*, erit cùm *declinaverint umbræ* creſcente lumine, imò penitùs diſparuerint, & ſubintrabit ſicut perſpicua ita & perpetua viſio, eritque non modò ſuavitas gutturi, ſed & ſatietas ventri, ſine

ſine faſtidio tamen : *ſub umbrâ ejus quem deſideraverã ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo.*

In te ergo, dulciſſime Domine IESV, quieſcat mens noſtra, & à te, nec ad modicum ſeparetur. Stultiſſimum quidem eſt, etiam nobiliſſimo & jucundiſſimo loco exire. Quomodo audemus, niſi dulciſſimum ſponſum inſpicere, ne ſubtrahatur à nobis? quid, quæſo, nos movet, aliud intueri? quomodo omnia non deſipiunt & deſpiciuntur? Bonav. 2. part. ſtimul. cap. 8.

Confugiat, Domine, mens mea, *ſub umbrâ alarum tuarum*, ab æſtibus cogitationum hujus ſæculi; ut in tui refrigerii temperamento abſconſa, lætabunda cantet, & dicat: *In pace in idipſum dormiam & requieſcam.* Auguſt. medit. cap. 37.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Pſalm. 136.

XXX.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? *Pſal.* 136.

QVid toties cantus iterare jubetis amici,
Seu lubeat digitis, ſeu juvet ore loqui?
Cantus lætitiam poſcunt, animiq́ue quietem,
Turbida cùm mens eſt, os, digitiq́ue dolent.
Quin magè cantandū, cū mēs jacet ægra, monetis;
Tuncq́ue opus eſſe lyrâ, tuncq́ue opus eſſe chely.
Nempe ſuo nimiùm ne merſa dolore laboret,
Aut intenta ſuis, ſit nimis ipſa malis:
Quid quòd opem certæ promittitis uſque medelæ,
Veſtra nec exemplo dicta probante carent:
Dicitis hanc cauſſam cur laſſus navita cantet,
Sollicitat celeri cùm freta lenta manu.
Quique gregem virides paſcendū ducit in agros,
Non, niſi ne nimiùm ſit mora longa, canit.
Et canit ut fallat faſtidia longa viator,
Miles & ut cantet, noxq́; laborq́ue facit.
Non ego, quod faciunt, miles, nauta, atq; viator,
Quodque facit paſtor, damno rebellis opus.
Adde quod & Dominæ jā dudū aſſueta querelis,
Ad ſolitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixque retentanti jam carmina priſca ſubibant,
Muſica quin etiam res mihi viſa nova eſt.
Atque timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea lætitiam lingua modosque timet.

Ad

Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
Aut ſolitam digitis ſollicitare chelym;
Aut docto querulas impellere pectine chordas,
Aut mollem articulis increpuiſſe lyram;
Aut leve ceratis modulari carmen avenis,
Aut voci liquidas aſſociare fides;
Heu! toties lacrymæ ſunt, me tentante, profuſæ,
Et lacrymis, digiti, voxque retenta fuit.
Mox luctata iterum cantu deducere vocem,
Et querulâ digitos attenuaſſe lyrâ;
Nequicquam adverſis ſenſi me tendere Muſis,
Vlla nec eſt noſtrâ barbitos icta manu.
Interea longâ jam deſuetudine pigra,
Artem dedidicit voxque, manusque, ſuam.
Nec ſi nunc ſtudium gravitatis inane retentem,
Molleſcant ſtudio ferrea fata meo.
Eſto, ſciam levibus tamen addere carmina nervis,
Aptaque mutandis ſit mihi lingua ſonis;
Et vincam Aonias digitis aut gutture Divas,
Et mea ſit melior, Marſia, Canna tuâ;
Panaq; multiforem cogam ſubmittere buxum,
Et ſuperem Threſſæ ſtamina docta lyræ:
Queſtibus, an cantu videor debere teneri,
Maxima cui flendi copia ſemper adeſt? [eſt;
Ah! bene, ne cantẽ, mihi per mala plurima cautũ
Vertit & in morem, jam mihi pæne dolor.
Nec locus, ut cantem, patitur, neq; tẽpora proſunt;
Vtque locus ſinat aut tempora, mœror obeſt.
Quid? vultis patriâ procul à tellure jacentem,
Externo patrios orbe ſonare modos?

Parcite,

Parcite, fortunæ nimis exulis iſta repugnant:
Non eſt conveniens cantibus ille locus.
Exul ego & patrio tam longè diſſita Cœlo,
Impellam patriæ dulcia fila lyræ?
Parcite tam miſerum fortunæ vulnus habenti;
Cantandi, externo nulla libido ſolo eſt.
Triſtia flebilibus manant mihi lumina rivis,
Et videor feſtam poſſe ferire chelym?
Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
Et cytharâ videor poſſe, vel ore loqui?
Heu! nimis inſiſtunt præſenti pectora fato,
Et numquam exilii ſenſus acerbus abeſt.
Si quiſquam his jubeat Amphiona vivere terris,
Aönio numquam pectine tangat ebur.
Reſpectu Euridicen propero cùm perdidit Orpheus,
Ilicet artifices obriguêre manus;
Et manibus cecidit leve cum teſtudine plectrum,
Fractaque ſunt caſu garrula fila ſuo.
Quid mihi, non unâ fatorum clade ſepultæ
Præcipitis, toties ungue ciêre fides?
Dum circumſpiciens, ubi ſim, te Patria ſpecto;
Heu cadit aſpectu mens labefacta, tuo!
Cùm ſemel, ô ſperata diu, tibi Patria reddar,
Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Pſalm. 136.

Auguſt. medit. cap. 35. VTINAM poſſem talia dicere, qualia hymnidici Angelorum chori! ô quàm lubenter me in tuis laudibus totum effunderẽ! ô quàm devotiſſimè illa cœleſtis melodiæ cantica, ad laudem & gloriam nominis tui, in medio Eccleſiæ infatigabilis perorarem!

Auguſt. medit. cap. 33. O beatæ nimiùm illæ Cœlorum virtutes, quæ laudare poſſunt te ſanctè & puriſſimè, cum nimiâ dulcedine & ineffabili exultatione! Indè laudant unde gaudent, quia ſemper vident unde gaudere valeant & laudare. Nos verò mole carnis preſſi & procul à vultu tuo in hâc peregrinatione poſiti, atque per mundanas varietates diſtenti, te dignè laudare nequimus, laudamus tamen per fidem, non per ſpeciem. Illi verò Angelici ſpiritus per ſpeciem & non per fidem.

Chryſ. in Pſal. 41. Noſtra certè natura uſque adeò delectatur canticis & carminibus, & tantam cum eis habet neceſſitudinem & convenientiam, ut vel infantes ab uberibus pendentes, ſi fleant & afflictentur, eâ ratione ſopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos geſtant in ulnis, ſæpè adeuntes & redeuntes, & quædam puerilia iis carmina decantantes, ſupercilia eorum ita ſopiunt: quocirca ſæpè quoque viatores meridie

ridie

ridie agentes jugalia animalia hoc faciunt canentes, itineris moleſtiam illis canticis conſolantes, nec ſolùm viatores, ſed etiam agricolæ, uvas in torculari calcantes, vindemiantes & vites colentes, & quodcumq; aliud opus facientes, ſæpè cantant. Nautæ quoque remos impellentes hoc faciunt.

Iam verò mulieres quoque texentes & confuſa ſtamina radio diſcernentes, ſæpè quidem & per ſe ſingulæ, ſæpè autem etiam omnes concorditer, unam quamdam melodiam concinunt. Hoc autem faciunt & mulieres & viatores & agricolæ & nautæ, laborem qui ex opere faciendo ſuſcipitur, cantu, conſolari volentes; utpote quòd anima, ſi carmen & canticum audierit, moleſta & difficilia ſit faciliùs toleratura. Ambroſ. enarrat. in Pſ. 36.

[Sed] *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?* Hebræi non canebant in terrâ captivitatis, quod in ſuâ patriâ canere conſueverant. Hæc terra captivitatis eſt, alia terra libertatis eſt; iſta peccati, illa quietis æternæ; valleſtris iſta, illa cœleſtis. Ambroſ. enarrat. in Pſ. 36.

[Imò] ſi caro menti repugnat, nec ſubdita eſt animi gubernaculo, & mentis imperio, *aliena eſt terra*, quæ non domatur exercitio cultoris, & ideò non poteſt fructus charitatis, patientiam pacis afferre. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?* Ambroſ. lib. 2. de pœnit. cap. 11.

Qui cantat, vacuus eſt, & diverſarum cogitationum Ambroſ.

in Pſal. 118. Octon. 7. gitationum curas relevat, culpas relegat, ſequeſtrat avaritiam, & non ſolùm corporis voce, ſed etiam mentis ſuavitate ſe mulcet.

Nazian. de humana natura.

Nam cùm mens querulo ſemel eſt obſeſſa dolore,
Ad læta occluſas tunc habet illa fores.

Ambr. in Pſ. 118. Octo. 22. In regione umbræ mortis ſumus; abſcondita eſt vita noſtra, non libera. Erit enim libera in regione vivorum. Ibi ergo vivit anima noſtra, ubi nihil mortale, nihil infirmum amicta ſit, nihil debitum pœnæ; ibi laudabit Dominum, ubi depoſito infirmitatis corpore, conformis eſſe cœperit gloriæ corporis CHRISTI, nam dum in peccato ſumus, plenè laudare quid poſſumus? In umbrâ ſumus hîc poſiti, in umbrâ vivimus, in umbrâ laudamus: perfectè in umbrâ laudare non poſſumus. Denique *in terrâ alienâ* ſumus: *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Ibidem. ſuperiùs. Eructabat hymnum anima pia, cui dicebat Dei verbum: *inſinua mihi vocem tuam, quia vox tua ſuavis eſt.* eructabat hymnum cui dicebat: *Favum diſtillant labia tua ô ſponſa, mel & lac ſub linguâ tuâ;* ſed non poteſt quis ante eructare hymnum, niſi didicerit juſtitias Dei, & didicerit ab ipſo Domino Deo ſuo. ideò ſpecialiter hoc David petit, ut eum doceat Deus. quomodò cantare poteſt in metu poſitus & in timore pœnarum? quomodo cantare poteſt gravium ſibi conſcius delictorum,

lictorum; niſi priùs fiat veniæ ſecurus? Denique *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ*, in quâ impugnetur, in quâ captivetur in lege peccati; in quâ defleat atque deploret ſuæ captivitatis ærumnas?

O pax illa, quam videbimus apud Deum! ô illa ſancta æqualitas Angelorum! ô illa viſio & ſpectaculum pulcrum! ecce in Babyloniâ pulcra ſunt quæ tenent; non teneant, non decipiant. Aliud eſt ſolatium captivorum, aliud gaudium liberorum. Aug. in Pſal. 136.

Facilè poteſt demonſtrari captivos nos eſſe: Non enim reſpiramus jam in auras illius libertatis; non enim fruimur libertate veritatis; delectationibus temporalium rerum tentamur, & colluctamur quotidie, cum ſuggeſtionibus illicitarum voluptatum. Vix reſpiramus, vel in oratione; captivos nos eſſe intelligimus. Ibidem.

Illi autem *qui captivos duxerunt nos*, quando intrant in corda hominum & interrogant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba canticorum:* Quid reſpondemus? Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te nutrit, Babylonia de te loquitur; non noſti capere niſi quod fulget ad tempus; æterna meditari ignoras, non capis quod interrogas. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?* Ibidem.

LIBER *TERTIVS.*

SVSPIRIA *ANIMÆ* AMANTIS.

Adjuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei : quia amore langueo. Cant. 5.

XXXI.

XXXI.

Adjuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei: quia amore langueo. *Cant.* 5.

Coeleſtes animæ, Solymæ cœleſtis alumnæ,
Quæ teritis niveo cærula templa pede;
Vos ego, vos numquam violando carmine teſtor,
(Si meus eſt vobis fortè repertus amor)
Dicite, quòd cœcâ, ſic ejus langueo flammâ,
Languet ut Aſſyrio floſculus uſtus agro.
Nempe ſuas nuper cùm ſpargeret ille ſagittas,
Delituit propriis miſſus arundinibus:
Et ſummâ triſidi præfixus cuſpide teli,
Cor mihi, ceu Parthi, canna redunca fidit.
Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arſit!
Non furit Ætnæo ſævior igne rogus.
Nunc igitur cupidus de me ſi plura rogabit,
(Namque ſolent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis quæ ſit mea viſa figura;
Pluraque, languentem non potuiſſe loqui.
Si roget; an lento mihi febris inæſtuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
Si roget, an mortis propior ſim viſa periclo?
Dicite quæ vobis, ore tacente, loquor.
Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
Sed fati tantùm reddere verba mei.

Si lubeat noſtros tamen illi noſcere vultus,
Nec grave ſit vobis dicere, qualis eram:
Hâc, precor, aut ſimili, tum me depingite formâ,
Quâ ſciat & morbi quæ ſit origo mei.
Dicite, quòd jaceam tenebris exſanguis obortis,
Succiduo in nudum corpore lapſa ſolum.
Sintque hebetes oculi, mediâ ceu morte natantes,
Inque ſinu jaceat languida facta manus:
Nec roſa picta genis, neque viva corallia labris,
Venaque vix, quamvis pollice tacta, micet:
Iamque diu nullo conſtet me vivere ſigno;
Quàm quod anhelanti pectore ſæpè gemam.
Quodque mihi certã non poſſim fingere cauſſam,
Cur toties nullo læſa dolore querar:
Non poſſim, niſi fors gemitu ſe prodere cogat
Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
Iam video, hæc noſtri fuit unica cauſſa doloris,
Et quid amans eſſet neſcii, amansque fui.
Hoc fuit, hoc toties me ſuſpirare coëgit,
Per gremium injuſſæ cùm flueretis aquæ.
Hoc fuit, ut quamvis toties aliena loquenti,
Illius aſſiduè nomen in ore foret.
Ergo meis, oro, Dilecto hæc dicite, verbis;
Quod cremor immodicis illius ægra rogis:
Dicite, quòd lento ſic torreor illius igne,
Vt roſa cæleſti torrida facta cane.
Dicite, quòd longâ ſic ejus langueo flammâ,
Vt languent ſiccâ lilia cana comâ.
Dicite quodque mei cauſſa unica ſit languoris,
(Qui ſimul eſt mortis cauſſa futurus) Amor.

Adjuro

Adjuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inveneritis Dilectum meum, ut nuncietis ei: quia amore langueo. Cant. 5.

PROBAVIT dilectionem ſuam nobis præclarus ille procus animarum noſtrarum CHRISTVS, quâ adductus etiam tum, cùm adhuc peccatores eſſemus, pro nobis mortuus eſt. Idcirco ſponſa viciſſim, amore incenſa erga illum, qui ipſam dilexerat, demonſtrat latens in ſe dilectionis telum, imò in pectore. Nyſſen. orat. 13. in Cant.

Sagittarius autem ejaculatus hoc telum, eſt ipſa dilectio, & Deum eſſe dilectionem, ſacris è litteris didicimus, qui quidem, telum electum, Deum illum unigenam, ad eos mittit, qui ſervantur; ſpiritu vitæ, triplicem cuſpidis aciem inungens, ut eum in quem immiſſa fuerit, unà cum telo, & ipſo ſagittario, in unum colligat. Itaque videt jam anima per divinos gradus in ſublime deducta dulcedinem dilectionis, tamquam telum in ſeſe quo vulnerata eſt. O præclarum vulnus! ô dulcem plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quaſi quoddam oſtium & januam ſibi aperiens ipsâ diviſione! Nyſſen. orat. 4. in Cant.

Quàm pulcrum eſt, quàm decorum, vulnus Origen.

homil.2. in Cant. nus à charitate accipere? Alius jaculum carnei amoris accepit, alius terreno cupidine vulneratus eſt; tu nuda membra tua & præbe te jaculo formoſo, ſiquidem Deus ſagittarius eſt. Audi ſcripturam de hoc eodem jaculo; imò ut ampliùs admireris, audi ipſum jaculum quid loquatur: *Poſuit me in ſagittam electam & in pharetrâ ſuâ ſervavit, & dixit mihi: magnum eſt tibi hoc vocari puerum meum.* Intellige ſagittam, quid dicat, & quomodo à Deo ſit electa. Quàm beatum eſt, hoc jaculo vulnerari!

Hieron. epiſt.140 ad Principiam. Nec mirum ſi ſponſus habeat plures ſagittas, de quibus in 119. Pſalmo dicitur: *Sagittæ potentis acutæ.* His ſagittis & Cleophas, in itinere, cum altero vulneratus ajebat: *Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis?* & in alio loco legimus: *ſicut ſagittæ in manu potentis, ita filii excuſſorum.* His ſagittis totus mundus vulneratus & captus eſt. Paulus ſagitta fuit Domini; qui poſtquam ab Hieroſolymis uſque ad Illyricum miſſus arcu Domini, hùc illucque volitavit; ad Hiſpanias ire feſtinans, ut velox ſagitta, ſub pedibus Domini ſui, Orientem Occidentemque proſternat.

Auguſt. meditat. cap. 40. Quid ergo dicam? quid faciam? quo vadam? Vbi eum quæram vel quando inveniam? quem rogabo? quis nunciabit Dilecto meo, *quia amore langueo?*

O vita,

O vita, cui omnia vivunt, vita quæ das Auguſt.
mihi vitam; vita quæ eſt mea vita! per quam ſoliloq.
vivo, ſine quâ pereo; vita per quam cap. I.
reſuſcitor, ſine quâ morior; vita per quam gaudeo, ſine quâ tribulor; vita vitalis, dulcis & amabilis, ſemper memorialis, ubi quæſo es? ubi te inveniam, ut in te deficiam, & in te ſubſiſtam? propè eſto in animo, propè in corde, propè in ore, propè in auribus, propè in auxilio, *quia amore langueo*, quia ſine te morior.

Anxia vota, ſuis neſciunt eſſe conten- Guilb.
ta meritis; ideò alienæ precis mendicant Abb.
ſuffragia, *Adjuro vos*, inquit, *filiæ Hieruſa-* ſerm.46.
lem; vos nunciate, quibus patet ad dile- in Cant.
ctum familiaris acceſſus; vos nunciate, quæ noſtis ex parte, quanta ſit amatorii virtus languoris, quàm ſit fortis, ut mors dilectio.

Sed quorſum ſic adjurat? Nónne Dile- Rupert.
ctus cuncta noverat, & in his amorem ſpon- in Cant.
ſæ amantis? ſi Petrus dixit, *Tu ſcis, quia amo te*, quanto magis, ô dilecta, tam prudens, tam fidelis, per temetipſam abſque internuntiis dicere poteras Dilecto, & frequenter ſine dubio dixiſti; dilecte nullum tibi abſconditum eſt cor, nullius occultus amor, *tu ſcis, quia amore tui langueo.* Quorſum igitur, tendit hæc adjuratio? Nónne ut percuſſa, percutiat? ut vulnerata, vulneret?

Nunciate ei, non quaſi ignoranti (nihil Guil. a-
enim

pud Delrio Cāt.5 enim ei incognitum eſt) ſed quia gaudet, quæ novit de dilecta etiam ex aliis intelligere.

Guilb. Abbas ſerm.64. in Cant. Narrate & annunciate, & exaudiet vocem veſtram, ut refoveat vota mea, *Annunciate, quia amore langueo.* Non languet amor, ſed languet amans; ubi viget amor, ibi viget languor, ſi abſit, quod amatur; languet animus dum æſtuantis voti nimietate conficitur; liquefactus ſe fugit animus amoris violentiam ferre non valens. Sic enim in conſumptâ materiâ & jam deficiente, languidiora redduntur ignis incendia. Et *Deus noſter ignis conſumens eſt.* ô potens & præpotens paſſio charitatis! ſi non temperatur, non toleratur. Iure potens; quæ animum, quem poſſederit, ſui ipſius efficit impotem.

Ruper. in Cant. *Annunciate, quia amore langueo*, præ magno faciei ejus videndæ deſiderio; vitæ tædium patior, & vix præſentis exilii moras ſuſtineo.

Guilb. Abbas ſerm.46. in Cant. Singultus de imis prodeuntes præcordiis, crebri gemitus, nónne ſunt quædam eructationes ſpiritus & conceptæ gratiæ? nónne talibus indiciis ſe probat languor amoris? Non eſt occultatus languor, quando gemitus non eſt abſconditus. Ipſe ſe prodit languor, cùm hæc producit indicia.

Guliel. apud Delrio in ca. 5. Cant. Langueo in amore mei, præ amore ſponſi cœleſtis. Amor ejus languidum & remiſſum in me facit amorem mei-ipſius. Meo amori

mori mortua, vivo ego, jam non ego, ſed vivit in me ſponſus. Me namque amo, non amore mei, ſed amore ſponſi qui me amat. Non amo me, in me, ſed me in ipſo, & ipſum in me.

Eia dulciſſime IESV, transfige ſaluberrimo vulnere amoris tui, medullas animæ meæ, ut verè ardeat, *langueat*, & liquefiat, & ſolo tuo deſiderio deficiat; *cupiat diſſolvi, & eſſe tecum.* Te ſolum ſemper eſuriat panem vitæ, qui de Cœlo deſcendiſti, Te ſitiat fontem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem veræ voluptatis. Te ſemper ambiat, te quærat, teque inveniat, in te dulciter requieſcat. Bonav. ſoliloq. cap. I.

XXXII.

Fulcite me flor.bus, ſtipate me malis; quia amore langueo. Cant. 2.

XXXII.

XXXII.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis; quia amore langueo. *Cant. 2.*

O Amor! ô quãtis populas mihi viſcera flãmis!
O Amor! ô animi blande Tyranne mei!
O Amor! ah tantos quis pectore comprimat ignes?
Parce, vel in vapidos diſſolüor cineres.
Parce Amor, ô toties repetitis parce ſagittis!
In nova, pars animi, vulnera, nulla vacat.
Parce Amor, et nocuæ procul abjice tela pharetræ,
Proxima quam jacies figet arundo necem.
Ah perii! neque nota mihi ſuſpiria duco,
Quæ ſonat, ignoto vox ab amore ſonat.
Scilicet arcanos penitus graſſatus in artus,
Iam mea, victor ovans, regna ſubegit Amor.
Me miſeram! tantos nemo miſerabitur ignes?
Nemo vel è terris, nemo vel è ſuperis?
Túque meus (tanti cauſſa unica qui tormenti es)
Tu meus, hæc ſicco lumine cernis Amor?
Vos ſaltem Ætherii Cœlo properate coloni,
Vos, quibus à ſimili mens calet icta face:
Ferte roſas, date mala et odoræ Chloridis herbas,
Quicquid et Alcinoüs, Floráq; quicquid habet.
Ferte roſas, date mala ardentibus obvia flammis,
Mitior in malis eſt amor, inque roſis.
Ferte roſas manibus, calathis effundite mala,
Fors erit hinc noſtris certa medela malis.

 Sed

Sed quid ago? quid poſco roſas? quid poſtulo mala?
Eſt dolus in malis, eſt dolus inque roſis:
Forſan Amor falſi tegitur velamine mali,
Aut ſua ſpiniferis occulit arma roſis.
Perjuro ſimplex malo deluſa Cydippe eſt,
Et Venus armatæ cuſpide læſa roſæ.
Nolo tuas Cytheræa roſas, tua mala, Cydippe,
Neſcia perfidiæ mala roſaſque volo.
Quales Dorotheæ ſuperis tulit ales ab hortis,
Quaſque ſuas ſtupuit vivere bruma roſas.
Aut qualem Elyſii ramum Luduina roſeti
Penna tibi volucris vexit amata Ducis.
Has mihi poſco roſas, hæc mala, hæc lilia poſco,
Neſcia perfidiæ lilia, mala, roſas.
His mihi vernantem viridi ſuper aggere lectum,
Pictaque puniceis ſternite fulcra crocis.
Fiſcinaque è lento fiat pulvinus hibiſco,
Fiſcina quam viridi farciat herba toro.
Iungite vimineis collecta liguſtra quaſillis,
Et pluat in laxos lutea Caltha ſinus:
Iunceaque egregiis onerate caniſtra Hyacinthis,
Miſceat & calyces Bellis amœna ſuos:
Spicaque Narciſſuſque & apex ſtellatus Amelli
Pulcraque cæruleis cum Cyanis Anemon,
Et Nymphæa marina, immortaleſq; Amaranthi,
Iridis & Violæ multicoloris opes,
Iunctaque Smilacibus Pæonia regia parvis,
Cunctaque quæ Pæſto divite ſerta virent.
Addite decerptas Arabo de cortice frondes,
Et Myrthum et Daphnin Cecropiumq; Thymũ.

Serpillumque,

Serpillumque, Chamæmelumque, Aloënque, Zibethumque;
Et Nardum & Tymbram, Roſmarin & Caſiā.
Cynnamaq; et Stacten et olentis germen Amomi,
Et Cilicum tota ſternite meſſe ſolum.
Sternite, & hoc animæ quidquid ſuper exſpirandum eſt,
Roſcidulis, ſinite, elangueat in foliis.
Tunc ego ſic moriens componam leniter artus,
Vt Roſa deciduas ungue reſecta comas.
Aut moritura graves inclinant Lilia culmos
Quæq; halant animas gramina meſſa ſuas.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis; quia amore langueo. Cant. 2.

Bern.ſer. 51. in Cant.

CREVIT amor, quia incentiva amoris plura ſolito, proceſſerunt. [ſed] poſt iſta omnia, ſponſo (more ſuo) ſecedente; illa, languere amore ſe perhibet, id eſt, præ amore. Quò enim gratiorem fuerat experta præſentiam, eo poſtmodum abſentiam moleſtiorem ſenſit. Subtractio nempe rei quam amas, augmentatio deſiderii eſt, & quod ardentiùs deſideras eo cares ægriùs. Rogat proinde iſta interim odoramentis florum ac fructuum confoveri, quouſque denuò revertatur, quem moleſtiſſimè ſuſtinet remorantem.

Giſlen. in ca. 2. Cant. expoſ.1.

[Nempe] quod amentibus ſæpè evenire ſolet puellis, ut præ amore ad illius quem depereunt abſentiam, & corporis languorem & animi patiantur deliquium, hoc ſponſæ frequentius in Cantico Cant. eveniſſe comperimus. Nam in hujuſcemodi deliquio conſtituta prima illa protulit verba: *Oſculetur me oſculo oris ſui*, hanc ægritudinem ſeſe opprimentem, ſponſo, ut nuncient, ſocias ſupplicibus exorat verbis; cùm defatigata jam eſſet in illo quærendo, dicens: *Adjuro vos filiæ Hieruſalem, ſi inveneritis Dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo;* quin imò & hoc

hoc ipſo amore, eadem in ſomnum dicitur incidiſſe, ita ut ſponſus eam miſeratus, in ea ipſa proruperit verba, *Adjuro vos, ne ſuſcitetis.* At nullibi ſanè clariùs deſcribitur iſtiuſmodi ejus deliquium, quàm in præſenti ſententiâ, in quâ ipſamet ægritudinem ſuam, ſimul cum illius causâ exprimens, illa expoſcit remedia, quæ præſentanea iis exhiberi ſolent, qui talem patiuntur languorem, flores, odores, vina, & poma.

Bonus certè languor, cùm infirmitas hæc non ſit ad mortem, ſed ad vitam, ut glorificetur Deus per eam. Cùm ardor, febríſve iſta, non ſit ab igne conſumente, ſed ab igne potiùs perficiente. Porrò quod advertitur in ægritudinibus corporalibus, ut languens (cùm ſibi integrum non ſit voluptatem capere ex ciborum varietate, vel gelidarum refrigeratione) ne omni penitus careat delectatione, cubiculum ſibi curet viridi fronde conveſtiendum, ac variis & odoratis floribus, pomíſve exornandum, quibus viſum & defeſſum mœſtúmve ſoletur animum: Illud idem prudens efficit anima, quæ ardentiſſimo laborans Divini amoris languore, cùm humanos guſtus nequeat percipere, divina verba audire exoptat, & toto laborat ſtudio, ut actiones, operaque ſibi recenſeantur CHRISTI dilecti ſui, & iſtiuſmodi florum ac pomorum ſuaviſſimo odore ac pul-

Idē ibid. expoſ. 3.

critudine, vires ſibi, ad ſerviendum Deo, & ſpiritus ſuppeditandos confidit.

Delrio in c.2. Cant. *Fulcite me floribus*, ô columnas admirabiles! ô nova fulcra! quomodo flores columnæ fiunt? quomodo queunt retinere nutantem? quidni ſuſtineant nixam lacerti fortiſſimorum athletarum & gigantum, quorum robur inexpugnabile fuit? quidni ſunt columnæ, & quidem adamantinæ, quæ duratione ſunt æternæ, celſitate cœlum, altitudine, (inferno terribiles) ad tartara uſque penetrârunt.

Ibidem. *Stipate me malis*. Non vult ſuper fundamento CHRISTI ædificare lignum, non fœnum, non ſtipulam; quia hæc ignis abſumet; ſed poma ſuaviſſima.

Nyſſen. orat. 4. in Cant. Quodnam enim ſpectaculum elegantius excogitare quis poſſit, malorum compoſitione? cum ordine continuo fructus, hîc bellè collocatus atque in loco confertim poſitus varietatem quamdam aſpectui exhibet; rubedine, cum colore ſubalbo, permiſtâ.

Gregor. in ca. 2. Cant. Sponſa [verò] quia amore languet; fulciri ſe floribus, & ſtipari malis appetit; quia, dum ſe æternitatis deſiderio afficit; dum, qualiter illuc perveniat, totâ anxietate perquirit (eò quòd perfectionem, dum in carne vivit, omninò non invenit) fatigata in deſiderio ſuo requieſcit; & in hoc ſolo gaudet, ſi circa ſe reſpicit, vel quibus ipſa proficiat, vel in quorum

quorum profectione conſolationem, de languore ſuo, recipere poſſit.

Fidem [ergo] florem; fructum, actum intellige. Nec incongruè ut opinor id tibi videbitur, ſi advertas quomodo inſtar floris neceſſario præcedentis fructum, bonum quoque opus, fide oporteat præveniri. Alioqui ſine fide, impoſſibile eſt placere Deo. Itaque nec ſine flore fructus, nec ſine fide, opus bonum. Sed & fides ſine operibus mortua eſt; ſicut inutiliter quoque flos apparet, ubi non ſequitur fructus. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Cùm præſto eſt quod amatur, viget amor; languet cùm abeſt: quod non eſt aliud, quàm tœdium quoddam impatientis deſiderii, quo neceſſe eſt affici mentem vehementer amantis, abſente eo quem amat; dum totus in expectatione, quamtamlibet feſtinationem, reputat tarditatem. Et ideò iſta poſtulat ſibi accumulari bonorum operum fructus, cum fidei odoramentis, in quibus moram faciente ſponſo, interim requieſcat.

Bern. ſer. 51. in Cant.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies & inclinentur umbræ. Cant. 2.

XXXIII.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies & inclinentur umbræ.
Cant. 2.

FElices animæ, populus genialis Amantûm,
Quas amor irruptâ nectit utrimq; fide!
Non ego præ veſtrâ, fortunam optavero Regum;
Nam puto Cælicolûm vos ego ſorte frui.
Sed neque jam Siculi mirer nova vota Tyranni,
Optantis, Pythiæ tertius eſſe comes.
Ecquis enim ſociis medius neget eſſe duobus,
Quos ſibi tam ſancto fœdere junxit Amor?
Aurea conditio, quoties redamantur amantes,
Reddit & alternas mutua flamma vices!
Hâc ego me toties optavi lege beatam,
Ad ſua cùm trepidam ſigna vocaret Amor.
O quoties dixi; ſi quando cogar amare,
Non niſi qui pariter me redamârit, amem!
Audiit optantem volucrum Deus ales Amorum,
Et quid, ait, dubitas? ut redameris, ama.
Vicino extimui præſentis Numine Divi,
Attonuitq; meum vox inopina caput.
Ecquid inexpertam puer, inquam, perfide caſtris,
Auſpiciisque jubes ara merere tuis?

Olim ſæpè quidem, mihi narravêre ſodales
Gaudia quanta ſuis leno propinet Amor.
Sæpiùs at contra monuit me ſedula nutrix,
Cùm ferrer gerulæ ſarcina parva ſinu.
Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,
Quæ cecinit caſtis ingeminanda choris:
„ Quot lepores in Atho, quot apes paſcuntur in Hyblâ,
„ Cærula quot baccas Palladis arbor habet;
„ Littore quot conchæ, tot ſunt in amore dolores,
„ Res eſt ſolliciti plena timoris Amor.
Semper enim miſeros timor ille flagellat amantes,
Ne fors non redamet, quem tamen alter amat.
Fida vel alternis ſi ſint rata fœdera tedis,
Tum gravis, ut conſtent fœdera, cura ſubit.
Curre per hiſtorias; quotus, heu! ſecurus amavit?
Hunc brevis, hunc fictus ludificavit Amor.
Quâ Paris Oenone ſine vivere poſſe negabat,
Oenonen potuit deſeruiſſe Paris.
Dilecti Hypſyphile non manſit Iäſonis uxor,
Non manſit reducis, ſicut euntis erat.
Theſea crudelem quoties Ariadna vocavit,
Navigio numerum queſta deeſſe ſuum?
Quin etiã levibus monſtras, Puer improbe, pennis,
Quàm citò ſuccedat, quàm citò cedat amor.
Ite igitur, levibusq; animas modò credite flãmis
Cùm ſua non aliter ſceptra Cupido gerat.
„ Et levis eſt multoque ſuis ventoſior alis,
„ Gaudiaque ambiguâ datq; negatque fide.

Hic

Hic pudor audaces tinxit tibi, perfide, malas,
Teque levem celeri faſſus es eſſe fugâ.
Tunc ego, Cyprigenæ detectâ fraude, triumphans,
Inſtabilem juſſi læta valere Deum.
Et tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdera jungam,
Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.
Donec ab aëreis labentur montibus umbræ,
Et reducem fugient umbraque, noxque diem.
O liquidæ ambroſiæ! ô Divini nectaris hauſtus!
O amor! ô quanti pocula mellis habes!
Quid totis Te, Dius amor, ſit amare medullis,
Expertus niſi ſit, dicere nemo poteſt:
Quid verò ſit amare, iterumque abs te redamari,
Sit licet expertus, dicere nemo poteſt;
Omnibus hisq; etiam ſupereminet illa voluptas,
Fidus hic æternum quòd ſibi conſtet amor.
O Amor! ô mea dulcedo! mea vita, meum mel!
Aut melli geminum ſi quid Hymettus habet!
O amor! ó quoties, ô quæ mihi gaudia miſces,
Dũ, quòd amãs redamer; dũ, quòd amere, ſubit!
Dumq; iterum æterni recolo fore fœderis ignes,
O Amor! ô quantis geſtio lætitiis!
Non habet hic miſeros Amor, ut levis ille, timores:
Affluit hic lætis, ingemit ille malis.
Paſcitur in riguis, ubi candent, lilia, campis,
Et ſua Virgineos ducit in arva greges.
Scilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
Et benè tam caſtas paſcit hic hortus oves.

Dilectus

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia; donec aſpiret dies & inclinentur umbræ. Cant. 2.

Bernar. ſerm. 67. in Cant.

QVID eſt hoc quod dicit, *Ille mihi & ego illi?* Neſcimus quid loquitur, quia non ſentimus, quod ſentit. O ſancta anima, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Quænam, quæſo, hæc inter vos tam familiariter favorabiliterq; diſcurrens exhibitio & redhibitio? tibi ille, tuque viciſſim illi; ſed quid? id ipſum ei tu, quod tibi ille? an aliud? ſi nobis, ſi ad noſtram loqueris intelligentiam, evidenter quod ſentis, edicito: quouſque animas noſtras tollis? An ſecundùm Prophetam, ſecretum tuum tibi? Ita eſt. Affectus locutus eſt, non intellectus; & ideò non ad intellectum. Ad quid ergo? Ad nihil, niſi quod mirabiliter delectata & affecta vehementer ad deſideratos affatus, finem illo faciente, nec tacere omninò quivit, nec tamen, quod ſenſit exprimere. Neque enim ut exprimeret, ſic locuta eſt, ſed ne taceret. Ex abundantiâ cordis, os locutum eſt; ſed non pro abundantiâ. Habent ſuas voces affectus, per quas ſe etiam cùm nolunt, produnt: Timor, meticuloſas; dolor gemebundas; amor jucundas. Ejuſmodi certum eſt, non nutu prodire animi, ſed

ſed erumpere motu. Sic flagrans ac vehemens amor præſertim Divinus, cùm ſe intrà cohibere non valet, non attendit quo ordine, quâ lege, quâve ſerie, ſeu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum ſui ſentiat detrimentum. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omninò ullas; ſolis adhuc contentus ſuſpiriis. Indè eſt quod ſponſa ſancto amore flagrans, idq́uè incredibili modo, ſanè pro captandâ quantulacumq́; evaporatione ardoris quem patitur, non conſiderat, quid, qualiter eloquatur, ſed quicquid in buccam venerit, amore ingenti, non enunciat, ſed eructat *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Nihil conſequentiæ habet, deeſt orationi. Quid indè? Ructus eſt. Quid tu in ructu quæras orationum juncturas, ſollemnia dictionum? quas tu, tuo ructui leges imponis vel regulas? Non eſt dubium; duorum quidem hoc loco amor mutuus flagrat; ſed in amore ſummo, unius profectò felicitas, alterius mira dignatio: neque enim inter pares eſt conſenſio ſeu complexio hæc. Ait itaque: *Dilectus meus mihi & ego illi*, principium *Dilecto* tribuens; in conſequentibus, *ego*, inquit, *Dilecto meo, & Dilectus meus mihi:* conſummationem æquè illi concedens. Nunc jam videamus quid dicat: *Dilectus meus mihi.* Si enim hoc recipitur, ut ſubaudiamus, intendit, ac ſicut Propheta ait: *Expectans expectavi Dominum*

minum & intendit mihi: ego in verbo iſto ſentio, neſcio quid, non planè exiguum, nec mediocris prærogativæ.

Bern.ſer. ſequent. Audite gaudium meum quod ſenſi; & veſtrum eſt, audite gaudentes, ſponſa locuta eſt, & dixit, ſponſum intendere ſibi. Quæ eſt ſponſa, & quis eſt ſponſus? Hic, Deus noſter eſt; & illa, ſi audeo dicere, nos ſumus; gaudeamus. Nos ſumus in quos intendit Deus. Quanta tamen diſparilitas! quid terrigenę & filii hominum coram illo? quid ſibi vult ergo iſta inter tam diſpares comparatio? Aut illa in immenſum gloriatur, aut is in immenſum amat. Quàm admirabile eſt quod illius intentionem iſta quaſi ſibi propriam vendicat, dicens: *Dilectus meus mihi*. Nec eo contenta tamen pergit ampliùs gloriari: reſpondere ſe illi, quaſi ex æquo morem gerere, rependere vicem. Sequitur enim, *& ego illi*, inſolens verbum, *& ego illi;* nec minus inſolens: *dilectus meus mihi*, niſi quod utroque inſolentius, utrumque ſimul. O quid audet cor purum & conſcientia bona, & fides non ficta! *Mihi*, inquit, *intendit*. Itáne huic intenta eſt illa majeſtas, cui gubernatio pariter & adminiſtratio univerſitatis incumbit & cura ſeculorum, ad ſola transfertur negotia, imò otia amoris & deſiderii hujus? Ita planè. Providentiam cæteris creaturis non negamus; curam ſponſa vendicat ſibi. [Sed &] propterea utrumque

que ponit dicens. *Ille mihi & ego illi.* Ille mihi, quia benignus & miſericors eſt; ego illi, quia non ſum ingrata; Ille mihi gratiam ex gratiâ; ego illi gratiam pro gratiâ; Ille meæ liberationi; ego illius honori; ille ſaluti meæ, ego illius voluntati; ille mihi & non alteri, quoniam una ſum columba ejus; ego illi & non alteri, nec enim audio vocem alienorum.

Anima [enim] ex eo quod ſe diligere & vehementer diligere ſentit, etiam diligi nihilominus vehementer non ambigit, ac de ſuâ ſingulari intentione, ſollicitudine, curâ, operâ, diligentiâ, ſtudioque, quo inceſſanter & ardenter invigilat, quemadmodum placeat Deo, æquè hæc omnia in ipſo indubitanter agnoſcit, recordans promiſſionis ejus; *in quâ menſurâ menſi fueritis, remetietur vobis*, ergo nec dubitat ſe amari, quæ amat. Ita eſt. Amor Dei amorem animæ parit. Bernar. ſerm. 69. in Cant.

Et unde tibi, ô humana anima, unde tibi hoc? unde tam inæſtimabilis gloria, ut ejus ſponſa merearis eſſe, *in quem deſiderant Angeli proſpicere?* unde tibi hoc, ut ipſe ſit ſponſus tuus, *cujus pulcritudinem Sol & luna mirantur?* ad cujus nutū univerſa mutantur? Quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? ut ſis ſocia menſæ, ſocia Regni, & ſocia thalami, ut introducat te Rex in cubiculum ſuum, vide quibus brachiis vicariæ Bern. ſer. Dominicæ 1. poſt octav. Epiph.

charitatis

charitatis redamandus, & amplectendus ſit, qui tanti te æſtimavit, imò qui tanti te fecit. Deſere carnales affectus, ſæculares mores dediſce, conſuetudines noxias obliviſcere, Quid enim putas? Nónne ſtat Angelus Domini, qui ſecet te mediam, ſi fortè (quod avertat ipſe) alterum admiſeris amatorem?

Author Scalæ paradyſi c.9.tòm. 9. Aug. Zelotypus eſt ſponſus iſte ſi fortè alium amatorem acceperis, ſi aliis placere ſtudueris, ſtatim diſcedet à te; & aliis adhærebit adoleſcentulis.

Bernar. ſerm.70. in Cant. Quis huic jam imputet præſumptioni vel inſolentiæ, ſi ſe dicat iniiſſe ſocietatem cum illo qui paſcitur inter lilia? etiamſi inter ſydera paſceretur, eo ſolo quo paſceretur, neſcio quid magnum videri poſſit, cum ejuſmodi amicitias ſeu familiaritatem habere. Non ignorat [ſponſa] unum eſſe, & qui paſcitur, & qui paſcit; inter lilia commorantem, & regnantem inter ſidera: Nam qui in altiſſimis eſt Dominus, in imis eſt Dilectus; ſuper ſidera regnans, & inter lilia amans. Amabat & ſuper ſidera, quia nuſquam & numquam potuit non amare, quia amor eſt: ſed donec ad lilia deſcendit, & paſci inter lilia compertus eſt, nec amatus eſt, nec factus dilectus; quia non potuit antè diligi quàm agnoſci. ô verè amandum & totis medullis cordis amplectendum ſponſum! quærenda in ſpiritu hæc refectio inter lilia; nam

corporea

corporea cogitare, ridiculum eſt. Quin ipſa lilia ſpiritualia à nobis demonſtranda erunt. Quæ ergo ſunt illa lilia è quibus ſpecies decoris ejus? *Procede*, inquit, *& regna; propter veritatem & manſuetudinem & juſtitiam.* Bonum lilium *veritas*, candore conſpicuum, odore præcipuum. Eſt & *manſuetudo*. Quod autem *juſtitia* lilium ſit, recordamini de ſcriptura; quia *juſtus germinabit ſicut lilium.* ſunt multa apud ſponſum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempè quot virtutes, tot lilia. Et fortaſſe propterea ipſe ſe lilium appellavit, quòd totus verſetur in liliis; & omnia quæ ipſius ſunt, lilia ſint: conceptio, ortus, converſatio, eloquium, miracula, ſacramenta, paſſio, mors, reſurrectio, aſcenſio. Quid horum non candidum, & non ſuaviſſimè redolens?

Nimirum hic eſt præclarus ille paſtor, qui non fœnum gregi, pabuli loco præbet, ſed puris liliis oves alit, non ampliùs fœno fœnum nutriens. Eſt enim fœnum brutorum naturæ proprium, ac peculiare alimentum; homo autem, cùm rationis ſit particeps, verâ ratione paſcitur. Quod ſi ejuſmodi fœno ſaturaretur, & ipſe in fœnum commutaretur. Eſt enim præſcriptum, *omnis caro fœnum eſt*; quamdiu ſcilicet caro exiſtit; at ſi quis ſpiritus fiat è ſpiritu progenitus, non amplius victu gramineo paſcetur, ſed ſpiritus Nyſſen. orat. 4. in Cant.

ei pro nutrimento erit, id quod puritas & fragrantia lilii obſcuriuſculè denotat. Quin etiam ipſe, lilium fragrans ac purum erit, in naturam ipſius alimenti commutatus, atque hoc ſibi vult; *Dies per radios diffuſa* ſive *perflans*, quemadmodum Divina vox loquitur, cùm diffuſionem, per ſpiritum radiorum factam, *perſpirationem* appellat, per quam umbræ hujus vitæ removentur, in quas ſtudioſè defixis oculis reſpiciunt, qui necdum luce veritatis animi oculum illuſtrarunt, qui umbram ac vanitatem ſic intuentur, quaſi revera quiddam ſubſiſtens, quod autem verè exiſtit, quaſi non exiſteret, negligunt. At qui liliis veſcuntur, hoc eſt, quorum animus ex puro ac fragranti alimento pingueſcit, omni fraudulentâ, amoriſque conſimili rerum ſpecie (quæ res hâc in vitâ caræ ducuntur) rejectâ, ad veram ipſarum rerum ſubſtantiam reſpiciunt, effecti lucis ac diei filii.

Bernar. ſerm. 71. in Cant. Tu ergo qui hæc audis, vel legis; cura habere lilia penes te, ſi vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, ſtudium tuum, deſiderium tuum lilia eſſe proteſtentur, moralis quidam rerum ipſarum candor atque odor. Habent & mores colores ſuos, habent & odores. De colore, Conſcientia conſultetur; de odore, fama: ſponſus itaque & cùm ſit virtus, in virtutibus complacet ſibi; & cùm ſit lilium, libenter

inter

inter lilia commoratur; & cùm ſit candor, delectatur candidis.

O anima mea, inſignita Dei imagine, diligе illum, à quo tantùm dilecta es! Intende illi, qui intendit tibi! Quære quærentem te, ama amatorem tui, à quo amaris; cujus amore præventa es, qui eſt cauſſa amoris tui. Eſto ſollicita cum ſollicito, cum vacante vacans, cum mundo munda, cum ſancto ſancta. Elige illum amicum præ omnibus amicis tuis, qui cùm omnia ſubtracta fuerint, ſolus tibi fidem ſervabit: in die ſepulturæ tuæ, cùm omnes amici tui recedent à te, ille te non derelinquet, ſed tuebitur *à rugientibus præparatis ad eſcam.* August. manu. cap. 24.

Ego dilecto meo, & ad me converſio ejus.
Cant. 7.

XXXIV.

XXXIV.

Ego dilecto meo, & ad me converſio ejus. *Cant. 7.*

MOeſta cupreſſiferi nemoris ſpatiabar in umbrâ,
Triſtitiam lacrymis compoſitura meis:
Iamque ſinum tepidis ſubmerſerat imbribus unda,
Conciderámque meis pænè ſubacta malis.
Fors Chelys ex humeris pendebat eburnea noſtris,
Mœſtitiæ quondam certa medela chelys.
Obruta triſtitiâ; frondente ſub arbore ſedi,
Aſſocians querulis talia verba modis:
Ergo mei vidui, ſine luſibus, ibitis anni?
Nullus & in noſtro carmine vivet amor?
Ah precor! ah noſtris ita torpeat hoſtibus ætas,
Et tolerent tanti ſegnia damna probri!
Non ego pro veræ numeravero tempore vitæ,
Ducere ſi vacuos cogar amore dies.
Vnicus eſt homini, vivendi fructus, amare;
Solus amans, vixi; dicere jure poteſt.
Qualis, in ima, ſuo deſidit pondere tellus,
Et ſubit aërias, ardua flamma, vias;
Nos ita fax animi, violento cogit amore,
Abripimurque leves, impete quiſque ſuo.
Me quoq; ſollicitans, ut amē, meus impetus urget,
Viſque adhibet tacitas, neſcio quanta, faces.
Quo meus ergo ſuos Amor ejaculabitur ignes?
(Primitiæ noſtri namque caloris erunt)

An ferar humanæ furiata cupidine tedæ,
Cognata Angelicis, ſtirpq́; , ſororq́; choris?
Aut mea mortales venient in colla lacerti,
Quæ ſum immortali ſponſa creata Deo?
Ah, ſuper haſce hiemes, noſtri rapiuntur amores,
Terra parem thalamis non habet iſta meis.
Nec quæ Penelopen adamavit turba procorum,
Nec quibus impediunt regia ſceptra manum.
Nympha puellarum pulcerrima Romulearum
Agnes, Auſonio ſponſa petita proco;
Abſit, ait, juvenis mea ne tibi fœdera ſperes,
Iam mea cœleſtis fœdera ſponſus habet.
Sic noſtra ætherios ambit quoque fax Hymenæos,
Indè petendus erit qui mihi ſponſus erit.
Hunc ego, non aliũ, ſolũ hunc ego diligo ſpõſum,
Nemo poteſt uno tempore amare duos:
Illius ante oculos mihi ſemper oberrat imago,
Ante oculos, quamvis longiùs abſit, adeſt.
Et loquor abſenti momentis omnibus, abſens,
Abſentisque ſonos illius aure bibo.
Sic ubi magnetis vim ferrea linea ſenſit,
Semper ad agnati vertitur alta poli.
Vtq́ue hinc Sydoniis petitur Cynoſura carinis,
Servat & hinc Helicen cymba pelaſga ſuam;
Sic læſi ſequeris ſtudioſa pediſſequa Phœbi
Dilectam Clytie; flos modò facta, facem:
Bisque, die quovis, verſo jubar ore ſalutans,
Manè precaris Ave; ſerò precare Vale.
Obvia fraternos ita ſpectas Cynthia vultus
Et reparat vultus ignibus ille tuos.

Sponſe,

Sponſe, meus Sol es, tua ſumq; ego Cynthia; vultus
Adverſis oculis figere cogit amor.
Tu mihi, ſponſe, Helyce, Cynoſuraq; duplicis Arcti,
Tu volucres oculos ad tua ſigna rapis;
Quid mirum, alterno ſi reſpondemus amori?
Magnetem ſequitur linea tacta ſuum.

Ego dilecto meo, & ad me converſio ejus.
Cant. 7.

Origen. in prologo Cant. IMpoſſibile eſt, ut non ſemper humana natura aliquid amet; omnis namque qui ad id ætatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, ſeu minùs rectè, cùm amat, quæ non oportet; ſeu rectè & utiliter, cùm amat quæ oportet.

Bernar. medit. cap. 9. Cor meum per multa diſpergitur, & huc, illucque quęrit ubi requieſcere poſſit, & nihil invenit, quod ei ſufficiat donec ad ipsū redeat.

Auguſt. medit. cap. 35. Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non ſe ſimul in uno capiunt pectore. Et ideò ſi quis præter te aliud diligit, non eſt charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, ſed delectans, amor ſincerè caſteque permanens in ſæculum ſæculi, amor qui ſemper ardes & numquam extingueris, dulcis CHRISTE, bone IESV, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, ſuavitate & dulcedine tuâ, ita ut nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Naz. de laudib. Virgin.
Nam Chriſto & mundo quiſquis partitur amorē,
Hujus amor planè levis eſt & frigidus; at qui
Totam animi flammam penitùs defixit in uno,
Ille procul dubio, conſtans & certus amator.

Quin

Quin etiam latomi ſollertes, quique fabrilem
In lignis artem exercent; cùm linea recta
Quæritur, exactaque operâ captatur amuſsis,
Ex oculis unum claudunt, & lumine toto
In ſocium fuſo, viſus acieque coactâ,
Recta ſequente tenent duro veſtigia ferro.
Sic collectus amor, propiùs conjungit amantûm
Pectora caſta Deo; cupientem qui cupit, atque
Cernentem cernit, fitque obvius advenienti,
Quem quo plus quiſquam cupit, hoc magè cernit eumdem,
Quoque magis cernit, tantò magis expetit illum
Cernere: Sicque bonus ſemper convolvitur orbis.

Cariſſima illa eſt, una uni, non adhærens alteri ſponſo, non cedens alteri ſponſæ. Quid iſta nõ audeat apud tam ambitioſũ amatorẽ? Bernar. ſerm. 68. in Cant.

Paveant quæ non amant. Ego verò amans, amari me, dubitare non poſſum, non plus, quàm amare: nec poſſum vereri vultum cujus ſenſi affectum. Bernar. ſerm. 69. in Cant.

Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilaverint ad me, invenient me. Vides quomodo non ſolùm de amore ſuo certum te reddat ſi quidem tu ames illum; ſed etiam de ſollicitudine ſuâ quam pro te gerit, ſi te ſenſerit eſſe ſollicitum ſui? vigilas tu? vigilat & ille. Conſurge in nocte in principio vigiliarũ tuarum, accelera quantum vis, etiam ipſas anticipare vigilias; invenies eum, non prævenies. Bernar. ſerm. 69. in Cant.

Temerè in tali negotio vel priùs aliquid tribuis tibi vel plus: & magis amat & antè.

Giſl. in c.7. Cãt. expoſ.5. Reperiuntur imagines quędam eo artificio à peritis pictoribus depictæ, ut quacumque ex parte inſpiciantur, ſemper videantur habere oculos ad intuentes converſos. Hujuſcemodi ſanè imagines, ex parte ſuâ, ſemper ad quoſcumque converſæ ſunt qui in illo repeŕiuntur cubiculo, ubi ipſæ fuerint: quod ſi quis minimè percipiat ab illis ſe reſpici, id haud ab eis, ſed ab ipſo provenit potiùs, qui ſuam avertit faciem: ideoq́ue ut primùm is ad illas ſeſe converterit, eas pariter ad ſe animadvertet converſas: Quid ſimile & in re noſtrâ fieri cenſendum eſt.

Gregor. Papa in Cant. *Ego dilecto meo, & ad me converſio illius.* Ac ſi diceret: quoniam fide ac dilectione, ſoli CHRISTO adhæreo, ſolum ſequor, ſolum videre concupiſco; reſpectionis ejus ſuavitatem, viſitationis benignitatem, converſationis dulcedinem gaudenter experior.

Hugo de S. Vict. ſerm. de Aſſum. Ille quippe ſingularis amor eſt, qui ſoli non adjungit alterum, & æternus, qui nec primo ſecundum.

Bernar. ſerm.83. in Cant. Magna res amor, ſi tamen ad ſuum recurrat principium, ſi ſuæ origini redditus, ſi refuſus ſuo fonti, ſemper ex eo ſumat, unde jugiter fluat. Solus eſt amor ex omnibus animæ motibus atque affectibus in quo poteſt creatura, & ſi non ex æquo, reſpondere auctori,

ſtori, vel de ſimili mutuam rependere vicem. Verbi gratia: ſi mihi iraſcatur Deus: num ego illi ſimiliter rediraſcar? non utique. Ita ſi me arguat, non redarguetur à me. Nec ſi me judicabit, judicabo ego eum. Si dominatur, me oportet ſervire: ſi imperat, me oportet parere. Nunc jam videas de Amore, quàm aliter ſit; nam cùm amat Deus, non aliud vult quàm amari; quippe non ad aliud amat, niſi ut ametur; ſciens ipſo amore beatos qui ſe amaverint.

Revera hæc eſt vera cordis requies, cùm totum in amorem Dei, per deſiderium figitur, nec quicquam aliud appetit, ſed in eo quod tenet felici quâdam dulcedine delectatur, delectando jucundatur. Si verò vanâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione, indè aliquantulum abſtractum fuerit, ſummâ cum feſtinatione illuc redire feſtinat (exilium reputans alibi) quàm ibi moram facere. Auguſt. manu. cap. 29.

Si enim homo hominem tantâ diligit dilectione, ut alter alterum vix patiatur abeſſe: ſi ſponſa ſponſo, tanto conglutinatur mentis ardore, ut præ magnitudine amoris, nullâ perfrui valeat requie, Chari ſui abſentiam non ſine magno mœrore ferens; quâ dilectione, quo ſtudio, quo fervore anima, quam deſponſaſti fide & miſerationibus, debet diligere te, verum Deum & pulcerrimum ſponſum? Auguſt. medit. cap. 25.

XXXV.

Anima mea liqueſacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Cant. 5.

XXXV.

XXXV.

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. *Cant.* 5.

TE ſemel ut curſim tantùm, mea vita, viderē,
Quot juga, quot ſylvæ, quot loca viſa mihi!
Vt ſemel audirem tantùm, mea vita, loquentem,
Ah! quot inacceſſis rura petita viis!
Horrida, torrida, ſpinea, ſcrupea, devia luſtra,
Saxáque montanis vix adeunda feris.
Nec tamen, ecce, tui data ſpes fuit ulla videndi,
Vixque vel alloquii ſpes fuit ulla tui.
O quoties dixi! quæ te, mea vita, latebræ,
Quæ cava, quæ terræ, quæ nigra luſtra tegūt?
Sed neque luſtra meum, neque rus ſolata dolorem,
Reſpondit lacrymis ſylva nec ulla meis.
Fors ſemel ignotos, me duxerat error in agros,
Solus ubi ante oculos campus, & error erant.
Metior hîc oculis Cœlos, clamoribus agros;
Sed neque vox Cœlis, nec data vox ab agris.
Inde deerranti vallis ſe monſtrat opaca;
Vociferor, nullus fit mihi valle ſonus.
Ecce cavâ denſum, procul haud à valle, viretum
Adjacet, æſtivo textilis umbra gregi:
Hîc erit, hîc forſan, dixi, mea vita, latebit;
Heu dolor! ut vidi, nulla latebra fuit.
Ergo amens tandē lacrymanſq; ad littora curro,
Littora, quæ refluis alluit æquor aquis.
Hîc Pharos ingenti ſe tollit in ardua clivo,
Vnde ſuum ratibus navita captat iter.

Scando

Scando Pharon, totoq́; oculos circumſero ponto,
Et quantâ poſſum littora voce voco.
Littora, littora, vos cautes, vosq́ue æquoris undæ,
An latet æquoreis lux mea merſa vadis?
Vix prior attigerat reſonantia littora clamor,
Cùm citò littoribus vox geminata redit.
Ambigo, num ſcopulis fallax reſponderit Echo,
Et nimiùm pronâ luſerit aure fidem:
Triſtibus ergo iterum cava littora pulſo querelis;
Littoribusq́ue iterum vox repetita redit.
Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
Et mihi voce Tuâ, reddita vita fuit,
Ibam ſemianimis, ſubitò ad tua verba revixi,
Ne penitùs morerer, vox ſatis una fuit.
Scilicet ora loquens, quoties cœleſtia ſolvis,
Magnum aliquid verbis, fulminis inſtar ineſt.
Ignivomæ non quale nucis, tectudine clauſum
Efflabas Syriæ fraudibus, Eune, Deæ;
Quale ſed in comites Emaüntica rura petentes
Sparſiſti ſtygiis Dux redivive plagis;
Frigida cùm ſubitis arſerunt pectora flammis,
Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
Hinc mihi ſuccenſis caluit quoq́; flãma medullis,
Ictaq́ue cœleſti vocis ab igne fui:
Et licet Oceano, gelidis licet undiquè ſaxis,
Vndique cæruleis obſita cingar aquis;
Intus agunt flãmmæ, ſic liquor ab ignibus intus,
Liquitur ut lento pinea teda foco.
O utinam, mea vita, animã liquamur in unam,
Vnaque vita duos jungat Amorq́ue duos!

Anima

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Cant. 5.

QVID eſt hoc quod ſentio? quis eſt ignis qui calefacit cor meum? quæ eſt lux quæ radiat cor meum? ô ignis qui ſemper ardes & numquam extingueris, accende me! O lux, quæ ſemper luces & numquam obfuſcaris, illumina me! O utinam arderem ex te, ignis ſancte! quàm dulciter ardes, quàm ſecretè luces, quàm deſideranter aduris. Auguſt. ſoliloq. cap. 34.

Sicut cera fluit à facie ignis, ſic anima ſuccenſa eſt à facie ejus; *Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt.* quàm dulcis hora, quando anima, huic igneo torrenti, liquefacta miſcetur! quàm ſubtilis eſt in illo momento, quàm extenuata, quàm mobilis! Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigoris, tantummodo calens & liquens. Cognata ſunt ſibi invicem liquidum & calidum; in his duobus, contemplationis uſus conſiſtit. Quod liquidum eſt, calorem citiùs concipit; & conceptus calor vice verſâ, quod liquidũ reperit, liquidius reddit. Quod dico calidum & liquidum, hoc aliis nominibus, eſt ſuccenſum & ſincerum. O mira vis verbi & ignita vehementer! inflammat cor, commutat renes, in nihilum (in conſpectu ſuo reſpectu Dei ſui) animum redigit; à ſe- Guilb. Abbas ſerm. 44. in Cant.

ipſo

ipſo liqueſcere & deficere facit, ut jam anima non ſit tecum.

Ibidem. ſuprà. Auſculta & recole, quid locutus Mariæ Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehenſæ, quid Samaritanæ, Chananææ, Zachæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis ſermones & clementiæ, cujus non molleſcat affectus, viſcera liqueſcant! Ad tam vehementes flatus Auſtrinos, etiam de duriſſimo pectore, quantumlibet annoſa poterat glacies diſſolvi. Sentio me affluentis Olei liquore perfundi & ſimili affectu liqueſcere, quoties miſericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenſeo. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & ſervus tuus dilexit illud.*

Greg. in c.5. Cāt. Dum [enim] CHRISTVS ſe per ſpiritum ſuum animæ deſideranti infundit, omnem duritiam cordis mox diſſolvit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, ut vix capere poſſit hoc quod ſe capere intra ſe exultat; & intus miretur quid fuerit & quid factam ſubitò ſeipſam videat. Quem liquorem dum ſentit, perfectiùs apprehendere concupiſcit, & aliquando dum hoc ipſum cogitat, hoc quod modò ſentiebat, jam non ſentit.

Gregor. ca.39. in c.3. Iob. Quia nimirum mens dum occultæ locutionis aſpiratione tangitur, à ſtatu ſuæ fortitudinis infirmata, ipſo quo abſorbetur deſiderio, liquatur.

Guill. Abbas Sed res corporeæ cùm per calorem extrinſecus

ſecus liqueſiunt, in ſemetipſas reſolvuntur; animæ verò, cùm per calorem intimum liqueſiunt, non in ſemetipſas reſolvuntur, ſed in reſolventem. Reſolvuntur à ſemetipſis, ſed non in ſemetipſas; reſolvuntur igne Dei, ab amore ſui; in amorem ſponſi cœleſtis. Hoc Paulus inſinuans, *qui adhæret*, inquit, *Domino, unus ſpiritus eſt.* Et ſuam animam hoc modo liquefactam indicans, *Vivo*, inquit, *ego, non jam ego, vivit autem in me* CHRISTVS. apud Delrio c. 5. Cant.

Quid verò congruentius eſt quàm amori tribuere hanc liquefactionem, quâ id, quod alioquin durum eſt, redditur fluens? cùm exploratum ſit eos eſſe præcipuos amoris effectus, ut amantem impellat ad amatum, eumdemque cum illo uniat; quæ certè unio tunc fit pulcriùs, cùm amor ipſe ſit mutuus, atque adeò & ambos amantes ad alterutrũ fluidos faciens. Nec ignoramus, dilectum piarum animarum IESVM CHRISTVM dixiſſe, in Pſalmo 21. *Factum eſt cor meum tamquam cera liqueſcens.* unde ſi liquefacta anima fluat ad IESVM, qui & liquefactus ut cera, fluit ad ipſam animam, quid exinde conſequitur niſi perfecta unio? Giſl. in c. 5. Cãt. expoſ. 2.

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt; ô mira & inæſtimabilis virtus amoris! Deum inclinat ad terram, mentem elevat ad patriam & Deum & animam vel hominem ſimul conglutinat ad gloriam; Deum Bonav. ſtimuli amoris, parte 1. ca. 8.

facit hominem & hominẽ facit Deum ; temporalem facit æternum , immortalem occidit, mortalem facit immortalẽ, & imum exceſſum conſtituit , inimicum facit amicum, ſervum facit filium, & abominabile facit glorioſum, frigida facit ignea, obſcura facit clara, dura facit liquida. Nam *anima mea liquefacta eſt.* O verbum admirabile ! ô verbum nimiùm delectabile! Ego viliſſimus & nequiſſimus ſervus tuus Domine Deus meus , qui etiam non ſum dignus aliqua creatura tua vocari, nec eſſe, quomodo ſum tibi tanto vinculo charitatis colligatus, ut ad verbũ tuum, præ amore , fuerim liquefactus ? O ardor amoris, qui intima mentis in Deum infundis! Nam adamantina erat anima mea ; & ejus intima nimiùm ſolidata. Nunc amore liqueſcit, nunc extra ſe exit & in Deum tota ſe diffundit , proprium locum relinquit , & in Deum currit ; abſorbetur à Deo & obliviſcitur ſui. O amor ! quid tibi tribuam, qui me feciſti divinum ? *Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me* CHRISTVS. Inenarrabilis eſt virtus tua, O amor, qui lutũ in Deum transfiguras! Quid ergo te potentius, quid dulcius, quid jucundius, quid & nobilius, obſecro? O deſiderabilis amor, qui ſummis deliciis reples egentes! ſed ſi liquefacta es, ad verbum ejus, ô anima mea, quomodo ſuſtines amplexus ejus ? Quomodo non es aſſumpta ad oſcula

ejus?

ejus? ſi liquefacta es ad affatum ejus, quomodo non es abſorpta, cùm intras per vulnera & per venas, ad cor ejus? ſed ô mira dulcedo, & mira jucunditas, ut quod non meremur nominare, poſſimus maſticare! Non mereor eſſe ancilla, & facta ſum in deliciis cariſſima: Quis ſufficit tanti amoris, etiam ſcintillam minimam intueri! Non ergo mirum, ſi ad verbum tuum, *liqueſcit cor meum*; immò de cætero, totus accendar, & totaliter *liqueſiam*, ut in te totaliter ſim effuſus. Nihil præter te videam, nec in aliud, cogitata, dicta vel facta tranſeant ullo modo. Immò mirum videtur, quomodo non ſumus ſic intenti ad te, quod ignoremus omnia præter te. Si enim habemus te, quid amplius volumus? In te ergo, dulciſſime Domine IESV, quieſcat mens noſtra, & à te nec ad modicum ſeparetur!

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Pſalm. 72.

XXXVI.

XXXVI.

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? *Pſ. 72.*

QVid cœlo, mea lux, terrâve, marîve requirã?
Nec cœlũ, ſine te, terra, nec unda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaq; gaudia Cœlũ,
Terraque quas fundat, undaque condat opes.
Sed ſine te, mea lux, mala ſunt, quæcũq; vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit unda ſalo.
O Cœlum! ô tellus! ô cærula marmora ponti!
O tria deliciis regna ſuperba ſuis!
Delicias cumulus veſtras licet aggerat unus,
Non ſint deliciæ, ſi meus abſit amor.
Sæpè tulit, fateor, vaga per divortia mentem
Hinc Thetis, hinc Tellus, arduus indè Polus.
Sed totum injectis, mundum ſi metiar ulnis,
Non tamen hæc ulnis par erit ulna meis.
Mens aliquandò fuit gravidam recludere terram,
Æraque divitibus vellere fulva cavis;
Aurumque, argentumque, nitentis germina venæ,
Quæque metallifero nutrit arena ſinu.
Ferro igitur magnæ Matris ſuffodimus alvum,
Totaque Telluris gaza coacta fuit:
Quid juvat? aggeſtas licet aurũ impleverit arcas,
Non tamen eſt animo nauſea pulſa meo.
Ergo ſub æquoreos rapuit me cura penates,
Quâ ſubit Eöas Indus aduſtus aquas.

Quidquid & auriſluis gemmarum naſcitur undis
Carpere ſub liquido gurgite fervor erat.
Et preſſum roſeis conchylibus edere rorem,
Rideret patulis purpurà ſi qua labris.
Et ſparſas rutilis baccas conquirere ripis,
Dives Hydaſpæi quâ nitet unda vadi.
Hei mihi! tam vario lectis ex æquore gemmis,
Littoribus totidem fluminis atque maris,
Tot cyanos tot chryſolitos tot jaſpidas inter,
Nulla meæ potuit gemma ſat eſſe ſiti.
Quid facerem, votis, terrâque, marique negatis?
Sidereos, dixi, vota ſubite lares.
Viſa igitur ſuperi circumvaga machina mundi,
Templaque luciferis fulgida lampadibus.
Obſtupui ſtabili currentes ordine flammas,
Aſtraque perpetuos ducere nexa choros:
Inter at indigenas tot Olympi penſilis ignes,
Flamma capax animæ non fuit ulla meæ.
Nempe ita cùm totũ requievit in Hercule Cœlum,
Non illi requies ſidera, pondus erant.
Ah! piget è terris Cœli convexa tueri,
Iam ſuper alta feror nubila, terra vale.
Iam cunctæ ex oculis, turresque, urbesq; recedunt,
Iam coit in minimam pendula terra pilam:
Iam lunæ, ſolisque, Iovisque ſupervehor orbes,
Et ſeptena premens ſidera, calco pede:
Iamque pavimentum ſtellarum illuſtre pyropis,
Sub pede deſpicitur, quod modò culmen erat:
Altaque jam cingunt flammantis mœnia mundi,
Et propior cœli regia tota patet.

Quin properant volucres, pennata examina, cives,
Et ſociant variis verba fideſque modis.
Saltanteſque obeunt pedibus plaudentibus orbem,
Lætaque ceu feſto perſonat Aula die.
O cœlum! ô cœlum! ô gemmantia lumina ſtellæ!
O, niſi ſidereis, atria digna choris!
O volucres animæ, rutili reſpublica Regni!
O chelys Angelicis aſſocianda modis!
O ubi sũ? prope facta ſui immemor, exciderat mẽs;
Sed redit ut ſponſum ſenſit abeſſe ſuum.
Aſtra valete, valete Poli, Volucreſque valete;
Nil mihi vobiſcum eſt, ſi meus abſit amor.
Iam video, mihi quid terrâque, poloq; petendum,
Si meus abſit amor, Terra, Poluſque vale.
Degeneres lacrymas, juvenis Pellæe, dediſti,
Altera quod necdum ſubdita regna forent:
Quid mihi, millenos ſi Marte ſubegero mundos?
Mille mihi mundi nec ſatis eſſe queant. [rum,
Ah, minus eſt animo, quidquid ſola diſsita terra-
Aſtriferæque obeunt mœnia vaſta plagæ!
Quod neq; terra capit, neq; regna liquẽtia ponti,
Non hominumque lares, non aviumq; domus;
Quod neque ſiderei claudunt amplexibus orbes,
Id voto ſpes eſt, reſque petita meo.
Hactenus, heu fateor, vacuas dum prẽdimus auras,
Semper ab amplexu mens malè luſa ſuo eſt!
Tu mihi Terra, Deus; mihi tu Mare, tu mihi Cœlũ,
Denique cuncta mihi es: Te ſine, cuncta nihil.

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Pſalm. 72.

Hugo de S. Victore in arrhâ Animæ.

DIc mihi, quæſo, anima mea, quid eſt quod ſuper omnia diligis? ego ſcio quód vita tua dilectio eſt, & ſcio quòd ſine dilectione eſſe non potes. Aſpice mundum & omnia quæ in eo ſunt, multas ibi ſpecies pulcras & illecebroſas invenies, quæ humanos affectus alliciunt, & ſecundùm varias utentium delectationes ad fruendum ſe, deſideria accendunt. Habet aurum, habent lapides precioſi fulgorem ſuum; habet decor carnis ſpeciem, picta tapetia & veſtes fucatæ colorem. Dic ergo, obſecro, mihi; quid de his omnibus unicum tibi feceris, quod ſingulariter amplecti, quo ſemper perfrui velis? Certus enim ſum, quod aut horum quæ videntur aliquid amas, aut ſi jam poſtpoſuiſti univerſa hæc, aliud habes, quod præ omnibus his diligas.

Aug. in Pſ. 145.

Quid tibi placet in ſæculo? quid eſt quod vis laudare? quid eſt quod vis amare? quocumque corporeis ſenſibus te converteris, occurrit tibi cœlum, occurrit tibi terra. Quòd amas in terrâ, terrenum eſt; quicquid amas in Cœlo corporeum eſt. Iam ergo diu occupata vixiſti, & deſideriorum diverſitate verberata, portas plagas, ſaucia, diviſa per amores

res

es multos, ubique inquieta, nuſquam ſecu-
ra. Colligere ad te ipſam; quicquid tibi foris
placebat, quære quem habeat auctorem. Ni-
hil melius in terrâ, verbi gratia, quàm hoc &
illud. Aurum, argentum, animalia, arbores, a-
mœnitates, totam terram cogita; quid melius
in Cœlo, ſole, lunâ, ſideribus? Totum cogi-
ta; omnia iſta ſimul bona valdè, quia fecit
Deus omnia bona valdè; undique pulcritu-
do operis, quæ tibi commendat artificem.
Miraris fabricam, ama fabricatorem. Non
occuperis in eo quod factum, & diſcedas ab
eo qui fecit; hæc enim quibus occuperis ſub
te fecit, quia ſub ſe ipſo te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appeten- Bonav.
dum facta eſt, quicquid infra Deum appetit, ſoliloq.
minus eſt, ideòque jure ei non ſufficit, quod cap. 1.
Deus non eſt. Sed cave, anima mea, ne non
ſponſa, ſed adultera dicaris, ſi munera dantis
pluſquam affectum amantis diligis. Væ tibi,
ſi oberras in veſtigiis ſuis, ſi nutus ſuos, pro
eo amas, & non advertis purgatæ mentis in-
telligentiâ, quid innuat lux illa beatiſſima,
cujus nutus & veſtigia ſunt omnium creatu-
rarum decus & forma. Adhuc ſi fortè *ignoras
te, ô pulcerrima mulierum, egredere, & abi poſt
veſtigia gregum*, id eſt, irrationabilium crea-
turarum, quæ ſunt veſtigiū Creatoris tui; tu
verò ſpeculum ſanctiſſimæ Trinitatis. Ergo
omnibus dignior & excellētior comprobaris.

Et *paſce hædos tuos, juxta tabernacula paſtoris*, id eſt, converte cogitationes tuas ad choros Angelorum, quibus quodammodo ſimilis es in naturâ, & concivis eris in gloriâ.

Bonav. cap. 1. ſoliloq. Heu Domine, nunc intelligo, ſed confiteri erubeſco, ſpecies & decor creaturarum decepit oculum meum, & non adverti quia ſpecioſior omnibus creaturis es tu, quibus tantummodo unam guttam tuæ inæſtimabilis pulcritudinis communicaſti. Quis enim ornavit cœlum ſideribus, aërem volucribus, aquam piſcibus, terram plantis & floribus? ſed quid ſunt hæc omnia, niſi tuæ pulcritudinis modica ſcintilla? dulcedo etiam Creaturarum decepit guſtum meum, & non adverti, quòd melle dulcior es. Tu enim melli & omni creaturæ dulcedinem ſuam, imò tuam commodaſti. Decepit etiam odor creaturæ olfactum meum, & ignoravi quòd odor tuus, ô bone IESV, redolet ſuper omnia aromata. Decepit etiam ſonus falſus ſive fallax creaturarum, auditum meum, & neſcivi nec ſenſi quàm dulcia faucibus electorum tuorum eloquia tua.

Bernar. medit. cap. 9. Cor meum, à cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur, ut ſaltem varietate ipſarum rerum impleatur, quarum qualitate ſatiari non poteſt.

Auguſt. Sed hoc ſcio Domine Deus meus, quia ubicumque

bicumque ſum ſine te, malè eſt mihi præter ſoliloq.
e;non ſolùm extra me,ſed etiam in me;quia cap.13.
mnis copia, quæ non eſt Deus meus, mihi
ſt egeſtas. *Satiabor* tunc *cùm apparuerit gloria*
ua.

Anima [enim] quam creaſti, ita facta eſt Auguſt.
apax majeſtatis tuæ, quòd à te ſolo & à nul- ſoliloq.
o alio poſſit impleri; quando autem te ha- cap.30.
et plenum eſt deſiderium ejus, & jam nihil
liud quod deſideretur exteriùs, reſtat. Dum
utem aliquid exterius deſiderat, manife-
tum eſt, quòd te non habet interiùs; quo ha-
ito, nihil eſt quod ultra deſideret; cùm e-
im ſis ſummum, & omne bonum, non ha-
et quod deſideret amplius, ſed poſſidet te
mne bonum.

Bruma,calens æſtas,ver, Autumnusque viciſſim, Nazian. carm. de externi hominis vilitate.
Spectra duo vitæ, nox ſimul atque dies;
Cœlū,æquor,tellusque,novū nihil eſt mihi prorſus,
Non quæ ſunt motu prædita, quæque carent.
Nil moror hæc;aliū mihi da,Rex optime,mundū,
Propter quē hîc prompto tot mala corde fero.
Cætera quæ terris volvuntur, nil moror ipſe
Ampliùs, humanis linquere cuncta libet.

Ad quodcumque me convertero, vileſcit Aug. in
mihi adeptum, quamvis acciderit deſidera- Pſ. 102.
tum. quando ſatiabitur deſiderium meum
n bonis? non ſatiabor de mortalibus, non
ſatiabor de temporalibus; aliquid æternum
donet, aliquid æternum concedat. Bonum
tuum

tuum quære, ô anima. Eſt enim bonum aliud alteri, & omnes creaturæ habent quoddam bonum ſuum, integritatis ſuæ & perfectionis naturæ ſuæ. Intereſt, quid cuique rei imperfectæ neceſſarium ſit, ut perficiatur: Quære tuum bonum, *Nemo bonus niſi unus Deus;* ſummum bonum, hoc eſt tuum bonum. Quid ergo deeſt, cui ſummum bonum, bonum eſt? ſunt enim & inferiora bona, quæ aliis & aliis bona ſunt: Pecori quid bonum eſt, niſi implere ventrem, carere indigentiâ, dormire, geſtire, vivere, ſanum eſſe, generare? Tale tu bonum quæris? Cohæres CHRISTI, quid gaudes, quia ſocius es pecori? Erige ſpē tuam ad bonum bonorum omnium [ad eum] *qui ſatiat in bonis deſiderium tuum.*

Chryſ. hom. 5. in epiſt. ad Roman. Audi quid Propheta dicat: *Quid enim mihi eſt in Cœlo?* & illud: *A te quid volui in terrâ?* ac ſi dixiſſet nullius prorſus alterius rei, nec cœleſtis, nec terreſtris, ſed tuo unius deſiderio teneor.

Hoc eſt; Tu portio mea es, abundas mihi ad omnia, nihil quæſivi aliud, niſi ut te partem haberem; nullas ſæculi hujus divitias & voluptatum illecebras concupivi. Nullius egeo qui à te aſſumptus ſum, nec ſupereſt in cœleſtibus quod ampliùs quæram. Nihil habens omnia habeo, quia CHRISTUM habeo; omnia ergo in illo habens, aliam non quæro mercedem,

quia

quia ipſe merces eſt univerſorum.

Nihil [enim] aliud deſiderat anima, nihil aliud à Deo quærit, quàm ipſum Deum, ut jam ex affectu cordis, atque ſententia clamet illud de Pſalmo: *Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terrã? Defecit caro mea, & cor meũ, Deus, cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Neque enim ſuum aliquid, non felicitatem, non gloriam, non aliud quidquam tamquam privato ſui ipſius amore deſiderat anima, quæ iſtiuſmodi eſt, ſed tota pergit in Deum, unicumque ei ac perfectum deſiderium eſt, ut introducat eam Rex in cubiculum ſuum, ut ipſi adhæreat, ipſo fruatur. Bern. de diverſ. affectionibus animæ.

Vidit [nempe] quid ibi ſervaretur, & cogitans & æſtuans in cogitatione cujuſdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit; non dixit; Illud aut illud mihi eſt in Cœlo, ſed, *quid mihi eſt in Cœlo?* quid eſt illud, quod habeo in Cœlo? quantum eſt? quale eſt? & cùm non tranſit, quod habeo in Cœlo, *à te quid volui ſuper terram?* ſervas tu mihi in cœlo divitias immortales, teipſum; & ego volui à te in terrâ, quod habent & impii, quod habent & mali, quod habent & facinoroſi, pecuniam, aurum, & argentum, gemmas, familias, quod habent & ſcelerati multi, quod habent multæ fæminæ turpes, multi viri Aug. in Pſal. 72.

viri turpes? Hæc pro magno deſideravi à Deo meo ſuper terram, cùm ſervet ſe mihi in Cœlo Deus meus.

Auguſt. medit. cap. 40. Defecit gaudium cordis mei, verſus eſt in luctum riſus meus; *defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Renuit conſolari anima mea, niſi de te, dulcedo mea. *Quid enim mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram?* Te volo, te ſpero, te quæro; *tibi dixit cor meum: Quæſivi vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne avertas faciem tuam à me.*

Ambroſ. in orationibus. Scis igitur, occultorum cognitor Deus, quia non ſolùm terrâ & omnibus quæ in eâ ſunt, ſed ipſo Cœlo, & omnibus quæ in eo ſunt, tu mihi carior, tu acceptior, tu amabilior, es; diligo enim te ſupra Cœlum & terram, & cætera omnia, quæ in eis ſunt.

Auguſt. ſoliloq. cap. 20. Quidquid enim Cœli ambitu continetur, inferiùs ab anima humana eſt, quæ facta eſt ut ſummum bonum ſuperiùs poſſideret, cujus poſſeſſione beata fieret.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt! habitavi cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit Anima mea. Pſal. 119.

XXXVII.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt! habitavi cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit Anima mea. *Pſal.* 119.

AN peragit ſolitis Phœbi rota curſibus annum,
Sidereumque ſuo tempore finit iter?
Credideram fractis currum conſiſtere loris,
Tempora tam lenis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos jam dudum explevimus annos,
Nec tamen è vitâ cedere Parca jubet!
Cur mea tam longo ducuntur ſtamina filo?
Debueras, Lacheſis, deproperaſſe colum.
Ecquid in his adeò delectet vivere terris?
Quídve quod invitet, triſtis hic orbis habet?
Qualibet, ah! ſimili mihi mors minùs aſpera vita eſt,
Si genus hoc mortis vita vocanda fuit.
Nempe gradu ſtabili nihil hîc immobile conſtat,
Cuncta ſed aſſiduâ mobilitate fluunt.
Manè dies oritur Phœbæo ſplendidus auro,
Squallidus emoritur, nocte premente, dies.
Nox ſubit Aſtrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cœlo, ſole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus ſpirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, ſinus.

Nunc canet nivibus, nunc ſpargitur alba pruinis;
Nunc tepidi foliis veris amicta viret.
Mollia jam liquidas pandunt freta navibus undas,
Iam tenet incluſas unda gelata rates.
Nunc agitant tumido venti fera prælia Ponto,
Nunc ſtagnat placidis cærula Tethys aquis.
Humidus effuſis nunc liquitur imbribus æther,
Nunc aqueâ nitidus ſtat ſine nube Polus.
Nunc fragor horriſono Cœlũ quâtit omne tumultu,
Nunc ſilet, & ſuperas pax tenet alta plagas.
Deniq; (quæ reliquos ſuperant incommoda caſus)
Mœſta ferè in mediis vita trahenda feris.
Quæq; domus hominũ mage ſunt ſpelæa ferarum,
Quiq; homines, hominũ nil niſi nomẽ habent.
Scilicet inſidiæ, fraudesque, doliq; triumphant,
Nec, niſi quod rigido, jus datur enſe, viget.
Exulat hinc pietas, terrisq; Aſtræa receſſit,
Fasq; relegatum ſub pedibusq; jacet.
Adde loci faciem; locus eſt inamabilis, & quo
Libera vix riſu ſolvere corda queas.
Martius, heu! ſævis ardet furor undique bellis,
Nec numerat plures altera terra neces.
Hoſtibus in mediis, inter gladiosque, facesque,
Hâc geris arma manu, quâ ſeris arva manu.
Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
Sortis & aſſiduis ictibus eſſe ſcopus?
Hei mihi, decretos, jam dudũ explevimus annos!
Tempora cur fati ſunt ita lenta mei?
Tempora cùm numero (numero quæ ſæpiùs exul)
Iure graves damnat noſtra querela moras.

Nec

Nec ſcio quæ cæcas hebetent oblivia mentes,
Omnia queîs longi ſunt ſua vota, dies:
Crediderim miſeræ neſcire pericula vitæ,
Nec quàm ſit gravis hic conditione locus.
Nam bona ſiderei ſi noſſent maxima mundi,
Arceri patriâ ſe quererentur humo.
Sed procul abſentes cæleſtia gaudia fallunt,
Raraque de Cælo nuncia rumor habet.
Hei mihi, quã procul his diſtas, mea patria, terris!
Quàm procul à Cæli finibus exul agor?
Exulibus quondam tellus fuit ultima, Tybur;
Me profugam fatis ultimus orbis habet.
Et nondum infauſtas colui ſatis incola ſedes,
Squallentes tenebris, triſtitiâque domos?
Sexta Ceres cæſis quoties procumbit ariſtis,
Servus ab Hebræo pilea ſumit hero:
Cur ego non etiam ſervili emancipor agro?
Et rudis immunem verbere virga facit?
Cur patriæ fines, portusque relinquere cogor,
Nec ſinor ætherios exul adire lares?
Deſerit externas peregrina Cyconia ſedes,
Inq; ſuas revolat, per mare vecta, domos.
Nuncia veris avis, nidos quoque mutat hirundo,
Cùm redit ad notos Biſtonis ales agros.
Vrbe relegatus, patriis Antiſtius oris,
Redditus, exilii ſine favente, fuit.
Hei mihi, cognatis cur exul abarceor aſtris?
Nec ſinor illa meo tangere regna pede?
Lux mea, rumpe moras, ſatis his habitavimus oris,
Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt! habitavi cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit Anima mea. Pſal. 119.

Auguſt. medit. cap. 21. Auguſt. ſerm. 42. de verbis Domini.

TÆDET enim me, Domine, valde vitæ hujus, & iſtius ærumnoſæ peregrinationis! Tota quippe vita iſta, intelligentibus tribulatio eſt; ſunt enim duo tortores animæ, non ſimul torquentes, ſed cruciatu alternantes. Horum duorum tortorum nomina ſunt, timor & dolor. Quando tibi benè es, times; quando malè es, doles.

Auguſt. medit. cap. 21.

Vita hæc, vita miſera, vita caduca, vita incerta, vita laborioſa, vita immunda, plena miſeriis & erroribus, quæ non eſt vita dicenda ſed mors; in quâ momentis ſingulis morimur, per varios mutabilitatis defectus, diverſis generibus mortium. Mors iſta vitalis, & vita mortalis; licet his aliiſque ſit reſperſa amaritudinibus, proh dolor! quàm plurimos ſuis capit illecebris, & quàm multos ſuis falſis promiſſionibus decipit.

Origen. hom. 1. in Pſ. 38.

Dulcem [namque] hanc lucem, quâ nunc utimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ lucis ignorant, ſed ne auſpicia quidem veri luminis ulla ſenſerunt, nec ſciunt Angelicam vitam ſperandam eſſe animæ, cùm ex vanitate hujus vitæ evaſerint.

Quid

Quid amiſsâ cœleſti patriâ, repulſus homo delectatur exilio? Greg. lib. 21. mor. in cap. 14. Iob.

Vitium [hoc eſt] noſtræ infirmitatis, qui voluptate corporis, & delectatione vitæ iſtius capimur, & curſum hunc conſummare trepidamus, in quo plus amaritudinis, quàm voluptatis eſt. At non ſancti ac ſapientes viri, qui longævitatem vitæ hujus ingemiſcebant, diſſolvi & cum CHRISTO eſſe pulcrius æſtimantes; denique diem generationis ſuæ execrabantur. ſicut ille qui ait, *pereat dies illa in quâ natus ſum.* Quid enim eſt, quo hæc vita delectet? plena ærumnarum & ſollicitudinum, in qua innumeræ calumniæ & multæ moleſtiæ, & multæ lacrymæ eorum qui affligantur moleſtiis; *& non eſt*, inquit, *qui eos conſoletur*, & ideò laudat Eccleſ. *defunctos magis quàm viventes.* Ambroſ. de bono mortis. cap. 2.

Vita [certè] mea, vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto magis creſcit, tanto magis decreſcit; quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax & umbratica, plena laqueis mortis; nunc gaudeo, nunc ſtatim triſtor, nunc vigeo, jam infirmor, nunc vivo, ſtatim morior, nunc felix appareo ſemper miſer, nunc rideo, nunc fleo; ſicque omnia mutabilitati ſubjacent, ut nihil una hora in uno ſtatu permaneat. Auguſt. ſoliloq. cap. 2.

Nec terra intrepida eſt, quatitur ſed turbine venti, Nazian. carm. de humana nat.
Inque vicem cedunt tempora prompta ſibi.

 Nox

Nox tegit atra diem, tempeſtas æthera fuſcat,
Aſtrorum obſcurat ſol radianſq; decus.
Sol tegitur nebulis, redivivaque luna reſurgit,
Dimidiâ Cœlum parte latetque ſui.

Carm.de externi hominis vilitate.

Quæ vita hæc? tumulũ à tumulo peto rurſus, & ignis
Poſt tumulum rurſus me tumulabit edax.
Idq;ipsũ eſt, quod vivo, velut rapidiſſimus amnis,
Qui ſurſum exoriens ſemper ad ima fluit.

Chryſ. in Pſal. 119.

Eſt enim præſens vita *Incolatus* & quid dico *incolatus*, cùm res ſit vel *incolatu* inferior, unde CHRISTVS etiam, ipſam vocavit viam, dicens: *anguſta eſt porta, & arcta eſt via quæ ducit ad vitam.*

Greg. li. 23. mor. c.24. in c. 33. Iob.

Via quippe eſt vita præſens, quâ ad patriam tendimus; & idcirco hîc occulto judicio, frequenti perturbatione conterimur, ne viam pro patriâ diligamus. Solent enim nonnulli viatores, cùm amœna fortaſſe in itinere prata conſpiciunt, pergendi moras innectere, & à cœpti itineris rectitudine declinare; eorumque greſſus tardat pulcritudo itineris dum delectat. Electis ergo ſuis ad ſe pergentibus Dominus, hujus mundi iter aſperum facit, ne dum quiſque vitæ præſentis requie, quaſi amœnitate viæ paſcitur; magis eum diu pergere, quàm citiùs pervenire delectet; ne dum oblectatur in viâ, obliviſcatur, quod deſiderabat in patriâ.

Chryſ. in Pſal. 119.

Sed hæc eſt doctrina optima atque adeò prima, ſcire nos eſſe *inquilinos in vitâ præſenti.* Qui

Qui rerum quę hîc ſunt eſt hoſpes, erit rerum ſupernarum civis. Qui eorum quæ hîc ſunt, eſt hoſpes; non lubenter verſabitur in pręſentibus. Non domus, non pecunię, non alimenti, nec alterius ejuſmodi curam gerit, ſed quemadmodum qui in aliena verſantur, nihil non agunt & procurant ut patriæ ſuæ reſtituantur, & quotidie urgent & feſtinant, ut eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui amore futurorum tenetur, nec rebus præſentibus adverſis animum demittet, nec ſecundis efferet, ſed utraſque prætercurret tamquam qui viam ingreditur. Quocirca jubemur etiam dicere in Oratione: *Adveniat Regnum tuum*, ut illius diei deſiderium & cupiditatem animo noſtro verſantes & ipſum præ oculis habentes, ne videamus quidem præſentia. Si enim Iudæi Hieroſolymam deſiderantes, etiam poſtquam liberati ſunt, deflent præterita; quænam dabitur nobis venia, quænam relinquetur defenſio, ſi non supernę Hieruſalem teneamur vehementi deſiderio? Vide ergo quomodo hi quoque lamentantur, quod cum illis verſentur: *Habitavi* dicentes, *cum tabernaculis Cedar, multùm incola fuit Anima mea:* Hîc enim non ſolùm deflent quòd in aliena habitent, ſed etiam cum Barbaris verſentur. Neque enim hæc vita eſt eò tantùm laborioſa, quòd plurimam habet vanitatem & curas importunas, ſed quòd etiam multus

ſit malorum proventus. Nihil eſt autem graviùs & moleſtiùs, quàm quæ eſt cum hujuſmodi hominibus congreſſio. Eſt Barbarorum, cum iis in quos imperium obtinuerunt, inſtar ferarum agere; ut qui tuguriis & tentoriis utantur, & ad immanitatem ferarum ſint redacti: ſed his multo ſunt efferatiores, raptores, avari & qui impudicè, ac libidinosè & in deliciis vitam tranſigunt. *Multùm incola fuit anima mea*; non multùm propter multitudinem, ſed propter rerum difficultatem. Etſi enim ſit exiguum, videtur eſſe multum iis qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, puſilli & abjecti animi, qui etſi per multos annos vixerint eos paucos eſſe dicunt. Quibus, quid eſſe poteſt à ratione alienius? quid verò craſſius iis, qui cœlo propoſito, & iis bonis quæ ſunt in cœlis, quæ *nec oculus vidit, nec auris audivit*, ore hiante umbras ſtupent, nec volunt vitæ præſentis Euripum trajicere, in perpetuis fluctibus, tempeſtatibus & naufragiis volutati?

Aug. ſer. 49. ad fratres in Eremo.

O vita quæ tantos decipis, de propriis tantos ſeduxiſti, tantos excœcaſti! Quæ dum ſurgis, nihil es: dum videris umbra es, dum exaltas fumus es. Dulcis es ſtultis, amara ſapientibus; qui te amat, non te cognoſcit; qui te contemnunt, ipſi te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te oſtendis. Aliis oſtendis

te

te longam, ut perdas in finem, ut faciant quod volunt; aliis brevem, ut dum pœnitere volunt, non permittas. Sic eſt vita noſtra, quaſi homo in domo alienâ, neſciens quâ horâ vel die Dominus domus dicat: vade foras, quia non eſt tua domus in quâ es. O ſæculum vanum! quid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erravi, fateor, *ſicut ovis perdita, & incolatus meus prolongatus eſt*, atque procul projectus ſum à facie Dei mei, in hanc exilii cœcitatem, ubi expulſus à Paradyſi gaudiis, deploro quotidie mecum ſuper miſerias captivitatis meæ, lugubre carmen, ingentesque lamentationes, dum recordor tui, mater Hieruſalem, dum ſtant pedes mei in atriis tuis ſancta & decora Sion! Ambroſ. in orationibus.

Heu quaſſa noſtra CHRISTE *mi, vis concidit!* Nazian. ad Chriſtum.
Heu quas procellas excitat corpus mihi!
Heu quàm incolatus *ſe meus longè extulit!*
Omninò rerum ſum ſatur præſentium, Alibi optans finē vitæ.
Senſus, inopiæ, gaudii, moleſtiæ,
Famæ, dedecoris, hoſtium & chari gregis.

Infelices quorum vita eſt in exilio, via in periculo, finis in dubio, neſcientes finem noſtrum quia omnia in futurum reſervantur incerta. Adhuc in Pelagi fluctibus verſamur ſuſpirantes ad te, portum maris. O patria noſtra! Auguſt. ſoliloq. cap. 35.

noſtra! patria ſecura! à longè te videmus, ab hoc mari te ſalutamus, ab hac valle ad te ſuſpiramus, & nitimur cum lacrymis, ſi quomodo ad te perveniamus.

Auguſt. medit. cap. 18. Sed quia *dum ſumus in corpore peregrinamur* à te Domine, *non habemus hîc civitatem manentem, ſed futuram inquirimus*; noſter autem municipatus in cœlis eſt. Ideò duce gratiâ tuâ, ingredior in cubile cordis mei: & canto tibi amatoria, Rex meus, & Deus meus, gemens inenarrabiles gemitus, in loco peregrinationis meæ, ubi *cantabiles mihi ſunt factæ juſtificationes tuæ*. Et recordans Hieruſalem, extendo in eam, ſenſum cordis; Hieruſalem patriam meam, Hieruſalem matrem meam, teque ſuper eam regnatorem, illuſtratorem, patrem, tutorem, patronum, rectorem, paſtorem, caſtas & fortes delicias, ſolidum gaudium & omnia bona, ineffabilia ſimul omnia, quia unum ſummum & verum bonum.

Auguſt. ſoliloq. cap. 35. O gaudium ſuper gaudium, vincens omne gaudium, extra quod non eſt gaudiũ! Quando intrabo in te, ut videam Deum meum, qui habitat in te? Ibo illuc, *& videbo viſionem hanc grandem*. Quid eſt, quod me detinet? *Heu me, quia incolatus meus prolongatus eſt!* Heu me, quamdiu dicetur mihi; *ubi eſt Deus tuus?* Quamdiu dicetur mihi; *expecta, reexſpecta? & nunc, quæ eſt expectatio mea, nónne tu Domine Deus meus? Salvatorem expectamus*

Dominum

minum noſtrum IESVM CHRISTVM, *qui formabit corpus humilitatis noſtræ configuram corpori claritatis ſuæ. Expectamus Dominum ando revertatur à nuptiis, ut inducat nos ad as nuptias.*

XXXVIII.

Infelix ego homo; quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ad Roman. 7.

XXXVIII.

XXXVIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? *Ad Roman. 7.*

INfelix! ubi nunc bona tot, quæ perdita plango,
Sed fruſtrà, planctu non revocanda meo?
Tot bona! quid repetis dolor? ah! meminiſſe nocebit:
Amiſſæ cruciant dum memorantur opes.
Vtilius veteris fortunæ neſcius eſſes,
Cùm mala ſors fato deteriore premit.
Paſſim hominum ſatira eſt, decepti noxa parentũ,
Stultitiæ ſolus ſcilicet ille reus.
Adam, Adam ſimplex; Adã Adã uxorius audit;
Pluribus, aut totidem vapulat Eva probris.
Non ego ſic: ſed, ſi gemitus ſinit edere vocem,
Pars, fateor, mundi in crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos ſtudiũ damnare parentes,
Peccati memorem convenit eſſe tui.
Cùm vitæ & mortis non felix alea jacta eſt,
Colluſor proavi delapidantis eras.
Credite poſteritas, Adam vos eſtis & Eva,
Et veſtræ pomum corripuêre manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ digniſſima zona,
Et pudor & dolor, & Numinis ira ſumus.
Non querar acceptæ tot publica vulnera cladis,
Materies elegis ſum ſatis apta meis.

Ordior à cunis; hîc mecum lacryma nata eſt,
Hîc docuit vitæ ſyllaba prima, queri.
Menſis erat Majus, menſis gratiſſimus orbi,
Sed, mea ſi reputem fata, December erat.
Septima lux ibat, quæ ſi ſuprema fuiſſet,
In cineres iſſet muta querela meos.
Cùm tandem poſt luctã uteri, horribilesq; ululatus,
Progenies cervæ parturientis eram.
O Mater, ſcio, tunc Mater, nova facta Rebecca es,
Tunc ſerus ſubiit virginitatis amor.
Diriguit nutrix, pallens pater ora retorſit,
Et cunæ in lævum procubuêre latus.
Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus una;
Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
Atra dies, Ægyptiacâ digniſſima nocte,
Quâ, de me licuit dicere; Natus homo eſt.
Atra dies! neque te Titan, neque Cynthia nôrit;
Nec ſtata qui Cœli tempora, Ianus agit.
Illa dies, abeat grajas orſura Kalendas,
Nullus eam cupiat menſis, habere ſuam.
Si redeat, redeat piceis frontem obſita nimbis,
Et gelidum denſâ grandine tunſa caput.
Tum tonitru & fulmen funeſto adverberet igne;
Et ſibi ſic hoſtem noverit eſſe Deum.
Sentio jam, quod fatidici ploraſtis amici:
Mentitur vitæ, clepſydra nulla meæ.
Tanti erat hæc ſoboles, lacrymis aſſuevimus indè;
Indè, oculos raro deſeruêre meos.
Nã poſtquã poſita eſt prætexta, nucesq;, trochusq;
Et bulla ad patrios victima facta lares;

Tunc

Tunc ego, quæ meliùs neſcirem, diſcere cœpi:
Primus erat, ſortem plangere poſſe, dolor.
Et vix poſſe datum eſt, ſæpè obluctata fuit mens,
Naturæ impatiens ſub pede colla premi.
Surgere ſæpè adnixa, ſuoq́ue irrumpere cœlo,
Nec poterat pigrâ tollere corpus humo.
Tum vibrans oculos, oculos triſti imbre natantes,
Ah ſuperi! dixit, (cætera fletus erant)
Et rurſum ah! ah! (ſed per luctiſonos ſingultus
Ipſe ſibi obſiſtens non ſinit ire dolor)
Sic puto Rex fremuit, dum creſcere cornua ſenſit
Qui bos ex homine eſt, de bove factus homo.
O Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis,
Qui me mortali corpore ſolvat; erit?
O quis erit? noſtris qui cantet in auribus, iſtud
Quod voveo toties, ilicet, ô quis erit?
Ille, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
Pocula Theſſalico miſceat ille favo.
Nec liquido plumbo, nec avaro terreor unco,
Mors miſeræ quâvis conditione placet.
Æratos gemitu doceam mugire juvencos,
Suppoſito quamvis excrucianda rogo.
Aut etiam jubear (quamquã pudor iſta vovere)
Inter Vlyſſeos exululare lupos.
O Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis
Qui me mortali corpore ſolvat, erit?
Parce Deus, ne crudelem vox impia jactet,
In furias quando præcipitata ruit.
Hæc propè barbaries poterit clementia dici,
Ad pœnas veniat ſi ſtupefacta meas.

Corpora

Corpora corporibus conjunxit mortua vivis
Ille, hominem quem vix dicere fama poteſt.
Me, vivum cruciat (magis hoc ferale) cadave
Nec, quæ diſſidium finiat hora, venit.
O Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis
Qui me mortali corpore ſolvat, erit?

Infeli

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ad Rom. 7.

QVomodo vivit anima operta mortis involucro? Ambroſ. ſerm. 22. in Pſal. 118.

Corpori quonam modo conjunctus ſim, haud equidem ſcio; quoque pacto ſimul & Imago Dei ſim & cum cœno voluter; quod & cùm pulcrâ valetudine eſt, bello me laceſſit; & cùm bello premitur, mœrore me afficit: quod & ut conſervum amo, & ut inimicum odi atque averſor; quod & ut vinculum fugio & ut cohæres vereor: ſi debilitare illud & conficere ſtudeo, jam non habeo quo ſocio & opitulatore ad res præclariſſimas utar; ſin contrà, ut cum ſocio & adjutore mitiùs agam, nulla jam ratio occurrit quâ rebellantis impetum fugiam, atque à Deo non excidam, compedibus degravatus, vel in terram detrahentibus vel in eâ deſinentibus. Hoſtis eſt blandus & placidus, inſidioſus amicus. O miram conjunctionem & alienationem! Quod metuo, amplector; quod amo pertimeſco. Antequam bellum geſſerim, in gratiam redeo; antequam pace fruar, ab eo diſſideo. Nazian. orat. 16.

Cur carnis laqueis tu me, Pater, implicuiſti?
Cur vitæ miſeræ, cur cœnoſoque barathro? Nazian. carm. ad Chriſtū.

Ecce *corpus quod corrumpitur, aggravat animam.* Aug. in Pſ. 102.

mam. Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili Qualem vitam? onera patitur, pondera ſuſtinet. Ad ipſum Deum cogitandum (ſicut dignum eſt ab homine cogitari Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de neceſſitate corruptionis humanæ? Quanta revocant? quanta à ſublimi intentione detorquent? quanta interpellant? quæ turba phantaſmatum? qui populi ſuggeſtionum? [Iam] quis non ægrotat in hac vita? quis non longum languorem trahit? Naſci hîc in corpore mortali, incipere ægrotare eſt. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentiæ noſtræ. Quotidiana medicamenta ſunt refectiones omnium indigentiarum. Fames, nónne te occideret, niſi medicamentum apponeres? Sitis, nónne te perimeret, niſi eam tu bibendo non penitus extingueres, ſed differres? reditura eſt enim ſitis paullulùm temperata. Temperamus ergo iſtis fomentis ærumnam ægritudinis noſtræ. Stando laſſatus eras, ſedendo reficeris: ipſum ſedere medicina eſt laſſitudinis. In illa medicina rurſus laſſaris, diu ſedere non poteris Quicquid eſt, ubi fatigationi ſuccurritur, alia fagatio inchoatur.

Greg.ca. 22. in ca. 7. Iob. Quod meliùs oſtendimus; ſi priùs carnis & pòſt, pondera mentis exprimamus. ut enim taceamus hoc, quod dolores tolerat, quod febribus anhelat, ſuâ quâdam ægritudine conſtringitur. Ipſa hæc corporis noſtri,

quæ

quæ ſalus vocatur, ægritudo eſt. Nam otio tabeſcit, opere deficit: inediâ deficiens, cibo reficitur ut ſubſiſtat; refectione laſſeſcens, abſtinentiâ relevatur, ut vigeat; aquâ perfunditur, ne areſcat; linteis tergitur, ne ipſa nimis perfuſione liquefiat; labore vegetatur, ne quiete torpeat; quiete refovetur, ne laboris exercitatione ſuccumbat; fatigatur vigiliis, ſomno reparatur; oppreſſa ſomno, vigiliis excutitur, ne ſuâ pejus quiete laſſetur; veſtibus tegitur, ne frigoris adverſitate penetretur; quæſito calore deficiens, aurarum flatu refovetur; cumque indè moleſtias invenit, unde vitare moleſtias quæſivit, malè ſauciata (ut ita dixerim) de ipſo ſuo medicamine langueſcit. Remotis ergo febribus, ceſſantibusque doloribus, ipſa noſtra ſalus ægritudo eſt, cui curandi neceſſitas numquam deeſt. Quot enim ſolatia ad vivendi uſum quærimus, quaſi tot, ægritudini noſtræ medicamentis obviamus. Sed ipſum quoque medicamen, in vulnus vertitur, quia exquiſito remedio paulò diutiùs inhærentes, ex eo graviùs deficimus, quod providè ad refectionem paramus. Ipſa quoque mens noſtra, à ſecreti interioris ſecuro gaudio excluſa, modò ſpe decipitur, modò pavore vexatur, modò dolore dejicitur, modò falsâ hilaritate relevatur; tranſitoria pertinaciter diligit, eorumque amiſſione inceſſanter atteritur, quia & in-

 ceſſanter,

ceſſanter, curſu rapiente, permutatur.

Bonav. cap. 1. ſoliloq. Habes, ô anima mea, inimicum domeſticum, hoſtem amicum, adverſarium propinquum, qui tibi malum pro bono reddidit, & ſub ſpecie amicitiæ crudelior exiſtens inimicus, his omnibus & aliis infinitis bonis te privavit! Hic hoſtis, (ſalvâ tuâ reverentiâ) eſt caro infelix & miſera, multum tamen tibi dulcis & dilecta. Hanc cùm paviſti, inimicum peſſimum contra te erexiſti. Hanc cùm honoraſti, hoſtem crudeliſſimum contra te armaſti. Scio, inquit, Bernardus, ô anima, quemdam qui plures annos tecum vixit, ad menſam tecum ſedit, cibum de manu tuâ ſumpſit, & in ſinu tuo dormivit; cùm voluit, tecum colloquium habuit. Hic jure hæreditario ſervus tuus eſt, ſed quia delicatè nimis enutriſti eum, & virgæ peperciſti, levavit calcaneum ſuper caput tuum, & te in ſervitutem redegit. O anima miſerabilis & miſera, quis te liberabit de vinculo improperii hujus! Recordare, ô anima, primordia tua; attende quod es inſignita Dei imagine. Quid tibi cum carne, unde iſta pateris? ſi diligenter conditiones ejus advertis, numquam vilius ſterquilinium vidiſti; ſi ejus miſerias enumerare velis, quam onuſta ſit peccatis, pruriens concupiſcentiis, occupata paſſionibus, polluta illuſionibus, confuſione plena, ignominiâ repleta, quid de ea habes a-

liud

liud quam cogitationes fœdas & immundas?

Exitioſa caro, Beliæ tenebroſa procella, Nazian. carm. adverſ. carnem.
Exitioſa caro, quâ fluit omne ſcelus!
Cœnum, maſſa gravis plumbi, limoſa catena,
Bellua pugnaci prodita materiâ.
Peſtifer æſtus, heræq; tuæ vinclum, atq; ſepulcrum
Formæ, quæ ſuperâ venit ab arce mihi.

Non ſine causâ dictum eſt; *hominem plaſmatum*, non de terrâ quâlibet, ſed de *limo*. Vide enim quàm limoſum ſit corpus, quod ipſi quoque ſpiritui tam fortiter, & pænè indiſſolubiliter inhæret, ut vix cum multâ afflictione poſſit aliquando ſeparari. Bern. ſer. de tripl. gen. cogita.

Eja age mens; nam te nunc alloquar, atq; ea dicã Nazian. carm. de huma. nat.
Quæ fore narratu non aliena puto.
Ecquid es, ô mea mens? et quis tibi contigit ortus?
Atque cadaver olens quis tibi fortè dedit?
Quis ſolidis vitæ aſtrinxit gravibusq; catenis,
Pendentem aſſiduè lumina fixa ſolo?

Vniverſa vanitas omnis homo vivens, quî autem de hâc vitâ accipiatur iſta ſententia; audi Eccleſiaſten proteſtantem & dicentem; *laudavi omnes qui mortui ſunt ſuper omnes qui vivunt, quicumque ipſi vivunt uſque modò, & bonus ſuper iſtos duos qui nondum natus eſt*. Laudat ergo mortuos pluſquam vivos; quia illi hoc ſaltem lucri habent, quòd de vinculis hujus corporis liberati ſunt, nec ultra carne ac pellibus induti ſunt, nec oſſibus ac nervis inſerti Origen. hom. 1. in Pſal. 38.

 ſunt,

ſunt, nec ultra ſubjacent neceſſitati corporis. Si ergo intellexiſti, quale ſit vivere in carne (etiamſi Moyſes ſit quis, vel quiſquis ille eſt) moleſta ipſi eſt iſta vita. Non enim à corruptione reſolvitur, quæ mortali corpore, terrenóque circumdatur. vide ergo, quoniam *univerſa vanitas eſt omnis homo vivens*; contemnamus iſtam vitam, & feſtinemus ad ſanctam vitam & beatam ac veram, & in illam animo & mente tendamus, omni vanitate diſcuſsâ.

August. lib. 13. de Civ. cap. 10. Ex quo enim quiſque in iſto corpore morituro eſſe cœperit, numquam in eo non agitur, ut mors veniat. Hoc enim agit ejus mutabilitas, toto tempore vitæ hujus, ſi tamen vita dicenda eſt, ut veniatur in mortem.

Ambr. li. de bon. mortis cap. 2. *Pereat dies in quâ natus ſum*, ajebat Iob: Quid enim eſt quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & ſollicitudinum, in quâ innumeræ calumniæ & multæ moleſtiæ & multæ lacrymæ eorum qui affligantur moleſtiis, *& non eſt*, inquit, *qui eos conſoletur*. Et ideò laudat Eccleſiaſtes defunctos magis quàm viventes, *& optimus*, inquit, *ſupra hos duos, qui nondum natus eſt*. Et alibi idem Eccleſiaſtes, meliorem longævo viro aſſeruit, quem ab ortu ejecit mater ſua, quia non vidit hæc mala, quæ fiunt in hoc mundo, nec in has venit tenebras, nec in vanitate ambulavit ſæculi. Quid enim boni eſt homini in hâc vitâ?

Cognovit ſe Paulus in miſeriâ, in gemitu, Aug. in
in rixâ, in contentione; ipſe ſecum ſibi non Pſal.102.
concordans, à ſe diſſonans, à ſe reſiliens. Et quid ait optans pacem, pacem veram, pacem ſupernam? *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?*

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi, & eſſe çum CHRISTO. Ad Philip. I.

XXXIX.

XXXIX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi, & eſſe cum CHRISTO. *Ad Philip.* I.

QVid faciam gemini flammata, cupidine voti?
Anteferam terras? anteferámne Polum?
Tutius abrupto corpus diſſolvere nodo,
Triſtia quàm capto vincula ferre pede.
Iamque mei toties mihi janua pulſa ſepulcri,
Dura ſed ad nullas janua mota preces.
Pergite nere bonæ reſtantia ſtamina Divæ,
Nec Letho clauſas eſſe jubete fores.
Aſpice, lux, quanto luxentur brachia niſu;
Vtque ferè à membris diſtrahar ipſa meis.
Diſtrahar ut mediam tibi me coniungere poßim,
Vnaque ſit ſaltem pars tibi nexa mei.
Non ſinis, & rides nil proficientia vota,
Quodque negas toties, vis tamen uſque peti.
En peto quod renuis, geminasq́; exporrigo palmas,
Et tibi, quas nequeo nectere, tendo manus.
Sæpè mihi de te, mendacia dulcia fingo.
Vincula ceu poſitâ compede fracta forent:
Et dico; meus hic, prendique & prendere certat,
Meque, ſed ut video, diſsimulanter amat.
Tam bona credulitas erat haud indigna favore,
Debueratque meos expediiſſe pedes.
Si tamen implicitam pedicis cupis uſque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.

Aſt redit, & velut allabens ſeſe ingerit ultrò,
Spemque iterum nutu ſollicitante facit.
Surgam ſupremumq; amplexibus obvia curram,
Collaque, furtivâ fraude, negata petam.
Quàm propè, quā propè ſum! veſtis pars ultima ta-
Iam puto, vicina prendere poſſe manu. [cta eſt,
O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem,
Decipit amplexus mobilis aura meos!
Et licet aut digitis tribus aut vix quattuor abſis,
Semotus medio crederis orbe mihi:
Nempe pater Pelopis ſic poma fugacia captat,
Poma datam toties fallere docta fidem.
Dum modò prona arbos patulo ſuper incubat ori,
Osque iterum, fructu decipiente, fugit.
Ludicra res Amor eſt, fallique & fallere gaudet,
Sed fraus ſupplicio non caret illa ſuo.
Decepti, quo tormento crucientur amantes,
Exemplo poterit diſcere quiſque meo:
Quique alium ludit (ſed rarum eſt iſta fateri)
Ipſe ſuo patitur vulnera facta dolo.
Neſcieram, mea lux, iſtis te fraudibus uti,
Sed nimis expertam jam ſua pœna docet.
Vt canis indomitâ jactans cervice catenas,
A populo ſolvi prætereunte rogat;
(Ni faciat, querulis ululans latratibus auras,
In ſua converſo vincula dente furit)
Sic queror & ſupplex toties ad vota recurro,
Vt præſtes, quam me poſcere cernis, opem.
At poſtquam implacido vertiſti lumina vultu,
Nec placuit pedibus demere vincla meis.

Clamavi

clamavi; ô truculentum & inexorabile pondus!
Quin etiam dicta eſt ſæpè catena nocens.
Hæc trahat Autolycus, trahat hæc furiatus Oreſtes,
Aut qui tardipedes vertit in antra boves.
Sentiat hanc Scyticâ damnatus rupe Prometheus;
Aut Scinis, aut ſcelerum quis feritate prior.
Scilicet à nimio venit hæc dementia luctu,
Error & hic, ſeſe quo tueatur, habet.
Compedibus facile eſt ſævoque ignoſcere ferro,
Durior at vinclis qui ligat illa, ſuis.
O ubi littoreâ vinctam qui rupe puellam
Bellerophon volucri rettulit ales equo?
En ego barbaricæ conſtringor mole catenæ
Servus ut à rigido transfuga vinctus hero.
Et quoties patrias aſſurgere nitor in auras,
Deprimor hoſpitii pondere victa mei.
Nempe ita dat pueris captus ludibria paſſer
Dum fugit & revocant fila reducta fugam.
Et licet è domini cœnétve, bibátve labellis,
Mavelit in ſylvas liber abire ſuas.
Sic quamvis nitidâ paſtæ bene corte palumbes,
Anteferant caveæ rusque, nemusque ſuæ.
O mea ſi lacrymis molleſcere vincula poſſent!
Dudùm eſſent lacrymis mollia facta meis.
Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenas;
Has niſi qui vinxit ſolvere nemo poteſt.

Coarctor

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi, & eſſe cum CHRISTO. Ad Philip. 1.

Auguſt. medit. cap. 37. QVID faciam miſer ego, gravedine *compedis* mortalitatis meæ conſtrictus? quid faciam?

Nazian. carm. de animæ calam. *Quænam hæc lex? cur me conſtringunt vincula carnis?*
Spiritus & ſocium tam grave corpus habet?

Aug. in Pſal. 78. *Compedes* ſunt infirmitas & corruptibilitas corporis, quæ aggravant animam; ab his compedibus *concupiſcebat diſſolvi* Apoſtolus *& eſſe cum* CHRISTO.

Auguſt. manu. cap. 8. Vtinam remiſſa *peccatorum mole*, me [quoque] ultimum ſervorum CHRISTI, juberet Divina pietas, hanc carnis *ſarcinam* deponere, ut in ſuæ Civitatis gaudia æterna repauſandus tranſirem!

Nazian. carm. de animæ calamit. *Corporeâ nec mole gravis mens vergat ad ima,*
Ac veluti plumbi maſſa profunda petat.

Nazian. in luctu. *Me miſerum, caro quem remoratur perfida; cœli*
Ad Dominum, curſu dum properante feror!
——— *Echenæidis*

——— *Echenæidis inſtar*
Quæ velut injectâ properantem compede puppim Nazian. præcept. ad Virgines.
Detinet. ———

Ah gravibus me ſolve, Pater ſupreme, catenis, Nazian. in luctu.
Inque Beatorum me trahe ſancte choros!

Solvimur enim *hoc nexu* animæ, & corporis, cùm recedimus: unde & David ait; *dirupiſti vincula mea.* Mors igitur ſolutio eſt animæ & corporis. Denique & in Apoſtolo docuimus lectum; *diſſolvi & cum* CHRISTO *eſſe multo melius.* Solutio autem iſta, quid aliud agit, niſi ut corpus reſolvatur & quieſcat; anima autem convertatur in requiem ſuam, & ſit *libera,* quæ ſi pia eſt cum CHRISTO futura ſit? Quid igitur in hac vitâ aliud juſti agunt, niſi ut exuant ſe hujus corporis contagionibus, quæ velut *vincula* nos ligant, & ſe ab his moleſtiis ſeparare contendant, renuncient voluptatibus atque luxuriæ, fugiant flammas libidinum? Ambroſ. de bono mortis, cap. 3.

Iuſtos enim quamvis nullus deſideriorum carnalium tumultus poſſideat; duris tamen *vinculis* eos in hâc vitâ poſitos, ſuæ moleſtia corruptionis ligat: ſcriptum quippe eſt: *Corpus quod corrumpitur aggravat animam.* Eo itaque ipſo quo adhuc mortales ſunt, corruptionis ſuæ *pondere gravantur, & aſtricti moleſtiâ vincti ſunt,* quia in illâ adhuc libertate vitæ incorruptibilis Greg. li. 4. mora. cap. 40.

corruptibilis non exurgunt. An non *duro moleſtiæ vinculo ligantur*, quorũ nimirum mens, ſine labore, in ignorantiâ ſolvitur, & non niſi cum ſtudio laboris eruditur? quæ coacta erigitur, libens jacet, ab infimis vix levatur, & tamen elevata protinus labitur ſemetipſam laborioſè vincendo, ſuperna conſpicit ſed reverberata. An non duro moleſtiæ vinculo ligantur, quos cùm accenſus ſpiritus ad ſinum pacis intimæ pleno deſiderio pertrahat, fervente certamine, caro perturbat? Quibus exceptis etiam *ea vincula* ſuſtinent, quæ gravis exteriùs neceſſitas aſtringit; eſurie quippe ſitire, laſſeſcere, vincula corruptionis ſunt, quæ ſcilicet ſolvi nequeunt, niſi cùm in illam immortalitatis gloriam, noſtra mortalitas permutatur.

Idem cap. ſequent. Sed cùm corruptibili carne exuimur, quaſi ab his, quibus nunc aſtringimur, *moleſtiæ vinculis* relaxamur. Præſentari namque jam Deo cupimus, ſed adhuc mortalis corporis obligatione præpedimur. Iure ergo *vincti* dicimur. quia adhuc *inceſſum noſtri deſiderii, ad Deum liberum non habemus*. unde benè Paulus æterna deſiderans, ſed tamen adhuc corruptionis ſuæ ſarcinam portans, *vinctus* clamat: *Cupio diſſolvi, & eſſe cum* CHRISTO; *diſſolvi* enim non quæreret, niſi ſe procul dubio *vinctum* videret. Hæc autem *vincula*, quia certiſ-

ſimè

ſimè rumpenda in reſurrectione conſpexerat, am quaſi rupta gaudebat Propheta cùm diceret: *Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.*

[Sic] Simeon ſe dimitti poſtulabat à Domino, quaſi à *vinculis quibuſdam ad libertatem feſtinaret.* Sunt enim velut *vincula* quædam corporis hujus, & quod gravius eſt *vincula tentationũ, quæ nos alligant & ad injuriam captivitatis aſtringunt* quâdam lege peccati. Quid igitur tantopere iſtam vitam deſideramus in quâ, quanto diutiùs quis fuerit, tanto majore *oneratur ſarcinâ* peccatorum? unde Iacob dixit: *dies annorum vitæ meæ, centum triginta, minimi & mali*; non quia dies mali, ſed quia nobis acceſſu dierum, malitiæ incrementa accumulantur. Ambroſ. lib. de bono mort.

Nullus enim dies ſine noſtro peccato præterit: unde egregiè Apoſtolus ait: *mihi vivere* CHRISTVS *eſt, & mori lucrum*; aliud ad neceſſitatem vitæ referens, aliud ad mortis utilitatem. Et addidit. *Diſſolvi enim & eſſe cum* CHRISTO *multo melius; permanere autem in carne magis neceſſarium propter vos.*

Sed ſicut *auceps avium* aut viſco aut reti in grano aliquo *captum, tenet paſſerem*, & manu ſuâ *ſubtiliſſimo funiculo ligatum* retinet, & quaſi Chryſ. ſerm. de pœnit.

quaſi dimittens laxum de manu ſuâ, dat ei liberam volandi poteſtatem; at ille avidus ad volandum, elapſumq; ſe putans, alacer altiora appetit; ſed iſte ſummum funiculum tenens, reſtringit eum cùm volaverit, & ad ſe trahit ab ſpe volandi & vivendi deceptum; ita & diabolus verſutus venator & per ſpiritum præſumptionis, laqueo ſuo deceptum implicat hominem. Qui ſemel hæſerit, vult quidem ab eo evelli, ſed vinculum velox venator tenens, revocat captum ſemel in laqueo & revolutum premit.

Idem hom. 55. ad pop. Antioc. Quouſque [ergo] hîc erimus *affixi?* adhæſimus terræ tamquam vermes, in cœno volutamur: corpus de terrâ nobis Deus contulit, ut ipſum & in cœlum revehamus, non ut animam per ipſum *ad terram detrahamus.* Terrenum eſt, ſed ſi velimus efficitur cœleſte; trahe te ipſum ad illum, qui te ſurſum tollit. *pondere quodam vetuſtatis gravaris.*

Nazian. ad animam. *Erige te mea mens, capiant te oblivia mundi,*
Nec trahat in vitium te male-blanda caro.

Bonav. cap. 1. ſoliloq. Eja dulciſſime IESV, transfige ſaluberrimo vulnere amoris tui medullas animæ meæ, ut verè ardeat, langueat & liquefiat, & ſolo tuo deſiderio deficiat, *cupiat diſſolvi & eſſe tecum.* Te ſolum ſemper eſuriat, panem

vitæ cœleſtis, qui de cœlo deſcendiſti! te ſitiat fontem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem veræ voluptatis, te ſemper ambiat, te quærat, teque inveniat, in te dulciter requieſcat!

Educ de cuſtodiâ animam meam , ad confitendum nomini tuo. Pſal. 141.

XXXX.

XXXX.

Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo. *Pſal.* 141.

L Ibera quæ potui ſpatioſo ludere Cœlo,
Cernis, ut anguſto carcere clauſa premar?
Heu dolor! ut miſeras me lux effudit in auras,
Ipſa loco caveæ membra fuêre meæ.
Pes compes, manicæque manus, nerviqúe catenæ,
Oſſaque cancellis nexa cataſta ſuis.
Quo mihi cognati nativa repagula clauſtri,
Damner ut hoſpitii compede vincta mei?
Siccine, more Chelys, brevibus tegar abdita cõchis,
Angelicos inter vix minor una choros?
O quoties quæſita fugæ fuit anſa pudendæ!
In votis quoties reſtis & unda fuit!
Sæpè quidem rapto felix Lucretia ferro,
Fauſtaque combibito Porcia dicta foco eſt.
Viſa nec Aſſyriæ triſtis mihi ſica puellæ,
Heu nimis in geminas prodiga ſica neces!
Sed negat hæc animis Numen ſolatia captis.
Nec ſinit hâc vinctos fata præire viâ.
Ergo Syracoſiis malim jacuiſſe cavernis,
Aut Danaës rigidâ delituiſſe ſerâ:
Nec verear curvi Cretæa volumina ſepti,
Vnde citam rapuit Dædalis ala fugam.

Altaque Romulei neque ſi ſtent mœnia valli,
Sorte Remi trepidem tranſilüiſſe ſudes:
Mille Semirameos vel claudant oſtia muros,
Flagitium clauſas ſit violaſſe ſeras.
Vt fuerit; mediâ ſaltem Babylone vagarer,
Liberaque, hâc quamvis cingerer urbe, forem.
Donec at hæc captam retinent ergaſtula mentem,
Mens nequit agnati templa ſubire poli.
Quin ſuêta imperiis jacet hîc captiva voluntas,
Nec bona quæ vellet, vincula velle ſinunt.
Euge ſemel noſtræ, mea lux, ſuccede cataſtæ,
Non ſinet amplexus explicuiſſe locus.
Si tamen inſidiæ vel ahena repagula terrent,
Fac pateat demptâ janua laxa ſerâ.
Captivum gemitu fertur revocaſſe Magiſtrum,
Oblitus caveæ pſittacus ipſe ſuæ.
Eja graves reſera, nove Iane patulcie, vectes;
Non erit hæc dextræ gratia prima tuæ.
Angelico, memini, patefactas impete portas,
Clauſtraque ſuffractis diſilüiſſe ſeris;
Cùm ſtupuit lapſas manibus, pedibusque catenas,
Vixque Petrus patulas credidit eſſe fores.
Nullus obit noſtris obſes vadimonia vinclis?
Liberat Herculeâ Theſea nullus ope?
O ubi nunc Minyis fidiſſima turba maritis,
Vincula pro captis auſa ſubire viris!
Aut qui Wandalicis obſes ergaſtula nervis,
Ipſe ſui capitis juſſit abire lytro!
Lux mea, pande fores, inamœnaq; clauſtra reſolve,
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.

Aut

Aut ſpectanda tuo vis ducar præda triumpho,
Vt Scyticus caveæ pompa Tyrannus erat?
En manus, en digiti rimis hiſcentibus extant,
Cur ego non digitos tota manumq; ſequor?
Quâ caput, hâc reliquæ ſubrepit cauda colubræ,
Cur mihi ſerpentis lubrica pellis abeſt?
Cortis obit toties volucris captiva feneſtras,
Et notat an tacitæ rima ſit ulla fugæ;
Nexaque ſollicitans furtivo vimina roſtro,
Nativas nemorum tentat adire domos.
O Catharis, niveiq; polo comes agminis Agnes!
O caſta Vrſulidum, Sophiadumq; cohors!
Vos ego, dimidium veſtri modò nobile teſtor
(Dimidium veſter quod ſibi junxit amor)
Pandite ferratos, ergaſtula barbara, poſtes,
Inſerar ut veſtris dimidiata choris.
Dimidium felix, vinclis ſocialibus exſors,
Cui licet in plenas jam caluiſſe faces!
Lux mea, tam durum reſidet tibi pectore ferrum,
Vt neque captivæ commoveare prece?
Nõ ego, ſed noſtræ Tu maxima cauſſa querelæ es;
Spectat enim laudes iſta querela tuas;
Non benè conveniũt rigidis tua carmina clathris,
Quis queat in caveâ cantibus eſſe locus?
Libera quæ cantat vernis avis Attica ſylvis,
Capta ſilet, ſolitos nec ciet ore modos.
Eja age, pande fores inamœnaq; clauſtra reſolve,
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.
Aut tua ſi cupidam præconia dicere temnis,
Invidus in laudes efficiêre tuas.

Educ de cuſtodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo. Pſal. 141.

Aug. in Pſ. 145. LAVDO quantum poſſum, tenuiter, exiliter, infirmiter. quare? quia quamdiu ſumus in corpore, *peregrinamur à Domino.* Quare ſic laudas Dominum? non perfectè, non ſtabiliter? Interroga ſcripturam? quia *corpus quod corrumpitur aggravat animam, & deprimit terrena cogitatio ſenſum multa cogitantem.* Tolle mihi corpus quod aggravat animam & *laudo Dominum.* Tolle mihi terrenam habitationem, deprimentem ſenſum multa cogitantem, ut à multis in unum confluam, & *laudo Dominum.* Quamdiu autem ita ſum, non poſſum; prægravor.

Chryſ. in c. 4. Matt. lib. 14. Nihil enim *præſens vita* differre videtur *à carcere*, ſed ſicut cùm triſte illud introimus habitaculum, circumdatos ac vinctos videmus catenis, ita etiam nunc, ſi (extra omnia nos phantaſmata collocantes) uniuſcujuſque ingrediamur vitam, ejuſque animam contemplemur, videbimus eam durioribus ferro vinculis colligatam.

Ambr. li. de bono mortis. cap. 2. In exitu ipſo videamus, quemadmodum anima decedentis, paulatim *ſolvat ſe vinculis carnis*, & ore emiſſa, evolet *tamquam carcere corporis hujus exuta gurguſtio.*

Greg. ca. 17. in c. 7. Iob. *Carcere homo circumdatur*, quia plerumque & virtutum profectibus, ad alta exurgere nititur,

titur, & tamen carnis ſuæ corruptione præpeditur, quâ bene exui Pſalmiſta deprecatur dicens: *Educ de carcere animam meam.*

Sancti autem viri, quia ſcriptum eſt, *corpus quod corrumpitur, aggravat animam*, intentione jam quidem ultra ſemetipſos eminent, ſed tamen adhuc infirmitatis ſuæ incertis motibus ſubditi, corruptionis ſuæ ſe *carcere clauſos* dolent. Ait ergo Iob; *numquid mare ſum ego, aut cetus, quia circumdediſti me carcere?* ac ſi apertè diceret; mare vel cetus (iniqui videlicet, eorumque auctor malignus ſpiritus) quia effrænari ad ſolam perpetrandam iniquitatis licentiam appetunt, rectè pœnæ ſuæ carcere conſtringuntur; Ego autem quia jam æternitatis tuæ *libertatem deſidero*, cur adhuc meæ *carcere corruptionis premor?*

Videmus in hoc ſæculo *inſertos nexibus catenarum reos*, in ſpecie pompæ miſerabilis duci, & nonnumquam patiuntur inſontes, ut tolerabilius ſit mori, quàm talia ſubire ſupplicia. Optant utique audiri bene ſibi conſcii. Optant etiam hi qui gravibus flagitiis urgentur, pœnam, mortis celeritate tranſigere, ut aliquanta compendia pœnarum lucrentur. Spes eſt etiam de judicis miſericordia. Ipſo exilio *clauſtra carceris* duriora ſunt. Ambr. in Pſal. 118.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in carceres conjiciuntur; hi quidem in afflictione carceralium vinculorum detinentur, intro cluſi Baſil. hom. in Martyr. Iulittâ.

troclusi diuturniore temporis mora; illi verò ab eâ calamitate ſubmoventur, ſic & animæ. Etenim hæ diſtinentur in præſenti vitâ diutiùs, aliæ minùs, prò cujuſque merito, dignitatéve, juxta Divinæ ſapientiæ profunditatem, ſic ut mens nulla hominum, ea poſſit attingere, quæ de unoquoque noſtrum ipſe Creator prævidit. Non audis dicentem David: *Educ de carcere animam meam?* Non audiſti ut ſancti ejus exſoluta anima eſt? quid rurſus Simeon, Dominum noſtrum pio ulnarum aſtringens complexu, cujuſmodi vocem emiſit? nónne hanc? *Nunc dimittis ſervum tuum Domine.* Ei enim qui ad ſupernum & cœleſte domicilium feſtinus contendit, ſupplicio omni, *omni carcere* gravior eſt hæc inhabitatio corporis.

Anſel. in proſolog. c. 1. O miſera ſors hominis cùm hoc perdidit ad quod factus eſt! ô durus & dirus caſus ille! heu quid perdidit & quid invenit! quid abſceſſit, & quid remanſit? perdidit beatitudinē ad quam factus eſt; invenit miſeriam, propter quam factus non eſt. Abſceſſit ſine quo infelix eſt, & remanſit quod per ſe, non niſi miſerum eſt. Ærumnoſi! unde ſumus expulſi? quo ſumus impulſi? unde præcipitati? quo obruti? A patriâ, in exilium; à viſione Dei in cœcitatem noſtram; à jucunditate immortalitatis, in amaritudinem & horrorem mortis. Miſera mutatio! de quanto bono, in quantum malum!

lum! grave damnum, gravis dolor, grave totum! ſed heu me miſerum unum de aliis miſeris filiis Evæ elongatis à Deo! quid incœpi? quid effeci? quò tendebam? quò deveni?

Diſſolve me, oro, à vinculis, quibus conſtrictus teneor, ut relinquens iſta omnia, tibi feſtinem, tibi ſoli inhæream, ſoli intendam. Hugo de S. Vict. lib. 4. de anima, cap. 4.

Hinc me, CHRISTE *potẽs, educ jã, quæſo maliſq;*
Queis crucior medicam protinus affer opem.
Vnum homini eſt certumq; bonũ, fixumq;, beata
Vita; animus cujus languet amore meus. Nazian. carm. de exter. hominis vilitate.

Felix anima, *quæ terreno reſoluta corpore libera cælum petit!* ſecura eſt & tranquilla, non timet hoſtem neq; mortem, habet enim ſemper præſentem, cernitq; indeſinenter pulcerrimum Dominum, cui ſervivit, quem dilexit, & ad quem tandem læta & glorioſa pervenit. Auguſt. medit. cap. 13.

Tu [ergo] Domine expectatio Iſraël, deſiderium ad quod ſuſpirat cor noſtrum quotidie; feſtina, ne tardaveris; ſurge, propera & veni, *ut educas nos de iſto carcere, ad cõfitendũ nomini tuo.* Auguſt. ſoliloq. cap. 23.

Veni Domine, & noli tardare, veni Domine IESV, veni & viſita nos in pace; veni *& educ vinctos de carcere*, ut lætemur coram te, corde perfecto; veni ſalvator noſter; veni deſideratus cunctis gentibus, oſtende faciem tuam & ſalvi erimus; veni lux mea, redemptor meus, *educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini ſancto tuo!* O verè felices, qui è *carcere ad palatium* pervenerunt! Auguſt. ſoliloq. cap. 35.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.
Pſal. 41.

XXXXI.

XXXXI.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. *Pſal. 41.*

SCire cupis, mea lux, quibus intùs amoribus urar?
Quantaq; flãma tui pectora noſtra coquat?
Nec ſatis extulero ſitientis imagine prati,
Aut violæ, nimio quæ jacet uſta die.
Nec ſatis æſtiferæ depinxero fulmine ſtellæ,
Cùm canis ardenti ſidere torret humum.
Ah! quàm pulvereæ Libyes patiuntur arenæ,
Æſtuat hæc, noſtro ſiccior ore, ſitis.
Siccior Icario quàm dum canis imminet aſtro,
Aut violæ toſto flos cadit uſtus agro.
Vis dicam, mea lux, quàm te meus ardor anhelet?
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero paſtus ſerpente medullas,
Cervus agit totis hauſta venena fibris;
Aut humeros tincti trajectus arundine teli,
Vritur occultâ viſcera tacta face.
Ille furit, pectuſq; citatus anhelitus urget,
Cæcaq; per ſylvas ſaucius antra petit.
Antra petit fugiens ſalientibus humida rivis,
Vt ſua fontano guttura rore lavet.
Hic fontis ſcatebris ſitibunda refrigerat ora,
Pellit & amne ſitim, pellit & amne luem.

Haud

Haud aliter ſcelerũ mihi mens temerata veneno,
Tela venenatâ combibit uncta manu.
Et modò combibitum populatur pectora virus,
Ardet & in tacito noxia flamma ſinu.
Nempe graves, animi ſunt toxica vindicis, iræ,
Et tua quæ jaculas tela, venena, Venus.
Quæq; gravant nimio ſpumantia pocula Baccho,
Pocula quæ diro gramine pota necant.
Aſpicis ut tumido turgeſcunt pectora faſtu?
Pectoribus faſtus virus inane tumet.
Quo ſitiens igitur peterem de flumine lympham,
Cùm mea tam varium viſcera virus edit?
Ah! miſte, nullo ſitis hæc placatur ab hauſtu,
Tu potes hanc ſolus, fonte domare ſitim.
Scis etenim, mea lux, quã te, meus ardor anhelet;
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Cervus odori-ſequi fugitivus ab ore Moloſſi,
In laqueos nullo ſæpè ſequente ruit:
Tum denſã aſpicies venantûm, hinc, indè coronã,
Tela ſuper, ſaltu corpora fertur agens.
Exoritur clamorq; canum, ſtrepitusq; ſequentûm,
Ille fugit, tergo cornua celſa locans;
Ambiguusque pavet ne ſit comprenſus, & ipſa
Quæ jam præteriit tela, canesque timet.
Reſpectánsque metu, per ſaxa, per avia currit,
Igneus atque illi ſpiritus ore micat.
Gutturaque ardenti flagrant arentia linguâ,
Quâque ſitim relevet, quærit anhelus aquam.
Tum fontis mediis venas rimatus arenis,
Fontano rabidam mergit in amne ſitim;

Et

Et bibit & potis largè ſe proluit undis;
Haurit & exhauſto robur opemq; lacu.
Sic ego tartareis cingor, mea vita, ſagittis,
Ægraque flammatâ torreor ora ſiti.
Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
Et multâ ancipitem trudit uterque cane.
Sublimes levis hinc ſuſpendit Gloria caſſes,
Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
Indè cohors magnis ſociorum hortatibus inſtat,
Et docet exemplo crimina quiſque ſuo.
Hei mihi quot circũ venabula ſtricta minantur!
Ceu fera, cum cincto clauſa tenetur agro.
Mille vias repetens, infràque, ſupràque pererro,
Si qua meæ pateant hoſpita luſtra fugæ.
Tum mihi per ſiccas ſitis æſtuat ignea venas,
Et ſenſim vapidas decoquit igne fibras.
Fontis inops igitur ad flumina quæq; recurro,
Flamma ſed hæc nullo flumine victa fugit.
Sic cadit obſcœnos miles defeſſus in hauſtus,
Sit licet infami turbida lympha luto.
Sperabam effoßis æſtum compeſcere rivis,
Æſtus at infuſæ gurgite crevit aquæ.
Qualis in amne levem ſectatur faucibus undam
Tantalus, & fallit, quam dedit unda, fidem.
Mobilibusque inhiat, deluſo gutture, lymphis,
Semper aquæ locuples, ſemper egenus aquæ.
Scilicet, haud tali calor hîc extinguitur undâ,
Aut domat hanc fluvii turbida lympha ſitim.
Cœleſtes animus ſitit inſatiabilis undas,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.

Ite igitur nigro torpentia flumina cœno,
Non bibit è vili gurgite noſtra ſitis.
Ite graves ſtygiis ſerpentibus, ite lacunæ,
Noxia Tartareis flumina paſta vadis:
Ite, ſitit ſuperi dias mens fluminis undas,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.

Quemadmodum

Quemadmodum deſiderat Cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Pſal. 41.

HIc eſt mos amantium, amorem non celare, ſed enunciare vicinis, & dicere, ſe amare. Ardens enim res eſt natura dilectionis, nec poteſt anima ſuſtinere ut eam ſilentio teneat. Ita hic beatus Deum amans, & ardens in amore, non poteſt in animo inducere ut taceat, ſed aliquando quidem dicit: *quemadmodum deſiderat Cervus ad fontes aquarum*; aliquando autem; *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.* Chryſ. hom. in Pſal. 41.

Quis eſt qui ſic cantat? ſi volumus, nos ſumus; Et quid quæris extrà, quiſnam ſit, cùm in tuâ poteſtate ſit, eſſe quod quæris? Eja fratres, ſimul amemus, ſimul in hac ſiti exardeſcamus, ſimul ad fontem intelligendi curramus. Deſideremus velut *Cervus fontem.* deſideremus illum fontem; de quo ſcriptura dicit: *Quoniam apud te eſt fons vitæ.* Ipſe enim fons & lumen eſt, *quoniam in lumine tuo videbimus lumen.* Si & fons & lumen eſt; meritò & intellectus eſt; quia & ſatiat animam avidã ſciendi. Curre ad fõtes, deſidera aquarũ fontes. Apud Deum eſt fons vitæ, & inſiccabilis fons; in illius luce, lumen inobſcurabile. Aug. in Pſal. 41.

Lumen

Lumen hoc deſidera; quemadmodum fontem, quoddam lumen, quale non norunt oculi tui; cui lumini videndo, oculus interior præparatur; cui fonti hauriendo ſitis interior inardeſcit.

Cyril. li. 5. in Ioã. cap. 10. Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam hujus mundi ſitim, & vitiorum ardorem prorſus extinguit, ſordes omnes peccatorum eluit, animæ noſtræ terram cœleſti imbre irrorat atque fœcundat; & ad ſolum Deum anhelo ſpiritu mentem humanam ſitientem reddit. Hâc aquâ largiter potatus fuit Propheta, cùm totus ad Deum ſuſpirans dixit: *Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus!*

Aug. in Pſal. 41. Curre ad fontem, deſidera fontem, ſed noli utcumque, noli ut qualecumque animal currere, ut *Cervus* curre. Quid eſt? ut *Cervus*? Non ſit tarditas in currendo; impigrè curre, impigrè deſidera fontem. Invenimus enim inſigne velocitatis in Cervo, ſed fortè non hoc ſcriptura ſolùm nos in Cervo conſiderare voluit, ſed & aliud audi: Quid aliud eſt in *cervo*? ſerpentes necat, & poſt ſerpentium internecionem, majori ſiti inardeſcit; peremptis ſerpentibus ad fontes acriùs currit. Serpentes, vitia tua ſunt; conſume ſerpentes iniquitatis, tunc ampliùs deſiderabis fontem veritatis. Avaritia fortè in te tenebroſum aliquid ſibilat, & ſibilat adverſus verbum Dei,

ſibilat

ſibilat adverſus præceptum Dei. Et quia tibi dicitur contemne aliquid, ne facias iniquitatem; ſi mavis facere iniquitatem quam aliquod commodum temporale contemnere, morderi magis eligis à ſerpente, quàm perimere ſerpentem. Cùm ergo faveas adhuc vitio tuo, cupiditati tuæ, avaritiæ tuæ, ſerpenti tuo, quando in te invenio tale deſiderium, quo curras ad fontem aquarum? quando concupiſcis fontem ſapientiæ, cùm adhuc labores in veneno malitiæ? interfice in te, quicquid contrarium eſt veritati, & cùm te videris tamquam vacare à cupiditatibus perverſis, noli remanere, quaſi non ſit quod deſideres. Quæris fortè unde delecteris; Deſidera unde delecteris: *Deſidera ad fontes aquarum*, habet Deus unde te reficiat, & impleat veniẽtem ad ſe, & ſitientem poſt interemptionem ſerpentium, tamquam velocem Cervum. Eſt aliud quod animadvertas in Cervo. Dicuntur Cervi, vel quando in agmine ſuo ambulant, vel quando natando, alias terrarum partes petunt, onera capitum ſuorum ſuper ſe invicem ponere; ita ut unus præcedat & ſequantur qui ſupra eum capita ponant; & ſupra illos alii conſequentes, & deinde alii, donec agmen finiatur. Ille autem unus, qui pondus capitis in primatu portabat, fatigatus redit ad poſteriora, ut alius ei ſuccedat qui portet quod ille portabat, atque fatiga-

tionem ſuam recreet poſito capite, ſicut & cæteri ponebant. Ita viciſſim portando quod grave eſt, & viam peragunt & inviceẽ ſe non deſerunt. Nónne quoſdam Cervos alloquitur Apoſtolus dicens: *Invicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti?* Talis ergo Cervus, in fide conſtitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur contrarios Cervos, non ſolùm obſcuratos intelligentiâ, in tenebris interioribus conſtitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, inſuper inſultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non oſtendenti; *ubi eſt Deus tuus?* quid ergo iſte Cervus fecerit contra hæc verba, audiamus; ut ipſi, ſi poſſimus, faciamus. Primò, expreſſit ſitim ſuam. *Quemadmodum*, inquit, *Cervus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.* Quid ſi Cervus ad fontes aquarum, lavandi causâ deſiderat? utrùm ergo bibendi, an lavandi cauſa, neſcimus? audi quod ſequitur & noli quærere. *Sitivit anima mea ad Deum vivum.* Quid ſitivit? *quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* hoc eſt, quod ſitio, venire & apparere; ſitio in peregrinatione, ſitio in curſu, ſatiabor in adventu. Sed quoniam ſicut *Cervus deſidero ad fontes aquarum*, & eſt apud eum *fons vitæ:* Quid agam ut inveniam Deum meum? Conſiderabo terram; & facta eſt terra: Eſt magna pulcritudo terrarum, ſed habet artificem:

ficem: Magna miracula ſunt ſeminum, atque gignentium, ſed habent iſta omnia Creatorem: Oſtendo magnitudinem circumfuſi maris; ſtupeo, miror; artificem quæro. Cœlum ſuſpicio & pulcritudinem ſiderum; admiror ſplendorem ſolis, exercitio diei ſufficientem; lunam nocturnas tenebras conſolantem. Mira ſunt hæc, laudanda ſunt hæc, vel etiam ſtupenda ſunt hæc; neque enim terrena, ſed etiam cœleſtia ſunt hæc. Nondum ibi ſtat ſitis mea. Hæc miror, hæc laudo, ſed eum, qui fecit hæc, ſitio.

Anima [enim] quam tangit amor Dei, nihil aliud poteſt cogitare, nihil deſiderare, ſed frequenter ſuſpirat, dicens: *Sicut Cervus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea, ad te Deus meus.* Auguſt. manu. cap. 20.

O fons vitæ, vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrâ deſertâ, inviâ & inaquosâ, ut videam virtutem tuam & gloriam tuam, & ſatiem ex aquis miſericordię tuæ ſitim meam? Sitio, Domine, fons vitæ es, ſatia me. Sitio Domine, ſitio te Deum vivum. Auguſt. ſoliloq. cap. 35.

Sitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. In aliâ vitâ, cùm reſurrexerit caro, ſatiabitur; modò ex corruptione fragilitatis ſi non manducemus, deficimus & eſurimus; ſi non bibamus, deficimus, & ſitimus. Si diu vigilemus, deficimus & dormimus; Auguſt. in Pſal. 62.

mus; ſi diu ſtemus, fatigamur, ideò ſedemus; & ſi diu ſedeamus, fatigamur, & ideò ſurgimus. In iſtis omnibus multiplicibus defectionibus noſtris, ſitimus illam incorruptionem; & ſic caro noſtra, *multipliciter ſitit Deo*. In iſta Idumæa, in iſto deſerto, quàm multipliciter laborat, tam multipliciter ſitit; quàm multipliciter fatigatur, tam multipliciter ſitit illam infatigabilem incorruptionem, in terrâ deſertâ, ſine viâ, & ſine aquâ, talis enim eſt mundus iſte.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Pſalm. 41.

XXXXII.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? *Pſal.* 41.

AH quoties, mea lux, mihi ſeria verba dediſti,
Nulla ſecuta tamen, ſeria verba fides!
Euge brevi venies, toties dixiſſe recordor;
Adde fidem verbis, dic ſemel, Euge veni.
Heu mihi, quàm longæ ſunt expectantibus horæ!
Plus ævi ſpatio creditur una dies.
Iam, mea lux, lapſi menſes, tot aguntur & anni,
Spemq; facis toties, ſpem tamen uſque negas.
Quid miſeram ſpatiis tam lentus ferreus uris,
Et toties, parvo hîc tempore, dicis, eris?
Iam lacerant ſalſis me publica compita ſannis,
Et tuus ille Deus, dic, ubi? quiſque rogat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera ſiſtar?
Quando adſtabo, oculis obvia facta tuis?
Aſpicis ut jaceam miſerando ſquallida luctu!
Quâ careo, facies hæc mihi damna facit.
O facies animi crudele mei tormentum!
Vnica quæ præſens eſſe medela potes.
O quando, facies toto ſpectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine poſſe frui?
Scilicet ut gravis eſt terris, abſentia Phœbi,
Squallet & obſcurus, ſole latente, dies:
Nec color eſt hortis, nec amœnis gratia ſylvis,
Iamq; ſilent homines, jamq; ſiletis aves:

Mox ubi purpureo roſeum caput extulit ore,
Læta micat radiis, luce nitente, dies;
Et ſuus eſt hortis color, & ſua gratia ſylvis,
Iamque ſonant homines, jamq; ſonatis aves:
Sic ego, te viſo, moriens, mea vita, reſurgo;
Vivaque, non viſo protinus emorior.
Sæpè jubes, alio me paſcere lumina vultu,
Multaq; conſpectu corpora pulcra refers.
Aſpice prata, inquis, formoſos aſpice flores;
Picta mei multum prata coloris habent.
Aſpice cæruleo palantes æthere ſtellas;
Hæ quoque de noſtro lumine, lumen habent.
Aſpice & humanis præſtantia corpora formis;
Eſt meus humano multus in ore decor.
Siccine, Lux, noſtris ſperaſti illudere votis?
Falsaq; ſuppoſito vendere fruſta vitro?
Non ego mentitæ ſatiabor imagine formæ,
Ah, mea fax facies eſt, mea vita, tua!
Illa, ô digna Deo facies! gravis ille ſuavi
Mixtus in ore timor, parq; timoris, amor.
Nam quota pars tanti ſedet ullâ in fronte decoris,
Lux mea, quanta tuâ fronte, geniſq; ſedet?
Ah, neque ſi faciem coëat decor omnis in unam,
Tanta ſit ullius gratia, quanta tuæ!
Lux mea, ſplendidior quanto ſupereminet aſtris
Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
Ipſaq; quanto iterum ſuperatur Cynthia Phœbo,
Tanto formoſis omnibus ore præis.
De tribus id melius narrabit teſtibus unus,
Qui tibi tum comites vertice Thabor erant:

Cùm teſtata Deum facies tibi flammea luxit,
Cinxit & auratas fax radiata comas:
Nempe aliquis tantæ captus dulcedine lucis,
Et nimio formæ ſaucius igne tuæ;
Immemor & patriæ, oblituſq; ſuique, ſuorumque,
Optabat ſtabiles figere monte lares.
Nec tamen auguſtum, qualis, quantuſq; videri
Cœlitibus ſolitus, viderat ille Deum.
Viderat aërios abſiſtere vultibus ignes,
Vt ſolet accenſo candida mica foco.
Viderat ardenti rutilantem vertice flammam,
Quale laceſſitum Sole refulget ebur.
Viderat, ut placidis Lucina videris in undis,
Cùm tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
Aut qualis pelago Cœli vibratur imago,
Vnda repercuſſi cùm tremit igne poli.
Quid dicturus erat, totâ ſi luce coruſcas
Vidiſſet, circum tempora bina faces?
Quid ſi oculos? quid ſi faciẽ ſine nube micantem?
Quodq; polo facies lumen utroque jacit?
Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
Numinis ambroſio cùm ſinar ore frui!
Sæpè quidem veſtros ſpecto ſub imagine vultus,
Cùm vultus obeunt ſpica, merumque tuos:
Magna, equidẽ fateor, tamẽ imperfecta voluptas,
Pro facie, faciem nube tegente frui:
At mihi mens alio ſtimulata cupidine flagrat,
Ardet & innubes læta videre genas.
Quando erit ergo dies, cùm te, ſine nube, videbo?
Impedient faciem vela nec ulla tuam?

Soláque, quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipière meis?
Illa dies, fauſto ſi quando affulſerit aſtro,
Iuro, erit his oculis carior illa dies.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Pſal. 41.

SI invenis meliùs quàm videre faciem Dei, illuc te præpara. Væ tali amori tuo, ſi vel ſuſpicaris aliquid pulcrius, quàm eſt ille, à quo eſt omne pulcrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis. Aug. in Pſal. 43.

Qui fecit omnia melior eſt omnibus; qui pulcra fecit, pulcrior eſt omnibus; qui fortia, fortior eſt; qui magna, major eſt. Quicquid amaveris, ille tibi erit: diſce amare in creatura Creatorem, & in factura factorem, ne teneat te, quod ab illo factum eſt, & amittas eum a quo & ipſe factus es. Aug. in Pſal. 39.

Dulciſſime, amantiſſime, benigniſſime, cariſſime, pretioſiſſime, deſideratiſſime, amabiliſſime, pulcerrime, quando te videbo? *quando apparebo ante faciem tuam?* quando ſatiabor de pulcritudine tuâ, quando educes me de hoc carcere tenebroſo, ut confitear nomini tuo? Auguſt. medit. cap. 37.

Dic nunc totum cor meum, dic nunc Deo; *Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.* Eja nunc ergo, Tu Domine Deus meus, doce cor meum, ubi & quomodo te quærat, ubi & quomodo te inveniat. Quibus ſignis, quâ facie, te quæram? numquam Anſel. in proſolo. cap. 1.

te

te vidi, Domine Deus meus; non novi faciem tuam, quid faciet altiſſime Domine, quid iſte tuus longinquus exul? quid faciet ſervus tuus anxius amore tui, & longè projectus à facie tuâ? anhelat videre te, & nimis abeſt illi facies tua. Dominus Deus meus es, & Deus meus, & nondum te vidi. Tu me feciſti & refeciſti, & omnia mea bona, tu mihi contuliſti, & nondum novi te. Denique *ad te videndum* factus ſum, & nondum feci propter quod factus ſum.

Auguſt. ſoliloq. cap. 36. Hæc eſt plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei ſui*, videre eum qui fecit Cœlum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui ſalvavit eum, & qui glorificavit eum. *Exquiſivit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram*, faciem Domini virtutum, in qua ſolâ, conſiſtit tota gloria ſempiterna beatorum.

Auguſt. ſoliloq. cap. 35. *O quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam?* putásne, videbo diem illam, diem, inquam jucunditatis & lætitiæ, *diem quam fecit Dominus, ut exultemus & lætemur in eâ?* O dies præclara & pulcra, neſciens veſperum, non habens occaſum, in quâ audiam vocem laudis, vocem exultationis & confeſſionis; in quâ audiam, *intra in gaudium Domini tui!* Intra in gaudium ſempiternum, in domum Domini Dei tui, ubi ſunt magna & inſcrutabilia & mirabilia, quorum non eſt numerus.

ımerus. Intra in gaudium ſine triſtitia, quod
ɔntinet æternam lætitiam; ubi erit omne bo-
ım, & non erit aliquod malum; ubi erit
ıicquid voles, & non erit, quicquid noles;
ɔi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, ſem-
rq́ue memorialis; ubi non erit hoſtis im-
ıgnans, nec ulla illecebra, ſed ſumma &
rta ſecuritas, ſecura tranquillitas, & tran-
uilla jucunditas, jucunda felicitas, felix æ-
rnitas, æterna beatitudo, beata viſio, quæ
: gaudium Domini Dei tui.

Hanc verò, dulcedinem, ut guſtavit Pe- Auguſt.
ıs, omnium inferiorum oblitus, clamavit ſoliloq.
ıaſi ebrius, dicens; *Domine bonum eſt nos hîc* cap.12.
e, faciamus nobis hîc tria tabernacula. hic
oremur, te contemplemur, quia nullo alio
digemus. Sufficit nobis, Domine, *videre*
, ſufficit, inquit, tantâ dulcedine ſatiari:
ıam enim ſtillam dulcedinis ille guſtavit,
omnem aliam faſtidivit dulcedinem. Quid
ıtas dixiſſet, ſi magnam illam multitudi-
m dulcedinis Divinitatis tuæ guſtaſſet,
ıam abſcondiſti timentibus te?

Vide quoque ardentem hominem [Davi- Chryſ.
m] vide inflammatum, ſciens enim ſe cùm hom. in
nc receſſerit, eum eſſe *viſurum*, ne expectat Pſal. 41.
ıidem dilationem; moram enim non pati-
r; & ſi eſſet quidem privatus aliquis, hu-
ilisq́ue & abjectus, & vivens in paupertate,
agnum quiddam eſſet, vel ſic, vitam præ-
ſentem

ſentem contemnere; ſed non eſſet adeò magnum ut nunc eſt, utpote Rex eſt, & tantis fruitur deliciis, tantæque eſt gloriæ particeps, & eſt innumerabiles victorias conſecutus, multaque bella vicit, & eſt omni ex parte clarus, inſignis & illuſtris; hæc qui omnia irrideat, divitias & gloriam & omnes delicias, ad futura autem aſpiret & inhiet, hoc eſt magni cujuſdam & excelſi animi, hoc eſt animæ, quæ tenetur ſtudio ſapientiæ, & cœleſti amore verè capta eſt.

Aug. in Pſal. 138. Moyſes ſic deſideravit & concupivit videre ipſam ſpeciem Dei, & loquenti ſecum Deo dixit: *Si inveni gratiam ante te; oſtende mihi temetipſum, adimplebis me lætitiâ cum vultu tuo.*

Auguſt. ſoliloq. cap. 23. Et ego parvulus, inter parvulos familiæ tuæ, Deus pater, & virtus mea, *quando veniam & apparebo ante faciem tuam*, ut qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum? Beatus ero ſi fuero admiſſus ad videndam claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, ut ad hoc venire permittas me!

Aug. in Pſal. 41. Sed *quando veniam?* en quod citius eſt Deo, tardum eſt deſiderio, *quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* ex illo deſiderio eſt & hoc, quod clamatur alibi: *unam petii à Domino, hanc requiram; ut inhabitem in domo Domini, per omnes dies vitæ meæ.* Quare hoc? ut

contempler

contempler delectationem Domini, *quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Interim dum meditor, dum curro, dum in via ſum, antequam veniam, antequam appaream, *fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, cùm dicitur mihi per ſingulos dies; ubi eſt Deus tuus.*

Eja, jam Domine! eja, appare mihi & conſolatus ero! Exhibe præſentiam tuam, & conſecutus ero deſiderium meum, revela gloriam tuam, & erit perfectum gaudium meum, *ſitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! ſitivit anima mea ad Deum fontem vivum; quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Quando venies conſolator meus, quem expecto? ô ſi quando videbo gaudium meum, quod deſidero! ô ſi ſatiabor, cùm apparuerit gloria tua, quam eſurio! ô ſi inebriabor ab ubertate domus tuæ, ad quam ſuſpiro! ô ſi potabis me torrente voluptatis tuæ, quam ſitio! ſint mihi, Domine, interim *lacrymæ meæ panes die ac nocte*, donec dicatur mihi, Ecce Deus tuus: donec audiat anima mea, Ecce ſponſus tuus. August. medit. cap. 40.

Oſtende te mihi, conſolator meus, *videam te*, lumen oculorū meorum, veni gaudiū ſpiritus mei; *videam te* lætitia cordis mei. Diligam te vita animæ meæ. *Appare mihi*, delectatio mea, ſolatium meum dulce, Domine Deus meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ! August. ſoliloq. cap. 1.

XXXXIII.

*Qvis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & vola-
bo & requieſcam?* Pſalm. 54.

XXXXIII.

XXXXIII.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? *Pſalm.* 54.

Magne opifex rerum, generis mortalis origo,
Corpora noſtra tuâ ſunt fabricata manu.
Si tamen adverſis liceat contendere verbis,
Quos habeant nævos corpora noſtra, querar.
In tria jus homini vaſtiſſima regna dediſti;
In maria, in terras, ætheriasque domos:
Tanta ſed ut juſtis tria regna gubernet habenis,
Non quantum hæc poſcit machina, robur habet.
Parce, parùm timidè temeraria verba loquenti,
Plus operi vitii, quàm reputetur, ineſt.
Momus abeſſe homini, fertur, doluiſſe feneſtram,
Cætera tam nitidæ membra probaſſe domus:
Sed fuerítne foris, fuerítne foraminis uſus,
Lis erit arbitrio, Mome, ſecanda tuo.
Officit humanæ, me judice, turpius ædi,
Nulla quod obſequium ſquamma vel ala ferat.
Non quod opus ſquammis ut terra regatur & alis;
Imperium terræ ſquamma nec ala juvat.
Sed ſimul ætherias homo cùm moderetur habenas,
Et ſimul æquoreæ cærula ſceptra plagæ;
Quâ niſi ſint pinnæ, tumidas reget arte procellas?
Quâ niſi ſint pennæ, nubila lege premet?

Vt volet, aëriâ volucris petit ardua, pennâ;
Piſcis ut æquor aret, ſquammea pinna juvat.
Sed neq; pinna vices homini, neq; pēna miniſtrat,
Et ſimul hic fluctus & ſimul Aſtra reget?
Nec pelago piſcis, neque nubibus imperat ales,
Cur opus his, pennâ, remigioque fuit?
Scilicet, ingenii minus, orbis & artis haberet.
Ni ſtreperet pennis ſtridula muſca ſuis.
Nec ſtabili geminus penderet cardine mundus,
Bina niſi querulas ala moveret, apes.
Quid, quod et in triplici, volucrū viliſſime, regno,
Principis inſtar, iter Merge natator, agas:
Et modo gramineâ pedes expatieris in herbâ;
Mox avis, alta petas; mox freta nauta, ſeces.
Quin pòtius triplicis ceſſit tibi regia mundi,
Per tria qui pennis hoſpita règna volas?
Aut tria ſi fuerint hominis loca credita curæ,
Cur homini, triplici non licet ire viâ?
Cærulus æquorei Nereus pater ipſe profundi,
Non niſi ſquammigeris, currere fertur equis:
Iuppiter, aërium qui flectere fingitur orbem,
Ætheris, ipſe vehens alite, carpit iter.
Nec levitas hominem celeri fert plumea pennâ,
Nec liquidas pinnâ remige findit aquas.
Et flectet geminum juſtis ſine viribus, orbem,
Æthere factus avis, factus in amne ratis?
Vt tamen undifragæ careat moderamine pinnæ,
(Plurima cum pinnis corpora caſſa natent)
At ſine præpetibus nulli patet ardua pennis,
Quæ patet aligero Regia ſola gregi:

O liceat

O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
Altaq; ſidereæ viſere regna plagæ!
Aſpice, quos inter jaceat mea patria mores,
Indignus patriæ nomen habe e locus. [nas,
Aſpice, nec quod amem volucres, mirabere, pen-
Me gravior, quàm quæ Perſea, cauſſa movet.
Pegaſeis utinam rapiar ſuper æthera pennis,
Aut moveat volucres Perſeos ala pedes!
Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, ceras,
Icariis quamvis fabula labar aquis!
Aut lapſas agitem pennato pectore plumas,
Quas vulſit vario picta columba ſinu!
Aſtra columbinis meditabor protinus alis,
Et ferar ante tuam, Iuppiter, ales avem.
O ſtultæ volucres, gens nata paluſtribus ulvis,
Sueta cavernoſos turba natare lacus!
Non ego, ſi veſtras mihi Dædalus applicet alas,
Littora vel ſcopulos imaq; ſaxa legam.
Non ego, fluminea volitem levis accola ripæ,
Aut mea percuſſas penna flagellet aquas:
Non mea torpentes circumvolet ala paludes;
Vt propior ſegnes radit hirundo lacus.
Non mea, ceu mœſtis Ceyx dum plangitur undis,
Humida vicino ſe lavet ala freto.
Perſequar ætherium ſublimior ales Olympum,
Altaque mox ſolitis niſibus aſtra petam.
O quondam felix hominũ, modò turba volucrũ,
Quos amor, in celeres iraq; vertit aves!
Cur mea nõ capiũt volucres quoq; brachia plumas,
Induit aut motas hiſpida penna manus?

Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
Aligeroq; ſecant nubila celſa pede!
Si mihi, Niſe, tuo plumeſcant brachia fato,
Cruraq; Scyllæis veſtiar hirta comis;
Si levis Aönio fierem certamine pica,
Aut, Cytheræa, tuâ verterer ales ave;
O mea ſi tangant aliquod ſuſpiria Numen,
Muter ut in pennas caſta columba, tuas!
Scilicet advectâ, ceu Chäonis ales, olivâ
Reppetiit notæ tecta Noëa ratis;
Protinus aligeris raperer ſuper æthera velis,
Noſtra nec has iterum viſeret ala plagas.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Pſalm. 54.

INARDESCIT & ſuſpirat omnis peregrinus in ſæculo. Patria bona, patria cœleſtis, patria contemplationis, Angelorum patria! ubi nullus moritur, quo nullus hoſtis admittitur. Patria ubi habes ſempiternum Deum amicum, ubi nullum timeas inimicum. Auguſt. ſer. 145. de temp.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo et requieſcam? Nihil mihi tam dulce, quàm cum Domino meo eſſe; præbe, mihi, rogo, *pennas*, quibus indutus, ad te volitem ſurſum. Auguſt. medit. cap. 37.

Quas *pennas*, niſi duas alas, duo præcepta charitatis, in quibus duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ? has alas, *has pennas*, ſi recipiam, poſſum fugere à facie tuâ ad faciem tuam; & à facie irati ad faciem placati. Iam volemus ſpe & deſiderio habentes alas geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc ſit ſpes noſtra, hæc ſit conſolatio noſtra. Recipiamus *pennas* per charitatem, quas amiſimus per cupiditatem; cupiditas enim *viſcum* facta eſt *pennarum noſtrarum*; eliſit nos de libertate aëris noſtri, id eſt, aurarum illarum liberarum ſpiritus Dei. Inde eliſi perdidimus *pennas*, & fuimus quodammodo captivati *in aucupis poteſtate*, In iſtâ vitâ, inter tanta Aug. in Pſal. 138.

 ſcandala,

ſcandala, inter tam multa peccata, inter tantas turbas tentationum quotidianarum, quotidianarum ſuggeſtionum malarum: quid facio?

Ambr. de fuga ſæculi, c. 5. Omne tempus in ſollicitudine, omnis vita in moleſtiis, *in medio*, inquit, *laqueorum ambulas*; & alius, *in viâ quâ ambulat, extentos ſibi, ſed abſconditos laqueos querebatur*, ne deprehenſus caderet; volebat fugere *ſicut paſſer*, ſed adhuc *laqueus contritus non erat. Periit*, inquit, *fuga à me*. Gravatas habebat *pennas* per illam *tenebroſam aquam in nubibus aëris*, & fortaſſe evolare non poterat. Deniq; *illas pennas* quærebat accipere, ut *evolaret & requieſceret* ſicut ſcriptum eſt: *quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?*

Ambr. li. 4. in c. 4. Luc. Etenim quaſi clavis quibuſdam ſuffigitur anima, corporis voluptatibus, & cùm ſemel adhæſerit cupiditatibus demerſa terrenis, difficile in altum poteſt, unde deſcendit, ſine Dei favore *revolare*. Actuum enim ſuorum laqueis vincta & deliciarum ſæcularium illecebris obnoxia jam tenetur.

Ambr. ſer. 70. Volare non poteſt niſi quod purum leve atque ſubtile eſt, cujus nec ſinceritas intemperantiâ retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole gravatur. Gravari autem *volatum* dico non tam mole membrorum quàm delictorum; unde puto etiam in ipſis avibus ideò velociùs *columbam* pænè præ omnibus

volitare,

volitare, quòd alacritatem & innocentiam comitetur. Denique S. David cùm puritate mentis volare concupiſceret, non alterius animantis niſi *columbæ optavit alas;* dicens, *quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam!* Intelligebat enim quòd altiora faciliùs penetrantur ſimplicitate mentis, quàm *levitate pennarum.*

Conceperat amorem verbi Dei, & cupiebat ad ipſum *volatu celeri pervenire* dicens: *Quis mihi dabit pennas, ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? volabo* ſenſibus, *volabo* intellectibus ſpiritualibus, *& requieſcam*, cùm apprehendero ſapientiæ & ſcientiæ ejus theſauros. Puto enim, quia ſicut qui mortẽ CHRISTI recipiunt, & mortificant membra ſua ſuper terram, conſortes efficiuntur ſimilitudinis mortis ejus; ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti recipiunt, & ſanctificantur ex eo, & donis ejus replentur (quia ipſe *in ſpecie columbæ* apparuit) etiam ipſi *columbæ* fiant, ut de terrenis & corporeis locis *evolent ad cæleſtia, pennis Sancti Spiritus elevati.* Origen. hom. 4. in Cant.

Bene factum eſt *ut pennas* acciperetis ſicut *columbæ, & volaretis ad requieſcendum.* Nam in terrâ non erat requies, ſed labor & dolor & afflictio ſpiritus. Quid ergo timendum eſt ſic volanti? niſi fortè cadaver, vel ſimile aliquid videat in terrâ, cujus deſiderio tractus, videatur à venatorib. illis peſſimis, & preparatis Bern. ſer. ſuper *Beati qui habitant.*

laqueis capiatur, *& ſint noviſſima hominis illius pejora prioribus?*

Aug. in Pſal. 76. Etenim tamdiu tranſilire debemus, quicquid nos impedit, quicquid irretit; quicquid *viſco quodam illigat*, & onere aggravat *volatum noſtrum* donec perveniamus ad id quod ſufficit, ultra quod nihil eſt, infra quod ſunt omnia, ex quo ſunt omnia.

Auguſt. medit. cap. 37. Da, quæſo, toto deſiderio & omni ſtudio, tendere quo te aſcendiſſe credimus, ut in præſenti quidem miſeriâ ſolo tenear corpore, tecum autem ſim cogitatione ſemper & aviditate; ut ibi ſit cor meum, ubi tu es theſaurus meus deſiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Aſſumat Domine, aſſumat, rogo, ſpiritus meus *pennas* & *volitet & non deficiat*, volet & perveniat uſque ad decorem domus tuæ, & *locum habitationis gloriæ tuæ*.

Ibidem. Tene cor meum manu tua, quia ſine te ad altiora non rapitur, illic feſtino, ubi ſumma pax regnat & jugis tranquillitas rutilat. Tene & rege ſpiritum meum, & aſſume illum ſecundùm voluntatem tuam, ut te duce, aſcendat ad illam regionem ubertatis, ubi paſcis Iſrael in æternum pabulo veritatis.

XXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Pſalm. 83.

XXXXIIII.

XXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. *Pſal.* 83.

O Qui ſidereas ducis fortiſſime turmas,
Cui cingunt decies millia mille latus!
Quàm tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mens ſtupet, & tantæ languet amore domus.
Mœnia Tænario defendunt marmore muros,
Limina ſunt Parius portaque celſa lapis.
Veſtibulo rutilant adamantum lumine valvæ,
Amplaque magnificus culmina ſplendor habet.
Fulgurat excelſis fulvum laquearibus aurum,
Et camera auratâ cedrina fulta trabe.
Tectum auguſtũ, ingens, gẽmisq; auroq; ſuperbũ,
Scilicet apta Deo, Cœlicolisque domus.
Stratus humi calcatur onyx, vitreique plateas
Stellarum fundant, marmora fulva, globi.
Iam ſua temperies placido mitiſſima Cœlo eſt;
Vt ſolet à vernis aura tepere flabris.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulſat Olympũ,
Icta nec hibernâ grandine tecta ſonant.
Nec pallent viſo moriture ſole pruinæ,
Nec ſtant marmoreo flumina vincta gelu;

Nec

Nec coquit æſtivi Cererem juba ſæva leonis,
Solſtitii medius nec furit igne dies.
Nec viridis foliis ſanguis fervore recedit,
Nec toſtus nimio ſole fatiſcit ager.
Perpetuum ver aſtra colunt, friguſq; caloremq;
Inter, Cælicolæ tempora veris agunt.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime, ſedes,
Quàm tua præ terris invidioſa domus!
Quin abſunt gelidi brumæ intractabilis imbres,
Quiq; rigat madidos imbrifer hœdus agros;
Æoliæq; ſilent animæ tranquilla per alta,
Quaſſaq; nec venti murmure ſpica tremit.
Stat placidus poſitis Aquilonum flatibus æther,
Servat & æternus longa ſerena tenor.
Sed neq; flãmantes liquido lavat æquore currus,
Nec ſubit occiduas Sol fugitivus aquas.
Nec premit aſtra dies, neq; Sol fugat æthere ſtellas,
Nec premitur laſſus nocte fugante dies.
Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris,
Nigraq; ſubducto ſomnia ſole vocat.
Exulat æthereis longè nox horrida terris,
Regnat & æterno lumine clara dies:
Clara dies, æterna dies, ſeptemplice Phœbi,
Fulmineam noſtri lampada, luce premens.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime, ſedes;
Quàm tua præ terris invidioſa domus!
Sollicitæ procul hinc, poſuêre cubilia curæ,
Et metus & triſti luridus ore dolor;
Et caput atrato luctus velatus amictu,
Leſſus & impexis nænia mœſta comis.

Et

Et labor & toto gemitus proſcriptus Olympo,
Et lis, & rabidi jurgia rauca fori,
Rixæque, invidiæque, cruentaq; ſanguine bella,
Monſtraque, quæ ſecum plurima, bella trahunt.
Pauperies, febriſque, fameſque, ſitisque, lueſque,
Quæque ſequi ſolitæ Martia caſtra neces.
Hîc clauſæ Bello portæ, & ſine militis armis
Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
Non galeæ non ſcuta micāt, non claſsica clangūt,
Miteſcunt poſitis aurea ſæcla tubis.
Tabificiq; abſunt, examina pallida, morbi,
Quæque cohors Letho prævia ſternit iter.
Quin etiam Letho interdictum mœnibus urbis,
Nec quicquam in Superûm corpora juris habet.
Lætitiæ data cura domus, quæ ſedula fletum
Elyſii longè finibus arcet agri.
Inſtruit æternis convivia Regia menſis,
Quas recreant feſtis gaudia ſancta jocis.
Non quia Cœlicolæ dapibus jejunia ſolvant.
Aut ullus Superûm proluat ora liquor.
Abſque epulis, hîc omnis amor compreſſus edendi,
Omnis & abſque meri munere pulſa ſitis.
Non iſtis temerant Superi convivia menſis,
Aut Regio ſimiles ſuggerit illa dapes.
Elyſium ſine carne epulas Bacchoq; miniſtrat,
Cœlicolumq; venit nullus in ora cibus.
Cœleſtes onerant, incognita fercula lances,
Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
Ambroſiæ, Superos hilarat, quis neſcio, ſuccus,
Divus, & æterno nectare potus alit;

Sicq́ue ſuper ſtrato æternùm diſcumbitur oſtro,
Gaudet & auratis gens epulata toris. [*nos,*
Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hym-
Et ſalit, & rutilam ſub pede plaudit humum.
O qui ſidereas habitas Rex maxime ſedes,
Quot tua deliciis affluit illa domus!
Iam flagrat & ſtudio nimis inflammata videndi,
Mens deſiderio deficit ægra ſuo.

Quàm

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Pſal. 83.

MATER Hieruſalem, Civitas ſancta Dei, chariſſima ſponſa CHRISTI, te amat cor meum, pulcritudinem tuam amat cor meum, pulcritudinem tuam nimiùm deſiderat mens mea. O quàm decora, quàm glorioſa, quàm generoſa tu es: Tota pulcra es, & macula non eſt in te. Fœlix anima mea, ſemperque fœlix in ſæcula, ſi intueri meruero gloriam tuam, beatitudinẽ tuam, pulcritudinem tuã, portas & muros, & plateas tuas, & manſiones tuas multas; nobiliſſimos cives tuos, & fortiſſimum Regem tuum in decore ſuo. Muri namque tui ex lapidibus pretioſis; portæ tuæ ex margaritis optimis; plateæ tuæ ex auro puriſſimo, in quibus jucundum alleluya ſine intermiſſione concinitur; manſiones tuæ multæ, quadris lapidibus fundatæ, ſaphyris conſtructæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, niſi mundus, nullus habitat inquinatus. Specioſa facta es & ſuavis in deliciis tuis, mater Hieruſalem; nihil in te tale, quale hîc patimur, qualia in hâc miſerâ vitâ cernimus. Non ſunt in te tenebræ, aut nox, aut quælibet diverſitas temporum,

Auguſt. medit. cap. 25.

rum, ſed Deus de Deo, lux de luce, Sol Iuſtitiæ ſemper illuminat te, Agnus candidus & immaculatus, lucidum & pulcerrimum eſt lumen tuum: Sol tuus & claritas tua, & omne bonum tuum, hujus pulcerrimi Regis indeficiens contemplatio: Ipſe Rex Regum in medio tui, & pueri ejus in circuitu ejus.

Ibi Hymnidici Angelorum chori. Ibi ſocietas ſupernorum Civium. Ibi dulcis ſolennitas omnium, ab hâc triſti peregrinatione ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum providus chorus. Ibi duodenus Apoſtolorum numerus. Ibi innumerabilium Martyrum victor exercitus. Ibi Sanctorum Confeſſorum ſacer conventus. Ibi veri & perfecti Monachi. Ibi ſanctæ mulieres, quæ voluptates ſæculi, & ſexus infirmitatem vicerunt. Ibi pueri & puellæ annos ſuos ſanctis moribus tranſcenderunt. Ibi oves & agni, qui jam hujus voluptatis laqueos evaſerunt. Exultant omnes in propriis manſionibus, diſpar eſt gloria ſingulorum, ſed communis eſt lætitia omnium. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus eſt ibi omnia in omnibus; quem ſine fine vident, & ſemper videndo in ejus amore ardent, amant & laudant, laudant & amant. Omne opus eorum laus Dei ſine fine, ſine defectione, & ſine labore. Felix ego & verè in perpetuum felix, ſi poſt reſolutionem hujus corpuſculi, audire meruero illa

cantica

cantica cœleſtis melodiæ; quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis ſupernæ patriæ civibus, beatorumque ſpirituum agminibus! Fortunatus ego, nimiumque beatus, ſi & ego ipſe meruero cantare ea, & aſſiſtere Regi meo & Duci meo!

O tu vita, quam præparavit Deus iis, qui diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita ſecura, vita tranquilla, vita pulcra, vita munda, vita caſta, vita ſancta, vita ignara mortis, neſcia triſtitiæ, vita ſine labe, ſine dolore, ſine anxietate, ſine corruptione, ſine perturbatione, ſine varietate & mutatione, vita totius elegantiæ & dignitatis pleniſſima; ubi non eſt adverſarius impugnans, ubi nulla peccati illecebra, ubi eſt amor perfectus, & timor nullus, ubi dies æternus & unus omniũ ſpiritus, ubi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo, mens ſine defectu ſatiatur. Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tua avido corde. Quanto plus valeo mecum conſiderare, tanto plus amore tui langueo, tui vehementi deſiderio tuique dulci memoriâ admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, ſtatum mentis erigere, affectum animi conſervare. Libet ſanè de te loqui, de te audire, de te ſcribere, de te conferre; de tuâ beatitudine & gloriâ quotidie & lecta ſæpiùs corde revolvere, ut vel ſic poſſim ab hujus mortalis perituræque vi- Auguſt. medit. cap. 22.

tæ ardoribus, periculis & ſudoribus ſub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio tranſire & tranſiens, ſinu tuo feſſum caput dormiturus vel paululùm reclinare. O tu vita feliciſſima! ô Regnum verè beatum carens morte, vacans fine! cui nulla tempora ſuccedunt per ævum, ubi continuus ſine nocte dies neſcit habere tempus, ubi victor miles, illis hymnidicis Angelorum ſociatus choris, cantat Deo ſine ceſſatione canticum de canticis Sion.

Hugo de S.Victore lib. de anima cap.4. Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilenæ, quæ melodiæ ibi ſine fine decantantur! ſonant enim ſemper melliflua hymnorum organa, ſuaviſſima Angelorum melodia, cantica canticorum mira, quæ ad laudem & gloriam tuam à ſupernis civibus in perpetuum decantantur.

Auguſt. manu. cap.24. O anima, ſuſpira ardenter, deſidera vehementer, ut poſſis venire ad illam ſupernam Civitatem, de quâ tam *glorioſa dicta ſunt*, in quâ *ſicut lætantium omnium habitatio eſt!*

Aug. lib. 22 de Civit. Dei, cap. 30. Quanta erit illa felicitas, ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum! vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus! Admoneor etiam ſancto Cantico, ubi lego: *Beati qui habitant in domo tuâ Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* omnia membra & viſcera incorruptibilis corporis, quæ nunc videmus per uſus neceſſitatis varios diſtributa, quoniam tunc non erit ipſa neceſſitas; ſed plena

plena, certa, ſecura, ſempiterna felicitas, proficient in laudibus Dei.

Vera ibi gloria erit, ubi laudantis nec errore quiſquam nec adulatione laudabitur. Verus honor, qui nulli negabitur digno, nulli deferetur indigno. Vera pax ibi eſt, ubi nihil adverſi nec a ſeipſo, nec ab alio quiſquam patietur. Præmium virtutis erit ipſe, qui virtutem dedit, eique ſeipſum, quo majus nihil poſſit eſſe, promiſit. Quid enim eſt aliud quod per Prophetam dixit: *Ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi plebs*; niſi ego ero unde ſatientur, ego ero quæcumque ab hominibus honeſta deſiderantur, & vita & ſalus & victus & copia & gloria & honor & pax & omnia bona? ſic enim & illud rectè intelligitur, quod ait Apoſtolus, *ut ſit Deus omnia in omnibus, ipſe finis erit deſideriorum noſtrorum*, qui ſine fine videbitur, ſine faſtidio amabitur, ſine fatigatione laudabitur. ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus. Ecce quod erit in fine, ſine fine. Nam quis alius noſter eſt finis, niſi pervenire ad Regnum cujus nullus eſt finis?

O Anima, quid dicere valeo, cùm futurum gaudium aſpicio? Iam pænè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, ſubtus & ſupra, circum & circa. Gaudebis igitur in omnibus, gaudebis de omnibus. Bonav. ſoliloq. cap. 4.

O Anima, qualis tibi erit dies illa, cùm ad hanc Bonav.

ſoliloq. cap. 4. hanc felicem choream fueris aſſumpta, & cùm omne tormentum tibi (ſi piè vixeris, ſi patienter ſuſtinueris) convertetur in æternum jubilum! Tunc de omnibus his laudabis Dominum Deum tuum, labiis exultationis, dicens: *Miſericordias Domini in æternum cantabo.*

Ambr. in orationibus. O domus Dei æterna, poſt CHRISTI dilectionem, tu eſto lætitia mea & conſolatio; dulcis memoria tui beati nominis, ſit relevatio mœroris, tædiorumque meorum; Tædet enim me valde vitę hujus & iſtius ærumnoſæ peregrinationis.

Ambr. in orationibus. O domus Dei luminoſa & ſpecioſa, dilexi decorem tuum & gloriam habitationis gloriæ Domini mei fabricatoris & poſſeſſoris tui. Tibi ſuſpiret peregrinatio mea die ac nocte: tibi inhiet cor meum, tibi intendat mens mea, ad ſocietatem tuæ beatitudinis pervenire deſideret anima mea.

Auguſt. medit. cap. 37. Quando tranſibo in illam admirabilem & pulcerrimam domum tuam, ubi perſonat vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis Iuſtorum? *Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te!* Beati & verè beati, quos elegiſti & aſſumpſiſti in illam Cœleſtem hæreditatem. Ecce *ſancti tui, Domine, florent ante te ſicut lilium*; replentur enim ab *ubertate domus tuæ & torrente voluptatis tuæ potas eos*, quoniam tu es fons vitæ. O

quàm

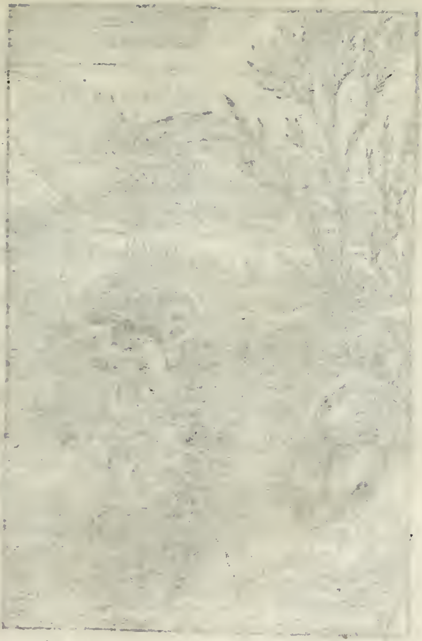
quàm mira, quàm pulcra, quàm acceptabilia ſunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum, concupiſcit intrare in ea hęc peccàtrix anima mea! Domine *dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriæ tuæ. Vnam petii à Domino, hanc requirum, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.*

O verè beati! ô terque quaterque beati, qui jam omnium malorum exuti, ſecuri de ſuâ immarceſſibili gloriâ ad te, Regnum decoris, pervenire meruerunt! ô æternum Regnum, Regnum omnium ſæculorum! ubi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem ſenſum, in quo ſanctorum animæ requieſcunt, & *lætitia ſempiterna ſuper capita eorum; gaudium & exultationē obtinebunt* & fugiet dolor & gemitus. *O quàm glorioſum eſt Regnū, in quo tecū, Domine, regnant omnes Sancti.* Auguſt. ſoliloq. cap. 35.

Ibi eſt lux ſine defectu; gaudium ſine gemitu; deſiderium ſine pœnâ; amor ſine triſtitiâ; ſatietas ſine faſtidio; ſoſpitas ſine vitio; vita ſine morte; ſanitas ſine languore. Ibi ſancti & humiles corde, ibi ſpiritus & animæ juſtorum, ibi cuncti cœleſtis Patriæ cives, & Beatorum ſpirituum ordines, Regem in decore ſuo videntes, & in gloriâ virtutis ejus exultantes. Perfecta viget in omnibus charitas, una omnium lætitia, una jucunditas. Greg. in Pſal. 7. pœnitēt.

Bone IESV, verbum Patris, ſplendor paternæ gloriæ, in quem deſiderant Angeli

proſpicere, doce me facere voluntatem tuam, ut à ſpiritu tuo bono deductus, ad beatam illam perveniam Civitatem, ubi eſt dies æternus, & unus omnium ſpiritus; ubi eſt certa ſecuritas & ſecura æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla fœlicitas, & fœlix ſuavitas, & ſuavis jucunditas; ubi tu Deus cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas per infinita ſæculorum ſæcula, Amen.

Fuge dilecte mi, & aſsimilare capreæ hinnuloque cervorum ſuper montes aromatum. Cant. 8.

XXXXV.

XXXXV.

Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ hinnuloq; cervorum ſuper montes aromatum. *Cant.* 8.

O Cyus aſpectu, mea Lux, te proripe noſtro;
Ardeo, nec tantas mens capit iſta faces.
O mala, quæ dudum timui tibi dicere verba!
Quam, mea Lux mallem dicere poſſe, mane.
Non etenim tua me præſentia tempore laſſat,
Ah ſine te noſti, quám mihi triſte loqui!
Sed prohibent nimiis incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, conde facem.
Hæc mihi Tu, fateor, ſi juſſa aliquando dediſſes,
Exanimis miſero lapſa dolore forem.
Parce, jubet ſævis Amor ignibus, haud ego mãdo,
Stare velim totos in mea vota dies:
Si poſſem, cuperem non perſuadere quod hortor,
Si potes, invitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux, monitis neq; flectere noſtris,
Nec, precor, audieris quæ modò juſſa dedi.
Trans mare præcipites rapiant verba irrita Cauri,
Non mea, ſed ſtolidi verba fuêre metus.
At prohibet rapidus fibras qui paſcitur ardor,
Æſtuo nec tantas mens capit iſta faces.
Ergo fuge & celeres pedibus præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Sed fuge reſpiciens, tamquam diſcedere nolles,
Vt qui ſpectari, dum fugit, antè cupit.

Dius in Ephremi cùm pectore ferveret ignis;
Non ego par flãmæ, quin fugis, inquit, Amor?
Ille triumphato clarus Xaverius Indo,
Saucius ætheriâ pectora ſæpè face;
Cœleſtis quoties ardebat arundinis ictu,
Ah ſatis eſt, ſatis eſt! dicere ſuêtus erat.
Cùm flagrat juvenis ſceptri laus magna Poloni,
Corda rigat gelidis Staneſlaus aquis.
Quid mea pectoribus compono pectora tantis?
Non ego par flammæ, lux mea, carpe fugam.
Carpe fugam, pedibusque leves præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnuleos.
En juga vicino cœlos tangentia clivo,
Thuris ubi madido cortice gutta tumet;
Cedrus ubi, Laurusque & copia plurima Myrrhæ,
Mixtaque puniceis Cynnama læta crocis.
Hac fuge pennigeris ſuper alta cacumina plantis,
Seu tua, Mons Amana, Libane ſive tua;
Alta ſuper juvenum faſtigia Seraphicorum,
Cherubicosque apices, Aſtraque ſumma ſuper.
Scilicet inſoliti non ſunt his montibus ignes,
Pectora quos imis vallibus iſta timent.
Vna poteſt flammare meas ſcintilla medullas,
Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
Carpe fugam, pedibusque leves præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Sic tamen, ut fugiens oculis huc ſæpè recurras,
Longiùs aſpectu néve vagère meo.
Qualis at oppoſitum ſpectat ſoror aurea Phœbum,
Cùm plus de radiis, quo magè diſtat, habet.

Parce

Parce, ſuas vires, mea lux, vitiumque fatenti,
Nec tecum poſſum vivere, nec ſine te.
Ardeo, ſi properas; rigeo, ſi fugeris; hei mî,
Et procul, & præſens, igne geluque noces!
Quid facies, mea lux, ſine te non eſſe volenti?
Fac caleam, toto non tamen igne cremer.
Ergo fuge, alipedesque celer præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Interea viridem fabricabor arundine cannam,
Et referet laudes fiſtula facta tuas.
Poſt, ubi vox longo modulamine feſſa ſilebit,
Ore ſilente novum dextra capeſſet opus.
Arboribusque meos foliiſque inſculpet amores,
Amborumque uno cortice nomen erit.
Scriptaque præteriens ne noſcat ſigna viator,
Littera confuſum nomen utrumque teget.
Poſt opus hoc, reliquæ ſi quæ ſuper hora diei,
Illa mihi in ſomnos hora quietis erit.
Sic tamen ut veſtri ſit mixtus imagine ſomnus,
Et mihi ſtes clauſos pervigil ante oculos.
Dum loquor, en tacitis gliſcunt incendia flammis,
Ocyus ingratam lux mea carpe fugam,
Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videri;
Vtque brevi redeas, non Tibi dico Vale.

Fuge

Fuge dilecte mi, & aſsimilare capreæ, hinnuloque cervorum, ſuper montes aromatum. Cant. 8.

Guil, Abbas apud Delrio in c. 8. Cât.

SPONSVS plerumque præproperè & præmaturè fugatur, & ante tempus dicitur ei, *Fuge.* quippe tempus manendi ſponſo & tempus fugiendi. Tempus dicendi ei: *Mane nobiſcum Domine*; & tempus dicendi ei; *Fuge dilecte mi.* Tempus dimittendi eum, & tempus dicendi ei: *Non dimittã te niſi benedixeris mihi*, niſi auxeris incrementa frugum juſtitiæ meę, ut ſuo tempore dimittam te.

Beda in c. 8. Cât.

[Sed] quis eum quem diligit, à ſuâ fugare præſentiâ velit? quod ergo ait, *Fuge dilecte mi*, non optando loquitur, ſed ejus potiùs voluntate ſervendo.

Author Scalæ Paradyſi, tom. 9. Aug. cap. 5.

Sicut enim in quibuſdam carnalibus officiis adeò vincitur carnalis concupiſcentia quod omnem uſum rationis amittit, & fit homo quaſi totus carnalis; ita meritò in hâc ſupernâ contemplatione, ita conſumuntur & abſorbentur carnales motus ab animâ, ut in nullo caro ſpiritui contradicat.

Idem cap. 6.

Numquid hujus conſolationis & lætitiæ teſtes ſunt & nuncii, ſuſpiria & lacrymæ? Si ita eſt, nova eſt antiphraſis iſta & ſignificatio inuſitata; ſed quid hujus ſecreti colloquia proferimus in publicum?

Dimitte

Dimitte me, jam enim aſcendit Aurora : datâ ergo benedictione, mortificato nervo femoris & mutato nomine de Iacob in Iſraël pauliſper ſecedit ſponſus, diu deſideratus, citò elapſus. Idem cap. 7.

Sed ne timeas, ô ſponſa, ne deſperes, ne exiſtimes te contemni, ſi pauliſper tibi ſubtrahit ſponſus faciem ſuam. Omnia iſta cooperantur in bonum, & de acceſſu & receſſu lucrum acquiris; tibi venit, tibi & recedit; venit ad conſolationem, recedit ad cautelam, ne magnitudo conſolationis extollat te. Hanc gratiam cùm vult & quando vult ſponſus attribuit, non jure hæreditario poſſidetur. Vulgare proverbium eſt, quod nimia familiaritas parit contemptum. Recedit ergo, ne forté nimis aſſiduus, contemnatur, & abſens magis deſideretur, deſideratus avidiùs quæratur, diu quęſitus tandem gratiùs inveniatur. Ne ergo exilium deputemus pro patriâ, arrham pro pretii ſummâ, venit ſponſus & recedit viciſſim, nunc conſolationem afferens, nunc univerſum ſtatum noſtrum in infirmitate commutans, pauliſper nos permittit guſtare, quàm ſuavis eſt; & antequam plené ſentiamus, ſe ſubtrahit, & ita quaſi alis expanſis ſupra nos volitans provocat nos ad volandum. Idem cap. 8.

Meritò proinde quærenti illum animæ reſpondetur, *Altiſſimum poſuiſti refugium tuum.* Bern. ſer. 9. ſuper

Neque.

Beati qui habit. Neque enim ſic Deum ſitiens anima, aut cum Petro, ei in terreno monte facere tabernaculum, aut cum MARIA deinceps, eum tangere vult in terrâ, ſed planè clamat : *Fuge dilecte mi, aſsimilare capreæ, hinnuloq; cervorum.*

Ambr. de bono mortis cap. 5. Hortatur enim, ut fugiat ſponſus, quia jam ſequi poteſt etiam ipſa terrena fugientem. Dicit autem, *ut ſimilis ſit damulæ*, quæ evadit de retibus. Vult enim & ipſa fugere & evolare ſupra mundum.

Beda in c.8. Cant. *Aſsimilare capreæ, hinnuloque cervorum ſuper montes aromatum*; multùm optando ac ſupplicando proſequitur, ſciens hanc ſibi maximam in præſenti vitâ eſſe felicitatem; ut quia continuâ viſione non valet, ſaltem crebrâ ejus viſitatione conſoletur, quæ nimirum fœlicitas illis ſolùm conceditur, qui contemptu terreſtrium & gaudiorum appetitu cœleſtium, appellari ſpiritualium merentur montes aromatum. aſsimilatur enim *capreæ hinnuloque cervorum* apparentibus *ſuper montes aromatum*, cùm rurſus, ut opportunum ipſe judicaverit, collatâ ibi luce ſui præſidii, ſive obſidentia tentationum pericula tollit, ſeu conſueta quæ ſubtraxiſſe videbatur, virtutum dona reſtituit: conſtat enim de noſtrâ parvitate, quia nequaquam uno atq; indiſsimili modo ſemper orationum dulcedini inſiſtere, lacrymas (vel pro reatus noſtri conſcientiâ, vel pro deſiderio patriæ cœleſtis) fundere valemus;

ita

ita ut nonnumquam multum conati, his uti bonis nequeamus. Ac rurſus aliquando, etiam minùs ipſi ſtudentes, horum copiâ potiamur. Quod, unde agitur, niſi nunc fugit dilectus; nunc mentem noſtram reviſit.

Quis verò mihi hujus mutabilitatis referet Sacramenta? quis mihi explicet ire & redire *Verbi?* numquid levitate utitur ſponſus? ſenſu animæ, non motu verbi, iſta fieri ſentiamus. Cùm ſentit gratiam, agnoſcit præſentiam; cùm non, abſentiam queritur, & rurſum præſentiam quærit. ſed fortè ideò ſe ſubtraxit ſponſus, quo avidiùs revocaretur, teneretur fortiùs? Nam & aliquando ſimulabat ſe longiùs ire; non quia hoc volebat, ſed magis volebat audire: *Mane nobiſcum quoniam adveſperaſcit.* Nunc verò conſtat in animâ fieri hujuſmodi viciſsitudines euntis & redeuntis *verbi*, ſicut ait: *Vado & venio ad vos.* Item, *modicum & non videbitis me.* O modicum & modicum! ô modicũ longum! Pie Domine, modicum dicis, quòd non videmus te? ſalvum ſit verbum Domini mei, longum eſt; & multum valdè nimis. Bernar. ſerm. 75. in Cant.

Sed *fuge dilecte mi*, quia non poſſum adhuc ſociari tibi in thalamo ſicut vis. Anſel. in c. 8. Cant.

O vocem dignam auditu dilecti! vocem de corde fideli & mente humili! hoc enim eſt, quod anima quævis fidelis & ſapiens dicere conſuevit: Domine non ſum digna ut Rupert. in ca. 8. Cant.

intres

intres ſub tectum meum; non ſum digna, ut in me oſtendas frequens aliquod præſentiæ vel viſitationis tuæ miraculum. *Fuge*, inquam, *dilecte mi*, & ſaltus hujuſmodi ſimiles ſaltibus *capreæ* aut *hinnuli cervorũ* effice, non ſuper me, ſed ſuper montes aromatum, ſuper præcelſa merita ſanctorum, atque perfectorum.

Aug. 10. confeſſ. cap. 40. Aliquando intromittis me in affectum multum inuſitatum introrſus, ac neſcio quam dulcedinem; quæ ſi perficiatur in me neſcio quid erit, quod vita iſta non erit; ſed recido in hæc, ærumnoſis ponderibus & reſorbeor ſolitis; & teneor, & multùm fleo, ſed multùm teneor.

Auguſt. ſoliloq. cap. 22. Domine conſolator meus; in hac vitâ *renuit conſolari anima mea*, ut digna habeatur conſolationibus æternis.

S. Eu. in vitâ ſuâ. ☞ *Recede à me, parumper*; quoniam vaſis hujus infirmitas ferre non poteſt.

SYL-

SYLLABVS,

LIBRI PRIMI.

GEMITVS

ANIMÆ POENITENTIS.

I.

ANima mea deſideravit te in nocte. Iſaiæ 26.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. Pſalm. 68.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. Pſalm. 6.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea. Pſalm. 24.

V.

Memento quæſo quod ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Iob. 10.

VI.

Peccavi: quid faciam tibi, ô cuſtos hominum! quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob. 7.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iob. 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis. Pſalm. 17.

X.

Non intres in judicium cum ſervo tuo, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. Pſal. 142.

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. Pſalm. 68.

XII.

Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? Iob. 14.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergò me ut plangam paululùm dolorem meum. Iob. 11.

XIV.

Utinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent. Deut. 32.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſal. 30.

SYL-

SYLLABVS

LIBRI SECVNDI.

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

XVI.

Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas. Pſal. 118

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas. Pſal. 118.

XVIII.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea. Pſal. 16.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. Pſal. 118.

XX.

Averte oculos meos ne videant vanitatẽ. Pſ. 118.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar. Pſal. 118.

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cant. 7.

XXIII.

Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam me nemo deſpiciat? Cant. 8.

XXV.

In lectulo meo, per noctes, quæſivi, quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVI.

Surgam & circuibo civitatem; per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVII.

Num quem diligit anima mea, vidiſtis? paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

XXVIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt; ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſal. 72.

XXIX.

Sub umbrâ illius, quem deſideraveram, ſedi. Cant. 2.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terrâ alienâ? Pſal. 136.

SYL-

SYLLABVS

LIBRI TERTII.

SVSPIRIA

ANIMÆ AMANTIS.

XXXI.

ADjuro vos, *filiæ Ieruſalem ſi inveneritis Dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo.* Cant. 5.

XXXII.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Cant. 2.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies & inclinentur umbræ. Cant. 2.

XXXIV.

Ego dilecto meo, et ad me converſio ejus. Cãt. 7.

XXXV.

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Cant. 5.

XXXVI.

Quid enim mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Pſal. 72.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt; habitavi cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea! Pſal. 119.

XXXVIII.

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Rom. 7.

XXXIX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi & eſſe cum CHRISTO. Philip. 1.

XXXX.

Educ de cuſtodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo! Pſal. 141.

XXXXI.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus. Pſal. 41.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Pſal. 41.

XXXXIII.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Pſal. 54.

XXXXIV.

Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum; concupiſcit & deficit anima mea, in atria Domini! Pſal. 83.

XXXXV.

Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ, hinnuloq́; cervorum, ſuper montes aromatum. Cant. 8.

FINIS.

FLORENTIVS
DE
MONTMORENCY,
Præpoſitus Provincialis Societatis Iesv per Flandro-Belgicam.

CVm Pia Deſideria à P. Hermanne Hugone Societatis Iesv *Sacerdote conſcripta, quatuor deſignati ejuſdem Societatis Patres legerint probarintq́ue, poteſtate ab Admod. Reverendo Patre noſtro Mutio Vitelleſco ad hoc mihi factâ, ut typis excudantur, permitto. In quorum fidem has litteras manu meâ ſubſcriptas, officii mei ſigillo munivi. Bruxellæ, 28. Aprilis Anno* 1624.

Florentius de Montmorency.

APPROBATIO CENSORIS.

HÆc Pia Deſideria, Gemitus & Suſpiria animæ Chriſtianæ, Elegiis Emblematis, & SS. Patrum ſcriptis illuſtrata à R. P. Hermanno Hugone Societatis IESV Presbytero, pereruditā ſunt & ſolida, atque perlucidam ſemitam continent; quâ æterna Veritas, & vera charitas, & chara æternitas obtineatur, ab his qui in tenebris & in umbrâ mortis ſedent, ad dirigendos pedes ſuos in viam pacis. Datum Bruxellæ XI. Idus Novembris, M. DC. XXIII.

Henricus Smeyers S. Theologiæ Licentiatus, Scholaſticus Bruxellenſis, Librorum Cenſor.

J.D

5/77
hesoo

SPECIAL 83-B
7889-4

GETTY CENTER LIBRARY